

DET KONGELEGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2026–2027)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2027

Utgiftskapittel: 1100–1161

Inntektskapittel: 4100–4150, 5576, 5652

DET KONGELEGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2026–2027)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2027

Utgiftskapittel: 1100–1161

Inntektskapittel: 4100–4150, 5576, 5652

Innhald

Del I	Innleiande del	9	Kap. 1141 Haustbare viltressursar – jegerprøve, tilskott til organisasjonar m.m.	82
1	Landbruks- og matpolitikken til regjeringa	11	Kap. 4141 Haustbare viltressursar – jegerprøve, tilskott til organisasjonar m.m.	82
2	Oversikt over budsjett- framlegget for Landbruks- og matdepartementet	20	Kap. 1142 Landbruksdirektoratet	83
			Kap. 4142 Landbruksdirektoratet	91
			Kap. 1148 Naturskade – erstatningar	92
3	Oppfølging av oppmodings- og utgreiingsvedtak	23	Kap. 1149 Verdiskapings- og utviklings- tiltak i landbruket	93
3.1	Stortingssesjonen 2025–2026	24	Kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	95
3.2	Stortingssesjonen 2024–2025	27		
3.3	Stortingssesjonen 2022–2023	30	Kap. 4150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	108
3.4	Stortingssesjonen 2021–2022	30	Kap. 1151 Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	108
4	Oversiktstabellar for budsjettet	32	Kap. 1152 Innovasjon Norge	110
			Kap. 1161 Myndigheitsoppgåver og sektorpolitiske oppgåver på statsgrunn	112
Del II	Budsjettframlegg	35	Kap. 5576 Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet	114
5	Nærare omtale av løvingsforslaga	37		
Programområde 15			<i>Programkategori 15.40 Forretningsdrift</i>	117
Landbruk og mat	37		Kap. 4162 Statskog SF – forvaltning av statleg eigarskap	118
<i>Programkategori 15.00</i>			Kap. 5652 Statskog SF – renter og utbytte ...	118
<i>Administrasjon m.m.</i>	37			
Kap. 1100 Landbruks- og matdepartementet	39	Del III	Omtale av særlege tema	121
Kap. 4100 Landbruks- og matdepartementet	40	6	Samfunnstryggleik og beredskap	123
<i>Programkategori 15.10 Matpolitikk</i>	41	7	Likestilling	125
Kap. 1115 Mattilsynet	46	8	Oppfølging av FNs berekraftsmål	129
Kap. 4115 Mattilsynet	53	9	Oversikt over lønsvilkåra til leiarar i heileigde statlege verksemdar	134
<i>Programkategori 15.20 Forsking, innovasjon og kunnskapsutvikling</i>	55	Forslag	136	
Kap. 1135 Veterinærinstituttet	56	Vedlegg		
Kap. 1136 Norsk institutt for bioøkonomi	58	1	Standardiserte nøkkeltal for forvaltningsorgan med særskilde fullmakter	142
Kap. 4136 Norsk institutt for bioøkonomi	60	2	Oversikt over fullmakter som gjeld meir enn eitt budsjettår	150
Kap. 1137 Forsking og innovasjon	61			
<i>Programkategori 15.30 Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak</i>	64			
Kap. 1138 Støtte til organisasjonar m.m.	75			
Kap. 1139 Genressursar, miljø- og ressursregistreringar	78			
Kap. 1140 Haustbare viltressursar – forvaltning og tilskott til viltformål (Viltfondet) m.m.	80			

Figuroversikt

Figur 1.1	Målstrukturen for Landbruks- og matdepartementet	12	Figur 5.2	Tematisk fordeling av tilsegn i Bioøkonomiordninga i 2025	111
Figur 5.1	Organisering	39			

Tabelloversikt

Tabell 3.1	Oversikt over oppmodings- og utgreiingsvedtak, ordna etter sesjon og nummer	23	Tabell 5.13	Berekening av kapital i det statlege viltfondet	115
Tabell 5.1	Støtte til organisasjonar – rekneskap 2025 og budsjettframlegg for 2027	76	Tabell 5.14	Samla ressursbruk finansiert av inntekter til det statlege viltfondet.....	116
Tabell 5.2	Løyving og tilsegnfullmakt for tilskott til genressurstiltak ...	79	Tabell 7.1	Relativ og absolutt kjønnsfordeling i dei ulike stillingsgruppene per 31. desember 2025	127
Tabell 5.3	Tilskott til genressursforvaltning og miljøtiltak	80	Tabell 7.2	Nytilsette	128
Tabell 5.4	Fordeling av midlar på kap. 1141, post 75	82	Tabell 9.1	Statskog SF	134
Tabell 5.5	Løyving og tilsegnfullmakt naturskadeerstatningar	92	Vedlegg		
Tabell 5.6	Løyving og tilsegnfullmakt – flaskehalsprosjekt for vegar for skogbruket	94	Tabell 1.1	Norsk institutt for bioøkonomi – utgifter og inntekter fordelte etter art	142
Tabell 5.7	Løyving og tilsegnfullmakt infrastrukturtiltak	94	Tabell 1.2	Norsk institutt for bioøkonomi – inntekter etter inntektskjelde ...	144
Tabell 5.8	Tilskottsramme LUF	99	Tabell 1.3	Norsk institutt for bioøkonomi – forholdet mellom kontant-beholdning, oppsamla kostnader og avsetjingar	144
Tabell 5.9	Kapitalsituasjonen til LUF 2025–2030	100	Tabell 1.4	Veterinærinstituttet – utgifter og inntekter fordelte etter art	146
Tabell 5.10	Løyving og tilsegnfullmakt til Bionova	110	Tabell 1.5	Veterinærinstituttet – inntekter etter inntektskjelde	147
Tabell 5.11	Løyving og tilsegnfullmakt – Tilskott til næringsmiddelbedrifter i Troms og Finnmark	112	Tabell 1.6	Veterinærinstituttet – forholdet mellom kontantbeholdning, oppsamla kostnader og avsetjingar	148
Tabell 5.12	Framlegg om jeger- og fellingsavgifter	115			

DET KONGELEGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2026–2027)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2027

Utgiftskapittel: 1100–1161

Inntektskapittel: 4100–4150, 5576, 5652

*Tilråding frå Landbruks- og matdepartementet 25. september 2026,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Støre)*

Del I
Innleiande del

1 Landbruks- og matpolitikken til regjeringa

Alle samfunn har grunnleggjande behov for både nok og trygg mat. I møte med ei uroleg verd er det avgjerande å oppretthalde nasjonal matproduksjon og beredskap. Regjeringa legg difor vekt på å styrkje norsk matproduksjon og føre ein politikk som aukar matsikkerheita.

Dette ligg til grunn for regjeringa sine prioriteringar for jordbruket i framlegget til statsbudsjett for 2027. I vår regjeringsperiode har løyvingane til jordbruket auka med nær 97 prosent.

Regjeringa vil ha eit aktivt og berekraftig jordbruk over heile landet. Samfunnsoppdraget til jordbruket er å produsere nok og trygg mat basert på norske naturressursar. Det gir arbeidsplassar og verdiskaping. Dyrevelferda skal vere god, og bøndene skal ha rammevilkår som gjer at dei kan utnytte potensialet for inntekt på garden best mogleg. Mangfaldet og dei gode produksjonsmiljøa i jordbruket, reindrifta og skognæringa må utviklast vidare.

Regjeringa la i Meld. St. 11 (2023–2024) *Strategi for auka sjølvforsyning av jordbruksvarer og plan for opptrapping av inntektsmoglegheitene i jordbruket*, fram ein strategi for å auke sjølvforsyninga av jordbruksvarer. Dette skal mellom anna skje gjennom å leggje til rette for auka inntektsmoglegheiter i jordbruket og auka planteproduksjonen til mat og fôr på ein måte som styrkjer konkurransekrafta for norsk mat mot import. Konkurransekraft i matsektoren er avgjerande for å oppretthalde ein høg marknadsdel i heimemarknaden. For regjeringa er dette ein sentral del av arbeidet med å styrkje beredskapen. Regjeringa la i Meld. St. 10 (2024–2025) *Prinsipper for tallgrunnlag m.m. i jordbrukspolitikken*, fram ein avtale om prinsippa for talgrunnlaget og for nokre andre spørsmål i jordbrukspolitikken. Gjennom handsaminga av denne meldinga ligg prinsippa for talgrunnlaget for opptrappinga fast. I samsvar med *Regjeringens plan for Norge 2025–2029* vidarefører regjeringa gjennom årets jordbruksavtale innsatsen for å styrkje sjølvforsyninga av mat og føreseielege inntektsmoglegheiter i jordbruket.

Gjentakande ekstremvær med tørke, flaum, storm og beitekriser har vist kor avgjerande det er med god beredskap for å trygge jordbruks-

produksjonen, reindrifta og skogbruket. Vi må difor vere budde på klimatilpassingar i landbruket i åra som kjem. Dette er ein del av beredskapsarbeidet til regjeringa.

All mat som blir omsett i Noreg skal vere trygg. Dette er sentralt for Noreg som matnasjon. Produksjon av trygg mat skaper tillit, og bidreg til avsetnad av varer og legitimitet for landbruket og for næringsmiddelindustrien. God dyre- og plantehelse er avgjerande for mattryggleik, kostnads effektivitet og ein langsiktig og berekraftig matproduksjon. God dyrevelferd er eit mål i seg sjølv, samstundes som det er eit gode for samfunnet og eit konkurransefortrinn for norsk mat.

Regjeringa gjer framlegg om å auke Mattilsynets budsjett med 20,0 mill. kroner til oppfølging av EØS-avtalen. Dette vil òg gjere Mattilsynet betre i stand til å følgje regelverksprosessar i EU for å vareta norske interesser, og vere ein betre rettleiar for dei som skal forstå og følgje regelverket.

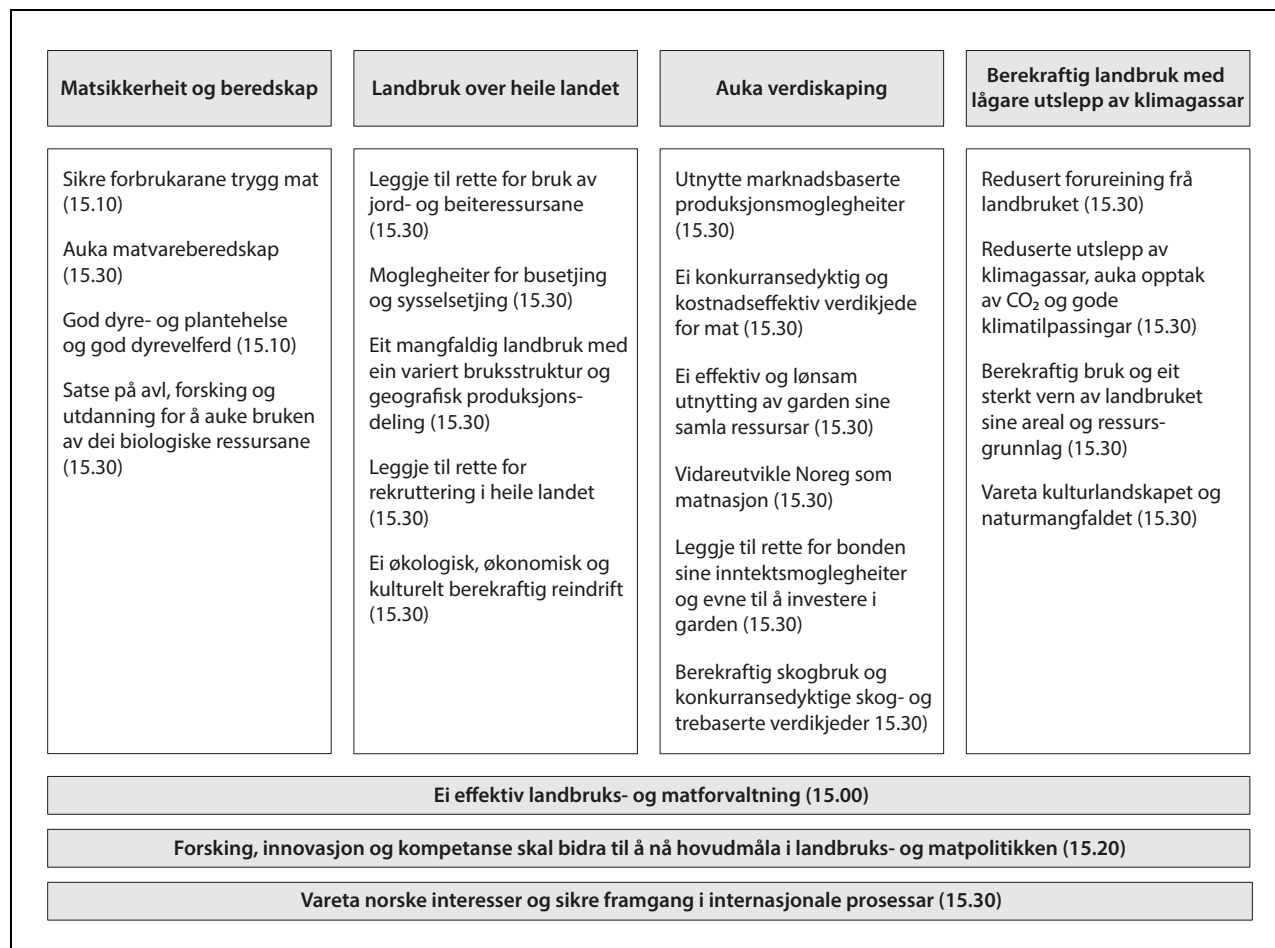
Reindriftsnæringa nyttar marginale utmarksressursar, og næringa er avgjerande for å bevare samisk kultur og språk. Reindrifta er ein kulturell og økonomisk berehjelke i samiske område. I tillegg er reindrifta ein viktig aktør i norsk matberedskap. Reindrifta som beredskapsaktør vil særleg vere aktuell i dei nordlege delane av landet. Regjeringa sitt framlegg til endringar i reindriftslova, som skal bidra til å sikre ei berekraftig reindrift, er vedteke av Stortinget. Tilgjengelege areal og eit reintal tilpassa beitegrunnlaget er ein føresetnad for ei berekraftig reindrift. Regjeringa arbeider no med oppfølging av staten si forplikting etter meklingsavtalane i Fosen-saka, og med å vurdere Håmmålsfjellet-Sålekinna som vinterbeite for Fosen reinbeitedistrikt. I dette området har det over tid vore konflikt mellom reindrift og jordbruk. Landbruks- og matdepartementet etablerte difor eit utval som skulle føreslå tiltak for betre sameksistens mellom dei to næringane i dette området. Utvalet la fram sin rapport i juni 2026. Regjeringa gjer framlegg om å vidareføre løyvinga til oppfølging av tiltak som utvalet har føreslått med 15,0 mill. kroner. Løyvinga skal mellom anna dekkje ei midlertidig ordning for tilskott til konfliktforebyggjande tiltak som skal gå over fem år.

Ansvarleg og langsiktig forvaltning av skogen er ein føresetnad for å ta vare på skogressursane i landet og produsere kvalitetstømmer. Gjennom dette bidreg skogen til lokal og nasjonal verdiskaping. Skogen kan bidra til å løyse klimautfordringane gjennom opptak av CO₂ og lagring av karbon i biomasse og skogsjord, og ved at biomasse kan erstatte materiale med høgare klimagassutslepp.

Måla for landbruks- og matpolitikken skal byggje på miljømessig, økonomisk og sosial berekraft. Regjeringa har sett ned eit ekspertutval som mellom anna skal gjere greie for moglegheiter, utfordringar og dilemma i det norske matsystemet, komme med tilrådingar og tiltak som kan styrkje berekrafta i det norske matsystemet framover i tid, og bidra til at det globale matsystemet blir meir berekraftig. *Matsystemutvalet* vil levere ein NOU i november 2026.

Arbeidet med å redusere klimagassutsleppa frå landbruket skal først vidare. Opptaket av karbon skal styrkjast, samstundes som vi aukar sjølvforsyninga og tilpassar produksjonen til eit endra klima. Målet er å redusere utsleppa per produsert eining. Variert bruksstruktur tilpassa naturressursar og geografi, er avgjerande for å produsere mat på ein berekraftig og klimavenleg måte. Reduksjon av matsvinn er òg eit tiltak for å redusere utsleppa. Stortinget vedtok lov om forebygging og reduksjon av matsvinn (matsvinnlova) i 2025, og det blir no utarbeidd ei forskrift som skal utfylle lova. Lova og forskrifta skal tre i kraft samtidig. Regjeringa har òg sett i gang eit arbeid for å revidere bransjeavtalen for reduksjon av matsvinn.

Regjeringa har desse måla for ein berekraftig landbruks- og matsektor:

Figur 1.1 Målstrukturen for Landbruks- og matdepartementet

I del II av proposisjonen er det gjort nærare greie for resultatane knytte til dei landbruks- og matpolitiske måla. Programkategorien der rapportering på mål finst, er vist i parentes etter kvart mål i figuren.

Enkelte mål og tverrgåande mål kan rette seg mot fleire programkategoriar, sjølv om rapporteringa er samla under éin programkategori. Ein berekraftig landbruks- og matsektor er eit gjennomgåande

omsyn for alle dei landbruks- og matpolitiske måla. Det kan vere ulike omsyn som må balanserast både i sjølve målstrukturen til Landbruks- og matdepartementet og opp mot andre samfunnsmål.

Prioriteringar i landbruks- og matpolitikken

Regjeringa sin plan for Noreg

I 2025 la regjeringa fram *Regjeringens plan for Norge 2025–2029*. Denne planen peikar ut dei områda der regjeringa skal gjennomføre reformar og fornye samfunnet. Planen vil bli revidert kvart år, og måloppnåinga avheng av det økonomiske handlingsrommet. Regjeringa vil vidareføre innsatsen for å styrkje sjølvforsyninga av mat, og med å gi føreseielege inntektsmoglegheiter i jordbruket.

Sjølvforsyning og beredskap

Den geopolitiske situasjonen er krevjande. Noreg står i den mest alvorlege sikkerheitspolitiske situasjonen sidan andre verdskrig. Verda er meir urolig, meir uforutsigbar og farlegare. Krigen i Midt-austen har mellom anna gitt ny usikkerheit knytt til prisutvikling på energi og gjødsel, og dermed til kostnadene med matproduksjon. Landbruks- og matdepartementet skal bidra til at Noreg har god matvareberedskap. Matsystemet er komplekst med ei lang rekkje heilt naudsynte funksjonar som kompetanse, teknologi, organisasjon, logistikk og innsatsfaktorar. Matvareberedskapen byggjer på nasjonal produksjon, fungerande handelssystem og ivaretaking av produksjonsgrunnlaget. Meld. St. 9 (2024–2025) *Totalberedskapsmeldingen. Forberedt på kriser og krig*, peikar på potensialet for å leggje om produksjon og forbruk i ein krisesituasjon.

Regjeringa vil fortsetje arbeidet med å auke sjølvforsyninga av jordbruksprodukt, jf. strategien som blei lagt fram i Meld. St. 11 (2023–2024) *Strategi for auka sjølvforsyning av jordbruksvarer og plan for opptrapping av inntektsmoglegheitene i jordbruket*. Hovudstrategien er å forbetre og auke produksjonen av planteprodukt, både til mat og til fôr, på ein måte som styrkjer jordbruket si konkurransekraft mot import. Auka sjølvforsyning må anten komme som følge av auka innanlandsk produksjon av varer med låg sjølvforsyningsgrad, endring i det innanlandske forbruket, endring i norskdel i fôr og fôrvarer, eller ein kombinasjon av desse. Regjeringa sin strategi er delt inn i tiltak retta mot auka konkurransekraft, auka planteproduksjon til mat og fôr, og tiltak for å oppretthalde dagens høge sjølvforsyningsgrad av husdyrprodukt. Alle tiltak i jordbrukspolitikken framover må vurderast opp mot korleis tiltaka påverkar målet

som er sett om auka sjølvforsyning korrigert for import.

For primærprodusentar i jordbruket og veksthusnæringa blei det etablert ei ordning med straumstøtte frå desember 2021. Formålet med ordninga er å bidra til at norsk matproduksjon og produksjon i veksthus kan halde fram trass i dei ekstraordinære, høge utgiftene til straum. Ordninga med straumstøtte til jordbruk, veksthus og vatningslag er vidareført ut 2029, noko som gir føreseielege rammer for næringa og bidreg til å sikre norsk matproduksjon framover.

Klimaendringar og meir ekstremvær i framtida kan påverke tilgangen på mat og gjere forsyningstryggleiken frå verdsmarknaden meir utfordrande. Uro i verdikjedene for matvarer og sikkerheitspolitiske kriser kan òg gjere matforsyninga meir utrygg. I tråd med ambisjonane til regjeringa blei det etablert beredskapslager for matkorn i 2024. Dette skal bidra til at befolkninga i Noreg har tilgang til forsyning av matkorn i ein krisesituasjon. Staten skal eige kornet, og kornet skal vere integrert i det kommersielle lagerhaldet til marknadsaktørane. Lagera skal byggjast opp så raskt som råd med inntil 15 000 tonn korn per år. Målet er at det skal vere nok korn på lager til tre månaders forbruk innan 2029.

Opptrapping av inntektsmoglegheitene

Gode inntektsmoglegheiter er eit viktig verkemiddel for å nå målet om auka sjølvforsyning og dei andre måla i jordbrukspolitikken. I tillegg til å vere eit verkemiddel for å nå dei andre måla i jordbrukspolitikken, er også gode inntektsmoglegheiter eit mål i seg sjølv. I Meld. St. 11 (2023–2024), la regjeringa fram ein opptrappingsplan som legg opp til å auke inntektsmoglegheitene, med sikte på å lukke den gjennomsnittlege inntektsforskjellen til eit justert gjennomsnitt av løn for arbeidstakarar fram til 2027. Då Stortinget handsama Meld. St. 10 (2024–2025) i april 2025, blei det vedteke at talgrunnlaget skal nyttast slik det blei utarbeidd til forhandlingane i 2024. Det gjaldt med unntak for tal timar per årsverk i jordbruket, som skal reduserast i to trinn til 1 700 timar i 2027. Jordbruksavtalepartane nytta desse prinsippa for talgrunnlaget ved forhandlingane i 2025 og 2026. Jordbruksavtalen, som blei vedteken i juni 2026, legg opp til at inntektsmålet, korrigert for jordbruket sitt økonomiske ansvar for overproduksjon, kan bli nådd i 2027. Ved handaminga av jordbruksoppgjeret i 2025 vedtok Stortinget at inntektsgapet mellom bønder og andre grupper i samfunnet skal vere tetta framover.

Jordbruksavtalen styrkjer norsk matproduksjon

Den 16. mai 2026 blei staten samd med Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag om ein jordbruksavtale. Jordbruksavtalen blei fremja for Stortinget i Prop. 98 S (2025–2026) *Endringer i statsbudsjettet 2026 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2026)*, og vedteken 19. juni 2026. Avtalen inneber ein auke i inntektsmoglegheitene i jordbruket på 3 660 mill. kroner, der 3 237 mill. kroner er auka løyvingar på statsbudsjettet. Etter avtalen blei inngått er det òg gjort volumjusteringar i samsvar med nye prognoser for leveransar av jordbruksråvarer frå næringa i 2027, noko som aukar løyvingane med omkring 100 mill. kroner. Nivået på budsjettoverføringane over jordbruksavtalen, inkludert volumjusteringar, er prognosert til 33 421 mill. kroner i 2027. Regjeringa Støre har gjennom jordbruksoppgjera bidrege til eit stort inntektsløft for bøndene, og har auka løyvingane til jordbruket med nær 97 pst. Bøndene får kompensert for den prognoserte kostnadsveksten i 2027, men får ikkje kompensert inntektssvikt som følgje av overproduksjon. I jordbruksavtalen blei det semje om å fjerne all samordning for alle typar inntekter ved svangerskap og fødsel.

Rammevilkåra for produksjon av sau og ammeku er styrkte, og inntektsmoglegheitene som gir grunnlag for å betre og auke produksjonen av frukt, grønt, korn og grovfôr er auka. Natur-, miljø- og klimatiltak er sterkt prioritert, og det blir tildelt om lag 12 400 mill. kroner til desse ordningane.

Auka berekraft i verdikjeda for mat

Regjeringa styrkjer berekrafta i verdikjeda for mat gjennom verkemiddel både i og utanfor jordbruksavtalen. Særleg viktige område er jordvern, klima- og miljøarbeidet i jordbruket, berekraftige førråvarer, plante- og dyrehelse, dyrevelferd og mattryggleik.

Sosial, økonomisk og miljømessig berekraft heng tett saman og skal bidra til å oppnå FNs berekraftsmål. Landbruks- og matdepartementet har ansvaret for å koordinere det nasjonale arbeidet med berekraftsmål 2; *Utrydde svolt*, og har delansvar under fleire andre mål, mellom anna berekraftsmål 12; *Ansvarleg forbruk og produksjon og mål 15; Livet på land*. Status og nasjonal oppfølging av FNs berekraftsmål er omtalt i del III av proposisjonen.

Landbruks- og matdepartementet har òg ei koordinerande rolle nasjonalt med oppfølging av det FN-initierte arbeidet med utvikling av eit meir

berekraftig matsystem. Regjeringa deltek aktivt i globale fora for matsikkerheit og berekraftige matsystem for å fremje internasjonalt samarbeid og å utveksle erfaringar om arbeid som skjer nasjonalt. Utgreiinga frå Matsystemutvalet, som skal leverast til regjeringa i november 2026, vil bidra til meir heilskapleg kunnskap om status, vurderingar og tilrådingar knytt til heile det norske matsystemet frå både hav og land.

Eit berekraftig landbruk

Dei fire hovudmåla i landbrukspolitikken utgjer samla sett målsetjingane for berekraft i det norske landbaserte matsystemet, og er tufta på gjensidige band mellom miljømessig, økonomisk og sosial berekraft.

Målet om eit aktivt landbruk over heile landet bidreg til busetjing og sysselsetjing, og er ein føresetnad for å vareta kulturlandskapet med eit stort mangfald av naturtypar, biologisk mangfald, kulturminne og kulturmiljø. I tillegg til matsikkerheit og beredskap bidreg landbruket med ei rekkje fellesgode til samfunnet. Landbruksproduksjonen gir òg ringverknadar i form av verdiskaping og arbeidsplassar i næringsmiddel- og leverandørindustrien i heile landet.

Klima- og miljøpolitikken til regjeringa byggjer på at alle samfunnssektorar har eit sjølvstendig ansvar for å leggje miljøomsyn til grunn for aktivitetane sine, og for å medverke til at vi når dei nasjonale klima- og miljømåla. For ei samla omtale av prioriteringar innan klima og miljø, sjå Prop. 1 S (2026–2027) frå Klima- og miljødepartementet.

Miljø- og klimasatsinga i jordbruksavtalen skal bidra til å halde ved lag kulturlandskapet og redusere miljøbelastninga. Regjeringa sin intensjonsavtale med organisasjonane i jordbruket om å arbeide for reduserte utslepp og auka opptak av karbon i jordbruket, ligg til grunn for klimaarbeidet i sektoren. Gjennom Bionova har regjeringa styrkt arbeidet med klimatiltak i landbruket og utviklinga av den sirkulære bioøkonomien.

I jordbruksoppgjøret 2026 blei natur-, miljø- og klimainnsatsen i jordbruket styrkt ytterlegare. Denne satsinga skal bidra til å følgje opp klimavtalen mellom regjeringa og organisasjonane i jordbruket, og til arbeidet med å nå andre miljømål, til dømes innan vassmiljø og kulturlandskap, bruk av beite og artsmangfald. Oppfølging av planen *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv*, er òg prioritert i forhandlingane dei siste åra. Partane er samde om at Oslofjordplanen må byggje på eit oppdatert og

heilskapleg kunnskapsgrunnlag, og at god medverknad frå næringa er ein føresetnad for måloppnåing. Det er viktig at arbeidet blir basert på heilskapleg og relevant kunnskap om tilførselar av næringsstoff, særleg nitrogen, og effektane av ulike tiltak.

Regjeringa fastsette nytt gjødselregelverk i januar 2025. Nye krav til spreietidspunkt og spreiemengd tek til å gjelde frå høvesvis 2027 og 2028. Landbruksdirektoratet arbeider no med å etablere forvaltningsverktøy til hjelp for at næring og forvaltning kan gjennomføre pliktene sine.

Jordbruksavtalen er eitt av dei viktigaste verkemidla for å bidra til å styrkje den økonomiske og sosiale berekrafta i jordbruket. Føreseielege rammevilkår og inntektsutvikling er føresetnader for at jordbruksproduksjonen kan oppnå lønsemd og økonomisk berekraft, og sikre god rekruttering til næringa. Med jordbruksavtalen 2026 er det lagt opp til at inntektsmålet kan bli nådd i 2027, i tillegg til at det mellom anna blei gjort viktige grep innan velferdsordningane.

Klimatilpassing i landbruket er ein viktig del av beredskapsarbeidet til regjeringa. Tilpassa plantesorar, agronomi, driftsoperasjonar og dyrehald er ein del av det som må til for at jordbruk, skogbruk og reindrift skal meistre nye klimatiske forhold. I jordbruksavtalen 2026 er det prioritert midlar til sorts- og avlsutvikling, jordhelse, vasshandtering og andre tiltak for at driftssystem og areal skal vere rusta for endra klima. Klimaendringar kan gi grobotn for nye sjukdommar og skadegjerarar. Arbeid med dyre- og plantehelse og gode plantevernstrategiar er difor eit pågåande arbeid. Som oppfølging av Meld. St. 27 (2023–2024) *Tryggare framtid – førebudd på flaum og skred*, vil Norsk institutt for bioøkonomi i 2026 skaffe betre oversikt over hydrotekniske anlegg i jordbruket, som grunnlag for å prioritere innsats med utbetring og istandsetjing av slike anlegg. I 2026 har Landbruksdirektoratet oppdatert *Normalar for landbruksveggar* med auka vekt på klimatilpassing og riktig dimensjonering for å redusere skadar, sikre tilkomst og gi lågare vedlikehaldskostnader over tid. Reindrifftsavtalen 2026/2027 har klimatilpassing og beredskap som ei av hovudprioriteringane. Dette omfattar blant anna ei styrking av systemet for beredskap i reindriften, som mellom anna skal gi grunnlag for at reindriften kan handtere beitekriser.

Førebygging og reduksjon av matsvinn

Førebygging og reduksjon av matsvinn er òg eit sentralt tiltak for auka berekraft og reduksjon av

klimautslepp. Stortinget vedtok i 2025 ei ny lov om førebygging og reduksjon av matsvinn. Formålet med lova er å betre utnyttinga av ressursane ved å hindre at næringsmiddel går ut av verdikjeda. Det er vedteke fleire krav som skal bidra til å førebyggje og redusere matsvinnet. Det blir no arbeidd med å utarbeide utfyllande reglar i ei forskrift, og lova og forskrift vil tre i kraft samtidig. Regjeringa har òg sett i gang eit arbeid for å styrkje *Bransjeavtalen om reduksjon av matsvinn*.

Meir berekraftig fôr

Regjeringa sitt målretta samfunnsoppdrag om berekraftig fôr har som mål at alt fôr til oppdrettsfisk og husdyr skal komme frå berekraftige kjelder og bidra til å redusere klimagassutsleppa i matsystema innan 2034. Samfunnsoppdraget skal bidra til å bevare naturmangfald, utvikle ein sterk føringrediensindustri og auke forsyningssikkerheita i Noreg.

I november 2025 leverte styringsgruppa for samfunnsoppdraget ein rapport med 20 forslag til tiltak som skal bidra til å nå måla som regjeringa har sett seg for samfunnsoppdraget. Fleire av dei føreslåtte tilrådingane innanfor grøn sektor blei følgde opp i samband med jordbruksoppgjeret 2026. Måla som er sette for samfunnsoppdraget er ein kombinasjon av ambisjonar og kva som er forventa mogleg.

Importvern er avgjerande for norsk matproduksjon

Regjeringa har ambisiøse mål for norsk landbruk og matindustri. Eit solid importvern er ein føresetnad for å nå måla om auka sjølvforsyning, betre inntektsmoglegheiter og landbruk over heile landet. Regjeringa forhandlar om rammevilkår for handel med jordbruksvarer i WTO, med EU under EØS-avtalen, og som ein del av EFTA. I slike forhandlingar legg regjeringa vekt på at det ikkje blir gitt konsesjonar for sensitive norske jordbruksvarer, som til dømes meieri- og kjøttvarer. Regjeringa legg vidare vekt på retten til å innføre tiltak som påverkar handelen av omsyn til folke-, plante- og dyrehelse.

Jordvern er beredskap

Regjeringa vil at matjorda skal brukast til matproduksjon, og vil leggje til rette for eit levande landbruk i heile landet gjennom verkemidla i eigedomslovgivinga. Departementet vil i 2027 halde fram med lovutviklingsarbeidet som er sett i gang,

mellom anna i jordlova, jordskiftelova og konsesjonslova.

Dyrka mark er ein knapp ressurs. Ved å ta vare på dyrka mark, styrkjer ein beredskapen. Ein ny nasjonal jordvernstrategi blei lagt fram i Prop. 121 S (2022–2023) *Endringer i statsbudsjettet 2023 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2023 m.m.)*. Strategien fastset at målet for omdisponering av dyrka mark skal vere maksimalt 2 000 dekar per år innan 2030. Målet blei nådd for første gong i 2025. Regjeringa vil i 2027 fortsetje å følgje opp strategien for å halde omdisponeringa låg.

Dyrehelse, plantehelse og dyrevelferd har høg prioritet

Dyrehelsa, plantehelsa og dyrevelferda skal vere god. Dette er avgjerande for at bøndene skal kunne produsere trygg mat og for at matproduksjonen skal ha eit godt omdømme.

Regjeringa legg i dyrevelferdsmeldinga, Meld. St. 8 (2024–2025), opp til at arbeidet med dyrevelferd kan utviklast vidare på ein kunnskapsbasert måte, samstundes som ein tek omsyn til næringane sine behov for føreseielege rammevilkår. Mattilsynet har ei viktig rolle med å overvake dyrevelferda og å utvikle regelverket. Innsatsen på dette området har blitt styrkt dei siste åra.

Helsesituasjonen i norsk husdyrhald er god. Samtidig har det dei siste åra vore fleire utbrott av smittsam dyresjukdom. Utbrotta viser behovet for kontinuerleg arbeid, overvaking og god beredskapsevne. Også plantehelsa er god, men òg her har det vore utbrott av smittsame sjukdommar. Meir import av planter og plantemateriale aukar risikoen for nye sjukdommar og skadegjerarar. Tilsyn med kontrollrutinane hos importørane er difor viktig. Mattilsynet arbeider med å utvikle planverk og tiltak, og overvakar og handterer hendingar på plante- og dyrehelseområdet. Dette arbeidet er avgjerande for å styrkje og bevare den gode plante- og dyrehelsa vi har i Noreg.

Det er utfordringar med tilgang på veterinærtenester i jordbruket. Tilstrekkeleg tilgang på slike tenester er vesentleg av omsyn til dyrehelsa, dyrevelferda, mattryggleiken og er ein føresetnad for å kunne produsere mat i heile landet. Som oppfølging av Landbruks- og matdepartementets utgreiing om veterinærtenester er det gjennomført eit pilotprosjekt som skal bidra til å få nyutdanna til å etablere seg i produksjonsdyrpraksis i distrikta. Mentorordninga for veterinærar skal vidareførast som ei nasjonal ordning.

Næringsmiddelindustrien og jordbruket

Den landbruksbaserte næringsmiddelindustrien består av om lag 2 900 bedrifter med om lag 39 000 sysselsette. Verksemdene er spreidde over heile landet, og har stor verdi for verdiskaping, sysselsetjing og busetjing i mange kommunar.

Jordbruket er avhengig av ein livskraftig næringsmiddelindustri for å kunne foredle råvarer. Samtidig er industrien avhengig av norske råvarer i produksjonen. Regjeringa la våren 2025 fram Meld. St. 16 (2024–2025) *Industrien – konkurransekraft for en ny tid*. Meldinga gav ei oppdatert omtale av dei samla utfordringane og moglegheitene for heile industrien, og inneheld tiltak innanfor rammevilkåra som har størst innverknad for industrien. For å bidra til vidare vekst vil regjeringa føre ein aktiv næringspolitikk som bidreg til auka verdiskaping, leggje til rette for lønsame private investeringar og eit meir omstillingsdyktig næringsliv. I tråd med Meld. St. 11 (2023–2024), la regjeringa fram eit vegkart for næringsmiddelindustrien i juni 2025. Vegkartet skal bidra til å leggje til rette for ein robust, innovativ og marknadsretta industri som avtakar av norske råvarer. Dei aller fleste tiltaka i vegkartet er gjennomførte eller i prosess.

Importvernet for jordbruksvarer bidreg til å oppretthalde ein levedyktig industri. Auka konkurranse stiller samtidig krav til omstillingsevne, effektivisering og innovasjon i verksemdene. Jordbruksavtalen har ordningar som skal kompensere for prisforskjellar på jordbruksråvarer mellom Noreg og utlandet, slik at næringsmiddelindustrien her til lands kan produsere og omsetje industrielt foredla jordbruksvarer basert på norskproduserte jordbruksråvarer.

Fleire skal velje matfag

Landbruket er ein kompetansekreivjande sektor, der god kompetanse og oppdatert kunnskap er naudsynt blant næringsdrivande, i rådgivingsapparatet og i forvaltninga. Det er difor behov for gode utdanningstilbod innan landbruk og andre relevante fagområde på alle nivå. Dette legg grunnlag for rekruttering til næringa, og er i tillegg ein føresetnad for rekruttering til forskning innanfor landbruk og mat. Fylkeskommunane har ei sentral rolle innan opplæring og næringsutvikling. *Vaksenagronomen* er eit døme på regjeringa sin ambisjon om livslang læring og regional utvikling der kompetansebygging og rekruttering blir sett i samanheng.

Interessa for matfaga i vidaregåande skule og i høgare utdanning har gått jamt nedover over tid. Med støtte til rekrutteringsprosjekt i regi av bransjen sjølv og prosjekt til matfagleg utdanning finansiert over jordbruksavtalen, ser det ut til at nedgangen er snudd til ein viss auke i søkjartal. Målretta tiltak skal bidra til å styrkje kompetansebygginga av kokkar som profilerer norske råvarer og lyfter fram kor viktig det er med lokal og regional tilhøyrse.

For at primærlandbruket, lokalmatprodusentar, reiselivsbedrifter og næringsmiddelindustrien skal levere nok mat av god kvalitet, og saman byggje *Matnasjonen Noreg*, er ein avhengig av rekruttering til utdanning og næring i alle delar av denne verdikjeda.

Matnasjonen Noreg

Matnasjonen Noreg er ei felles ramme for arbeid med næringsutvikling og verdiskaping innan verdikjeda for mat, basert på ressursar frå hav og land. Arbeidet med *Matnasjonen Noreg* skal styrkje norsk matproduksjon, synleggjere norsk matkultur og -tradisjonar, fremje berekraft i heile verdikjeda og styrkje samarbeidet mellom aktørane.

Mykje av arbeidet med *Matnasjonen Noreg* skjer regionalt. Ei av dei sentrale nasjonale satsingane, deltaking på *Grüne Woche* i Berlin, kor nettverks- og omdømmebygging har vore sentralt, er avvikla frå og med 2027. Den nasjonale innsatsen framover vil primært vere å støtte opp under initiativ innanlands. I tillegg til å støtte opp under den regionale innsatsen, vil dette mellom anna skje ved å leggje til rette for nettverksbygging, kunnskapsdeling og målretta omdømmeaktivitetar. Departementet skal i det vidare arbeidet bidra til ei tydeleg retning for utviklinga av *Matnasjonen Noreg*, og for god samanheng mellom den nasjonale og den regionale innsatsen.

Berekraftig bruk av skogressursane

Regjeringa har som ambisjon at *Noreg* skal vere i fremste rekkje i vidare utvikling av berekraftig skogbruk. Skogen bidreg til lokal, regional og nasjonal verdiskaping, arbeidsplassar og velferd. Skogen kan òg bidra i arbeidet med klimautfordringane og er sentral for å ta vare på jord- og vassressursar og biologisk mangfald.

Lønsam, innanlands foredlingsindustri kan auke verdiskapinga. Samstundes er løysingar som balanserer omsynet til verdiskaping og sysselsetjing, biologisk mangfald og friluftsliv, sentrale

for å nå dei skogpolitiske måla. Staten trekkjer opp rammer og retning gjennom lov- og forskriftsverket og dei økonomiske verkemidla, mens næringa følgjer opp gjennom mellom anna *Norsk PEFC Skogstandard*. Gjennom målretta verkemiddel for skogtiltak, utvikling av gode miljø- og kartdata og god bruk av teknologi i skogforvaltninga, vil regjeringa leggje til rette for eit berekraftig og verdiskapande skogbruk som bidreg til grøn omstilling, auka verdiskaping og berekraftig ressursbruk. Målretta tiltak skal bidra til at skognæringa kan tilby unge inngang i arbeidslivet og motivere dei til å ta del i utviklinga av skogbruk og naturbruk framover.

Regjeringa har som mål å auke CO₂-opptaket i norsk skog. Klimatiltak i skog og på andre areal som er sette i verk eller planlagde, er omtalte i *Regjeringas klimastatus og plan*. Tettare planting, ungsogpleie og skogplanteforedling er sentrale tiltak. Det er særleg behov for å prioritere ungsogpleie, sidan tiltaket både styrkjer karbonopptaket i skogen og bidreg til ein meir klimatilpassa skog som toler klimapåkjenningar betre. Meld. St. 25 (2024–2025) *Klimamelding 2035 – på vei mot lavutslippssamfunnet*, ligg elles til grunn for klimapolitikken for skog- og arealbrukssektoren.

Avskogingsforordninga

Avskogingsforordninga blei vedteken i EU i 2023. Etter fleire utsetjingar og forenklingar av regelverket er planen at forordninga skal takast i bruk i EU 30. desember 2026 for dei fleste verksemdar. Forordninga erstattar tømmerforordninga, som er gjennomført i norsk rett, der Landbruksdirektoratet er ansvarleg for innanlands produksjon og omsetning av tømmer, og Miljødirektoratet er ansvarleg for import. Målet med avskogingsforordninga er å redusere EU sitt bidrag til utslepp av klimagassar og tap av biologisk mangfald. Forordninga skal sikre at produkt som blir omsett i EU eller eksportert til land utanfor, ikkje bidreg til avskoging og skogforringing. Regjeringa har tidlegare lagt til grunn at forordninga skal innlemmast i EØS-avtalen for dei varene som er omfatta av avtalen. I *Noreg* er det no avklart at også den delen av forordninga som gjeld forbod mot eksport av varer som er omfatta av EØS-avtalen til tredjeland, kan innlemmast, sjølv om slik eksport fell utanfor EØS-avtalen. Det blir arbeidd med ein felles posisjon om dette frå EFTA-landa. Det vil bli lagt fram for Stortinget ein samtykkeproposisjon og forslag til forskriftsheimel i jordlova. Forskriftsheimelen vil saman med naturmangfaldlova vere heimel for gjennomføring av forordninga som for-

skrift i norsk rett. På bakgrunn av statusen i EØS-prosessen er det no lite sannsynleg at forordninga vil bli innlemma i EØS-avtalen samstundes som ho tek til å gjelde i EU. Norske styresmakter arbeider for at innlemminga skal skje så raskt som mogleg.

Haustbare viltressursar

Regjeringa vil leggje til rette for ei berekraftig forvaltning av dei haustbare viltartane og gode rammer for jakt og fangst. Ny viltressurslov, jf. Prop. 78 L (2024–2025) *Lov om jakt, fangst og felling av villt mv. (viltressursloven)* og Innst. 301 L (2024–2025), tredde i kraft 1. juli 2026. Arbeidet med å følgje opp den nye lova held fram i 2027.

Ei berekraftig reindriftsnæring

Reindriftsnæringa nyttar marginale utmarksressursar og er avgjerande for å bevare samisk kultur og språk. Utviklinga i prisen per kilo kjøtt til reindrigaren var svært god over ein lenger periode fram til 2022, men marknadssituasjonen for reinkjøtt har i dei siste åra blitt meir krevjande. I denne situasjonen er det avgjerande at ein nyttar dei etablerte ordningane over reindriftsavtalen på ein god måte for å leggje til rette for ei god utvikling i marknaden til reinkjøtt. Potensialet for auka inntening i og i tilknytning til reindrifta, er framleis stort. Dette gjeld særleg innanfor vidareforedling av reinkjøtt, det reindriftsbaserte reiselivet og lærings- og omsorgsbaserte tenester.

Reindriftsavtalen 2026/2027 legg til rette for vidareutvikling av ei berekraftig næring. Dei viktigaste prioriteringane er auka lønsemd og produksjon, eit reintal som er tilpassa beitegrunnlaget, dei direkte tilskotta, klimatilpassing og beredskap og ivaretaking av reindrifta sine areal. Avtalepartane vil framleis prioritere dei som har reindrift som hovudverksemd.

Ei berekraftig reindrift er avhengig av naudsynte areal. Areal er ein knapp ressurs, og det er aukande konkurranse om areala. Konfliktnivået mellom reindrift og utbyggingsinteresser, til dømes fornybar energi, har dei siste åra vore høgt. Særleg har dette vore tydeleg etter Høgsterett sin dom i Fosen-saka. Regjeringa arbeider vidare med å følgje opp tiltaka i tiltakspakka for reindrift og energi.

Reindrifta er ei næring som i stor grad blir påverka av klimaendringane. Årlege hendingar med låste beite i store område gir eit behov for langsiktig klimatilpassing i reindrifta, samstundes som ein må handtere beitekrisene som oppstår. Dette er avgjerande for å nå målet om ei

berekraftig reindrift som har god produksjon og lønsemd. Avtalepartane har sett i gang eit arbeid med å sjå nærmare på konkrete tiltak for klimatilpassing.

Dei genetiske ressursane må forvaltast godt

Dei genetiske ressursane hos husdyr og matvekstar er ein vesentleg del av det biologiske grunnlaget for auka matproduksjon, for å tilpasse den til klimaendringar og styrkje beredskapen. For å ta vare på det genetiske forrådet for mat- og landbruksproduksjonen i framtida, vil departementet fortsetje å følgje opp *Nasjonal tiltaksplan for bevaring og berekraftig bruk av genetiske ressursar for mat og landbruk*. Omstrukturering av bevaringsarbeidet er ei høgt prioritert oppgåve. Klonbankar for potet, frukt, bær og grønsaker er nå etablerte.

Landbruk i nord gir god beredskap

Landbruk og næringsmiddelindustri i Nord-Noreg er sentral for totalberedskapen. Regjeringa har over fleire år prioritert landbruket i Nord-Noreg. Jordbruksavtalen inngått i 2026 byggjer vidare på denne satsinga gjennom ei styrking av tilskotta som direkte bidreg til betre produsentøkonomi, auka distriktstilskott, tiltak for auka rekruttering, og styrking av foredlingsleddet gjennom tilskott til næringsmiddelbedrifter i Troms og Finnmark.

Det blei for 2026 sett av ei eiga rekrutteringskvote på kumjølkk i Troms og Finnmark. Denne ordninga er vidareført for 2027, med ei rekrutteringskvote på inntil 2 mill. liter kumjølkk.

For investeringsverkemidla blir tilskott til ressursavklaring gjort tilgjengeleg for investeringar i saueproduksjon Nord-Noreg. I tillegg er satsinga på berekraftig matproduksjon og verdiskaping i nord, vidareført.

Sterkare kunnskapsgrunnlag

Landbruks- og matforskinga skal byggje opp under næringa sine kunnskapsbehov, og bidra til at dei landbruks- og matpolitiske hovudmåla blir nådde. I tillegg til løyvingar til forskning via Noregs forskingsråd og forskingsmidlane for jordbruk og matindustri (FFL/JA), gir midlar til kunnskapsutvikling hos dei landbruks- og matfaglege forskingsinstitutta viktige bidrag til utvikling av relevant kunnskap til næring og forvaltning.

Forskning, teknologiutvikling og ny kunnskap skal bidra til auka sjølvforsyning i tråd med ambisjonane i Meld. St. 11 (2023–2024) *Strategi for auka*

*sjølvforsyning av jordbruksvarer og plan for opptrap-
ping av inntektsmogleighetene i jordbruket.* Samtidig
skal landbruket tilpassast eit klima i endring, klima-
gassutsleppa frå jordbruket reduserast, opptaket av
karbon aukast og miljøet varetakast. Kunnskap og
teknologiutvikling legg òg grunnlaget for best
mogleg utnytting av tilgjengelege ressursar og
auka verdiskaping i dei landbaserte bionæringane.
Regjeringa arbeider med ein agritekstategi og tek
sikte på å ferdigstille strategien hausten 2026, jf.
oppmodningsvedtak nr. 715, 22. mai 2025.

Internasjonalt samarbeid

Dei store globale utfordringane med ustabile for-
syningar, regionale konflikhtar, geopolitisk spen-
ning og klima- og miljøkriser, krev eit forpliktande
internasjonalt samarbeid for å finne gode løy-
singar. Noreg er aktivt med i ei rekkje internasjo-
nale forum på landbruks- og matområdet, blant
anna innanfor FN-systemet, i OECD og i WTO.

Noreg har eit ansvar for å bidra til global mat-
sikkerheit, både gjennom eigen produksjon og ved
å støtte opp om internasjonalt arbeid på området.
Regjeringa har dei globale berekraftsmåla som
utgangspunkt for sitt internasjonale engasjement.
Ei ny stortingsmelding om utviklingspolitikken er
under arbeid og skal fastsetje prioriteringar.

Mandatet for FNs organisasjon for mat og
landbruk (FAO) omfattar global matsikkerheit,
reduksjon av fattigdom og berekraftig bruk og for-
valtning av skog- og naturressursar. Auka utford-
ringar for matsikkerheit globalt inneber stor
merksemd på FAOs mandat. Betra resultatbasert
styring og prioritering av kjerneoppgåver er sen-
trale tema i arbeidet med styring i FAO. Noreg
følgjer aktivt opp arbeidet i organisasjonen. FN er
inne i ein periode med omfattande reform og med
vesentleg press på budsjettet. *FN80-initiativet*
skal gjere FN meir effektivt, samordna og resul-
tatorientert.

Innanfor skogområdet deltek Noreg i FNs
skogforum (UNFF) som har fastsett mål for for-
valtning av skogane i verda, og som legg over-
ordna premissar for berekraftig skogforvaltning
globalt. Noreg deltek òg i det pan-europeiske
skogpolitiske samarbeidet gjennom *Forest
Europe*, i FNs økonomiske kommisjon for Europa
og den europeiske skogkommisjonen under FAO.

Noreg har vidare slutta seg til ei rekkje inter-
nasjonale avtalar som dekkjer mellom anna han-
del, mattryggleik, plante- og dyrehelse, genetiske
ressursar, skog, klima og forskning.

Noreg deltek i WTO/SPS-avtalen som regule-
rer medlemsstatane si moglegheit til å vedta tiltak

for å verne om folke-, dyre- og plantehelse, og i dei
standardsetjande organa Codex Alimentarius
Commission (Codex), Verdas dyrehelseorganisa-
sjon (WOHA) og i Verdas plantehelseorganisasjon
(IPPC).

God dialog med interessentar og effektivt EØS-arbeid

EØS-avtalen er Noregs viktigaste internasjonale
avtale og grunnmuren i samarbeidet med EU.
Gjennom avtalen er det etablert eit omfattande har-
monisert regelverk for mattryggleik, dyrehelse og
-velferd og innsatsvarer. Om lag 40 pst. av alt EØS-
regelverket som blir innlemma i norsk rett, gjeld
desse områda. EØS-regelverket på matområdet er
difor av stor strategisk betydning for Noreg. I ei tid
prega av geopolitisk uro, auka merksemd om
beredskap og meir sårbare verdikjeder, er eit vel-
fungerande og harmonisert regelverk grunnlag for
å bidra til god folkehelse, forsyningstryggleik og
føreseielege vilkår for norsk næringsliv. Aktiv
norsk deltaking i regelverksutviklinga er viktig for
å vareta norske interesser og bidra til at regelverk
med stor betydning for folkehelse, matproduksjon,
dyrehelse og -velferd og handel tek omsyn til
norske forhold og behov.

Departementet legg vekt på god dialog med
interessentar gjennom møteplassar, informasjons-
utveksling og involvering i regelverksprosessar.
Arbeidet omfattar rettidig påverknad av EU-regel-
verk, effektiv innlemming i EØS-avtalen og gjen-
nomføring i norsk rett, og god rettleiing og for-
valtning av regelverket. Det store omfanget av
regelverk og stadig meir komplekse EU-prosessar
stiller høge krav til kvalitet, kapasitet og koordine-
ring. Eit målretta og effektivt EØS-arbeid er avgje-
rande for å vareta norske interesser, føreseielege
rammevilkår og bidra til å redusere EØS-etterslep-
et. Departementet vil halde fram arbeidet med å
styrkje kompetanse, samhandling og prioritering
på EØS-området for å møte framtidige utford-
ringar og moglegheiter.

Landbrukspolitikken er ikkje omfatta av EØS-
avtalen. Samtidig blir landbrukspolitikken i
aukande grad påverka av EØS-avtalen. Utviklinga
i EU mot meir sektorovergripande regelverk gjer
at regelverk for blant anna klima, miljø, handel,
digitalisering, beredskap og energi også får betyd-
ning og påverkar Landbruks- og matdeparte-
mentets ansvarsområde.

Trass i at landbruk i utgangspunktet ikkje er
omfatta av EØS-avtalen, regulerer artikkel 19 og
protokoll 3 handelen med høvesvis basis- og
bearbeidde landbruksvarer mellom Noreg og EU.

2 Oversikt over budsjettframlegget for Landbruks- og matdepartementet

Utgifter fordelt på programkategoriar

(i 1 000 kr)

Kat.	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Budsjettets stilling pr 1. halvår	Forslag 2027
15.00	Administrasjon m.m.	210 069	215 427	215 427	220 553
15.10	Matpolitikk	1 722 722	1 721 152	1 724 152	1 792 177
15.20	Forsking, innovasjon og kunnskaps- utvikling	1 040 005	1 058 382	1 029 682	1 064 448
15.30	Næringsutvikling, ressurs- forvaltning og miljøtiltak	31 315 232	31 994 727	32 191 328	35 418 446
Sum programområde 15		34 288 028	34 989 688	35 160 589	38 495 624

Inntekter fordelt på programkategoriar

(i 1 000 kr)

Kat.	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Budsjettets stilling pr 1. halvår	Forslag 2027
15.00	Administrasjon m.m.	30	151	151	36
15.10	Matpolitikk	265 941	245 722	245 722	252 884
15.20	Forsking, innovasjon og kunnskaps- utvikling	21 437			
15.30	Næringsutvikling, ressurs- forvaltning og miljøtiltak	406 840	403 817	403 817	425 566
15.40	Forretningsdrift	58 269	34 000	121 800	32 200
Sum programområde 15		752 517	683 690	771 490	710 686

For detaljert omtale av alle programkategoriane, sjå del II av budsjettproposisjonen.

Programkategori 15.00

Programkategori 15.00 *Administrasjon m.m.* omfattar drift av Landbruks- og matdepartementet og diverse andre løyvingar forvalta av departementet. Forslag til utgiftsløyving under denne kategorien utgjer 220,6 mill. kroner, noko som er

ein auke på 2,4 pst. frå saldert budsjett 2026. Endringane gjeld stort sett løns- og prisjusteringar.

Programkategori 15.10

Programkategori 15.10 *Matpolitikk* omfattar løyving til Mattilsynet. Forslag til utgiftsløyving under denne kategorien utgjer 1 792,2 mill. kroner, noko som er ein auke på 4,1 pst. frå saldert budsjett 2026. Endringane gjeld stort sett løns- og prisjusteringar og flytting av midlar frå programkategori 15.20 gjeldande *3R-senter*. I tillegg kjem auke i Mattilsynets budsjett på 20,0 mill. kroner til oppfølging av EØS-avtalen.

Programkategori 15.20

Programkategori 15.20 *Forsking, innovasjon og kunnskapsutvikling* omfattar løyving til Veterinærinstituttet, Norsk institutt for bioøkonomi, forskingsaktivitet i regi av Forskningsrådet og andre løyvingar til forskning og innovasjon i landbruks- og matsektoren. Forslag til utgiftsløyving under denne kategorien utgjer 1 064,4 mill. kroner som er ein auke på 0,6 pst. frå saldert budsjett 2026. Frå 2027 er det flytta 8,0 mill. kroner frå programkategori 15.20 til programkategori 15.10 gjeldande oppretting av 3R-senter.

Programkategori 15.30

Programkategori 15.30 *Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak* er den største programkategorien under Landbruks- og matdepartementet. Programkategorien omfattar løyvingane til gjennomføring av jordbruksavtalen og reindriftsavtalen. Andre større område som inngår er løyving til drift av Landbruksdirektoratet og diverse tilskottsordningar forvalta av direktoratet, løyving til Bionova og løyving til naturskadeerstatningar. Forslag til løyving under denne kategorien utgjer 35 418,4 mill. kroner, noko som er ein auke på 10,7 pst. frå saldert budsjett 2026. Auken gjeld stort sett inngått jordbruksavtale og reindriftsavtale, i tillegg til løns- og prisjusteringar. Det er òg estimert større behov for løyving til straumstøtte i 2027. I motsett retning trekk redusert behov for løyving til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhald og eit estimert lågare behov for løyving til erstatning for naturskade i 2027.

Programkategori 15.40

Programkategori 15.40 *Forretningsdrift* omfattar inntektsløyvingar frå avdrag, renter og utbytte i Statskog SF.

Utgifter fordelte på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	2 368 666	2 431 366	2 508 979	3,2
30–49	Nybygg, anlegg o.a.	14 830	16 216	16 682	2,9
50–89	Overføringer til andre	31 904 532	32 542 106	35 969 963	10,5
	Sum under departementet	34 288 028	34 989 688	38 495 624	10,0

Inntekter fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
01–29	Sal av varer og tenester	304 113	299 140	308 436	3,1
30–49	Inntekter i samband med nybygg, anlegg o.a.	21 437			0,0
50–89	Overføringar frå andre	416 967	374 550	392 250	4,7
90–99	Attendebetalningar o.a.	10 000	10 000	10 000	0,0
	Sum under departementet	752 517	683 690	710 686	3,9

3 Oppfølging av oppmodings- og utgreiingsvedtak

Tabell 3.1 viser ei oversikt over oppfølginga av oppmodings- og utgreiingsvedtak under Landbruks- og matdepartementet. Oversikta inkluderer alle vedtak frå stortingssesjonen 2025–2026, i tillegg til dei vedtaka frå tidlegare stortingssesjonar som Kontroll- og konstitusjonskomiteen meinte ikkje var kvitterte ut, jf. Innst. 125 S (2025–2026).

I siste kolonne i tabellen nedanfor går det fram om departementet legg opp til at rapporteringa på oppmodingsvedtaket no blir avslutta, eller om departementet òg vil rapportere på vedtaket i budsjettproposisjonen for neste år.

Tabell 3.1 Oversikt over oppmodings- og utgreiingsvedtak, ordna etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering blir avslutta (Ja/Nei)
2025–2026	1058	Norsk økologisk mjølk	Nei
2025–2026	1033	Utvikle ei robust veterinærvaktordning	Nei
2025–2026	882	Informasjon om opphav for kjøtt og fisk på serveringsstader	Nei
2025–2026	879	Strengare straff for dyrekriminalitet	Nei
2025–2026	875	Einskapleg nasjonal praksis ny gjødselforskrift	Nei
2025–2026	874	Balansegjødsling i ny gjødselforskrift	Nei
2025–2026	873	Ny gjødselforskrift og økologisk produksjon	Nei
2025–2026	872	Ny gjødselforskrift og tidsløp	Ja
2025–2026	871	Bruk av termisk kikkertsikte ved hjortejakt	Ja
2025–2026	731	Gjennomgang av naturskadeordninga	Nei
2025–2026	564	Erstatningsordning for kadmium i lauk	Ja
2025–2026	493	Metanreducerande fôrråvare og husdyrtilskott	Ja
2025–2026	432	Grenseverdiar av kadmium i lauk	Ja
2024–2025	1122	Rammevilkår for lokalmatproduksjon og agroturisme	Ja
2024–2025	1121	Opphavsmerking av produkt	Nei
2024–2025	1120	Reduksjon av nitrogentilførsel i Oslofjorden	Ja
2024–2025	1116	Rammevilkår for miljøvenleg gjødsel, jordforbetring og bioenergi	Ja
2024–2025	1095	Vidareføre straumstøtte for jordbruks- og veksthusnæringa	Ja
2024–2025	746	Bruk av termiske siktemiddel ved hjortejakt	Ja
2024–2025	744	Krav om merking av feller ved bruk av jegernummer	Ja

Tabell 3.1 Oversikt over oppmodings- og utgreiingsvedtak, ordna etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering blir avslutta (Ja/Nei)
2024–2025	715	Strategi for å styrkje innovasjon og agritek i norsk landbruk	Ja
2024–2025	700	Reindriftslova og tvangsmulkt	Nei
2024–2025	566	Naturleg lys i fjørfefjøs	Nei
2024–2025	565	Fiksering av svin	Ja
2024–2025	564	Fødebingar for svin	Ja
2024–2025	563	Gjennomgå og endre forskrift om hald av svin	Nei
2022–2023	700	Strengare straff for alvorleg dyrekriminalitet	Nei
2022–2023	519	Innsamling, registrering og kontroll av viktige naturverdiar i norsk skog	Nei
2021–2022	382	Dyrevelferda i svinenæringa	Nei

3.1 Stortingssesjonen 2025–2026

Norsk økologisk mjølk

Vedtak nr. 1058, 19. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen, sammen med faglagene, vurdere tiltak som kan bidra til økt tilførsel av norsk økologisk melk, på kort og lang sikt, slik at etterspørselen blir dekket.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Prop. 98 S (2025–2026) *Endringer i statsbudsjettet 2026 under Landbruks- og matdepartementet (jordbruksoppgjøret 2026)*, jf. Innst. 452 S (2025–2026).

Regjeringa vedtok i 2025 ein ny nasjonal strategi for økologisk jordbruk. Nasjonal ressursgruppe for økologisk jordbruk skal i løpet av 2026 leggje fram tiltaksplanar for mellom anna økologisk mjølk, som ei oppfølging av denne strategien. I dei siste jordbruksoppgjera er fleire tilskott til økologisk mjølk og areal auka for å stimulere til auka produksjon.

Regjeringa vil følgje opp vedtaket og komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Utvikle ei robust veterinærvaktordning

Vedtak nr. 1033, 16. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen utrede tiltak for å utvikle en robust veterinærvaktordning for frem-

tiden. Arbeidet skal gjennomføres i tett samarbeid med berørte parter. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Prop. 94 S (2025–2026) *Kommuneproposisjonen 2027*, jf. Innst. 448 S (2025–2026).

Regjeringa vil følgje opp vedtaket og komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Informasjon om opphav for kjøtt og fisk på serveringsstader

Vedtak nr. 882, 5. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen raskt starte arbeidet med sikte på å innføre regler om opprinnelsesinformasjon for kjøtt og fisk som serveres på serveringssteder i Norge.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Dokument 8:193 S (2025–2026) *Representantforslag om meir norsk mat*, jf. Innst. 345 S (2025–2026).

Regjeringa vil følgje opp vedtaket og komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Strengare straff for dyrekriminalitet

Vedtak nr. 879, 5. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen igangsette den varslede utredningen om endret strafferamme for

grove brudd på dyrevelferdsloven innen utgangen av 2026, og i den forbindelse gjøre en helhetlig vurdering av straffebestemmelsene i dyrevelferdsloven.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Dokument 8:184 S (2025–2026) *Representantforslag om strengere straff for dyrekriminalitet*, jf. Innst. 378 S (2025–2026).

Regjeringa vil følgje opp vedtaket og komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Einskapleg nasjonal praksis ny gjødselsforskrift

Vedtak nr. 875, 5. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen sikre enhetlig nasjonal praksis for håndheving av ny gjødselsforskrift, gjennom tydelige styringssignaler til statsforvalterne, slik at dispensasjon, tilsyn og balansegjødsling praktiseres likt i hele landet.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Dokument 8:195 S (2025–2026) *Representantforslag om fleksibel innføring av ny gjødselsforskrift*, jf. Innst. 427 S (2025–2026).

Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet vil følgje opp vedtaket i styringsdialogen med statsforvaltarane og gjennom pågåande arbeid hos Landbruksdirektoratet med å utarbeide rettleiing, retningslinjer og forvaltningsverktøy for praktisering av gjødselregelverket. Regjeringa vil med det setje næring og forvaltning i stand til ei meir einskapleg praktisering av dispensasjon, tilsyn og balansegjødsling.

Regjeringa vil følgje opp vedtaket vidare og komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Balansegjødsling i ny gjødselsforskrift

Vedtak nr. 874, 5. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen sikre at ordningen med balansegjødsling innføres fleksibelt, slik at det er et reelt alternativ til de absolutte grensene for gjødsling.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Dokument 8:195 S (2025–2026) *Representantforslag om fleksibel innføring av ny gjødselsforskrift*, jf. Innst. 427 S (2025–2026).

Regjeringa ser på fosforbalansegjødsling som ein viktig del av heilskapen i nytt regelverk, og ser det som viktig at ei slik ordning er eit reelt alternativ til dei generelle fosforgrensene. Landbruks-

direktoratet og Miljødirektoratet la i mai 2026 fram ei utgreiing som tilrådde at ordninga bør utformast som krav om balanse mellom fosformengder i gjødsling og avling på areala hos dei enkelte føretaka. Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet førebur no reglar om ei slik løysing. Reglane vil ikkje vere klare i tide til gjennomføring i 2027, jf. vedtak nr. 872. Departementa vil likevel halde tempoet med dei nye reglane oppe slik at føretaka kan gjere seg kjend med dei og førebu seg før dei tek til å gjelde. Regjeringa vektlegg at ordninga med balansegjødsling er ei nyvinning med det nye regelverket. I oppstartsfasen må det vere ein viss aksept og fleksibilitet for å prøve ut ordninga og hauste erfaringar.

Regjeringa vil med det følgje vedtaket opp vidare og komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Ny gjødselsforskrift og økologisk produksjon

Vedtak nr. 873, 5. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at nytt gjødselregelverk ikke går på bekostning av avlingsnivå og areal i økologisk produksjon, herunder vurdere om økoprodusenter bør ha videre adgang til å nytte flere valgmuligheter i gjødselbrukforskriftens bestemmelser.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Dokument 8:195 S (2025–2026) *Representantforslag om fleksibel innføring av ny gjødselsforskrift*, jf. Innst. 427 S (2025–2026).

Regjeringa vil sørge for eit godt fungerande gjødselregelverk òg innan økologisk produksjon, noko som handlar om best mogeleg utnytting av tilgjengelege næringskjelder frå mellom anna husdyrgjødsling og belgvekstar. I det vidare arbeidet vil ein følgje med på om dette fungerer godt og vurdere om økoprodusentar bør ha høve til å nytte fleire valmoglegheiter i regelverket.

Regjeringa vil med det følgje vedtaket opp vidare og komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Ny gjødselsforskrift og tidsløp

Vedtak nr. 872, 5. juni 2026

«Stortinget ber regjeringen vurdere om det er hensiktsmessig å utsette innføringen av nye grenseverdier til 1. januar 2028 og forskyve gjennomføringsplanen med ett år, dersom et effektivt system for balansegjødsling ikke er på plass.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Dokument 8:195 S (2025–2026) *Representantforslag om fleksibel innføring av ny gjødselsforskrift*, jf. Innst. 427 S (2025–2026).

Landbruks- og matdepartementet, saman med Klima- og miljødepartementet, førebur reglar om balansegjødsling, jf. vedtak nr. 874. Reglane vil vere ute på høyring hausten 2026, men vil ikkje vere klare i tide til gjennomføring i 2027. Dagens fosforgrenser blir difor forlenga ut 2027, i tråd med oppmodingsvedtaket.

Departementet legg til grunn at vedtak nr. 872, 5. juni 2026, med dette er følgt opp.

Bruk av termisk kikkertsikte ved hjortejakt

Vedtak nr. 871, 4. juni 2026

«Stortinget viser til anmodningsvedtak nr. 746 i behandlingen av viltressursloven om fortsatt tillatt bruk av termisk kikkertsikte til hjortejakt, og ber regjeringen legge til grunn merknader i Innst. 301 L (2024–2025), samt våre forpliktelser etter Bernkonvensjonen, for utarbeidelse av forskrift som viderefører lovlig bruk av termisk kikkertsikte ved hjortejakt uten unødvendig byråkrati og ulemper for kommunene.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Prop. 64 L (2025–2026) *Endringer i viltressursloven (endring av krav om merking av feller og bruk av drone ved ettersøk av storvilt med jakttid)*, jf. Innst. 343 L (2025–2026).

Regjeringa har følgt opp vedtaket gjennom ei endring i forskrift av 22. mars 2002 nr. 313 om utøving av jakt, felling og fangst § 29a. Forskriftsendringa gjeld frå 1. juli 2026. Endringa gir kommunane høve til å opne for bruk av restlysforsterkande og termiske siktemiddel ved jakt på hjort for å avverje alvorleg skade på natur- eller samfunnsinteresser. Kvar kommune kan opne for dette gjennom ei lokal forskrift.

Departementet legg til grunn at vedtak nr. 871, 4. juni 2026, med dette er følgt opp, jf. òg vedtak nr. 746, 26. mai 2025.

Gjennomgang av naturskadeordninga

Vedtak nr. 731, 19. mai 2026

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå naturskadeordningen med mål om forenkling, effektivisering og økt grad av lokal forvaltning.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Dok. 8:134 S (2025–2026) om naturskadeordninga, jf. Innst. 258 S (2025–2026).

Regjeringa vil gjennomgå regelverket rundt naturskadeordninga med sikte på tilpassing som kan byggje opp under formålet med vedtaket. Arbeidet startar hausten 2026. Landbruksdirektoratet vil bli involvert i arbeidet på eigna måte. Det kan bli aktuelt med eit eige oppdrag til direktoratet for å få ei heilskapleg tilnærming til gjennomgangen av regelverket, og ei grundig vurdering rundt moglegheitene for økt grad av lokal forvaltning. Landbruksdirektoratet si evaluering av oppfølging etter ekstremvêret *Hans* i 2023, vil vere viktig bakgrunnsmateriale til det vidare arbeidet.

Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Erstatningsordning for kadmium i lauk

Vedtak nr. 564, 19. mars 2026

«Stortinget ber regjeringen innføre en erstatningsordning for løkprodusenter med minst 95 pst. kompensasjonsgrad for avviste partier med løk som overstiger grenseverdiene for kadmium. Ordningen skal gjelde for vekstsesongen 2026, settes til Landbruksdirektoratets produsentpris for den aktuelle løktypen den uken det kasserte partiet ble pakket, ikke ha maksimaltaks per produsent og være uavhengig av produksjonsviktordningen. Målet med ordningen skal være å gjøre produsentene mest mulig skadesløse dersom partier av løk overstiger de nye grenseverdiene.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Dokument 8:99 S (2025–2026) *Representantforslag om kompensasjonsordning for grønnsaksprodusenter som rammes av nye grenseverdier for kadmium*, jf. Innst. 163 S (2025–2026).

Regjeringa har følgt opp vedtaket, og forskrifta om ei mellombels kompensasjonsordning som følgje av innføring av lågare grenseverdier for kadmium i lauk, tredde i kraft for vekstsesongen 2026.

Departementet legg til grunn at vedtak nr. 564, 19. mars 2026, med dette er følgt opp.

Metanreduserande fôrråvare og husdyrtilskott

Vedtak nr. 493, 26. februar 2026

«Stortinget ber regjeringa leggje til grunn at bruk av metanreduserande fôrråvare ikkje skal vere eit

krav for å motta husdyrtilskot, slik det er varsla i sluttprotokollen for jordbruksavtalen 2025.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Dokument 8:57 S (2025–2026) *Representantforslag om å ikke bruke metanhemmere i norsk landbruk*, jf. Innst. 132 S (2025–2026).

Oppmodinga blei lagt til grunn i jordbruksoppgjeret i 2026. Departementet legg til grunn at vedtak nr. 493, 26. februar 2026, med dette er følgt opp.

Grenseverdiar av kadmiium i lauk

Vedtak nr. 432, 29. januar 2026

«Stortinget ber regjeringen om å innføre EU-kommisjonsforordning 2023/915 punkt 3.2.3.1 i vedlegg 1, om nye lavere grenseverdier av kadmiium i løk i neste møte i EØS-komiteen, og samtidig, for å ivareta hensynet til næringen, komme tilbake senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett med forslag om støtte til ytterligere kartlegging av kadmiium i berørte områder samt en vurdering av andre midlertidige tiltak for å avhjelpe løkprodusenter ved inntektsbortfall.»

Vedtaket blei fatta i samband med næringsministeren si handelspolitiske utgreiing. Regjeringa har følgt opp vedtaket, og forskrifta om ei mellombels kompensasjonsordning som følgje av innføring av lågare grenseverdiar for kadmiium i lauk, tredje i kraft før sommaren 2026.

Departementet legg til grunn at vedtak nr. 432 av 29. januar 2026 med dette er følgt opp.

3.2 Stortingssesjonen 2024–2025

Rammevilkår for lokalmatproduksjon og agroturisme

Vedtak nr. 1122, 18. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen styrke rammevilkårene for lokalmatproduksjon og agroturisme for å bidra til økt regional verdiskaping og bosetting.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Prop. 149 S (2024-2025) *Endringer i statsbudsjettet 2025 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2025)*.

Regjeringa arbeider kontinuerleg med å styrkje rammevilkåra for både lokalmatprodusentar og for turisme basert på garden sine ressursar, mel-

lom anna gjennom oppfølging av *Oppskrift for meir lokalmat og -drikke*. Det er sett i gang prosjekt gjennom Innovasjon Norge som skal bidra til auka omsetnad av lokalmat og -drikke, mellom anna ein pilot på offentlege innkjøp. Innovasjon Norge har òg fått i oppdrag å setje i gang ein eller fleire pilotar som skal sjå på moglegheiter og løysingar for enklare logistikk og distribusjon av lokalmat og -drikke gjennom produsentnettverk. Pilotane skal ha nasjonal nytteverdi.

Regjeringa sende i juni 2026 på høyring eit forslag til endringar i alkohollova og alkoholforskrifta som gjeld ei utvida ordning for avgrensa sal av alkoholholdig drikke direkte frå produsent. Forslaget skal bidra til meir heilskaplege reiselivsopplevingar, mellom anna knytt til produsentar av alkoholhaldig drikke i landbruket.

I tillegg er løyvingane til relevante aktørar auka gjennom jordbruksavtalen både i 2025 og 2026, til dømes dei regionale kompetansenettverka for lokalmat, Stiftinga Norsk Mat, Bondens Marked Norge og Norsk Gardsost. Aktørane byggjer opp under produksjonen av lokalmat og bruken av landbruket sine ressursar i reiselivssamanheng.

Departementet legg til grunn at vedtak nr. 1122 av 18. juni 2025, med dette er følgt opp.

Opphavsmerking av produkt

Vedtak nr. 1121, 18. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om opprinnelsesmerking av produkter slik at forbrukerne kan ta opplyste valg.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Prop. 149 S (2024-2025) *Endringer i statsbudsjettet 2025 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2025)*.

Regjeringa viser til at Stortinget i vedtak nr. 882 av 5. juni 2026 bad regjeringa raskt starte arbeid med sikte på å innføre reglar om opphavsinformasjon for kjøtt og fisk som blir servert på serveringsstader i Noreg. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Reduksjon av nitrogentilførsel i Oslofjorden

Vedtak nr. 1120, 18. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen sikre at det i arbeidet med «Helhetlig plan for bærekraftig bruk av nitrogen i jordbruket» foreslås løsninger som raskt reduserer nitrogentilførselen i Oslofjorden.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Prop. 149 S (2024-2025) *Endringer i statsbudsjettet 2025 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2025)*.

Helhetlig plan for bærekraftig bruk av nitrogen i jordbruket blei lagt fram 15. mars 2026. Planen omfattar forslag til tiltak og verkemiddel som kan redusere tilføring av nitrogen til Oslofjorden. Fleire av forslaga til tiltak og verkemiddel er følgde opp i jordbruksavtalen, jf. Prop. 98 S (2025–2026) *Endringer i statsbudsjettet 2026 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2026)* og i høyringsframlegget til ny helhetlig Oslofjordplan 2026–2030.

Departementet legg til grunn at vedtak nr. 1120 av 18. juni 2025, med dette er følgt opp.

Rammevilkår for miljøvenleg gjødsel, jordforbetring og bioenergi

Vedtak nr. 1116, 18. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen bedre rammevilkårene for utvikling av miljøvennlig gjødsel, jordforbedring og bioenergi.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Prop. 149 S (2024-2025) *Endringer i statsbudsjettet 2025 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2025)*.

Regjeringa arbeider med gode rammevilkår for miljøvenleg gjødsel, jordforbetring og bioenergi. Det siste året har arbeidet omfatta iverksetjing av nytt gjødselregelverk, og auka løyvingar over jordbruksavtalen for tilskott til mellom anna miljøvenleg spreiding av husdyrgjødsel, levering av husdyrgjødsel til biogassanlegg, og bruk av fangvekstar som bidreg til jordforbetring. Regjeringa arbeider òg for meir sirkulær bruk av næringshaldig materiale, mellom anna som gjødsel og jordforbetring, noko som er ein del av samfunnsopdraget om sirkulærøkonomi.

Departementet legg til grunn at vedtak nr. 1116 av 18. juni 2025, med dette er følgt opp.

Vidareføre straumstøtte for jordbruks- og veksthusnæringa

Vedtak nr. 1095, 16. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen om å vidareføre strømstøtteordningen for jordbruks- og veksthusnæringa til 31. desember 2029»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Prop. 148 L (2024–2025) *Lov om Norgespris og strømstønad til husholdninger*.

Regjeringa har følgt opp dette gjennom midlertidig forskrift om støtte som følge av ekstraordinære utgifter til elektrisk kraft for jordbruksforetak, veksthus og vanningslag, der § 2 slår fast at «Forskriften gjelder strømforbruk i perioden fra og med april 2022 til og med desember 2029.»

Departementet legg til grunn at vedtak nr. 1095 av 16. juni 2025, med dette er følgt opp.

Bruk av termiske siktemiddel ved hjortejakt

Vedtak nr. 746, 26. mai 2025

«Stortinget ber regjeringen raskt utforme forskrift som fortsatt tillater bruk av termisk sikte i hjortejakt.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Prop. 78 L (2024–2025) *Lov om jakt, fangst og felling av vilt mv. (viltressursloven)*.

Regjeringa har følgt opp vedtaket gjennom ei endring i forskrift av 22. mars 2002 nr. 313 om utøving av jakt, felling og fangst § 29a. Forskriftsendringa gjeld frå 1. juli 2026. Endringa gir kommunane høve til å opne for bruk av restlysforsterkande og termiske siktemiddel ved jakt på hjort for å avverje alvorleg skade på natur- eller samfunnsinteresser. Kvar kommune kan opne for dette gjennom ei lokal forskrift.

Departementet legg til grunn at vedtak nr. 746, 26. mai 2025, med dette er følgt opp, jf. òg vedtak nr. 871, 4. juni 2026.

Krav om merking av feller ved bruk av jegernummer

Vedtak nr. 744, 26. mai 2025

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige endringer i viltressursloven § 25 slik at det innføres krav om merking av feller ved bruk av jegernummer. Merkingen skal sikre oppsynets mulighet for identifisering og at eiers navn blir unntatt offentlighet.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Prop. 78 L (2024–2025) *Lov om jakt, fangst og felling av vilt mv. (viltressursloven)*.

Regjeringa har følgt opp vedtaket gjennom endring i viltressurslova § 25 andre ledd, vedteken av Stortinget 8. juni 2026.

Departementet legg til grunn at vedtak nr. 744, 26. mai 2025, med dette er fulgt opp.

Strategi for å styrkje innovasjon og agrotek i norsk landbruk

Vedtak nr. 715, 22. mai 2025

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en egen strategi for hvordan Norge kan lykkes med agrotek, herunder styrke utvikling, forskning, økt kommersialisering av agrotek i Norge og økt adaptasjon i landbruket.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Dokument 8:234 S (2024–2025) *Representantforslag om å styrkje innovasjon og agrotek i norsk landbruk*, jf. Innst. 293 S (2024–2025). Regjeringa følgjer opp vedtaket og har starta arbeidet med å utarbeide ein strategi.

Strategien skal vise retning for korleis Noreg kan lukkast med agrotek tilpassa norske forhold, mellom anna styrkt FoU og innovasjon, auka bruk av teknologi i landbruket, vidareutvikling og forenkling av regelverket, og kommersialisering og eksport. Strategien vil omfatte både eksisterande og nye typar teknologi som kan nyttast i primærproduksjon, mellom anna i jordbruket (inkl. drivhusteknologi), i skogbruket og innanfor reindrifta. I tillegg vil strategien omfatte bioteknologi i form av nye avlsmetodar og sortsutvikling.

Strategien skal etter planen ferdigstilles i 2026. Departementet reknar rapporteringa på dette oppmodingsvedtaket som avslutta.

Reindriftslova og tvangsmulkt

Vedtak nr. 700, 20. mai 2025

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige lov- og forskriftsendringer som medfører at det er Landbruksdirektoratet eller statsforvalteren, og ikke reindriftsstyret, som har kompetanse til å fatte vedtak om pålegg etter reindriftsloven § 75 og ilegge tvangsmulkt etter reindriftsloven § 76 i konfliktsaker mellom reindrift og landbruk som gjelder ulovlig beiting, herunder på innmark. Dette inkluderer nødvendige lov- og forskriftsendringer som medfører at Landbruks- og matdepartementet er klageinstans for Landbruksdirektoratets vedtak i slike saker.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Prop. 63 L (2024–2025) *Endringer i reindriftsloven og jord-*

skiftelova (distriktsstyring, reintallsreduksjon, erstatning og tilgjengeliggjøring av jordskiftelova på interne forhold i reindriften), jf. Innst. 256 L (2024–2025).

Regjeringa vil følgje opp vedtaket og komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Naturleg lys i fjørfeffjøs

Vedtak nr. 566, 10. april 2025

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om naturlig lys i eksisterende fjørfeffjøs og alle nye fjørfeffjøs. I eksisterende fjørfeffjøs kan LED-lys med dagslysspekter erstatte naturlig lys.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Meld. St. 8 (2024–2025) *Dyrevelferd*, jf. Innst. 200 S (2024–2025).

Regjeringa følgjer opp vedtaket og vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Fiksering av svin

Vedtak nr. 565, 10. april 2025

«Stortinget ber regjeringen avvike unntakene om fiksering av svin og avslutte bruken av fiksering senest innen utgangen av 2027.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Meld. St. 8 (2024–2025) *Dyrevelferd*, jf. Innst. 200 S (2024–2025).

Vedtaket er fulgt opp gjennom at ei forskrifts- endring har vore på høyring og er forventa fastsett i løpet av 2026.

Departementet reknar rapporteringa på dette oppmodingsvedtaket som avslutta.

Fødebingar for svin

Vedtak nr. 564, 10. april 2025

«Stortinget ber regjeringen endre totalareal i fødebingar for svin slik at det fastsettes til minst 7,5 m² for nybygg.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Meld. St. 8 (2024–2025) *Dyrevelferd*, jf. Innst. 200 S (2024–2025).

Vedtaket er fulgt opp gjennom at ei forskrifts- endring har vore på høyring og er forventa fastsett i løpet av 2026.

Departementet reknar rapporteringa på dette oppmodingsvedtaket som avslutta.

Gjennomgå og endre forskrift om hald av svin
Vedtak nr. 563, 10. april 2025

«Stortinget ber regjeringen snarest gjennomgå og endre forskrift om hold av svin for å øke dyrevelferden i svinenæringen, med formål om å innføre økt krav til areal og krav til mykt underlag og bedre miljøberikelse og stille strengere krav til dyrevelferd ved oppgraderinger av driftsbygninger eller ved nybygg.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Meld. St. 8 (2024–2025) *Dyrevelferd*, jf. Innst. 200 S (2024–2025).

Regjeringa vil følgje opp vedtaket og komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

3.3 Stortingssesjonen 2022–2023

Strengare straff for alvorleg dyrekriminalitet
Vedtak nr. 700, 25 mai 2023

«Stortinget ber regjeringen fremme lovforslag om å inkludere dyrevelferdsloven § 37 i opplistingen i straffeprosessloven § 216 b første ledd bokstav b.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Dokument 8:219 S (2022–2023) *Representantforslag om strengare straff for alvorleg dyrekriminalitet*, jf. Innst. 369 S (2022–2023).

Dyrevelferds kriminalitet og strafferamma etter dyrevelferdslova, er omtalt i Meld. St. 8 (2024–2025) *Dyrevelferd*. Det er varsla i meldinga at regjeringa vil greie ut ein auke i strafferamma ved grove brott på dyrevelferdslova. Vidare går det fram at ei eventuell utviding av strafferamma vil kunne få innverknad på høvet til å treffe tiltak etter straffeprosesslova § 216 b.

Stortinget vedtok 5. juni 2026 å be regjeringa setje i gang den varsla utgreiinga om endra strafferamme for grove brott på dyrevelferdslova innan utgangen av 2026, og i den samanheng å gjere ei heilskapleg vurdering av straffeføresegna i dyrevelferdslova.

Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

Innsamling, registrering og kontroll av viktige naturverdiar i norsk skog
Vedtak nr. 519, 14. mars 2023

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå dagens metode for innsamling, registrering og kontroll av viktige naturverdiar i norsk skog, og vurdere tiltak for å sikre at intensjonen med miljøregistrering er ivarettatt, og at miljøregistreringen har tilstrekkelig kvalitet.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Dokument 8:40 S (2022–2023) *Representantforslag om ein ny skogpolitikk*, jf. Innst. 191 S (2022–2023).

Landbruks- og matdepartementet gav i mai 2023 Landbruksdirektoratet i oppdrag å setje i gang ein feltkontroll av miljøregistreringar i skog. Landbruksdirektoratet har, saman med Landskogtakseringa ved Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), utvikla eit kontrollopplegg. Opplegget blei starta opp i feltsesongen 2024 og slutført i 2025. Landbruksdirektoratet og NIBIO har òg gått gjennom instruksen for miljøregistreringar i skog med sikte på å kunne evaluere både instruksen og oppfølginga av den etter over 20 år med miljøregistreringar. Landbruksdirektoratet har starta med analysane av dei innsamla feltregistreringane og får fagleg bistand frå NIBIO til dette. Landbruksdirektoratet skal etter planen rapportere om resultatane i ein rapport og komme med eventuelle forslag til tiltak innan utgangen av 2026.

Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte når arbeidet er slutført.

3.4 Stortingssesjonen 2021–2022

Dyrevelferda i svinenæringa
Vedtak nr. 382, 15. februar 2022

«Stortinget ber regjeringen se på insentiver som vil øke dyrevelferden i svinenæringen, særlig med hensyn til areal, underlag og miljøberikelse, og stille strengere krav til dyrevelferd ved oppgraderinger av driftsbygninger eller nybygg.»

Vedtaket blei fatta ved handsaminga av Dokument 8:25 S (2021–2022) *Representantforslag om å styrkje dyrevelferda for produksjonsdyr*, jf. Innst. 130 S (2021–2022).

I Meld. St. 8 (2024–2024) *Dyrevelferd*, blir det varsla fleire tiltak for å betra dyrevelferda i svineæringa, mellom anna å greie ut korleis areal og

kvaliteten på areal til svin kan aukast og utviklast for framtidas driftssystem i svineproduksjonen. Det blir gjort framlegg om å innføre forbod mot fiksering av purker i fødebingar etter ei overgangstid for eksisterande driftsbygningar.

Landbruks- og matdepartementet arbeider med å følgje opp dette. Regjeringa vil komme tilbake til Stortinget på eigna måte.

4 Oversiktstabellar for budsjettet

Utgifter fordelt på kapittel

(i 1 000 kr)					
Kap.	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
	Administrasjon m.m.				
1100	Landbruks- og matdepartementet	210 069	215 427	220 553	2,4
	<i>Sum kategori 15.00</i>	<i>210 069</i>	<i>215 427</i>	<i>220 553</i>	<i>2,4</i>
	Matpolitikk				
1115	Mattilsynet	1 722 722	1 721 152	1 792 177	4,1
	<i>Sum kategori 15.10</i>	<i>1 722 722</i>	<i>1 721 152</i>	<i>1 792 177</i>	<i>4,1</i>
	Forsking, innovasjon og kunnskapsutvikling				
1135	Veterinærinstituttet	115 994	124 494	116 302	-6,6
1136	Norsk institutt for bioøkonomi	278 450	279 378	278 609	-0,3
1137	Forsking og innovasjon	645 561	654 510	669 537	2,3
	<i>Sum kategori 15.20</i>	<i>1 040 005</i>	<i>1 058 382</i>	<i>1 064 448</i>	<i>0,6</i>
	Næringsutvikling, ressurs- forvaltning og miljøtiltak				
1138	Støtte til organisasjonar m.m.	77 631	69 214	65 749	-5,0
1139	Genressursar, miljø- og ressurs- registreringar	35 189	34 558	35 726	3,4
1140	Haustrbare viltressursar – forvaltning og tilskott til viltformål (Viltfondet) m.m.	72 107	85 890	90 390	5,2
1141	Haustrbare viltressursar – jegerprøve, tilskott til organisasjonar m.m.	12 596	13 565	14 086	3,8
1142	Landbruksdirektoratet	1 059 400	877 948	1 037 042	18,1
1148	Naturskade – erstatningar	122 535	173 100	134 300	-22,4
1149	Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket	110 129	168 932	95 111	-43,7
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	29 410 990	30 083 683	33 420 538	11,1

(i 1 000 kr)

Kap.	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen	229 244	250 000	275 000	10,0
1152	Innovasjon Norge	150 718	204 000	217 444	6,6
1161	Myndighetsoppgåver og sektor-politiske oppgåver på statsgrunn	34 693	33 837	33 060	-2,3
	<i>Sum kategori 15.30</i>	<i>31 315 232</i>	<i>31 994 727</i>	<i>35 418 446</i>	<i>10,7</i>
	Sum utgifter programområde 15	34 288 028	34 989 688	38 495 624	10,0

Inntekter fordelt på kapittel

(i 1 000 kr)

Kap.	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
	Administrasjon m.m.				
4100	Landbruks- og matdepartementet	30	151	36	-76,2
	<i>Sum kategori 15.00</i>	<i>30</i>	<i>151</i>	<i>36</i>	<i>-76,2</i>
	Matpolitikk				
4115	Mattilsynet	265 941	245 722	252 884	2,9
	<i>Sum kategori 15.10</i>	<i>265 941</i>	<i>245 722</i>	<i>252 884</i>	<i>2,9</i>
	Forsking, innovasjon og kunnskapsutvikling				
4136	Norsk institutt for bioøkonomi	21 437			0,0
	<i>Sum kategori 15.20</i>	<i>21 437</i>			<i>0,0</i>
	Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak				
4141	Haustrbare viltressursar – jegerprøve, tilskott til organisasjonar m.m.	5 089	4 900	5 100	4,1
4142	Landbruksdirektoratet	52 393	55 367	57 416	3,7
4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	946	1 050	1 050	0,0
5576	Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet	348 412	342 500	362 000	5,7
	<i>Sum kategori 15.30</i>	<i>406 840</i>	<i>403 817</i>	<i>425 566</i>	<i>5,4</i>

(i 1 000 kr)

Kap.	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
Forretningsdrift					
4162	Statskog SF – forvaltning av statleg eigarskap	10 000	10 000	10 000	0,0
5652	Statskog SF – renter og utbytte	48 269	24 000	22 200	-7,5
	<i>Sum kategori 15.40</i>	<i>58 269</i>	<i>34 000</i>	<i>32 200</i>	<i>-5,3</i>
	Sum inntekter programområde 15	752 517	683 690	710 686	3,9

Under Landbruks- og matdepartementet blir stikkordet «kan overførast» foreslått knytt til desse postane utanom postgruppe 30–49.

(i 1 000 kr)

Kap.	Post	Nemning	Overført til 2026	Forslag 2027
1100	21	Spesielle driftsutgifter	16 065	21 284
1137	70	Innovasjonsaktivitet m.m.	0	3 085
1137	71	Forskningsaktivitet – Noregs forskingsråd	25 663	190 500
1138	71	Internasjonalt skogpolitisk samarbeid – organisasjonar og prosessar	371	836
1139	71	Tilskott til genressursforvaltning og miljøtiltak	30	10 027
1140	21	Spesielle driftsutgifter	9 135	34 900
1140	71	Tilskott til viltformål	4 784	40 590
1141	23	Jegerprøve m.m.	1 568	5 100
1142	71	Tiltak for berekraftig reindrift	2 985	6 080
1142	77	Tilskott til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhald	255 000	10 000
1142	78	Tilskott til omstilling ved avvikling av pelsdyrhald	20 792	0
1149	71	Tilskott til verdiskapingstiltak i skogbruket	1 682	26 800
1149	73	Tilskott til skog- og klimatiltak	43	57 763
1150	21	Spesielle driftsutgifter	14 937	32 000
1150	70	Marknadstiltak	7 122	407 750
1150	74	Direkte tilskott	20 196	19 590 306
1150	77	Utviklingstiltak	19 208	520 797
1150	78	Velferdsordningar	32 623	2 256 442
1151	75	Kostnadssenkande og direkte tilskott	4 541	166 650
1151	79	Velferdsordningar	37	6 400
1152	70	Tilskott til bioøkonomi og klimatiltak i jordbruket	27 457	205 000

Del II
Budsjettframlegg

5 Nærare omtale av løyvingforslaga

Programområde 15 Landbruk og mat Programkategori 15.00 Administrasjon m.m.

Utgifter under programkategori 15.00 fordelte på kapittel

(i 1 000 kr)

Kap.	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
1100	Landbruks- og matdepartementet	210 069	215 427	220 553	2,4
	Sum kategori 15.00	210 069	215 427	220 553	2,4

Inntekter under programkategori 15.00 fordelte på kapittel

(i 1 000 kr)

Kap.	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
4100	Landbruks- og matdepartementet	30	151	36	-76,2
	Sum kategori 15.00	30	151	36	-76,2

Mål

Programkategorien omfattar Landbruks- og matdepartementet. Departementet har hovudansvaret for utforming og gjennomføring av landbruks- og matpolitikken. Dette dekkjer heile verdikjeda frå primærprodusent til forbrukar, medrekna juridiske og økonomiske verkemiddel for mat, jordbruk, skogbruk, reindrift, klima- og miljøtiltak i sektoren, nye landbruksbaserte næringar og haustbare viltressursar. Departementet har som mål at landbruks- og matforvaltninga skal vere effektiv. Dei underliggjande verksemdene skal tilby enkle og brukarvenlege løysingar, og tenestene skal vere kjenneteikna av god kvalitet og tillit hos brukarane. I tillegg skal forvaltninga ha gode system for samfunnstryggleik og beredskap.

Landbruks- og matforvaltninga skal halde fram med å tilby brukarvenlege digitale tenester. Dei digitale tenestene skal bidra til å gi innbyggja-

rar og næringsdrivande ein enklare kvardag, samstundes som dei skal leggje til rette for at stat og kommune kan løyse oppgåvene sine meir effektivt. Digitalisering av interne arbeidsprosessar kan gi innsparingar og betre utnytting av ressursane, betre tenester, i tillegg til auka kvalitet på arbeidet.

Målet om ei effektiv forvaltning blir følgt opp i etatsstyringa med krav om forenkling og forbetring av organisering, prosessar, oppgåver og system, der det er potensial for dette. Denne forenklinga og forbetringa skal gi reduserte kostnader og betre tenester i framtida. For 2027 fører departementet vidare ambisjonen om å redusere husleigeutgifter som staten har i den private leigemarknaden. Det er òg lagt opp til forventningar til effektivisering gjennom reduksjon i løyvingane på mange postar i budsjettet for å finansiere andre høgt prioriterte tiltak. Det er vidare stilt krav til effektivisering og innsparing gjennom reduksjon i

løyvingane til delar av landbruks- og matforvaltninga på 20,0 mill. kroner frå 2027. Dette er fordelt på Landbruksdirektoratet, Norsk institutt for bioøkonomi og Veterinærinstituttet.

Rapportering på mål

Ei effektiv landbruks- og matforvaltning

Ei effektiv forvaltning ligg til grunn for departementet og dei underliggjande verksemdene sitt arbeid og drift. Departementet stiller klare krav til underliggjande verksemdar om at dei skal ha ei effektiv drift, formålstenleg organisering og effektive tenester. Departementet og underliggjande verksemdar skal nytte tilgjengelege ressursar på ein mest mogleg formålstenleg og kostnads-effektiv måte. Det er eit mål å redusere husleige-utgiftene som staten har i den private marknaden, og i budsjettet for 2025 blei det lagt inn justeringar av løyvingane til underliggjande verksemdar og forventningar til generell effektivisering på budsjettpostar der dette var aktuelt. Departementet følgjer opp at underliggjande verksemdar etterlever krav til effektiv drift gjennom årleg rapportering og dialog i styringsmøta.

Digitalisering

Departementet følgjer opp at underliggjande verksemdar etterlever digitaliseringspolitikken, gjennom rapportering og i styringsdialogen.

For Mattilsynet er digitalisering eit sentralt verkemiddel for å nå måla om eit meir treffsikkert tilsyn, høgare kvalitet og meir effektiv ressursbruk. Mattilsynet legg vekt på at brukarane, både internt og eksternt, i størst mogleg grad skal kunne løyse behova sine digitalt, slik at kvardagen blir enklare og meir effektiv. Digitalisering og elektronisk utveksling av eksportsertifikat er eit døme på dette. Samla blei det utferdta omkring 130 000 helsesertifikat i 2025, noko som var ein auke på 18 pst. 66 pst. av desse blei utferdta i den nye eksportløyvinga, og dette var tre gonger så mange som i 2023. Dette viser ei god framdrift mot målet om meir effektiv utføring av eksportsertifikat.

Landbruksdirektoratet tok i 2025 nye steg for å forbetre dei digitale løyvingane. Sentrale tiltak var utviklinga av ei ny løyving for innrapportering og utbetaling av prisnedskrivingsstilskott og ei ny løyving for innkrevjing av forskingsavgift og omsetnadsavgift for korn. Direktoratet er òg godt i gang med utvikling av nytt *Landbruksregister*. Ei effektiv, brukarvenleg, tilgjengeleg og sikker løyving er ein viktig byggjestein i digitaliseringa av norsk landbruk.

Institutta under Landbruks- og matdepartementet legg òg vekt på digitalisering, og den digitale moderniseringa heldt fram i 2025.

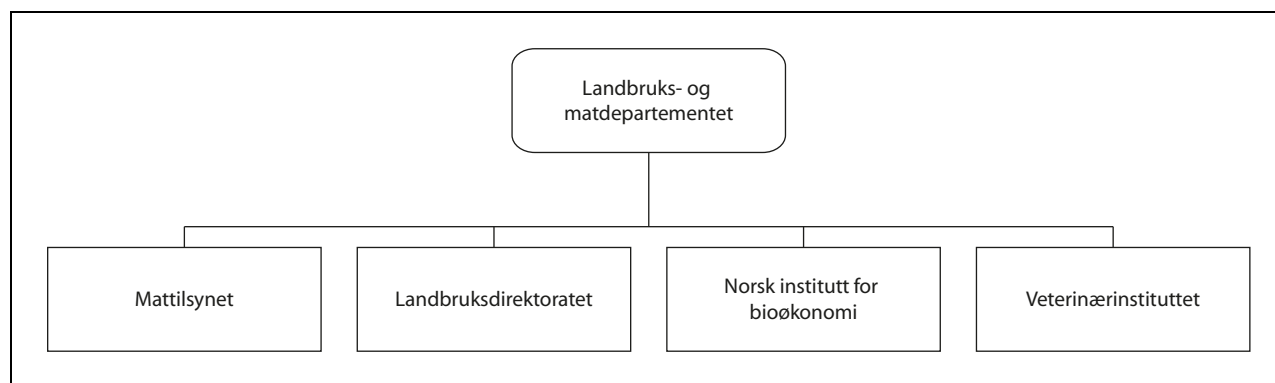
Veterinærinstituttet har i 2025 vidareført og styrkt det strategiske arbeidet med digital transformasjon. Aktivitetane har vore retta mot å etablere ein meir robust, heilskapleg og effektiv digital infrastruktur, samstundes som prosessar, datakvalitet og kompetanse er vidareutvikla. Veterinærinstituttets arbeid med nytt laboratoriesystem (LIMS) gjekk frå planlegging til implementering.

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) tilbyr ei rekkje nettbaserte tenester som har sitt opphav i instituttet si forskning og kunnskapsutvikling. Dette er ulike digitale nettløyvingar og verktøy som gjer kvardagen enklare for aktørar innan næringsliv og forvaltning. NIBIOs fornyings- og digitaliseringstiltak i 2025 handla i hovudsak om ulike geografiske informasjonstenester, basert på effektiv dataforvaltning, nasjonalt geodatasamarbeid og utvikling av nettbaserte tenester. Mellom anna har instituttet utarbeidd ein kartbasert klimagasskalkulator som bereknar utslepp og opptak av klimagassar frå arealbruk, og endringar i arealbruk.

For rapportering på sikkerheit og beredskap, sjå del III av proposisjonen.

Organisering

Departementet har det overordna budsjettansvaret og administrative ansvaret for fire underliggjande verksemdar jf. figur 5.1.

Figur 5.1 Organisering

Mattilsynet og Landbruksdirektoratet er ordinære statlige forvaltningsorgan som er bruttobudsjetterte. Norsk institutt for bioøkonomi og Veterinærinstituttet er forvaltningsorgan med

særskilte fullmakter som er nettobudsjetterte. Institutta har egne styre oppnemnde av departementet.

Kap. 1100 Landbruks- og matdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	189 946	191 450	195 843
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i>	15 299	20 645	21 284
45	Større utstyrskjøp og vedlikehald – ordinære forvaltningsorgan, <i>kan overførast, kan nyttast under post 50</i>	1 824	3 022	3 109
50	Større utstyrskjøp og vedlikehald – forvaltningsorgan med særskilte fullmakter	3 000	310	317
Sum kap. 1100		210 069	215 427	220 553

Post 01 Driftsutgifter

Løyvinga dekkjer lønsutgifter og andre utgifter til drift av Landbruks- og matdepartementet. Posten dekkjer alle resultatområde på departementet sitt ansvarsområde. Det kan òg bli tildelt midlar til underliggjande verksemder ved behov for særskilte utgreiingar og andre oppgåver. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 195,8 mill. kroner.

Rapport 2025

Det blei nytta 189,9 mill. kroner. Om lag 72 pst. av utgiftene var lønsrelaterte, mens om lag 17 pst. var relatert til husleige og lokale. Resten av løyvinga blei nytta til andre driftsutgifter, til dømes

kjøp av IKT-utstyr og andre utgifter for drift og utvikling av IKT, reiser, kurs for tilsette og abonnement. Per 31. desember 2025 hadde departementet 114 utførte årsverk.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, *kan overførast*

Løyvinga dekkjer utgifter i særskilte prosjekt og utgreiingsutval med meir. Det kan òg bli tildelt midlar til underliggjande verksemder ved behov for særskilte utgreiingar og andre oppgåver. Det største tiltaket som er aktuelt å dekkje på posten for 2027, er tiltak mot skrantesjuka (CWD) i regi av Mattilsynet. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 21,3 mill. kroner.

Rapport 2025

Det blei nytta 15,3 mill. kroner. Dei prosjekta det blei brukt mest midlar på var kampen mot skrantesjuka (CWD) i regi av Mattilsynet, Matsystemutvalet, arbeid med tilleggsareal for vinterbeite for Fosen reinbeitedistrikt og *Sameksistensutvalet*.

Post 45 Større utstyrskjøp og vedlikehald – ordinære forvaltningsorgan, kan overførast, kan nyttast under post 50

Løyvinga dekkjer investeringar i departementet og utgifter til vedlikehald av eigedommane til departementet. Løyvinga dekkjer òg delvis finansiering av investeringar i underliggjande verksemdar og utgifter eller arbeid i samband med sal og taksering av eigedommar. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 3,1 mill. kroner. Posten kan nyttast under kap. 1100, post 50. Posten kan overskridast ved sal av statleg eigedom, jf. framlegg til vedtak II.

Rapport 2025

Det blei nytta 1,8 mill. kroner på post 45. Midlane blei i all hovudsak nytta til større oppgraderingar og vedlikehald ved eigedommar som departementet eig.

Løyvinga på posten kan nyttast under post 50, og det blei nytta 3,0 mill. kroner på denne. Midlane blei tildelte Norsk institutt for bioøkonomi, til ekstraordinære vedlikehaldstiltak ved eigedommane som instituttet forvaltar.

Post 50 Større utstyrskjøp og vedlikehald – forvaltningsorgan med særskilde fullmakter

Løyvinga dekkjer delfinansiering av innkjøp og vedlikehald i dei nettobudsjetterte institutta under departementet. Posten må sjåast i samanheng med post 45. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 317 000 kroner.

Rapport 2025

Posten må sjåast i samanheng med post 45. Sjå rapportering under post 45.

Kap. 4100 Landbruks- og matdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap	Saldert	Forslag
		2025	budsjett 2026	2027
01	Refusjonar m.m.	30	151	36
	Sum kap. 4100	30	151	36

På kapittelet blir det ført tilfeldige inntekter, refusjonar og inntekter ved sal av eigedom. Inntektene er budsjetterte til 36 000 kroner for 2027.

Programkategori 15.10 Matpolitikk

Utgifter under programkategori 15.10 fordelt på kapittel

(i 1 000 kr)

Kap.	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
1115	Mattilsynet	1 722 722	1 721 152	1 792 177	4,1
	Sum kategori 15.10	1 722 722	1 721 152	1 792 177	4,1

Inntekter under programkategori 15.10 fordelt på kapittel

(i 1 000 kr)

Kap.	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
4115	Mattilsynet	265 941	245 722	252 884	2,9
	Sum kategori 15.10	265 941	245 722	252 884	2,9

Mål

Programkategorien omfattar Mattilsynet. Landbruks- og matdepartementets mål som gjeld programkategorien er hovudmålet om *matsikkerheit og beredskap* med tilhøyrande delmål om å *sikre forbrukarane trygg mat, god dyre- og plantehelse og god dyrevelferd*.

Programkategorien er òg viktig for arbeidet med å nå *matpolitiske mål*, og skal særleg bidra til å nå formåla i matlova, dyrevelferdslova, dyrehelsepersonellova, husdyravlslova, plantefor-edlarlova og matsvinnlova. Ein del av dette arbeidet har ikkje direkte samanheng med matproduksjon. Kategorien omfattar i tillegg arbeidet til Mattilsynet for å nå formålet i kosmetikklova.

Det faglege ansvaret på matområdet er delt mellom Helse- og omsorgsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet. Matpolitikken til regjeringa dekkjer heile matproduksjonsskjeda frå jord og fjord til bord. Målstrukturen på dette politikkområdet kjem i tillegg til målstrukturen til Landbruks- og matdepartementet som er omtalt under programkategori 15.20 og 15.30.

Hovudmåla på det *matpolitiske området* er

- å sikre trygg mat og trygt drikkevatt
- å fremje helse, kvalitet og forbrukaromsyn
- å fremje god plantehelse og god helse og velferd hos dyr

Andre sentrale omsyn er

- tilrettelegging for marknadstilgang for norske produkt
- sunt kosthald og gode matopplevingar
- nyskaping, mangfald, matkultur og verdiskaping
- langsiktig matforsyning og berekraftig og miljøvenleg produksjon
- forsvarleg husdyravl
- førebygging og reduksjon av matsvinn

Regjeringa legg vekt på at maten skal vere trygg, og tilfredsstillende ønskje og behov hos forbrukarane. Ein mangfaldig matmarknad og lovfesta matinformasjon som er rett, relevant og lett tilgjengeleg, er føresetnader for at forbrukarane skal kunne ta informerte val, setje saman eit sunt kosthald og utøve makt i matmarknaden.

Regjeringa legg vekt på at rammevilkåra for næringsaktørane, mellom anna regelverk og kon-

troll, blir fastsette og følgt opp på ein slik måte at det ikkje oppstår unødige konkurransevridingar. Samstundes må næringsaktørane kunne nytte fleksibiliteten som ligg i regelverket.

Omfattande handel med innsatsvarer, planter, dyr og mat over landegrensene, krev eit godt internasjonalt samarbeid. Handelen må skje i samsvare med internasjonale avtalar og vere basert på internasjonale standardar. Varene som blir importerte skal vere trygge og oppfylle forventningar frå forbrukarane. Dette er òg vesentleg for å fremje god plante- og dyrehelse. For at norsk eksport ikkje skal bli hindra av urettvise krav frå importlanda, må Noreg vere leiande innan overvaking, risikovurderingar og forskning, særleg for sjømat og fiskehelse. Aktiv norsk deltaking i internasjonale forum er naudsynt, både for å påverke innhaldet i standardar og regelverk, og for å utveksle og utvikle kunnskap og erfaring.

Noreg tek aktivt del i internasjonalt samarbeid på matområdet. Dette gjeld mellom anna i *Codex Alimentarius Commission*, som er FN's organisasjon for matvarestandardar oppretta av FN's organisasjon for ernæring og landbruk (FAO) og Verdsheleorganisasjonen (WHO). I tillegg er Noreg aktiv i Verdens dyrehelseorganisasjonen (WOAH), Den internasjonale plantevernkonvensjonen (IPPC) og Den internasjonale vinorganisasjonen (OIV). Organisasjonane utviklar standardar som blir lagde til grunn i avtaleverket om mattryggleik og matkvalitet, helse og miljø under Verds handelsorganisasjonen WTO (SPS-avtalen og TBT-avtalen). Desse avtalane legg òg premisar for regelverket i EU/EØS.

Hovuddelen av regelverket på matområdet er harmonisert i EØS. EØS-avtalen er basert på at regelverket i EU og Noreg så raskt som mogleg skal vere det same. Effektive og gode EØS-rutinar er difor svært viktige. Regjeringa legg vekt på tidleg involvering av interessentane, tydelege posisjonar og målretta innsats i regelverksutviklinga i Europakommisjonen, der EØS-avtalen gir Noreg best tilgang til å medverke i utviklinga av nytt regelverk. Ved større eller sentrale rammerettsakter som blir handsama i *Europaparlamentet* eller *Rådet for den europeiske union*, arbeider regjeringa inn mot desse organa, for å fremje norske synspunkt.

Mattilsynet er ein sentral offentleg aktør i gjennomføringa av matpolitikken. Oppgåvene omfattar regelverksutvikling, offentleg kontroll, rettleiing, kartlegging og overvaking i heile matproduksjonskjeda, frå innsatsvarer og primærproduksjon til omsetnad til forbrukarane.

Mattilsynet arbeider kontinuerleg med å gjennomføre tiltak for å betre forvaltningskvaliteten i

heile verksemda. Fleire og betre digitale tenester, større grad av brukarorientering og god dialog med næringsaktørane, vil gjere tilsynet meir målretta og effektivt.

God kunnskap og vitenskapleg dokumentasjon er avgjerande for å nå måla i matpolitikken. Som ledd i regelverksutviklinga på matområdet, utfører *Vitskapskomiteen for mat og miljø* (VKM) uavhengige faglege risikovurderingar for Mattilsynet. Arbeidet krev god samhandling med Mattilsynet og andre kunnskapsinstitusjonar, og formalisert kontakt med Den europeiske myndigheita for næringsmiddeltryggleik (EFSA). Sjå òg Prop. 1 S (2026–2027) frå Helse- og omsorgsdepartementet, kap. 745.

God fagleg beredskap, kunnskapsutvikling og formidling er avgjerande for å nå dei matpolitiske måla og for å sikre ei kunnskapsbasert forvaltning. Veterinærinstituttet, Havforskningsinstituttet, Norsk institutt for bioøkonomi og Folkehelseinstituttet har sentrale roller i dette arbeidet.

Rapportering på Landbruks- og matdepartementets mål

Overordna mål: Matsikkerheit og beredskap

Landbruks- og matdepartementet har desse delmåla knytte til det overordna målet om *matsikkerheit og beredskap* på programkategorien:

Delmål

- Sikre forbrukarane trygg mat
- God dyre- og plantehelse og god dyrevelferd

Rapporteringa og omtala nedanfor omfattar meir enn berre Landbruks- og matdepartementets mål på matområdet.

Målet om å sikre trygg mat og trygt drikkevann

Når det gjeld førekomst av matboren sjukdom, er situasjonen i Noreg god samanlikna med andre land. Det er likevel naudsynt med kontinuerleg innsats for å halde oppe god mattryggleik. Arbeidet for trygg mat må stadig tilpassast ny kunnskap, endra klimatiske forhold og utviklinga i den globale matvaremarknaden og forsyningskjedene. Endringane kan skape nye moglegheiter, slik som til dømes at nye ressursar kan nyttast til mat, fôr og gjødsel, men òg nye trugsar, som auka fare for utvikling av antimikrobiell resistens eller overføring av sjukdom frå dyr til menneske.

I arbeidet for å sikre trygg mat er det avgjerande å redusere risikoen for sjukdom eller helse-skade som kan oppstå på grunn av smittestoff eller framandstoff i innsatsvarer, mat og drikkevatn. Regelverket og kontrollen med innsatsvarer og matvarer skal leggjast opp slik at ein gjennom innsats i alle ledd i matproduksjonskjeda, bidreg til at sluttprodukta er trygge.

Det er næringsaktørane som har ansvaret for å etterleve regelverket slik at maten er trygg, og for å sikre god hygiene i heile matproduksjonskjeda. Det er viktig med effektive hygienetiltak og gode arbeidsrutinar, og då særleg i verksemdar som framstiller lettskjemd mat eller handterer mat som ikkje er innpakka.

Vassforsyning er ein kritisk infrastruktur. Forureining av drikkevatn og bortfall av vatn fører til risiko for liv og helse, og kan få store konsekvensar for samfunnet. Særleg i ei tid med auka internasjonal uro, er det naudsynt å ha ei robust vassforsyning med stor merksemd på sikring og beredskap. Drikkevatnet i Noreg er i hovudsak trygt, men høg lekkasjegrad og låg fornyingstakt av leidningsnett, gjer at det er risiko for bortfall og forureining. Tørke både sommar- og vinterstid og intensiverte nedbørsperiodar, utfordrar både leveringstryggleiken og råvasskvaliteten. For å møte desse utfordringa lanserte regjeringa i februar 2024 nye *Nasjonale mål for vatn og helse med gjennomføringsplan*. Det blir no arbeidd med å følgje opp planen, jf. Prop. 1 S (2026–2027) frå Helse- og omsorgsdepartementet.

Fleire sjukdomstilfelle dei siste åra viser den nære samanhengen mellom sjukdom hos dyr og sjukdom hos menneske. Tal frå WHO viser at om lag 75 pst. av nye eller kjende infeksjonar som har auka hos menneske dei siste 30 åra, kjem av smittestoff frå dyr. Det å ta vare på den gode norske dyrehelsa, som er eit resultat av systematisk arbeid gjennom mange år, er sentralt både for mattryggleiken og for god helsetilstand hos menneske og dyr.

Overvaking av inntaket av næringsstoff og framandstoff er viktig i folkehelsearbeidet og som grunnlag for faglege risikovurderingar og regelverksarbeid. Mattilsynet samarbeider med Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet for å oppdatere inntaksdata av ulike mat- og drikkevarer, og data om innhaldet av næringsstoff og framandstoff i desse varene. I dette samarbeidet blir *Matvaretabellen* med opplysningar om innhald av næringsstoff i matvarer utvida og forbetra kontinuerleg. Det er òg viktig med kunnskap om innhaldet av framandstoff i innsatsvarer og råvarer, og om miljøforureiningar eller andre uønskte stoff

i vatn eller jordsmonn som kan påverke innhaldet av framandstoff i fisk, landdyr og planter. Dette er nærare omtalt under kap. 1115.

Målet om å fremje helse, kvalitet og forbrukaromsyn
Kosthald- og ernæringsarbeidet er omtalt i Prop. 1 S (2026–2027) frå Helse- og omsorgsdepartementet. Arbeidet med å leggje til rette for eit kosthald som er i samsvar med kostråda, blir følgt opp av mange aktørar, men hovudansvaret ligg hos helsestyresmaktene. Mattilsynet har ei sentral rolle i dette arbeidet, særleg for regelverk og tilsyn knytt til merking av mat, til dømes om ingrediensar og allergen, næringsinnhald, ernærings- og helsepåstandar og anna frivillig sunnheitsmerking, slik som *Nøkkelhølet*. Nøkkelhølet skal gjere det enklare for forbrukarane å velje sunnare matvarer i butikken og gjennom det bidra til eit sunnare kosthald. Mattilsynet deltar aktivt i den pågåande revisjonen av ordninga i samarbeid med Helsedirektoratet. Rett merking er naudsynt for at forbrukarane skal kunne gjere informerte val og handtere maten rett i samsvar med matinformasjonsforskrifta.

Målet om å fremje god plantehelse og god helse og velferd hos dyr

Det er viktig med god overvaking og høg beredskap mot mange alvorlege plante- og dyresjukdommar, planteskadegjerarar og sjukdommar som smittar mellom dyr og menneske (zoonosar). Det er òg viktig å følgje med på effektar av klimændringar på naturmiljø, som til dømes utbreiing av visse sjukdommar.

Noreg har generelt god plantehelse, men aukande import av planter og plantemateriale aukar risikoen for introduksjon av nye sjukdommar og skadegjerarar. Tilsyn med importørane sine kontrollrutinar er difor viktig. Det er òg sett i gang eit arbeid med å revidere det nasjonale regelverket for plantehelse.

Helsesituasjonen i norsk husdyrhald på land er god. Dette er ein viktig grunn for låg bruk av antibiotika i innanlandsk matproduksjon, noko som igjen har positiv innverknad for minst mogleg utvikling og spreiding av resistente mikrobar i Noreg. Effektive vaksiner mot bakterielle sjukdommar hos oppdrettsfisk gjer òg at bruken av antibiotika er minimal i akvatisk matproduksjon. Regjeringa lanserte i 2024 *Nasjonal èn-helse-strategi mot antimikrobiell resistens 2024–2033*. Målet med strategien er å redusere risikoen for at resistensproblema aukar, og avgrense konsekvensane

antimikrobiell resistens kan ha for helse, produktivitet og auka kostnader. Strategien er tverrsektoriell, og har eit perspektiv på ti år. Det er sett i gang arbeid med å utarbeide sektorspesifikke handlingsplanar der det er behov for det.

Eit prioritert arbeid er den langsiktige forvaltninga av hjortevilt sjukdommen skrantesjuka, *Chronic wasting disease* (CWD). Sentrale oppgåver er å kartleggje utbreiinga og leggje til rette for å etablere ein ny villrein flokk i Nordfjella sone 1, og i tillegg å følgje opp klassisk skrantesjuka på Hardangervidda.

For å bidra til sikre størst mogleg samla verdiskaping innan berekraftige rammer, er det behov for å redusere utfordringane med sjukdommar i oppdrett av fisk. Kontroll med sjukdom, inkludert lakselus, vil òg bidra til å sikre god velferd, minke smittepresset i miljøet, og redusere bruk og utslepp av medikament. Dødelegheita er for høg og regjeringa har eit mål om at ho skal ned mot fem pst., jf. Meld. St. 8 (2024–2025) *Dyrevelferd*. Målet skal bli nådd gjennom systematisk arbeid frå både næring og forvaltning. Som del av oppfølginga av Meld. St. 24 (2024–2025) *Fremtidens havbruk*, skal regjeringa utgreie avgift på tapt fisk. Dette vil òg kunne bidra til at målsetjinga om redusert dødelegheit kan bli nådd.

Arbeidet med å fremje god dyrevelferd og gode haldningar til dyr, held fram. Det trengst auka merksemd både på hald av produksjonsdyr inkludert fisk, og kjæledyr. Utvikling av kunnskap om korleis avlstiltak og ulike driftsformer påverkar dyrevelferda, er ein viktig føresetnad.

Dyrevelferda for landdyra i Noreg er gjennomgåande god, sjølv om det òg er utfordringar. Systematisk arbeid med dyrevelferdsprogram, regelmessige veterinærbesøk, kontroll på slakteri og helseregistreringssystem, er døme på kontrollsystem som bidreg til god dyrevelferd for produksjonsdyr på land. Med dette vil teikn på avvik bli raskare avdekt, og tidlege tiltak for å sikre dyrevelferda kan setjast inn. Mattilsynet gjennomfører i tillegg tilsynskampanjar for å kunne setje i verk ytterlegare forbetringstiltak der det er naudsynt. Godt samarbeid mellom Mattilsynet og næringa, mellom anna med landbruket sine HMS-tenester og slakteria, bidreg òg til at vanskjøtta dyrehald kan bli oppdaga tidleg.

Verkemidla for å fremje dyrevelferd er styrkte dei seinare åra, mellom anna gjennom innføring av eit administrativt gebyr ved enkelte brott på regelverket. Mattilsynet har inngått ein samarbeidsavtale med politiet, og det er etablert dyrekrimeiningar i heile landet.

Andre omsyn

Tilrettelegging for marknadstilgang for norske produkt

God kontakt med relevante styresmakter i andre land er avgjerande for å sikre og betre marknadstilgangen. Norsk sjømat skal vere trygg og av høg kvalitet slik at han blir føretrekt på den globale marknaden. Dei seinare åra har krava til dokumentasjon av mattryggleiken auka. For Noreg, som ein av verdas største eksportørar av sjømat, er det sentralt å kunne dokumentere mattryggleik og kvalitet gjennom heile produksjonskjeda. Det er òg viktig å bidra til føreseielege og stabile rammevilkår for eksporten. Her spelar Mattilsynet ei nøkkelrolle gjennom sitt tilsynsarbeid og den faglege dialogen med styresmaktene i importlanda. Dette arbeidet er avgjerande for å byggje og trygge tilliten til norske produkt.

Ein viktig del av Mattilsynets innsats er å forhandle fram avtalar, som til dømes *Memorandum of Understanding* (MoU-er), og å bidra i forhandlingar om krav til helsesertifikat i land utanfor EØS-området. Dette er sentrale verkemiddel for å opne og halde ved lag marknader for både sjømat og landbruksprodukt.

Den gode landdyrehelsa i Noreg er ein viktig konkurransefordel i eksportmarknaden, og blir nytta aktivt, mellom anna ved den aukande eksporten av avlsmateriale frå husdyr. Marknadstilgang til utlandet er òg viktig for ein del andre landbruksprodukt, og Mattilsynet bidreg til dette gjennom fagleg og internasjonalt samarbeid.

Sunt kosthald og gode matopplevingar

Fagleg og vitskapleg basert informasjon om samanhengen mellom kosthald og helse, både for kvar enkelt og for folkehelsa, må nå fram til forbrukarane på ein tenleg måte. Nye nasjonale kostråd for god helse blei lansert av Helsedirektoratet i 2024.

Arbeidet med å leggje til rette for eit sunnare kosthald må vere basert på kostråda, kva mat forbrukaren ønskjer, på matglede og god matkvalitet. Det må òg leggjast til rette for innovasjon og produktutvikling av sunnare produkt som kan gjere det lettare for forbrukaren å velje sunn mat.

Folkehelsepolitikken legg mellom anna vekt på tiltak for å gjere det enklare å velje sunt, og for gode mat- og måltidsvanar i barnehagar, skular/SFO og hos eldre, jf. Meld. St. 15 (2022–2023) *Folkehelsemeldinga – nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar*. Regjeringa fastsette i 2025 *forskrift om forbod mot marknadsføring av visse næringsmiddel særskilt retta mot born og*

forskrift om forbod mot sal av energidrikk til born under 16 år. Innsatsen på folkehelseområdet må òg sjåast i samanheng med tiltak i strategien *Matnasjonen Norge*, Meld. St. 35 (2024–2025) *Norges arbeid med bærekraftsmålene – status, utfordringer og veien vidare*, Meld. St. 25 (2024–2025) *Klimameldingen 2035 – på vei mot lavutslippssamfunnet*, og regjeringa sitt arbeid med prosjektet *Ei friskare befolkning*.

Mat- og måltidsglede er ein viktig del av *Matnasjonen Norge*. Dette er eit sektorovergripande område som omhandlar mellom anna helse, ivaretaking av mattradisjonar, fremje matglede, brukarinvolvering, berekraftig innkjøp av mat og drikke og lokale arbeidsplassar.

Regjeringa vil fremje havet som matfat og verdien av mat frå havet i arbeidet med matsikkerheit og ernæring. Auka sjømatkonsum er blant tiltaka for betre kosthald. Blant tiltaka er mellom anna kosthalsprogrammet *Fiskesprell*, som skal gi barn og unge smaken på sjømat. Sjå nærare omtale i Prop. 1 S (2026–2027) frå Nærings- og fiskeridepartementet.

Nyskaping, mangfald, matkultur og verdiskaping

Innovasjon og næringsutvikling i produksjon av mat med lokal identitet er sentralt for å kunne ha sterke og innovative små og store verksemder. Regjeringa vil bidra til å auke tilgangen til lokale matprodukt for forbrukarane.

Mattilsynet vil halde fram arbeidet med å informere betre om regelverket og gjere det meir tilgjengeleg. Det å kommunisere og dele kunnskap med verksemder, bransjeorganisasjonar og kompetansenettverk, er sentralt for utviklinga på lokalmatområdet.

Langsiktig matforsyning og berekraftig og miljøvenleg produksjon

Matproduksjon har påverknad på klima og naturmangfald. Samtidig vil klimaendringane kunne påverke norsk matproduksjon, både på kort og lang sikt, gjennom reduserte og mindre stabile avlingar, svakare og meir uviss produktivitetsutvikling og auka forekomst av skadegjerarar og sjukdommar i planteproduksjon og husdyrhald. Noreg må førebu seg på å møte dei utfordringane klimaendringar fører til for det norske matsystemet.

Som oppfølging av Meld. St. 11 (2023–2024) *Strategi for auka sjølvforsyning av jordbruksvarer og plan for opptrapping av inntektsmoglegheitene i jordbruket*, jf. Innst. 258 S. (2023–2024), er det sett

ned eit offentleg utval som skal bidra til å få meir heilskapleg kunnskap om det norske matsystemet sett opp mot FNs definisjon av eit berekraftig matsystem, der alle dei tre dimensjonane av berekraft blir vurderte. Utvalet skal gjere greie for moglegheiter og utfordringar, og gi tilrådingar for framtida sitt matsystem i november 2026.

Det vil bli arbeidd med å redusere bruk og risiko for negative helse- og miljøeffektar ved bruk av plantevernmiddel, i tråd med gjeldande *Handlingsplan for berekraftig bruk av plantevernmidler*. I dette arbeidet er bruk av integrert plantevern eit sentralt element, der ein i størst mogleg grad nyttar alternativ til kjemiske plantevernmiddel. Godt samarbeid mellom næringa, rådgivingsstenesta, kunnskapsinstitusjonar og styresmakter er sentralt for å kunne nå måla i handlingsplanen.

Regjeringa tek òg utgangspunkt i at berekraftig fiskeri og havbruk og sunn og trygg sjømat, vil bidra til at mat frå havet blir ei sentral kjelde til matsikkerheit, og slik kan bidra til å oppfylle FNs berekraftsmål. Dersom Noreg skal lukkast som sjømatnasjon framover, må det mellom anna sikrast god marknadstilgang og finnast løysingar på berekraftsutfordringane som næringa står overfor. Her spelar berekraftig fôr, god fiskehelse og velferd og dokumentasjon om sunn og trygg sjømat ei nøkkelrolle.

Ytterlegare omtale av arbeidet for å sikre langsiktig matforsyning og berekraftig og miljøvenleg produksjon, finst under kat. 15.20 og 15.30.

For nærare omtale av sjømat, sjå i Prop. 1 S (2026–2027) frå Nærings- og fiskeridepartementet.

Lov om forebygging og reduksjon av matsvinn (matsvinnlova)

Matsvinn er identifisert som ei av utfordringane på nasjonalt nivå for å oppfylle FNs berekraftsmål om å halvere matsvinnet per innbyggjar på verdsbasis innan 2030. Bransjeavtalen om redusert matsvinn frå 2017 dannar grunnlag for samarbeid mellom styresmakter, og alle ledd i matverdikjeda om å fremje betre utnytting av ressursar og råstoff gjennom å førebyggje og redusere matsvinn i heile matkjeda. Som eit nytt verkemiddel i tillegg til bransjeavtalen, vedtok Stortinget 20. mai 2025 ei ny *lov om forebygging og reduksjon av matsvinn (matsvinnlova)*. Mattilsynet leier arbeidet med å utarbeide forskrifta til lova, og lova og forskrifta vil tre i kraft samtidig. Ei partssamansett arbeidsgruppe arbeider med å revidere bransjeavtalen om reduksjon av matsvinn. Landbruks- og matdepartementet følgjer opp arbeidet i samarbeid

med Helse -og omsorgsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet og Barne- og familiedepartementet.

Lov om forsvarleg hundehald (hundelova)

Landbruks- og matdepartementet vil arbeide vidare med forskrifter til hundelova og rettleiing.

Det er utarbeidd rettleiing for kommunar om utarbeiding av forskrifter om utvida bandtvang. Arbeid med andre rettleiingar er òg i gang. Departementet fylgjer saker frå rettsapparatet for å få eit inntrykk av korleis den nye lova verkar.

Kap. 1115 Mattilsynet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	1 705 456	1 701 919	1 772 388
22	Reguleringspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser	13 683	15 040	15 596
71	Tilskott til erstatningar, <i>overslagsløyving</i>	3 583	4 193	4 193
	Sum kap. 1115	1 722 722	1 721 152	1 792 177

Landbruks- og matdepartementet har det overordna administrative og budsjettmessige ansvaret for Mattilsynet, og samarbeider med Nærings- og fiskeridepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet i etatsstyringa av Mattilsynet.

Post 01 Driftsutgifter

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 1 772,4 mill. kroner. Løyvinga skal dekkje driftsutgiftene til Mattilsynet.

Dette inneber ein auke av Mattilsynets budsjett med 20 mill. kroner til oppfølging av EØS-avtalen. Dette vil gjere Mattilsynet betre i stand til å følgje regelverksprosessar i EU for å vareta norske interesser, og vere ein betre rettleiar for dei regelverket omfattar. Mattilsynet er òg prioritert gjennom at dei ikkje har fått innsparingskrav i budsjettet for 2027.

Mattilsynet har hovudansvaret for å utvikle regelverk og føre kontroll med at regelverket om mattryggleik, drikkevatt, plantehelse, dyrehelse, dyrevelferd, kvalitet og forbrukaromsyn blir etterlevd i heile matproduksjonskjeda.

Som ein del av totalforsvaret har Mattilsynet ei sentral beredskapsrolle innanfor fleire område som krev tverrsektoriell tilnærming og samordning. Mattilsynet deltek mellom anna i *Sentralt totalforsvarsforum* (STF), i *Etatsforum* og *Kriseutvalget for atomberedskap*, og leier *Rådet for drikkevannsforsyning*.

Mattilsynet fører òg kontroll med at regelverket blir etterlevd på andre område. Dette gjeld mellom anna regelverk om dyrehelsepersonell, planter og dyr som ikkje inngår i matproduksjon, husdyravl, kosmetikk og kroppspleieprodukt, omsetnad av reseptfrie legemiddel utanom apotek, og matsvinn.

Mattilsynet har òg oppgåver knytte til regelverksutvikling og internasjonalt arbeid. Matområdet er sterkt påverka av internasjonale rammevilkår.

Det er verksemdene sjølve som har ansvar for å kjenne til og etterleve regelverket. God rettleiing frå Mattilsynet om regelverket er sentralt. Mattilsynet vil bruke dei verkemidla lovverket stiller til rådvelde når det er naudsynt for å sikre etterleving av regelverket.

Mattilsynet vil arbeide etter desse måla:

- sikre helsemessig trygg mat og trygt drikkevatt
- fremje god helse hos planter og dyr
- fremje god dyrevelferd og respekt for dyr
- fremje helse, kvalitet og forbrukaromsyn
- vareta miljøvenleg produksjon
- tilrettelegging for marknadstilgang for norske produkt

Hovudverkemidla i arbeidet er å

- utvikle regelverk
- rettleie om regelverk
- handheve regelverk

- overvake status og utvikling på området
- ha god beredskap for handtering av hendingar og kriser

Folkehelseinstituttet, Havforskningsinstituttet, Norsk institutt for bioøkonomi og Veterinærinstituttet yter kunnskapsstøtte til Mattilsynet, og har ein fagleg beredskap med grunnlag i løyvingar frå dei ansvarlege departementa.

Mattilsynet innhentar uavhengige risikovurderingar frå *Vitskapskomiteen for mat og miljø* når det trengst i regelverksarbeidet og den utøvande forvaltninga.

Regelverksutvikling og internasjonalt arbeid

Regelverket på matområdet er i stor grad harmonisert over landegrensene. *Codex Alimentarius Commission*, *WOAH* og *IPPC* legg sentrale premisser for regelverksutviklinga internasjonalt. Mattilsynet vil følgje aktivt med i dei sentrale delane av arbeidet i desse organisasjonane.

Som følgje av EØS-avtalen blir grunnlaget for det norske regelverket hovudsakeleg utvikla i EU. Nærare 90 pst. av alle nye forskrifter og forskriftsendringar på Mattilsynets ansvarsområde er knytte til oppfølging av EØS-avtalen. Helse- og omsorgsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet legg vekt på samordna og godt førebudd deltaking i internasjonale forum. I det internasjonale regelverksarbeidet er det viktig med tidleg og god dialog med relevante interessentar. Mattilsynet vil ta aktivt del i arbeidet i EU med å utvikle nytt regelverk i samsvar med norske synspunkt, og vil prioritere regelverksområde der Noreg kan ha særlege interesser.

Mattilsynet skal òg bidra til å følgje opp dei internasjonale pliktene til rett tid, slik at gjennomføringa i norsk rett skjer på ein mest mogleg formålstenleg og brukarvenleg måte.

Mattilsynet har ei viktig rolle med å bidra til å fremje innspel til EUs regelverk tilpassa ein meir sirkulær gjenbruk og utnytting av nye ressursar, noko som mellom anna er sentralt for det målretta samfunnsoppdraget om berekraftig fôr, jf. omtale under kat. 15.20. Arbeidet på området skal leggje til rette for at restråstoff og biprodukt frå land og hav kan bli nytta til fôr.

Regjeringa legg vekt på forenkling for næringsaktørane der det er mogleg utan at det går ut over dei omsyna og måla som Mattilsynet har for sitt arbeid.

Rettleiing, kontroll og områdeovervaking

Regelverket for offentlig kontroll krev at det skal vere eit effektivt, einskapleg og heilskapleg tilsyn. Tilsynet skal vere risikobasert og skje på det ledet i matproduksjonskjeda der verknaden er størst. Dette krev god kunnskap om tilstanden på dei ulike områda. Nasjonale kontrollplanar skal liggje til grunn for prioritering og rapportering. Mattilsynet vil halde fram med å sikre god kvalitet på tilsynsarbeidet.

Det er verksemdene sjølve som har ansvaret for å kjenne til og følgje regelverket. Mattilsynet vil fortsetje arbeidet med å styrkje dialogen med næringane og forbrukarane med meir og betre rettleiing.

God kunnskap om lokale forhold og aktuell risiko skal sikre eit effektivt, målretta og godt synleg tilsyn. Mattilsynet vil vere løysingsorientert i møte med verksemdene, og samstundes praktisere mest mogleg lik handsaming av verksemdene.

Aktørane i matkjeda, inklusiv drikkevassområdet, treng digitale tenester for rapportering og tilgang til data som bidreg til auka effektivitet både for verksemdene og Mattilsynet, og med det auka verdiskaping i næringa og i samfunnet. Ein betre digital dialog med aktørane i matkjeda vil føre til at desse får betre tenester ved deling av data. Mattilsynet kan med dette òg målrette og effektivisere den offentlege kontrollen, mellom anna på drikkevass- og dyrevelferdsområdet.

Mattilsynet legg vekt på å ha effektive og målretta kontrollar med færre kontrollpunkt. Slike tilsyn kan vere ein del av den faste tilsynsrutinen eller danne grunnlag for utvikling av store og små tilsynskampanjar. Smilefjestilsynet i serveringsverksemdar er eit døme på dette og Mattilsynet vil vidareutvikle denne ordninga.

Mattilsynet forvaltar òg regelverk som ikkje er direkte knytte til risiko for helsa til folk, dyr eller planter, til dømes at merking av mat ikkje villeier forbrukarane. På desse områda vil Mattilsynet innrette arbeidet med kartlegging og overvaking slik at det blir målretta og kostnads effektivt. Overvakings- og kontrollprogram som følgjer av internasjonale avtalar eller norske tilleggsgarantiar, vil ha prioritet, men tilpassa slik at programma òg skal fange opp det aktuelle risikobiletet i Noreg. Mattilsynet vil arbeide vidare for å motverke matsvindele nasjonalt og internasjonalt, og følgje opp EUs arbeid på dette området. *Norsk hestesenter* utfører fleire oppgåver for Mattilsynet, mellom anna drift av norsk hesteregister og forvaltningstøtte knytt til godkjen-

ning av avlsorganisasjonar. Om lag 1,0 mill. kroner frå posten blir overført til Norsk hestesenter for desse oppgåvene.

Målet om å sikre helsemessig trygg mat og trygt drikkevatt

Regelverket om hygiene og kontroll legg vekt på at verksemdene sjølve har ansvaret for å etterleve krava og ha naudsynte system, rutinar og tiltak som sikrar mattryggleiken i heile matproduksjonskjeda frå primærproduksjon til omsetnad til forbrukarane. Dette gjeld òg ved import.

Arbeidet med å etterleve regelverket og halde oppe gode hygieniske forhold i heile matproduksjonskjeda, krev at verksemdene har kontinuerleg merksemd på dette. I tillegg krevst det aktivt og målretta arbeid av Mattilsynet. I det daglege, og særleg ved større hendingar, vil Mattilsynet utøve risikohandtering og risikokommunikasjon.

Mattilsynet vil halde fram arbeidet innan atomberedskap på matområdet.

Mattilsynet vil fortsetje arbeidet med å gjere EUs nye drikkevassdirektiv med underrettsakter gjeldande i Noreg, delta i relevante arbeidsgrupper i EU og følgje opp dei nye rapporteringskrava. Mattilsynet vil føre tilsyn med at vassforsyningsverksemdene og kommunane følgjer opp krava i drikkevassforskrifta og digitalsikkerheitslova med forskrift, for å vareta samfunnstryggleiken. Mattilsynet vil på sine område følgje opp dei nye nasjonale måla for vatn og helse og den tverrsektorielle gjennomføringsplanen. Etablering av nye, sikre, digitale system for innhenting, deling og forvaltning av drikkevassdata er ein viktig del av dette. Mattilsynet vil leie *Utval for vassforsyning* som omtalt i Meld. St. 5 (2023–2024) *En motstandsdyktig helseberedskap*, og følgje opp aktuelle tiltak med sikte på å styrkje tryggleiken og beredskapen i vassforsyninga. Mattilsynet vil dessutan delta i arbeidet innan sitt ansvarsområde med å følgje opp vassforvaltningsplanane. Sjå nærare omtale av drikkevassområdet i Prop. 1 S (2026–2027) frå Helse- og omsorgsdepartementet.

Målet om å fremje god helse hos planter og dyr

God plante- og dyrehelse er føresetnader for produksjon av trygg mat og for verdiskaping i næringane. Det er naudsynt med gode tiltak og rutinar hos næringsaktørane for å førebyggje introduksjon og spreiding av sjukdom og skadegjerarar.

Mattilsynet vil arbeide for at helsetilstanden hos planter og dyr skal vere god. Førebyggjande tiltak og god beredskap mot dei mest frykta plan-

teskadegjerarane og smittsame sjukdommane hos dyr er viktig. Dette har òg mykje å seie for å hindre utbrott av dyresjukdommar som også kan gi sjukdom hos menneske (zoonosar). Mattilsynet må òg handtere andre hendingar på sitt ansvarsområde.

Overvaking og tiltak som held antimikrobiell resistens i norsk husdyrhald på land og sjø på eit lågt nivå, vil halde fram. Mattilsynet vil ha ei rolle i arbeidet med sektorspesifikke handlingsplanar mot antimikrobiell resistens. Mattilsynet vil vidare følgje opp arbeidet knytt til antimikrobiell resistens i internasjonale forum.

Mattilsynet vil prioritere arbeidet mot skrantesjuka. Sentrale oppgåver er å utforme den langsiktige forvaltninga av skrantesjuka gjennom mellom anna å kartleggje utbreiinga, leggje til rette for å etablere ein ny villrein flokk i Nordfjella og følgje opp klassisk skrantesjuka på Hardangervidda.

Utbrottet av den alvorlege sjukdomen *afrikansk svinepest* i Sverige i november 2023, var sentralt då regjeringa fatta nytt mål om å utrydde villsvin i Noreg. Mattilsynet og Miljødirektoratet har føreslått forsterka innsats som kan byggje opp under det nye målet. I 2027 blir tiltaka mot villsvin difor vidareført.

Mattilsynet vil framleis prioritere arbeidet med fiskehelse og biotryggleik, mellom anna gjennom arbeidet med biotryggleiksplanar, konsernrevisjonar, arbeidet for å redusere førekomsten av lakselus og kampen mot sjukdommane PD og ILA.

Målet om å fremje god dyrevelferd og respekt for dyr
Mattilsynet vil leggje vekt på tilsyn med dyrevelferd, og vil utnytte verkemidla i dyrevelferdslova for å fremje god dyrevelferd.

Mattilsynet samarbeider med politiet om dyrekrimfunksjonar i alle dei tolv politidistrikta i landet. Målet er best mogleg handsaming av saker som gjeld alvorleg vanrøkt og overgrep mot dyr, slik at alvorleg kriminalitet mot dyr fører til ei eventuell straffesak og domfelling.

Mattilsynet vil framleis ha merksemd på risikobasert tilsyn med dyrevelferd i heile landet. Det er dyrehaldar som skal sørge for god dyrevelferd for dyra sine. Det kjem stadig nye dyrevelferdsprogram for hald av produksjonsdyr på land, slik at fleire dyreartar blir omfatta av desse. Programma inneber eit tettare samarbeid mellom produsentar og veterinærar for å sikre god dyrevelferd, og gode rutinar og dokumentasjon av dyrehaldet.

Mattilsynet vil òg framleis følgje opp dyrevelferd hos kjæledyr, dels gjennom å føreslå nytt

regelverk, ved tilsyn og ved å følgje opp uro-meldingar om slike dyrehald.

Mattilsynet vil føre vidare samhandlinga med miljøstyresmaktene ved tap på grunn av rovvilt, jf. rovviltforliket i Stortinget i 2011 og Meld. St. 21 (2015–2016) *Ulv i norsk natur*.

Både dyrevelferdsmeldinga, Meld. St. 8 (2024–2025) *Dyrevelferd*, og havbruksmeldinga, Meld. St. 24 (2024–2025) *Fremtidens havbruk*, viser at det er behov for å betre fiskevelferda vesentleg. Mattilsynet vil prioritere arbeidet med å bidra til god fiskevelferd og redusert dødelegheit i produksjonen.

Målet om å fremje helse, kvalitet og forbrukaromsyn Mattilsynet vil arbeide for at mat, drikkevatn og innsatsvarer har rett kvalitet og rett innhald, og at regelverket om merking og heiderleg omsetnad, blir følgt. Regelverket om merking av mat skal sikre at forbrukarane har tilgang til rett informasjon om eigenskapane til maten. Mattilsynet vil overvake om det er genmodifisert materiale i fôr og næringsmiddel.

For å verne barn mot negative helseeffektar etter inntak av energidrikk, blei det frå 1. januar 2026 innført forbod mot å selje energidrikk til barn under 16 år. Rettleiing både til verksemdar, forbrukarar og tilsyn inngår i Mattilsynets arbeid med å sikre trygg mat. Sjå nærare omtale i Prop. 1 S (2026–2027) frå Helse- og omsorgsdepartementet.

Mattilsynet har òg oppgåver i ernæringsarbeidet, særleg for tilsyn med merking, mellom anna ernærings- og helsepåstandar og frivillig sunnheitsmerking, *Nøkkelhølet*, og arbeid med *Matvaretabellen*, jf. Meld. St. 15 (2022–2023) *Folkehelsemeldinga – nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar*.

Målet om å vareta miljøvenleg produksjon

Mattilsynet vil bidra til at formålet i matlova om å vareta miljøvenleg produksjon, blir oppfylt. Kvaliteten på og bruken av innsatsvarer som såvarer, gjødsel, plantevernmiddel og fôrvarer er avgjerande for ein miljøvenleg produksjon, og verkar også inn på mattryggleiken og kvaliteten på maten.

Arbeidet for å redusere bruken av og risikoen ved bruk av plantevernmiddel vil bli ført vidare med utgangspunkt i gjeldande *Handlingsplan for bærekraftig bruk av plantevernmidler*. Mattilsynet

vil følgje opp aktuelle tiltak som er knytte til planen.

Mattilsynet vil medverke i oppfølginga av den nasjonale strategien for økologisk jordbruk på relevante område.

Tilrettelegging for marknadstilgang for norske produkt

Mattilsynet vil ta aktiv del i arbeidet med å oppretthalde og vidareutvikle marknadstilgangen for norske produkt. Eit godt og føreseieleg samarbeid med matstyresmakter i andre land er avgjerande for å førebyggje og løyse handelshindringar, og leggje til rette for eksport.

Krava til dokumentasjon på at norske produkt er trygge, har rett kvalitet og kjem frå produksjonskjeder med god dyrehelse, har auka dei siste åra. For Noreg, som er ein av verdas største sjømateksportørar, er det avgjerande å kunne dokumentere at produkta oppfyller krava i marknadene dei blir eksporterte til.

Mattilsynet utferdar årleg over 100 000 helse-sertifikat, hovudsakleg knytte til eksport av sjømat. Vesentlege ressursar blir nytta på å oppretthalde og vidareutvikle marknadstilgangen til viktige marknader. For å redusere administrative byrder og sikre ein effektiv flyt vil Mattilsynet halde fram med å effektivisere sertifikatarbeidet. Digitalisering av sertifikatløysningar har starta opp, og arbeidet vil bli vidareført i 2027.

Andre område

Matsvinn

Mattilsynet skal føre tilsyn etter den nye matsvinnlova, og leier arbeidet med å utarbeide regelverk til lova, i samarbeid med Fiskeridirektoratet, Landbruksdirektoratet, Miljødirektoratet og Forbrukerrådet.

Dyrehelsepersonell

Mattilsynet forvaltar lovgivinga som skal sikre for-svarleg yrkesutøving hos dyrehelsepersonell. Det vil bli lagt vekt på at dyrehelsepersonell driv for-svarleg verksemd, særleg i samband med utle-ving og bruk av antimikrobielle middel. Registeret over bruken av legemiddel til dyr, *VetReg*, er eit godt verkemiddel i overvakinga av bruken av anti-mikrobielle middel til dyr, og korleis dyrehelse-personell føreskriv medisin. Mattilsynet skal følgje opp arbeidet med å utvikle *VetReg*.

Kosmetikk

Mattilsynet vil føre tilsyn og følge opp arbeidet med å utvikle regelverket som skal sikre at kosmetikk og kroppsspleieprodukt er helsemessig trygge for menneske og dyr. Mattilsynet vil bidra i arbeid med endringer av kosmetikklova der det er naudsynt. Mattilsynet vil òg samarbeide med Folkehelseinstituttet om å overvake helseskadelege biverknader ved bruk av kosmetikk og kroppsspleieprodukt.

Rapport 2025

Det blei nytta 1 705,5 mill. kroner.

Sikre helsemessig trygg mat og trygt drikkevatt

Mattryggleiken i Norge skal vere god, og målretta innsats gir dokumentert effekt.

Særleg peikar handlingsplanen mot *Campylobacter* seg ut, med historisk låg førekomst og vesentleg samfunnsøkonomisk gevinst. Overvakingsprogramma viser òg gjennomgåande låge nivå av uønskte stoff i mat, noko som stadfestar god kontroll med kjemiske farar.

Målretta tilsyn og rettleiing har avdekt og følgt opp svakheiter i styringssystema til verksemdene, særleg knytte til mikrobiologisk risiko, og har bidrege til forbetringar i sentrale risikokjeder som eteklar mat og i kjøttproduksjon. Samstundes viser smilefjesordninga høg og stabil regelverks-etterleving i serveringsbransjen.

Handteringa av større hendingar og utbrott, som salmonellautbrott knytt til spirer og hepatitt A-utbrott knytt til matvarer, viser at beredskap, varslings og samarbeid nasjonalt og internasjonalt fungerer effektivt og reduserer risikoen for skadelege konsekvensar for folkehelsa.

Samstundes er det avdekt strukturelle svakheiter som svekkjer sjansen for måloppnåing. Særleg gjeld dette manglande oversikt over regelverksetterleving innan import og delar av detaljistområdet, avgrensa bruk av data i risikobasert kontroll og utfordringar med å avdekkje og handtere matkriminalitet. Tilsyn viser òg vesentlege manglar hos importørar, særleg knytte til risikovurdering og regelverksforståing.

Samla sett har innsatsen til Mattilsynet bidrege til å førebyggje sjukdom, styrkje etterlevinga og betre kunnskapsgrunnlaget, men resultat synleggjer òg behov for betre datagrunnlag, meir treffsikker risikostyring og styrkt kontroll med import og nye varestraumar.

På drikkevassområdet er sikkerheit og beredskap styrkte gjennom spissa tilsyn som har gitt betre innsikt i sårbarheiter i vassforsyninga. Samstundes viser funna at mange vassverk framleis har manglar, særleg knytte til oppdaterte risikovurderingar og tilpassing til eit endra trusselbilet.

Arbeidet med å sjå vassforsyninga i samanheng med nasjonal tryggleik og totalforsvaret er vidareutvikla, mellom anna gjennom styrkt samarbeid mellom sektorar, øvingar og oppstart av ein nasjonal analyse av risiko og sårbarheit (ROS-analyse). Dette har bidrege til betre samordning og auka medvit om risiko.

Som ein del av den nasjonale helseberedskapen blei *Utval for vassforsyningsberedskap* oppretta i 2024. Utvalet blir leia av Mattilsynet og har medlemmer frå ei rekkje statlege etatar, statsforvaltarar, kommunar og *Norsk Vann*.

Det er òg gjort framsteg innan digital tryggleik, med kartlegging av det digitale økosystemet og innføring av digitalsikkerheitsforskrifta, som gir eit tydelegare rammeverk for både verksemdene og Mattilsynet.

Hendingar som dataangrep og innbrott i vassanlegg har vist at trusselbiletet er konkret, men òg at handteringa har fungert utan konsekvensar for vasskvaliteten. Samstundes har prioriteringa av sikkerheit og beredskap redusert innsatsen på område som leidningsnett, leveringssikkerheit og kjeldevern.

Samla sett er arbeidet styrkt på område med aukande risiko, men det er framleis behov for betre oppfølging av beredskap, digital tryggleik og ein meir robust vassforsyningsstruktur.

Fremje god helse hos planter, fisk og landdyr

På plantehelseområdet har Mattilsynet fått betre oversikt og framgang på enkelte sentrale område, men resultatata er prega av avgrensa kapasitet i Mattilsynet. Arbeidet med godkjenning av plantevernmidde har gitt konkrete resultat gjennom redusert etterslep og dialog med næringa om prioriteringar.

Innføringa av *DigiPlant* har styrkt datagrunnlaget og gitt betre oversikt over planteimport, noko som legg til rette for meir risikobasert tilsyn. Det er òg gjort forenklingar i regelverk og kontrollprosessar som bidreg til meir effektiv forvaltning og betre samhandling med Tolletaten. Overvakingsarbeidet har avdekt at import av planter er ei viktig smittekjelde for planteskadegjerarar, og funn i 2025 stadfestar risiko knytt til importerte planter og manglande etterleving av krav, mellom anna for treemballasje.

Samstundes er kontrollgraden låg, særleg innan planteimport, norsk planteproduksjon og bruk av plantevernmiddel. Dette gir avgrensa oversikt over regelverksetterleving, og inneber ein auka risiko for at alvorlege utfordringar ikkje blir oppdaga eller følgde opp i tide.

Samla sett er det gjort viktige framsteg innan datagrunnlag, sakshandsaming og enkelte kontrollområde, men resultata synleggjer òg eit vesentleg behov for styrkt kapasitet, oppdatert regelverk og meir målretta kontroll for å sikre god plantehelse framover.

På dyrehelseområdet er det overordna resultatet at Noreg framleis har god dyrehelsestatus, og at overvaking, smittevern og beredskap i stor grad har fungert etter formålet. For landdyr er viktige sjukdomshendingar som fugleinflensa, salmonella og blåtunge handterte utan større smittespreiing. Overvakinga har vore avgjerande for å verne fristatusar og sikre både importvern og marknadstilgang. Arbeidet med antibiotikastyring er òg styrkt, mellom anna gjennom betre rapportering til *VetReg* og tilsyn med veterinærar sin bruk av antibiotika.

For fiskehelse er det oppnådd fleire viktige resultat. Nord for produksjonsområde 6 (Møre og Trøndelag) er igjen erklært fritt for *pankreassjukdom* (PD), noko som er viktig både for fiskehelse, velferd og marknadstilgang. Eit stamfiskanlegg for lakserogn har dessutan fått fristatus for *infeksiøs lakseanemi* (ILA), noko som styrkjer tilliten til norsk sjømat.

På tvers av landdyr og fisk har Mattilsynet òg oppnådd resultat gjennom vidareutvikling av regelverk, betre system og meir samordna forvaltning. Det gjeld mellom anna modernisering av akvakulturregelverket, betre system for driftsplanar og reinsefisk, og styrkt bruk av data og systemrevisjonar som grunnlag for meir risikobasert tilsyn.

Samla sett har innsatsen til Mattilsynet bidrege til å avgrense smitte, oppretthalde gode helsestatusar, styrkje kunnskapsgrunnlaget og støtte opp under tillit og marknadstilgang. Samstundes viser resultata at kapasiteten framleis er for avgrensa til å følgje opp alle risikoområde godt nok.

Fremje god dyrevelferd og respekt for dyr

På dyrevelferdsområdet er innsatsen i stor grad innretta etter risiko, med prioritering av dei alvorlegaste sakene både for landdyr og akvatiske dyr. Arbeidet med dyrehald med vedvarande utfordringar er blitt meir systematisert gjennom etablering

av eigne team. Resultatet er at fleire kronisk dårlege dyrehald er avvikla. Samstundes viser omfanget av slike saker at utfordringane er vedvarande og ressurskrevjande.

For landdyr er det oppnådd positive resultat gjennom målretta tilsyn. Gris er framleis eit prioritert område, og tilsyna gir betre kunnskap om tilstanden i dyrehalda og grunnlag for tettare oppfølging av alvorlege brott.

For slaktekylling peikar utviklinga i riktig retning med svært gode resultat for tråputeskår, og førekomsten av halesår og korte halar hos gris har gått ned dei siste åra. Dette tyder på betring på viktige velferdsindikatorar.

Fiskevelferd og dødelegheit er sett tydelegare på dagsorden. Mattilsynet har styrkt dialogen med næringa og følgd tettare opp anlegg med høg dødelegheit og dårleg velferd. Mattilsynet vurderer at dette arbeidet har ein preventiv effekt. Verksemder ser i aukande grad ut til å ta ut fisk med dårleg velferd tidlegare, og før ordinær slakting. Samstundes har tilsyn og revisjonar synleggjort vedvarande svakheiter i overvaking, risikovurdering og driftsrutinar, særleg ved avlusing, gjelle-sjukdom og teknisk svikt.

Det er gjort viktige framsteg i regelverksutvikling og systemutvikling. Arbeidet med ny strategi for dyrevelferd på landdyr er starta opp, og det er førebudd nytt regelverk for mellom anna hund, katt, purker, fjørfe og akvatiske dyr. For arbeidet med landdyr er utviklinga av ei ny digital løysing for registrering av landdyrdata sett i gang. Målet er å gi meir treffsikker og effektiv sakshandsaming.

Samla sett har innsatsen til Mattilsynet styrkt oppfølginga av alvorlege velferdssaker, gitt betre effekt av tilsynet og bidrege til konkrete forbetringar på fleire område. Samstundes viser resultata at utfordringane framleis er store, og at kapasiteten ikkje er tilstrekkeleg til å følgje opp alle alvorlege hendingar og bekymringsmeldingar.

Fremje helse, kvalitet og forbrukaromsyn

Kommunikasjonsarbeidet har vore styrkt gjennom aktiv mediehandtering, oppdatering av nettsider og deltaking på relevante arenaer. Dette har bidrege til å gjere regelverk og mattryggleik meir forståeleg for forbrukarane og styrkt dialogen med næringa.

Oppfølging av hendingar har avdekt fleire brott på regelverket knytte til feilmerking, ulovlege ingrediensar og mangelfull dokumentasjon, særleg ved import. Samarbeidet med Tolletaten har vore sentralt for å avdekkje slike saker, og

viser at hendingsbasert oppfølging er viktig for å fange opp risiko som ikkje blir avdekt gjennom planlagt tilsyn.

Samstundes er omfanget av planlagt kontroll redusert, med færre vedtak på matinformasjonsområdet, noko som gir lågare kontrolltrykk på dette feltet.

Samla sett har innsatsen bidrege til betre informasjon til forbrukarane og effektiv oppfølging av enkelthendingar, men resultata viser at enkelte aktørar framleis har utfordringar med å etterleve regelverket, og at det er behov for vidare målretta oppfølging.

Vareta miljøvenleg produksjon

Sterk vekst i biogassnæringa har avdekt manglande godkjenningar og stort behov for rettleiing, særleg knytt til handtering av biorest og etterleving av regelverket.

Ny gjødselvarerforskrift er teken i bruk og legg til rette for auka sirkulær ressursutnytting, samstundes som det er etablert ei søknadsordning for nye gjødselråvarer. Tre nye råvarer blei godkjende, og arbeidet med å vurdere søknader blei styrkt gjennom fagleg støtte og nye metodar for å berekne næringsverdi.

Arbeidet med fiskeslam blei styrkt gjennom rettleiing, kunnskapsinnhenting og dialog, og fiskeslam blir i aukande grad sett som ein viktig ressurs i sirkulærøkonomien, sjølv om regelverksavklaringar og kunnskapsbehov framleis er sentrale utfordringar.

På fôrområdet avdekte ESA i sin revisjon avvik knytte til kryssforureining, merking og sporbarheit, noko som førte til strakstiltak. Dette vil påverke vidare prioriteringar i Mattilsynets tilsynsarbeid.

Hendinga med feil dosering av D-vitamin i fôr førte til omfattande konsekvensar i matkjeda, og synleggjorde kor kritisk fôrtryggleik er for både dyre- og folkehelsa.

Samla sett har innsatsen til Mattilsynet styrkt regelverksutvikling, rettleiing og kunnskapsgrunnlag, men resultata peikar òg på behov for tettare oppfølging av raskt veksande næringar, styrkt kontroll på fôrområdet og vidare utvikling av regelverk for sirkulære ressursar.

Vareta omsynet til aktørane langs heile matproduksjonskjeda, medrekna marknadstilgang i utlandet

Noreg opprettheld ein sterk posisjon i internasjonale marknader. Om lag 60 pst. av Noregs mat-

eksport gjekk til EU/EØS, samstundes som arbeidet med marknadstilgang utanfor EU/EØS er styrkt og har stor innverknad på verdiskapinga.

Mattilsynet utferda nær 130 000 helsesertifikat i 2025, noko som er ein auke på 18 pst frå 2024. Dette synleggjer høg aktivitet og styrkt gjennomføringsevne i eksportarbeidet.

Arbeidet med marknadstilgang har gitt konkrete resultat gjennom forhandlingar, nye og reviderte sertifikat, oppdaterte listeføringar og godkjenningar i fleire viktige marknader, inkludert Kina.

Det er oppnådd viktige faglege og helsemessige resultat som styrkjer eksportgrunnlaget, mellom anna er heile området nord for Produksjonsområde 6 (Nordmøre og Sør-Trøndelag) fritt for *Pancreas disease* (PD).

Digitalisering av eksportprosessane har gitt positive effektar, med kraftig auke i elektronisk sertifikatutveksling og brei innføring av ny eksportløysing.

Effektiviseringstiltak har redusert talet på sertifikatkontor og lagt grunnlag for ei meir ressurs- og kostnadseffektiv drift, samstundes som kvalitet og samordning er styrkt.

Samla sett har innsatsen til Mattilsynet styrkt marknadstilgang, effektivitet og tillit til norsk eksport, men resultata peikar òg på eit aukande behov for kontinuerleg oppfølging i eit meir komplekst og krevjande internasjonalt regelverks- og handelsbilette.

Digitalisering forenkler, forbetrar og fornyar tenestene

Digitalisering er eit sentralt verkemiddel for å styrkje kvalitet, treffsikkerheit og effektiv ressursbruk i tilsynet, og gjer det enklare for aktørane å etterleve regelverket.

Arbeidet er organisert i tverrfaglege produktteam som dekkjer heile verdikjeda og utviklar løysingar stegvis basert på brukarinnsikt, støtta av felles plattformløysingar som gir standardisering og raskare utvikling.

Modernisering av teknisk infrastruktur, mellom anna gjennom overgang til skybaserte løysingar, reduserer driftsrisiko og frigjer kapasitet til utvikling og fagleg arbeid.

Samla sett legg digitaliseringa grunnlaget for meir datadriven, effektiv og tilpassa oppgåveløysing i heile verksemda.

Klagesakshandsaming

Mattilsynet handsama i 2025 fleire klagesaker enn året før, samstundes som talet på nye saker har

gått ned. Auka kapasitet har gitt ein vesentleg auke i talet på avgjorde saker, og bidreg til betre balanse i saksporteføljen. Det var framleis restansar ved årsskiftet, og sakshandsamingsstida har auka mellom anna fordi eldre og meir komplekse saker er handsama ferdig.

Kvaliteten på forvaltningsarbeidet viser ei samla positiv utvikling, og erfaringar frå klagesaker blir nytta vidare i lærings- og kvalitetsarbeid.

Revisjonar

Riksrevisjonen har peika på manglar i kontrollen med gebyrinntekter frå grensekontrollen, og Mattilsynet har sett i verk tiltak for å styrkje interne rutinar og kontrollarbeid.

Oppfølginga av dyrevelferd viser framleis utfordringar med for mange saker som ikkje blir følgde opp. Riksrevisjonen har i si undersøking av styresmaktene sin innsats mot alvorlege brott på dyrevelferdslova, peika på at det er viktig å følgje opp dyrevelferda, og at brott på lova må sanksjonast.

Revisjonar frå EFTAs kontrollorgan, ESA, avdekte fleire avvik innan mattryggleik og hygiene for før. Revisjonane har ført til tydelegare ansvar i organisasjonen og prioritering av betre etterleving og risikobasert kontroll.

Omorganiseringa frå fem geografiske regionar til fire nasjonale tilsynsdivisjonar har styrkt evna til å følgje opp regelverkskrav og avvik, og legg til rette for betre kvalitet i tilsynet framover.

Internrevisjonar i Mattilsynet har avdekt betringsområde innan klagesakshandsaming og verksemdsstyring, og desse blir følgde opp.

Samla sett peikar resultatane på eit behov for styrkt internkontroll, tettare oppfølging av etterleving av regelverk, meir systematisk handtering av avvik og regelverksbrott, og vidare utvikling av verksemda si styring og sitt kvalitetsarbeid.

Meldingar til politiet og straffesaker

Talet på meldingar til politiet har auka noko, særleg knytt til brott på dyrevelferdslova og dyre- og fiskehelseregelverket, der dyrevelferd framleis er det største saksområdet.

Erfaringar frå rettsprosessar har gitt viktig læring, og har ført til tiltak for kompetanseheving og forbetring av styrande dokument, noko som bidreg til betre forvaltningskvalitet.

Post 22 Reguleringspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser

På posten blir det ført utgifter Mattilsynet har til reguleringspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 15,6 mill. kroner.

Rapport 2025

Det blei nytta 13,7 mill. kroner.

Post 71 Tilskott til erstatningar, overslagsløyving

På posten blir det ført utbetalingar til personar som har gitt naudhjelp til dyr etter dyrevelferdslova § 4 om hjelpeplikt, og til veterinærar som har ytt naudhjelp til dyr etter dyrehelsepersonellova § 14 om naudhjelp. På posten blir det òg bli ført utgifter for tiltak som er sette i verk av Mattilsynet i medhald av matlova, dyrehelsepersonellova og dyrevelferdslova i dei tilfella der kostnaden ikkje kan drivast inn frå ein eigar.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 4,2 mill. kroner.

Rapport 2025

Det blei nytta 3,6 mill. kroner.

Kap. 4115 Mattilsynet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Gebyr m.m.	230 740	231 891	238 848
02	Driftsinntekter og refusjonar m.m.	15 861	6 831	7 036
85	Gebyr og tvangsmulkt m.m.	19 340	7 000	7 000
	Sum kap. 4115	265 941	245 722	252 884

Post 01 Gebyr m.m.

På posten blir det ført inntekter frå gebyr for særskilde ytingar som Mattilsynet gjer for konkrete brukarar, og gebyr for visse tilsyns- og kontrolloppgåver der desse eintydig rettar seg mot konkrete brukarar. Ved budsjetteringa er det lagt til grunn ordinær prisjustering av gebyrsatsane.

Inntektene er budsjetterte til 238,8 mill. kroner for 2027.

Rapport 2025

Inntektene blei 230,7 mill. kroner.

Post 02 Driftsinntekter og refusjonar m.m.

På posten blir det mellom anna ført diverse driftsinntekter frå oppgåver som Mattilsynet gjer for anna forvaltning, til dømes for tilsyn med omsetnad av reseptfrie legemiddel utanom apotek, og

oppgåver knytte til miljøretta helsevern for kommunane. Det blir òg ført inntekter frå gebyr for særskilde ytingar som Mattilsynet av omsyn til næringsutøvarane gir utanom ordinær arbeidstid. Inntektene er budsjetterte til 7,0 mill. kroner for 2027.

Rapport 2025

Inntektene blei 15,9 mill. kroner.

Post 85 Gebyr og tvangsmulkt m.m.

På posten blir det ført inntekter frå overtredelsesgebyr, tvangsmulkt med meire, pålagde av Mattilsynet. Inntektene er budsjetterte til 7,0 mill. kroner for 2027.

Rapport 2025

Inntektene blei 19,3 mill. kroner.

Programkategori 15.20 Forsking, innovasjon og kunnskapsutvikling

Utgifter under programkategori 15.20 fordelte på kapittel

(i 1 000 kr)

Kap.	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
1135	Veterinærinstituttet	115 994	124 494	116 302	-6,6
1136	Norsk institutt for bioøkonomi	278 450	279 378	278 609	-0,3
1137	Forsking og innovasjon	645 561	654 510	669 537	2,3
	Sum kategori 15.20	1 040 005	1 058 382	1 064 448	0,6

Inntekter under programkategori 15.20 fordelte på kapittel

(i 1 000 kr)

Kap.	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
4136	Norsk institutt for bioøkonomi	21 437			0,0
	Sum kategori 15.20	21 437			0,0

Mål

Midlar frå Landbruks- og matdepartementet til forskning og innovasjon skal byggje opp under næringa og forvaltninga sine kunnskapsbehov og bidra til å nå dei fire landbruks- og matpolitiske hovudmåla; *matsikkerheit og beredskap, landbruk over heile landet, auka verdiskaping og berekraftig landbruk med lågare utslepp av klimagassar.*

Departementet legg vekt på målretta bruk av midlar til forskning og innovasjon, at kunnskap og kompetanse er tilgjengeleg for næring og forvaltning, og ein effektiv og sterk instituttsektor i samspel med andre. I tillegg er ei tett kopling mellom forskning og næringsliv sentralt for effektiv og berekraftig utnytting av dei fornybare biologiske ressursane som finst i Noreg.

Dei landbruks- og matfaglege forskingsinstitutta, Veterinærinstituttet og Norsk institutt for bioøkonomi, skal utvikle kunnskapsgrunnlag for politikktutforming og bidra til berekraftig utvikling og omstilling gjennom forskning av høg kvalitet og relevans. Institutta har òg ei sentral rolle innan

beredskap. Institutta må vere kostnadseffektive og bruke ressursane på dei kunnskapsbehova som er strategisk viktige for norsk landbruk framover.

Nasjonale og internasjonale konkurransearenaer, strategiske løyvingar og systematisk oppbygging av kompetanse skal leggje til rette for høg kvalitet i forskinga. Departementet er òg oppteke av at det er ei god kopling mellom samfunnsvitskapleg og naturvitskapleg forskning, og eit godt samarbeid med andre relevante forskingsinstitusjonar om tverrsektoriell og tverrfagleg kunnskapsutvikling.

Rapportering på mål

Forsking, innovasjon og kompetanse skal bidra til å nå hovudmåla i landbruks- og matpolitikken

Midlane frå Landbruks- og matdepartementet til forskning, innovasjon, og kunnskapsutvikling støttar nærings- og forvaltningsretta forskning langs heile den landbruksbaserte verdikjeda, frå råvareproduksjon til forbrukar. Samla bidreg finansie-

ringa av forskning og kunnskapsutvikling gjennom institutta til innovasjon og eit kunnskapsgrunnlag som støttar opp under dei landbruks- og matpolitiske måla.

Forskinga har utvikla kunnskap som kan styrkje produksjonen av nok og trygg mat av god kvalitet. Forsking på desse områda dekkjer breitt, frå husdyravl og sortsutvikling til metodar for å betre mattryggleiken i næringsmiddelindustrien. Kunnskap om dyrehelse, plantehelse, dyrevelferd og antimikrobiell resistens har gitt viktige bidrag til å halde ved lag den gode posisjonen som Noreg har innan mattryggleik. Det same gjeld kunnskap om samanhengen mellom plantehelse, dyrehelse, folkehelse, matproduksjon og miljø (*Éi-helse*).

Forskinsinnsatsen på områda klimatilpassa produksjon, forbetra agronomisk praksis, auka bruk av beiteressursane og teknologiutvikling har styrkt kunnskapsgrunnlaget i næringa med tanke på auka produksjon og meir effektiv utnytting av ressursane. Landbruks- og matforskinga støttar såleis opp under auka og meir berekraftig matproduksjon basert på norske ressursar.

Tilsvarande gir ny kunnskap og nye innovasjonar viktige bidrag til reduserte klimagassutslepp frå husdyrproduksjon, og auka opptak av karbon frå jord og skog. Ny teknologi har lagt til rette for utvikling og bruk av klimanøytrale veksthus og presisjonsjordbruk som reduserer bruken av gjødsel og sprøytemiddel, og dermed mindre miljøbelastning.

Ny kunnskap har òg vore viktig for auka utnytting av dei mange fornybare ressursane i landbruket i sirkulære krinsløp, og for utvikling av nye produkt, tenester og verdikjeder som bidreg til auka verdiskaping.

Utfordringane og kunnskapsbehova landbruks- og matsektoren står overfor, er i stor grad dei same som i andre land, både i Europa og elles. Norske landbruks- og matforskingstilgjeldelse deltek aktivt på den internasjonale arenaen, og leverer forskning av både høg kvalitet og relevans. Dei norske landbruks- og matforskingstilgjeldelse har hatt godt gjennomslag i EUs 9. rammeprogram for forskning og innovasjon, *Horisont Europa*, og er attraktive som samarbeidspartnarar.

Kap. 1135 Veterinærinstituttet

		(i 1 000 kr)		
Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
50	Kunnskapsutvikling, formidling og beredskap	115 994	124 494	116 302
	Sum	115 994	124 494	116 302

Veterinærinstituttet (VI) er eit biomedisinsk forskingsinstitutt, og Noregs leiande kunnskapsleverandør for nasjonal beredskap innan fiskehelse, dyrehelse, dyrevelferd og fôr- og mattryggleik. Instituttet leverer forvaltningsstøtte og forskingsbasert kunnskap og utfører oppdrag i marknaden. Instituttet sin viktigaste funksjon er beredskap og kompetanseutvikling for å avverje og kjempe mot helsetrugsar hos dyr, fisk og menneske gjennom diagnostikk, overvaking, risikovurdering, rådgiving og formidling.

Instituttet mottok løyvingar til oppgåver innan dyrehelse, dyrevelferd og fôr- og mattryggleik frå Landbruks- og matdepartementet. Oppgåvene innan fiskehelse og enkelte område innan sjømattryggleik blir finansierte over budsjettet til Nærings- og fiskeridepartementet, og blir omtalte i Prop. 1 S (2026–2027) frå Nærings- og fiskeridepartementet. VI inngår i den statlege ordninga

med grunnløyvingar til forskingsinstitutt og mottak, i tillegg til løyving frå departementa, grunnløyving frå Noregs forskingsråd. Sjå nærare omtale av grunnløyvinga under kap. 1137, post 72. For ei samla oversikt over inntektskjeldene til instituttet, sjå vedlegg 1, tabell 1.5.

Post 50 Kunnskapsutvikling, formidling og beredskap

Formålet med løyvinga er beredskap og utvikling av kunnskap innan dyrehelse, dyrevelferd og fôr- og mattryggleik, og at ny kunnskap blir tilgjengeleg for næring og forvaltning. Arbeidet til instituttet skal verne om den gode dyrehelsa og mattryggleiken i Noreg.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 116,3 mill. kroner. I framlegget ligg det skjerpa krav til effektivisering og innsparingar. Frå 2027

er det òg overført 8,0 mill. kroner frå Veterinærinstituttet til Mattilsynet til drift av *3R-senter* og styrking av tilsyn med forsøksdyr.

Løyvinga skal nyttast til arbeid med kunnskapsutvikling, rådgiving, diagnostisk arbeid og laboratoriestøtte for å førebyggje, oppklare og handtere alvorlege smittsame sjukdommar hos tamme og ville landdyr, og sjukdom som smittar mellom dyr og menneske (zoonosar). Kunnskap knytt til samanhengen mellom dyrehelse, helsa til menneske og tilstanden til økosystema dei lever i (*Éi helse*), er ein sentral del av dette.

Den gode landdyrhelsa i Norge blir kontinuerleg utfordra. Veterinærinstituttet skal bidra til overvaking og kunnskap om korleis globalisering og klimaendringar påverkar førekomst og overføring av ulike sjukdommar.

Instituttet skal leggje vekt på kunnskapsutvikling som sikrar og vidareutviklar den nasjonale beredskapen mot kjende og nye helsetrugs mål, med særleg vekt på konkrete førebyggjande tiltak i næring og forvaltning.

Løyvinga skal òg bidra til instituttet sitt arbeid med førebygging og handtering av kriser som kjem av smittestoff og andre helseskadelege stoff i fôr og mat.

Mattilsynet er instituttet sin største oppdragsgivar, jf. omtale under kat. 15.10. Det vil vere sentralt å vidareutvikle samhandlinga mellom aktørane i matforvaltninga, både offentlege aktørar, relevante kunnskapsorganisasjonar og næringa. I arbeidet med å førebyggje sjukdom og å tryggje god dyrehelse, er det òg avgjerande at VI gir råd til veterinærar, næring og forvaltning innan smittevern og biotryggleik.

VI sitt arbeid for god beredskap skal i hovudsak rettast mot meldepliktige/listeførte sjukdommar definerte i forskrift, og andre alvorlege kjende eller ukjende tilstandar.

Vidareutvikling av dyrevelferdsregelverket og betre driftssystem krev kunnskap og kompetanse hos både privatpersonar og profesjonelle aktørar. VI skal bidra med kunnskapsutvikling og forvaltningsstøtte til styresmaktene og samfunnet, inkludert vidareføring av forvaltningsstøtte innanfor veterinær rettsmedisin.

Løyvinga skal bidra til kunnskapsformidling til næringa, fagpersonell og dyreeigarar, i tillegg til samarbeid med styresmakter og næringsliv for å utvikle ein berekraftig bioøkonomi i Noreg.

Løyvinga kan òg nyttast til å dekkje investeringar innan IKT, utstyr, infrastruktur, inkludert eigedomsforvaltning som er naudsynt for å følgje opp dei faglege oppgåvene.

Rapport 2025

Det blei nytta 116,0 mill. kroner.

I internasjonal samanheng vurderer instituttet status for landdyrhelse og mattryggleik i Noreg som god, og det er lite smitte med zoonosar frå vatn, mat og dyr til menneske.

Veterinærinstituttet (VI) har overvaka og formidla kunnskap om nasjonal sjukdomsførekomst og helsestatus. Instituttet byggjer kunnskap gjennom overvaking på oppdrag frå Mattilsynet og Miljødirektoratet, frå prøver i samanheng med oppklaring av sjukdomsutbrott eller mistanke om sjukdom, og gjennom oppdrag frå næringane. Overvakinga utgjer ein viktig del av den samla nasjonale beredskapen. Tal frå instituttet viser eit stabilt nivå av tal prøver analyserte på grunn av mistanke om eller oppfølging av listeført sjukdom hos landdyr (5 300 i 2024 og 5 200 i 2025).

VI har i 2025 hatt særleg stor aktivitet knytt til beredskap og overvaking. Det var ein auke i tilfella av *høypatogen fugleinfluenza* og *salmonella* hos fjørfe, villsvin og katt i 2025, i tillegg til ei rekkje andre sjukdommar og hendingar. Det har òg vore fleire nasjonale matborne utbrott, der VI har støtta Mattilsynet og Folkehelseinstituttet i arbeidet med å oppklare sakene. Mellom anna var 2025 eit merkeår med det høgaste talet på tilfelle med *listerose* sidan 2008. I overvakingsprogrammet for *skrantesjuka*, CWD, blei det analysert prøver frå 11 600 hjortedyr, der om lag ein tredel var tamrein. Instituttet gir òg kontinuerleg fagleg støtte til forvaltningsstyresmaktene i arbeidet med å overvake, handtere og førebyggje spreining av CWD i Noreg. VI har òg drive aktiv rådgiving om mellom anna *afrikansk svinepest* og andre viltborne sjukdommar.

VI har støtta forvaltninga, i første rekkje Mattilsynet, med kunnskapsstøtte, rådgiving og diagnostikk. Instituttet har òg støtta politi og påtalestyresmakta med rettsmedisinske obduksjonar og undersøkingar, og med faglege utgreiingar i samband med rettssaker innan dyrevern og miljøkriminalitet. Den årlege *Dyrehelserapporten* gir eit viktig bidrag til kunnskapsgrunnlaget for dyrehelse, både hos husdyr og vilt, gjennom ei heilskapleg oversikt over sjukdomsstatus i Noreg. Vidare utarbeider instituttet *Zoonoserapporten*, i samarbeid med Folkehelseinstituttet og Mattilsynet. Instituttet gir òg viktig forvaltningsstøtte gjennom sitt arbeid og sterke posisjon innan antimikrobiell resistens (AMR). VI koordinerer òg *Norsk overvåkingsprogram for antibiotikaresistens i mikrober frå fôr, dyr og næringsmidler* (NORM-VET), eitt av Mattilsynets overvåkingsprogram.

Instituttet er òg ansvarleg for oppsummering av resultatane i den årlege *NORM og NORM-VET-rapporten*.

VI sin internasjonale aktivitet på Landbruks- og matdepartementets område rettar seg mot FNs berekraftsmål gjennom å bidra til å betre dyrehelsesituasjonen i land på fleire kontinent. Gjennom Verdas dyrehelseorganisasjon (WOAH)

samarbeider VI med andre land spesielt på områda diagnostikk, sjukdomslære og epidemiologi.

Løyvinga har òg blitt brukt til oppgåver knytte til Reinhelsetjenesta, VIs sekretariatsfunksjon for *Rådet for dyreetikk og Norecopa*, og til medlemskap i *Forsøksdyrkomiteen*.

Kap. 1136 Norsk institutt for bioøkonomi

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
50	Kunnskapsutvikling, formidling og beredskap	278 450	279 378	278 609
	Sum	278 450	279 378	278 609

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) er eit nasjonalt leiande institutt for forskning og utvikling av kunnskap om bioøkonomi. Verksemda skal bidra til mattryggleik, berekraftig ressursforvaltning, innovasjon og verdiskaping innanfor verdikjedene for mat, skog og andre biobaserte næringer. Instituttet arbeider med kunnskapsstøtte, forskning og oppdrag i marknaden.

NIBIO inngår i den statlege ordninga med grunnløyvingar til forskingsinstitutt og mottek, i tillegg til løyving på post 50, grunnløyving frå Noregs forskingsråd. Sjå nærare omtale av grunnløyvinga under kap. 1137, post 72. For ei samla oversikt over inntektskjeldene til instituttet, sjå vedlegg 1, tabell 1.2.

Post 50 Kunnskapsutvikling, formidling og beredskap

Formålet med løyvinga er å utvikle kunnskap som støttar opp under dei landbruks- og matpolitiske måla, og at denne kunnskapen blir gjort tilgjengeleg for næring og forvaltning. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 278,6 mill. kroner. I forslaget ligg det skjerpa krav til effektivisering og innsparingar.

Prioriterte oppgåver i 2027 er å vidareutvikle klimarelevant kompetanse innanfor jordbruk, skogbruk og reindrift.

Innan mat- og planteproduksjon skal instituttet bidra til utvikling av kunnskap om auka produktivitet, betre kvalitet og lønsam planteproduksjon under ulike dyrkings- og klimaforhold. I dette ligg òg utvikling av kunnskap som gir redusert bruk og redusert risiko ved bruk av kjemiske plante-

vernmiddel, og meir bruk av alternative metodar til erstatning for plantevernmiddel. Løyvinga skal òg nyttast til å utvikle kunnskap som bidreg til auka bruk av norske fôrressursar, noko som er avgjerande for auka sjølvforsyning korrigert for import av fôrråvarer. NIBIO skal prioritere kunnskap om planteskadegjerarar, og ha beredskap for å kunne handtere sjukdommar og skadeorganismar som trugar den gode plantehelsa i Noreg.

God nasjonal kunnskap om jordbruksjord er ein føresetnad for å drive matproduksjon på ein måte som både er produksjonseffektiv og berekraftig. NIBIO har ei viktig rolle innanfor innsamling av data og overvaking av utviklinga av tilstanden til jordsmonnet og endring i lagring og utslepp av karbon frå jordbruksjord. Instituttet har no starta opp det nasjonale overvåkingsprogrammet for jordbruksjord, JordVAAK.

På området skog skal løyvinga nyttast til å vidareutvikle eit berekraftig og konkurransekyktig skogbruk. Viktige oppgåver er Landsskogtakseringa, miljøregistreringar i skog, utvikling av skogbruksplanlegginga, feltforsøk og utvikling av kartløyvingar som gir informasjon om ressursar og miljø. NIBIO skal òg vareta beredskapsoppgåver knytte til skogbrann og skadegjerarar i skog. Instituttet skal føre vidare arbeidet knytt til berekraftig forvaltning av vilt og andre utmarksressursar og næringsutvikling på dette området.

Innan arealforvaltning skal løyvinga nyttast til vedlikehald av det nasjonale arealressurskartet AR5, Landsskogtakseringa, Arealrekneskapen for utmark og reindrifta sine arealbrukskart.

Det er viktig for norsk landbruk at produsentane i framtida har eit tilstrekkeleg genetisk

mangfold å hauste av når mat og andre landbruksprodukt skal produserast. NIBIO skal bidra med kunnskap for ei effektiv forvaltning av dei genetiske ressursane i landbruket, og bidra til å setje i verk *Nasjonal tiltaksplan for bevaring og berekraftig bruk av landbruket sine genressursar*.

Løyvinga skal òg nyttast til å utvikle nettbaserte kart- og geodatatenester ut frå behova til ei rekkje aktørar i samfunnet. Vedlikehald av arealressurskarta, løysinga for *Noreg i bilete* og regelmessig nasjonal omløpsfotografering, skal samla sett bidra til god dekning av detaljerte kart og flybilete over jord- og skogareala. Vidare har instituttet ansvar for landbruket sitt bidrag til Geovekst-samarbeidet. Instituttet skal òg bidra til det internasjonale arbeidet knytt til kart og geodata.

NIBIO har eit særskild ansvar for økonomisk statistikk, utgreiing og forskning som omfattar både samfunnsøkonomisk og eit føretaksøkonomisk perspektiv på landbruket. Instituttet skal levere eit viktig kunnskapsgrunnlag for økonomiske og politiske avgjerder i sektoren. Andre viktige oppgåver er å utarbeide materiale som grunnlag for arbeidet til *Budsjettnemnda for jordbruket*, og vere sekretariat for nemnda etter avtale med departementet.

Løyvinga kan òg nyttast til å dekkje investeringsringar innan IKT, utstyr, infrastruktur, inkludert eigedomsforvaltning som er naudsynt for å følgje opp dei faglege oppgåvene.

Rapport 2025

Det blei nytta 278,5 mill. kroner.

NIBIO har vidareført og styrkt arbeidet med å utvikle kunnskap og løysingar for ein berekraftig og konkurransedyktig mat- og planteproduksjon, mellom anna innan korn, frukt og grønt. Gjennom omfattande sortsprøving, feltforsøk og utvikling av nye dyrkingsteknikkar har instituttet bidrege til at norske produsentar kan velje sortar som passar godt i ulike klimasoner og produksjonssystem. Som ledd i auka matproduksjon har NIBIO bygd kompetanse om genteknologi og genredigering av planter. Saman med pågåande endringar i regelverket i EU og i Noreg, kan genredigeringsteknologi få stor innverknad på arbeidet med å bekjempe skadegjerarar på planter og auke nasjonal matproduksjon. NIBIOs arbeid innan mat- og planteproduksjon omfattar òg kunnskapsutvikling knytt til gjødsling og økologisk produksjon, i tillegg til innsats gjennom Senter for arktisk landbruk for å auke matproduksjonen i Nord-Noreg.

NIBIO har styrkt og vidareutvikla kunnskapsgrunnlaget for berekraftig bruk og forvaltning av

skog og utmark. Arbeidet med miljøregistreringar i skog og Landsskogtakseringa er vidareført. Instituttet sine langsiktige feltforsøk i skog gir høve til mellom anna kontrollerte skogbehandlingsmetodar og kunnskap om langsiktige effektar av desse. Det nasjonale skogressurskartet SR16 er oppdatert og blir brukt av skognæringa og forvaltninga som støtte i planleggingsoppgåver. Nye metodar med bruk av avanserte KI-modellar og betre utnytting av supplerande datakjelder som flyfoto og oppdaterte satellittbilete, vil gi brukarar og forvaltning betre og meir oppdaterte data framover. NIBIO har òg ein viktig funksjon i overvakinga av skogskadar og ulike skadegjerarar og innan rådgiving for planteskular på området frø- og frøforsyning.

NIBIO har styrkt beredskap, plantehelse og mattryggleik gjennom forskning, metodeutvikling og avgjerdsstøtte til forvaltninga og næringa. Arbeidet omfattar integrert plantevern og alternativ til kjemiske middel, diagnostikk og reinsing av plantemateriale, modellering og varsling, overvaking av mykotoksinar og framandstoff, og handtering av nye skadegjerarar. Bortfall og mangel på plantevernmiddel er ei aukande utfordring i landbruket, og ulike plantevernstrategiar er difor eit viktig innsatsområde for NIBIO. Instituttet bidreg òg med kunnskapsstøtte og informasjon om resistens mot plantevernmiddel. Eit anna viktig innsatsområde er å bidra til friske planter i jord-, skog- og hagebruk gjennom sikker diagnostisering av skadegjerarar, varsling og rådgiving. I den samanheng er tenesta Varsling innan planteskadegjerarar til stor nytte for næringa. Instituttet har ei viktig rolle som eit nasjonalt kompetansemiljø innan framandstoff i jord- og gjødselvarer og innan genmodifiserte organismar.

NIBIO har vidareført arbeidet med å kartlegge jordsmonnet på jordbruksareal, og så langt er 61 pst. av fulldyrka og overflatedyrka jord i Noreg kartlagt. Instituttet har òg vidareutvikla metodikk og lagt til rette for oppstart av det nasjonale overvåkingsprogrammet for jordhelse (JordVAAK) frå og med 2026. Arbeidet med overvaking av kulturlandskap og biologisk mangfald har blitt vidareført, med sikte på å dokumentere systematisk tilstand og endring i jordbrukslandskapet. Arbeidet med eit jordbruksarealrekneskap held fram og er venta ferdigstilt i 2026. Dette vil gi forvaltninga eit meir presist grunnlag for jordvern og arealplanlegging.

NIBIO driftar òg *Beitelagskart på nett* og nettsida *Beitestatistikk*. Desse nettressursane gir oversikt over utviklinga i tal på dyr og tap på utmarksbeite, og er sentrale for kommunal planlegging,

fordeling av tilskott og erstatningsordningar, og handtering av sjukdomsutbrott.

NIBIO har samarbeidd med SSB, Miljødirektoratet og Kartverket om grunnlaget for nasjonal arealstatistikk, arealrekneskap og naturrekneskap. Dette omfattar òg *Grunnkart for arealanalyse*, som er eit vesentleg bidrag til arbeidet med areal- og naturrekneskap på tvers av sektorar og forvaltningsnivå. Instituttet har også arbeidd vidare med utvikling av eit arealrekneskap for reindrifta, inkludert ny statistikk og metodikk. Rekneskapen gir reindriftnæringa og styresmaktene eit betre avgjerdsgrunnlag for berekraftig arealbruk og ressursforvaltning.

Norsk genressurssenter i NIBIO har bidrege til god forvaltning av genetiske ressursar innan husdyr, nytteplanter og skogtre. I 2025 blei nasjonale klonbankar for potet og grønsaker lansert, og begge blir husa av NIBIO. Senteret gir råd og deltek i nordiske og internasjonale organisasjonar, og i 2025 inkluderte dette til dømes partsmøte under den internasjonale traktaten for plantegenetiske ressursar og sesjonen under FAOs kommisjon for genetiske ressursar.

NIBIO har styrkt grunnlaget for arealforvaltning og næringsutvikling gjennom ajourføring og vidareutvikling av kart- og geodatenester. Dette bidreg til at brukarar i forvaltning, næring og samfunn får enkel tilgang til oppdaterte og pålitelege geodata. Det nasjonale arealressurskartet AR5 beskriv tilstanden for arealressursane knytt til jord- og skogbruk. Ressurskartet blir brukt av landbruksforvaltinga som kontrollgrunnlag for

utbetaling av tilskott, og av kommunane ved arealplanlegging og konsekvensvurderingar, i tillegg til at det gir eigarar av jord- og skogeigedommar informasjon om ressursgrunnlaget på eigen eigedom.

Arealbarometeret er oppdatert med nyaste data. Her blir det gitt oversikt over verdiskaping i jordbruket på fylkes- og kommunenivå. Informasjonen inngår i det offentlege kartgrunnlaget og er sentral for oppfølging av plan- og bygningslova, og i NIBIO sine nettressursar som mellom anna Gårdskart. Instituttet har vidareført samarbeidet i Geovekst, slik at landbruket får tilgang til nøyaktige kart- og bildedata. Arbeidet med Noreg digitalt og nasjonal geografisk infrastruktur har høg prioritet, og NIBIO samarbeider mellom anna med Statens kartverk om etablering av nye nasjonale fellesløysingar.

Gjennom driftsgranskingar for jord- og skogbruk har NIBIO utarbeidd oppdatert informasjon om den økonomiske utviklinga i landbruket og på gardsbruk der ein vesentleg del av inntekta kjem frå jord- og skogbruk. Driftsgranskingane gir ein årleg status for inntekter, kostnader, investeringar og arbeidsinnsats. Dette gir grunnlag for å evaluere verknaden av både politiske vedtak og andre rammevilkår på gardsnivå for ulike produksjonsformer. I tillegg leverer driftsgranskingane datagrunnlaget for Budsjettnemnda for jordbruket sine referansebruksberekningar. NIBIO er sekretariat for Budsjettnemnda for jordbruket, og har saman med nemnda utarbeidd talmaterialet som jordbruksforhandlingane byggjer på.

Kap. 4136 Norsk institutt for bioøkonomi

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
30	Husleige	21 437		
	Sum	21 437		

Posten gjeld husleige for eigedommar NIBIO har leigd av Landbruks- og matdepartementet. Inntektene i 2025 var 21,4 mill. kroner. Instituttet har

frå 2026 aktivert desse eigedommane i balansen sin, og skal frå 2026 ikkje lenger betale husleige til departementet.

Kap. 1137 Forsking og innovasjon

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
54	Næringsretta matforsking m.m.	250 884	245 000	260 000
70	Innovasjonsaktivitet m.m., <i>kan overførast</i>	2 997	2 993	3 085
71	Forskingsaktivitet – Noregs forskingsråd, <i>kan overførast</i>	178 664	198 200	190 500
72	Grunnløyvingar til forskingsinstitutt – Noregs forskingsråd	213 016	208 317	215 952
	Sum kap. 1137	645 561	654 510	669 537

Post 54 Næringsretta matforsking m.m.

Løyvinga skal dekkje forskning på produksjon av nærings- og nytingsmiddel, og førkorn til husdyr. Løyvinga skal i hovudsak gå til næringsrelevante forskingsprosjekt etter open utlysing og konkurranse. Nofima AS sine fleirårige strategiske program blir òg dekte av løyvinga. Løyvinga er finansiert av forskingsavgifta på landbruksprodukt, jf. kap. 5576, post 70, og blir forvalta av eit styre samansett av representantar frå heile verdikjeda for mat.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 260,0 mill. kroner til Fondet for forskingsavgift på landbruksprodukter (FFL). Dette er basert på ein prognose for avgiftsinnbetalingane, utarbeidd med grunnlag i estimat for norsk produksjon og import i 2026, og ei framskriving av desse. Departementet gjer òg framlegg om ei meirinntektsfullmakt mellom kap. 1137, post 54 og kap. 5576, post 70, jf. framlegg til vedtak II.

Rapport 2025

Avgiftsinnbetalinga i 2025 var på 250,9 mill. kroner. Ved utgangen av 2025 hadde FFL 134 pågåande prosjekt og program. Samstundes aukar interessa for fondet. Samla sett har talet på forskningssøknader auka frå 167 i 2024 til 190 i 2025. Tilfanget av gode forskningssøknader innan korn- og grøntsektoren har vore lågare enn for andre produktgrupper. Styret har difor dei siste åra løfta fram korn og vegetabilar som prioriterte område i utlysingane. I 2025 fekk matforskinsinstituttet Nofima AS 73,4 mill. kroner frå fondet til fire fleirårige strategiske program. Programma InnoSense, NorwegianFoods, Enable og MicroPack

tek for seg område som styrkjer norsk matproduksjon gjennom betre utnytting av råvarer, redusert matsvinn, utvikling av sunnare og trygare matvarer, og bruk av ny teknologi for auka berekraft, innovasjon og sjølvforsyning.

**Post 70 Innovasjonsaktivitet m.m.,
*kan overførast***

Løyvinga skal dekkje innovasjonsaktivitet i landbruks- og matsektoren. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 3,1 mill. kroner som tilskott til landbruket sitt klima- og energisenter ved Mære landbruksskole.

Rapport 2025

Det blei nytta 3,0 mill. kroner. Dette blei gitt som tilskott til landbruket sitt klima- og energisenter ved Mære landbruksskole for å vidareutvikle senteret som ein FoU-arena for klimatiltak i landbruket. Året 2025 markerer både 10-årsjubileet til senteret og grunnsteinsnedlegginga for eit heilt nytt biokolanlegg. I følge senteret markerer biokolanlegget eit viktig steg i utviklinga av nye, berekraftige løysingar for landbruket. I løpet av året har senteret hatt over 1200 deltakarar på ulike aktivitetar.

**Post 71 Forskingsaktivitet – Noregs
forskingsråd, *kan overførast***

Løyvinga skal dekkje forskingsaktivitet i regi av Noregs forskingsråd og bidra til å nå hovudmåla på landbruks- og matområdet.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 190,5 mill. kroner. Departementet gjer òg fram-

legg om ei tilsegnsfullmakt på 662,9 mill. kroner knytt til posten, jf. forslag til vedtak IV. Dette inneber at Forskringsrådet kan gi 256,7 mill. kroner til nye forskingsprosjekt i 2027 (tilsegnsramma). Inkludert i tilsegnsramma er 24,3 mill. kroner i unytta avsetjing som følgje av omlegging til bruttobudsjettering av Forskringsrådet.

Forsking og ny kunnskap skal bidra til auka sjølvforsyning i tråd med ambisjonane i *Regjeringens plan for Norge* og Meld. St. 11 (2023–2024) *Strategi for auka sjølvforsyning av jordbruksvarer og plan for opptrapping av inntektsmoglegheitene i jordbruket*.

For å utnytte det norske ressursgrunnlaget fullt ut, er det avgjerande med nye og forbetra produksjonsmetodar. Løyvinga skal særleg bidra til forking og teknologiutvikling i landbruket, inkludert bioteknologi. Saman med biologisk forståing og agronomisk kunnskap skal agritek leggje grunnlag for auka produktivitet, betre ressursutnytting og eit meir berekraftig landbruk. Forskinga skal vidare gi kunnskap om korleis landbruket blir påverka av, og best kan tilpassast eit endra klima og ulike regionale produksjonsforhold. Ny kunnskap og innovasjon skal òg bidra til reduserte klimagassutslepp frå husdyrproduksjon, og auka opptak av karbon frå jord og skog.

Det er framleis viktig å følgje opp samfunnsoppdraget om berekraftig fôr, med mål om at alt fôr til oppdrettsfisk og husdyr skal komme frå berekraftige kjelder, og bidra til å redusere klimagassutsleppa i matsystema innan 2034.

Samstundes skal midlane bidra til å følgje opp andre sentrale område innanfor departementet sitt sektoransvar. Midlane skal bidra til kunnskap for å oppretthalde god dyrehelse og dyrevelferd, eit lågt forbruk av antimikrobielle midlar, *Éi-helse* og trygg bruk av ulike bioressursar i sirkulære kretsløp. Forsking og utvikling innan dyrevelferd skal støtte opp under Meld. St. 8 (2024–2025) *Dyrevelferd*.

Ny kunnskap skal òg bidra til auka foredling og meir effektiv utnytting av landbruket sine mange fornybare biologiske ressursar, og med det nye grøne arbeidsplassar over heile landet. Auka utnytting av dei biologiske ressursane set òg krav til oppdatert kunnskap om berekraftig bruk av areal, der omsyn til miljø og klima blir balansert mot omsyn til næringsutvikling.

I tillegg skal forskingsbasert kunnskap liggje til grunn for politikktutvikling og forvaltning. Dette krev tilgang på oppdatert kunnskap. Samfunnsvitskapleg forking på landbruks- og matområdet skal gi kunnskap om rolla til landbruket, og kunnskap om korleis ulike drivkrefter påverkar utviklinga i landbruket.

Midlane skal òg leggje til rette for internasjonalt forskningssamarbeid, mellom anna gjennom Nordisk komité for jordbruks- og matforskning (NKJ), NordForsk, EUs rammeprogram for forking og innovasjon, *Horisont Europa*, og relevante EU-partnerskap som bidreg til å nå dei landbruks- og matpolitiske måla.

Midlane skal sjåast i samanheng med tildelingar frå Fondet for forskingsavgift på landbruksprodukt og forskingsmidlar over jordbruksavtalen, jf. kap. 1137, post 54, og kap. 1150, post 50.

Rapport 2025

Det blei nytta 178,7 mill. kroner. Noregs forskingsråd har følgd opp departementet sine føringar om bruk av midlane både gjennom utbetaling til pågåande forskingsprosjekt og tildeling til nye forskingsprosjekt.

Løyvingar til forking på Landbruks- og matdepartementets budsjett har i hovudsak blitt disponert av porteføljen *Mat og bioressursar*, som hadde 182 aktive prosjekt i 2025. Porteføljen består av kompetanse- og samarbeidsprosjekt, forskarprosjekt og innovasjonsprosjekt i næringslivet. Prosjekta følgjer opp departementet sine prioriteringar innan forking, innovasjon og teknologiutvikling, og skal bidra til nok, sunn og trygg mat basert på norske ressursar, og auka sjølvforsyningsgrad.

Ein stor del av innsatsen er retta mot klima og berekraft, mellom anna gjennom forking på reduserte klimagassutslepp frå jordbruket, auka karbonopptak og klimatilpassing av produksjonen. Det er òg lagt vekt på utvikling av kunnskap som kan bidra til meir effektiv og berekraftig utnytting av bioressursane.

Vidare har løyvinga gått til forking som styrker dyrehelse og dyrevelferd, som bidreg til å halde det låge forbruket av antimikrobielle middel i norsk husdyrproduksjon. Det er òg gitt støtte til forking på samanhengar mellom plantehelse, dyrehelse, folkehelse og miljø (*Éi-helse*).

Tildelingane frå Landbruks- og matdepartementet følgjer opp dei langsiktige prioriteringane i Meld. St. 5 (2022–2023) *Langtidsplan for forking og høgare utdanning 2023–2032*. Midlane er særleg relevante for oppfølging av målet om styrkt konkurransekraft og innovasjonsevne, og dei tematiske prioriteringane innan mogleggjeringe og industrielle teknologiar og klima, miljø og energi. Aktiviteten viser god måloppnåing innan desse områda, mellom anna gjennom eit breitt tilfang av prosjekt som utviklar kunnskap for omstilling til eit meir berekraftig og konkurransedyktig landbruks- og matsystem.

Internasjonalisering står sentralt i bruken av midlane. Det er gitt vesentleg støtte til norsk deltaking i nordiske og europeiske forskningssamarbeid. Norske aktørar innan landbruks- og matforskning har hatt god deltaking i *Horisont Europa*, særleg innan mat, bioøkonomi og berekraftige matsystem. Noreg har delteke i fleire europeiske partnerskap retta mot felles utfordringar, mellom anna innan klima, mattryggleik, dyrehelse og -velferd, og omstilling til eit grønar samfunn.

For å sørge for ei heilskapleg forvaltning av dei samla forskingsmidlane i landbrukssektoren, samarbeider Forskingsrådet med styret for *Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter* og styret for *Forskningsmidler over jordbruksavtalen*, mellom anna om samordning av prioriterte innsatsområde. Dei to forskingsstyra sine midlar er omtalte under kap. 1137, post 54, og kap. 1150, post 50.

Post 72 Grunnløyvingar til forskingsinstitutt – Noregs forskingsråd

Løyvinga skal dekkje grunnfinansiering med meir av Norsk institutt for bioøkonomi, Veterinærinstituttet og Ruralis – Institutt for rural- og regionalforskning. Grunnfinansieringa dekkjer langsiktig kunnskaps- og kompetansebygging og stimulerer til høg vitenskapleg kvalitet, internasjonalisering og samarbeid innan heile breidda av institutta sine faglege aktivitetar. Ho skal òg bidra til ein sterk instituttsektor i landbruks- og matsektoren som kan tilby forskning av høg internasjonal kvalitet til næringslivet og forvaltninga. Løyvinga skal nyttast i tråd med retningslinene for statlege grunnløyvingar til forskingsinstitutt. Forskingsrådet har ansvaret for fordelinga av grunnfinansieringa.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 216,0 mill. kroner. Ein prosent av grunnløyvinga til dei landbruks- og matfaglege institutta skal vere resultatbasert, og tildelast ut ifrå institutta sine skår på indikatorar for kvalitet og relevans.

Rapport 2025

Det blei nytta 213,0 mill. kroner. Av dette gjekk 10,2 mill. kroner til husleigekompensasjon til Norsk institutt for bioøkonomi.

Norsk institutt for bioøkonomi

I 2025 finansierte grunnfinansieringa 15 strategiske instituttsatsingar. Gjennom desse prosjekta

utviklar instituttet kompetanse for å kunne møte framtidige kunnskapsbehov i landbruks- og matsektoren. Grunnfinansieringa har òg blitt nytta som eigendel i nasjonale og internasjonale forskingsprosjekt. Døme på dette er midlar til *SmartForest*, som er eit senter for forskingsdriven innovasjon, og *EJP-Soil*, som er eit stort europeisk program på jord og jordhelse. I enkelte divisjonar har midlane òg blitt nytta til å byggje kompetanse i ulike forskargrupper. I følgje NIBIO har dette gitt gode resultat i form av gjennomslag for fleire større søknader innanfor desse fagområda.

Veterinærinstituttet

Innan strategiske instituttsatsingar gjekk hovud delen av midlane til vidareutvikling av *Helsedataprojektet*. I 2025 har Helsedataprojektet vidareutvikla det tekniske grunnlaget til instituttet for innsamling, prosessering og analyse av helse data som blir nytta i forvaltning og beredskap. Det er etablert og forbetra automatiserte dataflytar for strukturerte og ustrukturerte datasett, med særleg vekt på datainnhenting frå Mattilsynet. Ifølgje instituttet har desse løysingane redusert avhengigheita av manuelle leveransar og filbasert overføring, styrkt datakvaliteten og sporbarheita, og gjort det mogleg med hyppigare oppdateringar av analysegrunnlaget. Vidare har instituttet prioritert midlar til nettverksbygging og kompetanseutvikling gjennom deltaking i internasjonale samarbeid, kurs og seminar, med særleg vekt på EU-program.

Ruralis – Institutt for rural- og regionalforskning

Grunnfinansieringa har finansierte tre pågåande strategiske instituttprosjekt. Desse bidreg til ny kunnskap om tidsaktuelle problemstillingar knytte til rurale forhold og bygdesosiologi. Vidare er grunnløyvinga brukt som eigendel i tre forskingsprosjekt. Prosjekta handlar om korleis samfunnet kan møte utfordringar knytte til matsikkerheit i kriser og krig, omstilling til meir klimavenlege jordbruksmetodar og interessekonfliktar knytte til gruvedrift og utvinning av kritiske mineral, med vekt på berekraft, naturomsyn og lokal medverknad. Instituttet har òg brukt grunnfinansieringa til nettverksbygging og kompetanseutvikling, mellom anna deltaking på konferansar og kurs, i tillegg til å dekkje kostnader knytte til doktorgradsstipendiatar.

Programkategori 15.30 Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak

Utgifter under programkategori 15.30 fordelt på kapittel

(i 1 000 kr)					
Kap.	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
1138	Støtte til organisasjonar m.m.	77 631	69 214	65 749	-5,0
1139	Genressursar, miljø- og ressurs- registreringar	35 189	34 558	35 726	3,4
1140	Haukbare viltressursar – forvaltning og tilskott til viltformål (Viltfondet) m.m.	72 107	85 890	90 390	5,2
1141	Haukbare viltressursar – jeger- prøve, tilskott til organisasjonar m.m.	12 596	13 565	14 086	3,8
1142	Landbruksdirektoratet	1 059 400	877 948	1 037 042	18,1
1148	Naturskade – erstatningar	122 535	173 100	134 300	-22,4
1149	Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket	110 129	168 932	95 111	-43,7
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	29 410 990	30 083 683	33 420 538	11,1
1151	Til gjennomføring av reindrif- talen	229 244	250 000	275 000	10,0
1152	Innovasjon Norge	150 718	204 000	217 444	6,6
1161	Myndigheitsoppgåver og sektor- politiske oppgåver på statsgrunn	34 693	33 837	33 060	-2,3
	Sum kategori 15.30	31 315 232	31 994 727	35 418 446	10,7

Inntekter under programkategori 15.30 fordelt på kapittel

(i 1 000 kr)					
Kap.	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
4141	Hauktbare viltressursar – jegerprøve, tilskott til organisasjonar m.m.	5 089	4 900	5 100	4,1
4142	Landbruksdirektoratet	52 393	55 367	57 416	3,7
4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	946	1 050	1 050	0,0
5576	Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet	348 412	342 500	362 000	5,7
	Sum kategori 15.30	406 840	403 817	425 566	5,4

Mål

Budsjettframlegget under programkategori 15.30 omfattar næringsavtalar, verdiskapings- og utviklingstiltak i skogbruket, miljøtiltak, Landbruksdirektoratet, erstatning for naturskade, forvaltning av statsgrunn i skog og utmark, forvaltning av hauktbare viltressursar og støtte til organisasjonar.

Programkategorien rettar seg særleg mot desse hovudmåla; landbruk over heile landet, auka verdiskaping og berekraftig landbruk med lågare utslepp av klimagassar, jf. omtale av dei landbrukspolitiske måla i del I av proposisjonen. I tillegg rettar programkategorien seg mot delar av målet om matsikkerheit og beredskap.

Rapportering på mål

Overordna mål: Matsikkerheit og beredskap

Landbruks- og matdepartementet har desse delmåla knytte til det overordna målet om matsikkerheit og beredskap på programkategorien:

Delmål

- Auka matvareberedskap
- Satse på avl, forskning og utdanning for å auke bruken av dei biologiske ressursane

Auka matvareberedskap

Regjeringa arbeider for å auke matberedskapen i urolege tider. Regjeringa sitt mål for sjølvforsyningsgrad av norske jordbruksmatvarer, korrigerert for import av fôrråvarer, er 50 pst. I 2024 la regje-

ringa fram Meld. St. 11 (2023–2024) *Strategi for auka sjølvforsyning av jordbruksvarer og plan for opptrapping av inntektsmoglegheitene i jordbruket*. Hovudstrategien som blir lagd til grunn for arbeidet med auka sjølvforsyning, er å forbetre og auke produksjonen av planteprodukt, både til mat og til fôr, på ein måte som styrkjer jordbruket si konkurransekraft mot import. Stortinget vedtok ved handsaminga av meldinga eit mål om 50 pst. sjølvforsyningsgrad av norske jordbruksvarer korrigerert for fôrimport innan 2030. Alle tiltak i jordbrukspolitikken må vurderast opp mot korleis desse påverkar målet om auka sjølvforsyning korrigerert for import av fôrråvarer.

Jordbruksavtalen for 2026–2027 inneheld tiltak som skal bidra til auka kornproduksjon, auka matkornproduksjon, ei vesentleg satsing på frukt og grønt, styrking av det grovfôrbaserte husdyrhaldet og betre velferdsordningar. Beredskapslager for matkorn er etablert, og blir bygd gradvis opp.

Satse på avl, forskning og utdanning for å auke bruken av dei biologiske ressursane

Systematisk avls- og foredlingsarbeid bidreg til ein meir effektiv og berekraftig matproduksjon, med auka sjølvforsyningsgrad basert på norske ressursar og lågare klimagassutslepp. Forsking og teknologiutvikling legg til rette for at vi har eit plante- og dyremateriale som er godt tilpassa norske forhold og eit endra klima. Landbruks- og matdepartementets løyvingar til forskning har over fleire år bidrege med finansiering av forskingsprosjekt innan husdyravl, der avlsorganisasjonane *Geno* og *Norsvin* er sentrale aktørar.

Bioteknologi og ny kunnskap står sentralt i bioøkonomien. Regjeringa fremjar bioøkonomien ved å leggje vekt på tiltak som bidreg til meir effektiv og berekraftig utnytting av dei fornybare biologiske ressursane. Landbruks- og matdepartementets løyvingar til forskning gir sentrale bidrag til vidareutvikling av bioøkonomien, og departementet er oppteke av å auke rekrutteringa til relevant utdanning på alle nivå, jf. omtale under målet Landbruk over heile landet.

Overordna mål: Landbruk over heile landet

Landbruks- og matdepartementet har desse delmåla knytte til det overordna målet om landbruk over heile landet:

Delmål

- Leggje til rette for bruk av jord- og beiteressursane
 - Moglegheiter for busetjing og sysselsetjing
 - Eit mangfaldig landbruk med ein variert bruksstruktur og geografisk produksjonsdeling
 - Leggje til rette for rekruttering i heile landet
 - Ei økologisk, økonomisk og kulturelt berekraftig reindrift
-

Leggje til rette for bruk av jord- og beiteressursane

I Noreg er berre 3 pst. av arealet dyrka mark, og klimatiske forhold avgrensar avlingsmoglegheitene og kva for vekstar som kan dyrkast. Regjeringa vil leggje til rette for bruk av jord- og beiteressursane i heile landet. Det gjeld både jordbruk og reindrift. Verkemiddel for eit mangfaldig landbruk med variert bruksstruktur og geografisk produksjonsdeling, bidreg til sjølvforsyninga gjennom å utnytte dei samla produksjonsmoglegheitene i landet. I jordbruksoppgjeret blei det semje om auka investeringsstøtte mellom anna til lausdrift og i Nord-Noreg, og verkemiddel for å styrkje setringa.

I jordbruksavtalen er det semje om at det skal prioriterast investeringstilskott til bruk som vil leggje om til lausdrift, men som ikkje har naturressursar på garden til å kunne auke storleiken på buskap eller volumet i mjølkeproduksjonen. Målet er å bidra til å omstille så mange som mogleg av bås fjøsa og gi dei som ønskjer det høve til vidare aktiv drift med tilsvarande eller om lag same volum og buskapsstorleik, etter omlegging til lausdrift.

Det registrerte jordbruksarealet i drift i landet har vore stabilt over mange år, på omkring 10 mill. dekar. Arealet til oljevekstar og belgvekstar og grønsaker har auka jamt dei seinare åra, men utgjer samla mindre enn 200 000 dekar. Delen av storfe og sau som er på beite har òg vore relativt stabil over tid.

Moglegheiter for busetjing og sysselsetjing

Landbruk i heile landet bidreg både til matproduksjon og til spreidd busetjing og aktivitet. Det er ei tydeleg kopling mellom distriktspolitikk og landbruket sitt bidrag til matproduksjon, sysselsetjing, verdiskaping og lokalsamfunnsutvikling i heile landet. Tal frå SSB viser at det var registrert 5 633 770 innbyggjarar i Noreg i første kvartal 2026. Av dei var 348 000 fast busette på ein landbrukseigedom.

I ein rapport frå Menon i 2025 blei landbruket sitt bidrag til busetjing og sysselsetjing talfesta. Rapporten viste at i 2023 bidrog jordbruk, skogbruk og reindrift til nær 65 000 årsverk når ein reknar med både direkte og indirekte sysselsetjing. I dei minst sentrale kommunane er dette særleg viktig, der landbruket står for om lag 12 pst. av den private sysselsetjinga. I distriktskommunane samla utgjer landbruket rundt 9 pst. av dei private arbeidsplassane. Rapporten viser at landbruket bidreg til å halde oppe næringsaktivitet, verdiskaping og arbeidsplassar i område med få alternative sysselsetjingsmoglegheiter, og dermed er ein viktig føresetnad for busetjing og levande lokalsamfunn over heile landet.

Eit mangfaldig landbruk med ein variert bruksstruktur og geografisk produksjonsdeling

Den geografiske fordelinga av produksjon i landbruket heng saman med målet om landbruk over heile landet. Kanaliseringspolitikken bidreg òg til høgare samla jordbruksproduksjon gjennom å leggje til rette for at korn og andre matplanter blir produsert der dei klimatiske forholda ligg best til rette for det, og at produksjon av gras til drøvtyggjarar blir produsert i resten av landet. Ein variert bruksstruktur med drift tilpassa natur- og jordgrunnlaget er viktig for å halde mest mogleg av det samla jordbruksarealet i hevd.

Tal frå SBB viser at det var 182 241 registrerte landbrukseigedommar i 2025. Dette er eigedommar som har minst 5 dekar jordbruksareal og/eller minst 25 dekar produktiv skog. Av landbrukseigedommane med eigd jordbruks-

areal, viser tala at hovudtyngda (70 pst.) av eigedommane hadde mellom 5 og 100 dekar jordbruksareal. For eigedommane med minst 5 dekar eigd jordbruksareal, var den gjennomsnittlege arealstorleiken på jordbruksarealet om lag 69 dekar.

Tal frå SSB viser òg at det i 2025 var registrert 36 627 jordbruksverksemdar. Av desse blei 34 628 drevne som enkeltpersonføretak. Det er eit stort omfang av leigejord, og 60 pst. av jordbruksverksemdene driv landbruksproduksjon med både leigd og eigd jordbruksareal. Om lag 30 pst. av jordbruksverksemdene driv produksjon berre på eigd jordbruksareal, mens 7 pst. driv landbruksproduksjon berre med leigd jordbruksareal. Tal frå KOSTRA for 2025 viser at 1 900 fekk samtykke til å dele ein landbrukseigedom. Av desse skulle om lag 27 pst. selje jorda som tilleggsjord til andre landbrukseigedommar.

Leggje til rette for rekruttering i heile landet

Stabil rekruttering av kompetente næringsutøvarar er avgjerande for å nå måla i landbrukspolitikken. Jordbruksavtalen inneheld sentrale rammevilkår, og gir grunnlag for auka lønsemd i landbruket, noko som har mykje å seie for rekrutteringa til landbruket. Snittalderen for bønder i 2025 var 52,7 år. Dette talet har vore stabilt sidan 2021. Delen brukarar under 39 år utgjorde 17 pst. i 2020, mens han i 2025 hadde auka til 19 pst.

Norsk landbruk er ei kunnskapsintensiv og kompetansekreivande næring. Det er naudsynt å leggje til rette for eit godt utdanningssystem i landbruket. Nær alle fylka tilbyr landbruksutdanning i vidaregåande opplæring under utdanningsprogrammet Naturbruk. Fleire fylke har fagskuletilbod i ulike landbruksfag, og i høgare utdanning er det tilbod om landbruksutdanning tre ulike stader i landet, ved Nord universitet, Universitetet i Innlandet og Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. Det er stor interesse i heile landet for agronomi- og gartnaropplæringa for vaksne knytt til den nasjonale modellen for vaksenagronomen. Samtidig varierer interessa for landbruksfaga i ordinær vidaregåande skule. Det same gjeld i høgare utdanning, der til dømes husdyrvitskap i 2026 hadde ein klar auke i søkjartal, slik ein såg med skogfaga i 2025. Fagskulane har dei siste åra utvikla fleire nye tilbod relevante for landbrukssektoren, som svar på behova i næringa. For matfaga er søkjartala lave og varierer frå år til år på alle utdanningsnivå. Rekruttering av rett og god

kompetanse er sentralt i heile verdikjeda for mat. Matindustrien og resten av mat- og måltidsbransjen rapporterer om stort behov for fagpersonar.

Ei økologisk, økonomisk og kulturelt berekraftig reindrift

Hovudmålet for reindriftspolitikken er ei berekraftig reindrift, med delmåla økologisk, økonomisk og kulturell berekraft. Ei berekraftig reindrift gir dagens reindriftsutøvarar moglegheit til å utøve reindrift samstundes som ho ikkje øydelegg framtidige generasjonar sine moglegheiter til å utøve reindrift. Det er fastsett 14 kriterium for berekraftig reindrift som skal gjere det mogleg å vurdere måloppnåing for dei reindriftpolitiske måla. Denne rapporteringa er gitt i Prop. 92 S (2025–2026) *Endringer i statsbudsjetten 2026 under Landbruks- og matdepartementet (Reindriftsavtalen 2026/2027)*.

Tilgang på naudsynte areal er ein føresetnad for ei berekraftig reindrift. Regjeringa arbeider med å følgje opp tiltakspakka for reindrift og energi, som skal leggje til rette for både utbygging av energi og ivaretaking av reindriften. I Prop. 92 S (2025–2026) er det gitt ein status for oppfølging av tiltaka for alle departementa.

Landbruks- og matdepartementet skal følgje opp statens forplikting til å skaffe eit tilleggsareal for Fosen reinbeitedistrikt. Det er no gjennomført ei konsekvensutgreiing for å sjå nærare på kva for konsekvensar bruk av området Håmmålsfjellet-Sålekinna som vinterbeite for Fosen reinbeitedistrikt vil ha for andre interesser, og utgreiinga er sendt på høring med frist i oktober 2026.

Overordna mål: Auka verdiskaping

Landbruks- og matdepartementet har desse delmåla knytte til det overordna målet om auka verdiskaping:

Delmål

- Utnytte marknadsbaserte produksjonsmoglegheiter
- Ei konkurransedyktig og kostnadseffektiv verdikjeda for mat
- Ei effektiv og lønsam utnytting av garden sine ressursar
- Vidareutvikle Noreg som matnasjon
- Leggje til rette for bonden sine inntektsmoglegheiter og evne til å investere i garden
- Berekraftig skogbruk og konkurransedyktige skog- og trebaserte verdikjeder

Utnytte marknadsbaserte produksjonsmoglegheiter

For å utnytte marknadsbaserte produksjonsmoglegheiter må jordbruket produsere varer som forbrukarane etterspør, og som er konkurranse-dyktige overfor import. Jordbruket har i aukande grad tilpassa produksjonen til etterspørsel i marknaden, med særleg vekst innan segment som lokalmat, økologisk produksjon og kvalitetsprodukt. Konkurranseskraft er avhengig av fleire faktorar, mellom anna pris, kostnader, kvalitet og evne til å respondere på kort- og langsiktige endringar i forbrukartrendar gjennom produktutvikling både i primærproduksjonen og i næringsmiddelindustrien. Regjeringa har mellom anna gjennom jordbruksavtalen, Bionova og organisasjonsstøtte over statsbudsjettet, lagt til rette for tiltak som fremjar innovasjon og produktutvikling, og bidreg til betre marknadstilgang gjennom merkeordningar og rådgiving.

Ei konkurransedyktig og kostnadseffektiv verdikjede for mat

Ein konkurransedyktig matsektor er avgjerande for å auke verdiskapinga og oppretthalde ein høg heimemarknadsdel. Det er ei gjensidig binding mellom norsk næringsmiddelindustri og norsk landbruk, og effektivitet i heile verdikjeda er avgjerande for konkurransekrafta. Konkurranseskraft i heile verdikjeda er fundamentet for eit aktivt og variert norsk jordbruk, ein sterk jordbruksbasert næringsmiddelindustri og eit breitt utval av god norskprodusert kvalitetsmat.

Regjeringa vil fortsetje med å leggje til rette for at landbruket skal ha føreseielege rammevilkår som kan bidra til at den samla lønsemda i næringa aukar. Regjeringa si kraftfulle satsing på at næringsutøvarane i landbruket skal ha dei same inntektsmoglegheitene som andre grupper, og auka investeringstilskott, bidreg til auka økonomisk handlingsrom for investeringar mellom anna i teknologiske løysingar. Verdikjeda for mat blir styrkt gjennom investeringar i teknologi, logistikk og samarbeid mellom aktørar, og effektivisering i produksjon og foredling gir betre ressursutnytting og reduserte kostnader. Regjeringa har lagt til rette for dette gjennom målretta verkemiddel og støtteordningar, med vekt på berekraft og lønsemd i heile verdikjeda.

Ei effektiv og lønsam utnytting av garden sine ressursar

Ei lønsam utnytting av dei samla ressursane er viktig for økonomien på den enkelte gard og for auka verdiskaping og arbeidsplassar i landbruket. Verkemidla må difor leggje til rette for både tradisjonelt jord- og skogbruk og andre landbruksbaserte næringar. Det er ei gjensidig binding mellom det tradisjonelle landbruket og andre næringar basert på landbruket sine ressursar. Landbruksbaserte næringar er til dømes produksjon av lokalmat og -drikke, overnattingsverksemd og servering, tilbod av velferdstenester, fiske- og jaktturisme, leigekøyring og vedproduksjon.

Over jordbruksavtalen er det ei rekkje verkemiddel som skal støtte opp om landbruksbaserte næringar, mellom anna Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping, Investerings- og bedriftsutviklingsmidla (IBU) og kompetansetilbod til lokalmatprodusentar. Ordningane har medverka til auka profesjonalisering og utvikling særleg innan lokalmatområdet, men òg på område som reiseliv og Inn på tunet. I 2026 blei det lagt fram ein ny strategi for arbeidet med Inn på tunet. Strategien skal bidra til at norske gardar blir brukte som arena for velferdstenester, samstundes som det gir verdiar for landbruket.

I 2025 blei i overkant av 5 pst. av dei totale løyvingane over IBU-ordninga gitt til investeringar innan andre landbruksbaserte næringar, i hovudsak til produksjon av lokalmat og -drikke.

Driftsgranskingane frå Norsk institutt for bioøkonomi gir noko kunnskap om utvikling og lønsemd innanfor andre landbruksbaserte næringar. Av dei 932 bruka som var med i driftsgranskingane for 2024, hadde 86 pst. omsetnad knytt til anna landbruksbasert næring. Dette er ein auke på eitt prosentpoeng frå 2023. Driftsoverskottet frå desse næringane var i gjennomsnitt 135 400 kroner for alle deltakarbruka med tilleggsnæring.

Vidareutvikle Noreg som matnasjon

Matnasjonen Noreg er ein måte å tenkje heilskap på. Visjonen for Matnasjonen Noreg famnar breitt, både mellom sektorar og langs heile verdikjeda for mat. Arbeidet med Matnasjonen Noreg skal styrkje norsk matproduksjon, synleggjere norsk matkultur og -tradisjonar, fremje berekraft i heile verdikjeda og styrkje samarbeidet mellom ulike aktørar. Til grunn for utviklinga av Noreg som matnasjon ligg det tradisjonelle jordbruket,

arbeidet med å auke sjølvforsyninga og utvikle andre landbruksbaserte næringar. Dei årlege jordbruksforhandlingane er med å leggje grunnlaget for dette. Produksjonen og utviklinga innan lokalmat og -drikke bidreg til lokale matsystem med kortare avstandar mellom produsent og forbrukar, og med dette også å byggje kunnskap og forståing om matproduksjon og matkultur.

I 2026 har det vore arbeidd med oppfølging av *Oppskrift for meir lokalmat og lokal drikke* og den nasjonale strategien for økologisk jordbruk. Vidare oppfølging av desse inngår i arbeidet med Matnasjonen Noreg. I jordbruksoppgjeret for 2026 blei avtalepartane samde om å utvikle deltakinga på Grüne Woche. Det har vore ei stor utvikling innanfor lokalmat- og reiselivsområdet i perioden Noreg har delteke på Grüne Woche med meir modne næringar og med god regional utvikling. Grüne Woche har vore eit sentralt element i den nasjonale innsatsen for å utvikle Matnasjonen Noreg og andre landbruksbaserte næringar. Framover vil den nasjonale satsinga bli vidareført gjennom å støtte opp om initiativ gjennom nettverksbygging, kunnskapsdeling og målretta omdømmeaktivitetar. Departementet skal i det vidare arbeidet sørge for ei tydeleg retning for utviklinga av Matnasjonen Noreg, og for god samanheng mellom den nasjonale og den regionale innsatsen.

Leggje til rette for bonden sine inntektsmoglegheiter og evne til å investere i garden

Regjeringa starta opptrappinga av inntektsmoglegheitene i jordbruket allereie hausten 2021. I Meld. St. 11 (2023–2024) *Strategi for auka sjølvforsyning av jordbruksvarer og plan for opptrapping av inntektsmoglegheitene i jordbruket*, blei målet for inntektsopptrappinga definert som å leggje til rette for at nivået på inntektsmoglegheitene i jordbruket kan komme på nivå med løn for samanlikningsgruppa innan 2027. Meldinga gjorde også greie for avgrensingar og føresetnader knytte til opptrappingsplanen. Dei politiske prinsippa for talgrunnlaget blei stadfesta ved handsaminga av Meld. St. 10 (2024–2025) *Prinsipper for tallgrunnlag m.m. i jordbrukspolitikken*. Årets jordbruksoppgjær legg til rette for jordbruket si gjennomsnittlege samanlikningsinntekt kan komme på nivå med andre grupper i 2027, når det blir korrigert for jordbruket sitt økonomiske ansvar for overproduksjon.

Budsjettnemnda sitt grunnlagsmateriale viser at bruttoinvesteringane i jordbruket, målt i faste

prisar, auka monaleg frå 2024 til 2026. SSBs landbruksundersøking i 2025 viste klart sterkare auke enn rekna med dei siste åra. Løyvingane til investeringstilskott er sterkt auka, seinast i årets jordbruksoppgjær og i revidert nasjonalbudsjett for 2025. Det vil ta nokre år før alle midlane er omsette til mellom anna bygging av nye fjøs.

Berekraftig skogbruk og konkurransedyktige skog- og trebaserte verdikjeder

Skogbrukslova med tilhøyrande forskrifter er av dei viktigaste verkemidla for å sikre berekraft i skogbruket. Dei økonomiske verkemidla i skogpolitikken omfattar mellom anna skogfond og tilskottsordningar som fremjar nærings- og miljøtiltak, skogbruksplanlegging med miljøregistreringar, skogplanteforedling og produksjon av bioenergi.

Det blei i alt avverka 12,8 mill. kubikkmeter tømmer for sal til industrien i 2025, noko som er 8,6 pst. meir enn i 2024. Det har aldri før blitt hogd så mykje tømmer til industriformål. Det blei eksportert rundt 5,4 mill. kubikkmeter tømmer, noko som er ein oppgang på 16,6 pst. frå året før. Den årlege tilveksten i norske skogar var i 2024 om lag 24,6 mill. kubikkmeter tømmer. Tilveksten auka mykje fram til tidleg på 2000-talet, men har sidan flata ut. Årsaker til dette er at mykje av skogen er blitt eldre og at hogsten har auka, særleg hogst av gran på god mark. Tilveksten har òg blitt redusert fordi det dei siste tiåra har vore mindre investeringar i tiltak som fremjar skogproduksjonen, som planting og stell av ungsog. Framskrivingar tyder på vidare nedgang i tilveksten, noko som vil redusere evna til å ta opp CO₂ i framtida. Forynging og skogkultur må difor få høg prioritet dersom ein skal snu denne utviklinga.

Overordna mål: Berekraftig landbruk med lågare utslepp av klimagassar

Landbruks- og matdepartementet har desse delmåla knytte til det overordna målet om berekraftig landbruk med lågare utslepp av klimagassar:

Delmål

- Redusert forureining frå landbruket
 - Reduserte utslepp av klimagassar, auka opptak av CO₂ og gode klimatilpassingar
 - Berekraftig bruk og eit sterkt vern av landbruket sine areal og ressursgrunnlag
 - Vareta kulturlandskapet og naturmangfaldet
-

Redusert forureining frå landbruket

Tiltak for å avgrense forureininga

Reduksjon av vassforureining frå mellom anna avrenning av jord, næringsstoff og plantevern-middel er ein viktig del av miljøarbeidet i landbruket. Samla gjennomføring av ulike jordarbeidingstiltak, grasdekte areal med meir i korn-områda, har redusert erosjonsrisikoen på dyrka areal, men ikkje tilsvarende det som har vore forventet effekt av tiltaka. Resultata frå analyse av 30 år med overvakingsdata i JOVA-programmet til Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), viser at nedbør og temperatur er av dei faktorane som avgjer jord- og fosfortap, og at det er effekt av jordarbeiding på fosfortap og fosforkonsentrasjonar. Effekten er størst når det er mykje nedbør, stor avrenning og store jordtap. NIBIO viser til at jord- og fosfortap i eit nedbørfelt blir påverka av mange faktorar som bidreg til å tilsløre effekten av jordarbeiding. Det er etablert verkemiddel gjennom jordbruksavtalen som både bidreg til å redusere belastninga på klima og miljø, og tek vare på natur- og miljøverdiar. I fleire år har det vore ein vesentleg styrkt innsats for å redusere avrenning, med sikte på å nå målet om god tilstand i vassførekomstar som er påverka av jordbruket. Dei siste jordbruksoppgjera har hatt ei ytterlegare kraftfull satsing på vassmiljøtiltak i område som drenerer til Oslofjorden, «Oslofjordfylka» (Oslo, Akershus, Buskerud, Østfold, Innlandet, Vestfold og Telemark). Det er òg innført forskrifter om regionale miljøkrav for jordbruket i denne regionen. Tilskott til drenering blei innført i 2013. Godt drenert jord reduserer faren for jordpakking og utslepp av lystgass frå jordbruksjord. Sidan 2013 har det blitt gitt tilskott til drenering av om lag 630 000 dekar jordbruksjord. Nitrogen-gjødsel frå mineral- og husdyrgjødsel er avgjerande for plantevekst, men samtidig ei kjelde til skadelege utslepp av ammoniakk, lystgass og nitrat. Rett spreiemengd, spreietidspunkt og spreimetode er difor viktig for å få ned utsleppa. Det har vore ein betydeleg auke i oppslutninga av miljøvenleg spreiking av husdyrgjødsel over fleire år. I januar 2025 fastsette regjeringa nytt gjødselregelverk, noko som vil bidra til reduserte utslepp av næringsstoff til jord og vatn.

Reduserte utslepp av klimagassar, auka opptak av CO₂ og gode klimatilpassingar

Reduserte utslepp av klimagassar

Utsleppet av klimagassar frå jordbruket var i 2025 på 4,4 mill. tonn CO₂-ekvivalentar, og utgjorde

10 pst. av dei samla norske utsleppa (førebelsetal). Utsleppa frå jordbruket er reduserte med 9,5 pst. frå 1990 til 2025. Samtidig har landbasert matproduksjon auka med 12,5 pst. Utsleppa av den kortlevande klimagassen metan er reduserte med 8,3 pst. sidan 1990. Jordbruksaktivitetar og særleg husdyrhald er opphav til utslepp av klimagassar, hovudsakleg i form av metan og lystgass. Om lag 97 pst. av klimagassutsleppa frå jordbrukssektoren i klimagassrekneskapen er metan frå naturlege prosessar hos husdyr som storfe og sau, og lystgass frå husdyr- og kunstgjødsel. Med berekningsmetodikken GWP (ein berekningsmetode som ikkje blir nytta i Noregs nasjonale eller internasjonale rapportering) utgjør oppvarmingseffekten av metan frå jordbruket vel 5 pst. av Noregs bidrag til den globale oppvarminga i den same perioden. Sidan metan er ein kortlevande klimagass vil ein større reduksjon i metanutsleppa kunne redusere oppvarmingsfarten vesentleg på kort sikt, som ein eingongseffekt. Oppvarmingsbidraget frå CO₂-utslepp er eit resultat av alle historiske utslepp, mens bidraget frå metan følgjer utsleppsniået til kvar tid. Reduksjonar i oppvarmingsfarten vil vere nødvendige dersom ein skal ha moglegheit til å halde den globale oppvarminga under 1,5 gradar. Ein lågare oppvarmingsfart kan òg bidra til å unngå mellom- og overskridingar av det langsiktige temperaturmålet.

Færre storfe, på grunn av auka produktivitet i mjølkeproduksjonen og redusert bruk av gjødsel, er blant hovudårsakene til nedgangen i utsleppet frå jordbruket. I juni 2019 inngjekk regjeringa Solberg, Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag ein intensjonsavtale om klimamål for jordbruket. Avtalen handlar om utsleppskutt og auka opptak, som samla skal utgjere 5 mill. tonn CO₂-ekvivalentar for perioden 2021–2030. Klimaavtalen mellom jordbruket og staten legg opp til at partane òg skal følgje utsleppa av dei ulike klimagassane separat. Det er etablert ei rekneskapsgruppe som følgjer opp klimaavtalen. Det er korkje mogleg eller ønskjeleg å redusere utsleppa i jordbruket like mykje som i andre sektorar. Målet i intensjonsavtalen om klima inneber difor at det er føresett at jordbruket skal bidra med lågare utsleppsreduksjonar enn andre sektorar, samanlikna med eit scenario der alle sektorar bidreg likt til å nå Noregs klimamål for 2030.

Den viktigaste oppgåva for jordbruket i klimasamheng er å difor redusere utsleppa frå jordbruket utan at klimaomstillinga fører til karbonlekkasje, noko som vil seie å redusere utsleppa per produsert eining. Klimaavtalen ligg til grunn for

omtalen av jordbruk i Meld. St. 25 (2024–2025) *Klimamelding 2035 – på vei mot lavutslippssamfunnet*.

Auka opptak av CO₂ og karbonlagring i skog og jord

Ved den siste rapporteringa, som var i 2024, stod norske skogar for eit nettoopptak på 19,1 mill. tonn CO₂ (National Inventory Report 2026). Når alt anna areal er teke med, blir nettoopptaket på om lag 15,4 mill. tonn, noko som svarar til om lag ein tredel av dei samla norske utsleppa av klimagassar.

Netto karbonopptak i skog er eit resultat av skilnaden mellom brutto opptak i form av tilvekst og utslepp som følgje av hogst og naturleg avgang. Som følgje av generelt lågare investeringar i skogbruket dei siste tiåra, auka hogst, redusert tilvekst og auka avgang etter tørkesommaren 2018, viser netto karbonopptak i eksisterande skog ein nedgåande trend.

Trenden med reduksjon i tilveksten og karbonopptaket kan betrast ved å styrkje langsiktige investeringar i planting og ungskogpleie.

Gode klimatilpassingar

Klimatilpassing i landbruket er ein viktig del av beredskapsarbeidet til regjeringa. Som oppfølging av Meld. St. 26 (2022–2023) *Klima i endring – sammen for et klimarobust samfunn*, har ei arbeidsgruppe i regi av Landbruksdirektoratet, saman med Miljødirektoratet, gjennomgått klimatilpassingar og klimarobuste driftsformer i landbruket. Rapporten frå arbeidet blei lagt fram i slutten av september 2026. Landbruks- og matdepartementet, i samråd med berørte departement, vil følgje opp rapporten i det vidare arbeidet med klimatilpassingar. Som ledd i oppfølginga vil departementa vurdere korleis verkemidla i landbruket kan leggje til rette for klimatilpassing og klimarobuste driftsformer.

Omfang av bruk av tre i varige konstruksjonar

Auka bruk av tre i varige konstruksjonar er eit grunnlag for landbasert industriutvikling i alle regionar, og er ei av løysingane for reduserte klimagassutslepp i byggjenæringa. Bioøkonomiordninga under Bionova kan støtte prosjekt som bidreg til reduserte klimagassutslepp og auka karbonopptak og -lagring, og som bidreg til verdiskaping gjennom overgang til ein meir sirkulær bioøkonomi basert på fornybare biologiske ressursar frå land og hav.

Resultatet frå arbeidet knytt til trebygg er auka kompetanse om bruk av tre i store konstruksjonar i Noreg og vekst i marknadssdelar for tre i fleire kategoriar bygg. Fleire industrialiseringsprosjekt, med vekt på effektivisering, digitalisering av produksjonsprosessar, ny eller betre utnytting av restråstoff, ombruk og gjenbruk av materiale og nye fabrikkar, gir grunnlag for vekst. Kompetansen og produkta frå dette arbeidet er etterspurde internasjonalt.

I 2025 blei det løyvd 159,9 mill. kroner til 45 utviklingsprosjekt i biobaserte verdikjeder.

Produksjon og bruk av bioenergi

Landbruket har vist stor interesse for å gjennomføre klima- og miljøinvesteringar innanfor bioenergi dei siste åra. Totalt blei det innvilga 214,7 mill. kroner til 262 prosjekt i 2025 gjennom *Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologi i landbruket*. Ordninga er ein del av Bionova.

Omlegging til fornybar energi bidreg til ein årleg reduksjon av klimagassutslepp med om lag 155 800 tonn CO₂-ekvivalentar. Volumet auka med 11 400 tonn som følgje av prosjekta i 2025. Det er forventa at prosjekta som blei finansierte i 2025, bidreg til ein energiproduksjon på 49 GWh.

Berekraftig bruk og eit sterkt vern av landbruket sitt areal- og ressursgrunnlag

Omdisponering av areal og nydyrking

For 2025 viser KOSTRA-tala frå SSB at det blei omdisponert 1 793 dekar dyrka mark til andre formål enn landbruk, noko som er den lågaste omdisponeringa sidan registreringa starta i 1967. For første gong er omdisponeringa under det nasjonale jordvernmålet i jordvernstrategien frå 2023, som seier at årleg omdisponering av *dyrka mark* ikkje skal overstige 2 000 dekar.

Omdisponeringa av *dyrkbar mark* var på 2 350 dekar, noko som er den lågaste omdisponeringa sidan KOSTRA-rapporteringa starta i 2005.

KOSTRA-tala viser at det i 2025 blei gitt løyve til å nydyrke om lag 12 900 dekar, mot om lag 12 800 dekar i 2024 og 9 900 dekar i 2023. Frå og med 2014 har i gjennomsnitt om lag 18 800 dekar blitt godkjent nydyrka årleg.

Økologisk produksjon og forbruk

Utgangspunkt for arbeidet med økologisk jordbruk er målet om at 10 pst. av det totale jordbruksarealet skal vere økologisk innan 2032, sam-

stundes som det skal stimulerast til auka omsetnad og etterspørsel i marknaden, jf. Meld. St. 10 (2024–2025) *Prinsipper for tallgrunnlag m.m. i jordbrukspolitikken* og Innst. 197 S (2024–2025). Regjeringa la våren 2025 fram strategien *Frå økologisk jord til middagsbord. Nasjonal strategi for økologisk jordbruk (2025–2032)*. Økologisk jordbruk viser ekstra omsyn til miljø og berekraft i produksjonen og har positiv verknad for biologisk mangfald, jordkvalitet og jordstruktur, samstundes som det blir stilt ekstra krav til dyrevelferd. Erfaringar og kunnskap frå økologiske driftsformer kan overførast til det konvensjonelle jordbruket.

Storleiken på det økologiske arealet har vore relativt stabil dei siste åra, og utgjorde 413 716 dekar i 2025. Dette var om lag 4,5 pst. av det samla jordbruksarealet (medrekna areal under omlegging). Omsetnaden av økologiske landbruksvarer i daglegvarehandelen var på 4,3 mrd. kroner i 2025, noko som er ein auke på 17,6 pst. frå året før.

Genressursane i landbruket

Det genetiske mangfaldet i landbruket gir høve til å tilpasse og forbetre produksjonen til endra forutsetningar i klima, sjukdomstrykk, produksjonsvilkår og forbrukarpreferansar. Både FN's berekraftsmål 2.5 og naturavtalen sitt mål 4 forpliktar Noreg til å sikre berekraftig bruk og bevaring av husdyrrasar og plantesortar som eitt av tiltaka for å utrydde svolt. I Noreg blir dette følgt opp gjennom *Nasjonal strategi for bevaring og berekraftig bruk av genetiske ressursar for mat og landbruk*, som blir operasjonalisert gjennom den nasjonale tiltaksplanen på området.

I 2025 blei tre nasjonale klonbankar for sentrale vekstgrupper etablerte og potensiell klonbank for prydplanter og grøntanleggsplanter blei identifisert. Klonbankane vil vere navet i det omstrukturerte bevaringsprogrammet for vegetativt formerte kulturplanter i Noreg. Til saman var det i alt 26 klonbankar og klonarkiv som bevarte om lag 2 485 aksesonar av frukt, bær, grønsaker, potet, medisin- og krydderplanter, i tillegg til meir enn 3 000 prydplanter og grøntanleggsplanter. Gjennom drifta av Nordisk genressurssenter (NordGen), under Nordisk ministerråd, samarbeider Noreg med dei andre nordiske landa om bevaring av nordiske plantesortar som kan frøformrast.

I Noreg er 37 av dei 49 nasjonale husdyrrasane rekna som verneverdige. I 2025 er ingen av dei verneverdige storfe-, sau-, geit- og hesterasane karakteriserte som kritisk truga. Ein anteken

sterk motivasjonsfaktor for eigarane av dei bevaringsverdige husdyrrasane, er tilskottssatsane per dyr i produksjonstilskott til bevaringsverdige husdyrrasar. Om lag 30 artar av skogtre høyrer naturleg heime i Noreg. Det er eit langsiktig arbeid å oppretthalde dei 32 etablerte bevaringsområda for skogtregenetiske ressursar i Noreg.

Svalbard globale frøhvelv er i dag det største sikkerheitslageret av frø frå nasjonale og internasjonale frøsamlingar. I 2025 sende 47 genbankar 46 781 nye frøprøver til frøkvelvet, åtte av desse for første gong. Ved utgangen av 2025 sikrar kvelvet på Svalbard 1 378 238 sikkerheitskopiar av frø frå i alt 131 institusjonar verda over.

Noreg gav òg i 2025 eit årleg bidrag tilsvarende 0,1 pst. av omsetnaden av såvarer i Noreg til Fondet for fordelssdeling under *Den internasjonale traktaten for plantegenetiske ressursar for mat og landbruk*, og støttar samtidig opp om arbeidet for bønder sine rettar med sikte på å styrkje lokal forvaltning av plantegenetisk mangfald.

God agronomi

God agronomi er viktig for å ta ut avlingspotensialet, heve kvaliteten i produksjonen og for å redusere klima- og miljøbelastninga frå landbruket. Det er naudsynt med oppdatert kunnskap om agronomi, klimatilpassing og miljøomsyn både hos den enkelte bonden og i apparatet rundt norsk matproduksjon. Forsking på klimatilpassa og berekraftig matproduksjon har høg prioritet. Det har blitt gitt støtte til fleire forskingsprosjekt dei seinare åra, i tillegg til støtte til utvikling og til å ta i bruk ny teknologi for å møte utfordringane. Det blir òg gitt støtte til rådgiving hos bonden, slik at kunnskap om god agronomi blir nytta i praktisk drift og at ny kunnskap og forskning raskt blir teken i bruk.

Vareta kulturlandskapet og naturmangfaldet

Det er eit mål å vareta og utvikle kulturlandskapet. Ei rekkje verkemiddel over jordbruksavtalen bidreg til eit opent og variert jordbrukslandskap, og til at eit breitt utval av landskapstypar og særlege verdifulle biotopar blir skjotta og tekne vare på.

Det er knytt generelle miljøkrav til dei nasjonale ordningane, som skal bidra til miljøgodar. I dei regionale miljøprogramma ligg regionale prioriteringar til grunn for tiltak som skal ta bidra til å ta vare på viktige miljøverdier.

Tilskott til tiltak i utvalde kulturlandskap i jordbruket bidreg til å ta vare på særskild utvalde

kulturlandskap over heile landet, med stort biologisk mangfald, i tillegg til kulturminne og kulturmiljø. For å støtte landbruket og oppretthalde kulturlandskapet i verdsarvområda Vegaøyan, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Cirkumferensen, inkludert buffersona, er det òg sett av særskilde midlar. Desse to ordningane blir finansierte saman med midlar frå Klima- og miljødepartementet.

Overvåkingsprogrammet 3Q (Tilstandsovervåking og resultatkontroll i jordbruket sitt kulturlandskap), er ei nasjonal utvalskartlegging som dokumenterer arealbruk og endringar i jordbrukslandskapet. Programmet rapporterer mellom anna til dei nasjonale berekraftsmåla. Resultat frå programmet viser at det ikkje har skjedd store og dramatiske endringar på nasjonalt nivå dei siste 27 åra. Resultata synleggjer likevel ein tendens til at aukande ulikskap mellom regionar i Noreg held fram, mellom anna når det gjeld storleik på samanhengande jordstykke. Jordstykkane veks i regionane der jordbruket er mest intensivt, mens dei minkar i andre regionar. Resultata viser òg ein reduksjon i smale vegetasjonslinjer, men ein auke i vassvegar med meir bruk av opne grøfter og kanalar, særleg på Austlandet.

Nasjonal pollinatorstrategi blir følgd opp på fleire måtar i verkemiddelsystemet i jordbruket. Element frå strategien blir følgde opp gjennom ordningar over jordbruksavtalen, slik som Regionalt miljøprogram og tilskott til Norsk Landbruksrådgiving. Tiltaksplan for ville pollinerande insekt (2021–2028), presenterer statens samla innsats innan og mellom sektorane.

Regjeringa har følgd opp Strategi for urbant landbruk (2021). Mange regionar og lokalsamfunn har engasjert seg i oppfølging av strategien. Dette bidreg til at meir grønt areal i byar og tettstadar blir halde i hevd, og fleire i samfunnet blir engasjert i og får kunnskap om matproduksjon og bruk av råvarer.

Tverrgåande mål: Vareta norske interesser og sikre framgang i internasjonale prosessar

Handelsavtalar

Dei sentrale avtalane for handel med landbruksvarer er WTO-avtalen, EØS-avtalen og Noregs frihandelsavtalar gjennom EFTA. I samsvar med artikkel 19 i EØS-avtalen, skal Noreg og EU gjennomgå vilkåra for handelen med basis jordbruksvarer med mål om gradvis liberalisering. Avtalen skal vere til fordel for begge partar, og oppdateringar skal skje innanfor rammene av landbrukspolitikken til kvar av partane. Artikkel 19 har ført til

auka gjensidig marknadstilgang for landbruksvarer, der ost og kjøtt har vore dei viktigaste produkta det blir forhandla om. Noreg og EU har inngått tre slike avtalar, den siste i 2018.

EFTA har dei siste åra forhandla fram handelsavtalar med ei rekkje land. Den nye frihandelsavtalen mellom EFTA og Mercosur blei underteikna hausten 2025, og Stortinget har no gitt samtykke til å ratifisere avtalen. Mercosur-landa vil no følgje sine prosedyrar fram mot ratifisering.

Våren 2026 godkjende Stortinget òg nye handelsavtalar med Malaysia og Kosovo, i tillegg til ei oppdatering av den eksisterande frihandelsavtalen med Ukraina. Avtalane inneber framleis vern av sensitive norske jordbruksprodukt. Noreg har i all hovudsak gitt tollkonsesjonar på landbruksvarer som vi allereie importerer, og der importen ikkje går på kostnad av norsk produksjon. Noreg har saman med dei andre EFTA-landa òg underteikna ein oppdatert bilateral landbruksavtale med Palestina. Den underliggjande handelsavtalen er den opphavlege EFTA–PLO-interimsavtalen, som har vore i kraft sidan 1999. Oppdateringa er enno ikkje handsama i Stortinget.

Marknadstilgang for landbruksprodukt er eit sentralt tema i EFTA-forhandlingane. Forhandlingar og reforhandlingar av eksisterande avtalar vil òg framover ha høg prioritet for å sikre at desse ikkje trugar dei grunnleggjande interessene til norsk landbruk, og samtidig varetek Noregs offensive interesser. For landbruksvarer, er målet til regjeringa at konsesjonar framleis berre blir gitt der importen ikkje vil kunne erstatte norsk produksjon.

Noregs primære handelspolitiske interesse er å bevare og styrkje det multilaterale handelssystemet. Dei siste åra har det vore liten framgang i WTO-forhandlingane. Under ministtermøtet i WTO i Yaoundé i Kamerun i mars 2026, blei det ikkje semje om tekst eller arbeidsprogram fram mot neste ministtermøte. Det blei heller ikkje fatta vedtak som endrar medlemslanda sine plikter knytte til landbruksstøtte og tollvern.

Samla sett utgjer dei internasjonale handelsavtalane eit omfattande sett av plikter som Noreg må etterleve når det gjeld importvern og omfanget og innretninga av landbruksstøtta. Verkemiddelbruken i landbrukspolitikken må tilpassast slik at Noreg held seg innanfor dei gjeldande rammene for støtte. Pliktene inneber òg ei omfattande årleg rapportering til WTO. Både forhandlingane og oppfølginga av WTO-pliktene krev aktiv deltaking i WTO for å vareta norske interesser.

Mattryggleik

Eit stort omfang av handel med innsatsvarer, planter, dyr og mat over landegrensene krev eit sterkt internasjonalt samarbeid om regelverk og tilsyn. Dette er naudsynt for å sikre trygg mat som oppfyller krava forbrukarane stiller, og for å kunne fremje god plante- og dyrehelse. Aktiv deltaking i internasjonalt arbeid er naudsynt for å påverke utviklinga av standardar og regelverk for å vareta norske synspunkt, og for å bidra til utvikling og utveksling av kunnskap.

Krava på matområdet blir i stor grad utforma i samsvar med internasjonal utvikling. Hovuddelen av det norske regelverket på matområdet er EØS-basert. Ifølgje NOU 2012: 2 *Utanfor og innanfor: Norges avtaler med EU*, så er matområdet det kvantitativt største området under EØS-avtalen med om lag 40 pst. av rettsaktene. Regjeringa legg vekt på ein aktiv Europa-politikk. Som del av oppfølginga utarbeider Nærings- og fiskeridepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet, som alle har fagansvar på matområdet, sams prioriteringar for arbeidet retta mot EU.

Regjeringa legg vekt på å vareta norske interesser ved å medverke tidleg i prosessar og politikktutforming i EU. Dette kan vere løysingar som er tilpassa våre naturgitte forhold eller andre nasjonale behov, og som trengst for å kunne oppfylle dei ulike måla for landbruks- og matpolitikken.

Noreg tek aktivt del i internasjonalt arbeid i *Codex Alimentarius Commission*, ein organisasjon for matvarestandardar som ligg under FN's organisasjon for mat og landbruk (FAO) og Verdshele-organisasjonen (WHO). Codex, Den internasjonale dyrehelseorganisasjonen (WOAH) og Den internasjonale plantehelsekonvensjonen (IPPC) utviklar standardar som blir lagde til grunn i WTO/SPS-avtalen for handel, og som legg premisser for regelverket i EU. Noreg vil følgje og påverke det internasjonale arbeidet mot antimikrobiell resistens innanfor rammeverket for *Éi-helse*.

Matsikkerheit

Matsikkerheit står sentralt på 2030-agendaen som eitt av dei 17 berekraftsmåla FN vedtok i 2015. Ifølgje FAO var 7,8 pst. av befolkninga globalt råka av svolt i 2025, noko som er ein nedgang frå 8,1 pst. i 2024. Afrika er framleis den hardast råka regionen, med 309 millionar menneske som leid av svolt og underernæring i 2025, samanlikna med

292 millionar i Asia og 32 millionar i Latin Amerika. FAO melder at det no er ein fare for reversering av ei svakt positiv utvikling dei tre siste åra, som følgje av stenging av Hormuz-stredet og vær-phenomenet El Niño. FAO viser til at prisauke på drivstoff, energi og kunstgjødsel vil kunne få konsekvensar for avlingsnivå i fleire regionar, og for globale matvareprisar.

Vilkåra for jordbruket globalt blir endra som følgje av klimaendringar og manglande tilgang på jord og vatn i mange område. Planteskjukdommar og skadedyr på planter er òg ein aukande trussel som fører til store økonomiske tap. Det er òg aukande merksemd på sjukdommar som kan overførast mellom dyr og menneske (zoonosar). Det er eit stort behov for auka innsats, auka investeringar, og styrkt samarbeid på tvers av sektorar og landegrensar for å sikre nok og trygg mat. Aktiv deltaking i internasjonalt arbeid er naudsynt for å møte dei store utfordringane globalt.

FAO er ein særorganisasjon i FN og spelar ei viktig rolle for å utvikle kunnskap, standardar og normer innan mat og landbruk. FAOs mandat omfattar mellom anna mattryggleik, reduksjon av fattigdom, og berekraftig bruk og forvaltning av naturressursar, inkludert land, skog, vatn, luft og genetiske ressursar. Noreg arbeider for at FAO skal vere ein effektiv organisasjon og ta del i eit større arbeid med reform og styrking av FN. Noreg vil òg prioritere innsats for å avhjelpe dei direkte matutfordringane, arbeid med *Éi Helse* og antimikrobiell resistens, klima og biologisk mangfald. Innsamling av data og statistikk, kapasitetsbygging og bistand til land med å utarbeide nasjonale planar er sentralt.

Innsatsen for ivaretaking, berekraftig bruk og rettferdig deling av genetiske ressursar er ei sentral prioritering for Noreg. Dette er følgt opp i FAOs kommisjon for genetiske ressursar og i den internasjonale plantetraktaten for mat og landbruk. Noreg vil framleis vere eit aktivt medlem i desse organa, med særskild merksemd på mellom anna rettane til bønder. Noreg vil òg aktivt følgje opp arbeidet i Komiteen for matsikkerheit (CFS), som utarbeider planar for matsikkerheit og samlar ekspertar på området.

Internasjonalt skogsamarbeid

Landa i Europa samarbeider om berekraftig skogforvaltning gjennom FOREST EUROPE, og vil utvikle dette samarbeidet vidare. Sidan 2024 har Sverige leia prosessen. FN's skogforum (UNFF) er ein sentral arena i arbeidet med å fremje forståinga av berekraftig skogforvaltning globalt. I dei

siste åra er det arbeidd med å implementere den strategiske planen for arbeidet med skog i FN, som blei vedteken i 2017. Denne planen skal sikre ei heilskapleg tilnærming til berekraftig skogforvaltning i FN for å nå dei globale skogmåla. Det regionale skogsamarbeidet i FN-regi skjer gjennom FNs økonomiske kommisjon for Europa (UNECE) og FAOs europeiske skogkommisjon. Noreg deltek òg her. FAO leiar og koordinerer samarbeidet mellom dei ulike organa i FN og andre institusjonar som er engasjerte i skogspørsmål, det såkalla *Collaborative Partnership on Forests* (CPF). Noreg støttar opp om arbeidet i European Forest Institute (EFI), som er eit forskingsnettverk basert på ein mellomstatleg konvensjon der Noreg er part. EFI produserer eit sentralt kunnskapsgrunnlag for europeiske styresmakter innanfor skogområdet.

Nordisk samarbeid

Formannskapet for Nordisk ministerråd går på rundgang mellom landa, og i 2027 er det Noreg

sin tur til å ha formannskapet. Dei førebelse planane for norsk formannskap inneber at vidare styrking av nordisk beredskap og Norden sin felles visjon om berekraft, integrering og konkurransekraft, vil vere blant prioriteringane.

Ministerrådet for fiskeri, jordbruk, næringsmiddel og skogbruk (MR-FJLS) arbeider for berekraftig og konkurransedyktig bruk av naturressursar. Det er eit mål å skape meirverdi og nordisk nytte for dei enkelte landa og innbyggjarane gjennom sams nordisk innsats. Statsministrane sin visjon om at Norden skal bli verdas mest berekraftige og integrerte region, og dei strategiske prioriteringane for eit grønt, konkurransedyktig og inkluderande Norden, ligg til grunn for arbeidet. Aktiviteten i MR-FJLS fell naturleg inn under denne visjonen og desse prioriteringane. Ministerrådet prioriterer arbeid knytt til beredskap og matforsyningsikkerheit høgt.

Kap. 1138 Støtte til organisasjonar m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Støtte til organisasjonar	58 751	51 460	53 347
71	Internasjonalt skogpolitisk samarbeid – organisasjonar og prosessar, <i>kan overførast</i>	1 550	1 000	836
72	Stiftinga Norsk senter for økologisk landbruk	9 972	9 406	5 813
73	Nasjonalt senter for fjellandbruk	4 358	4 358	4 519
75	Dyrsku'n	3 000	2 990	1 234
	Sum kap. 1138	77 631	69 214	65 749

Post 70 Støtte til organisasjonar

Løyvinga skal dekkje støtte til organisasjonar på nasjonalt nivå som arbeider innanfor Landbruks- og matdepartementets målområde. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 53,3 mill. kroner.

- Løyvinga er innretta mot organisasjonar som
- formidlar kunnskap og fremjar forståing for verdien av landbruk, matproduksjon og matkultur
- synleggjer yrkesmoglegheiter knytte til garden sine ressursar

- fremjar berekraftig landbruk og matsystem, verdiskaping og landbruksbasert næringsutvikling

Løyvinga skal medverke til å halde oppe aktiviteten i organisasjonane, og bidra til eit levande og aktivt organisasjonsliv lokalt, regionalt og nasjonalt.

Departementet gjer framlegg om løyvingar til organisasjonar direkte i budsjettproposisjonen.

Rekneskap for 2025, og framlegg til løyving i 2027 går fram av tabell 5.1.

Tabell 5.1 Støtte til organisasjoner – rekneskap 2025 og budsjettframlegg for 2027 (i kroner)

Organisasjon	Rekneskap 2025	Løyving 2027
4H Norge	7 500 000	7 190 000
Det Kongelige selskap for Norges Vel	980 000	500 000
Det Norske Hageselskap	950 000	825 000
Det norske Skogselskap	1 700 000	1 460 000
Dyrebeskyttelsen	600 000	610 000
Dyrevernalliansen	700 000	610 000
Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk	1 500 000	1 300 000
Foreningen Norske Etologer	50 000	0
GMO-nettverket	1 370 000	1 190 000
HANEN	2 030 000	1 760 000
Hest og Helse	390 000	340 000
Jordvern Norge	0	310 000
Kvinner i skogbruket	160 000	138 000
Mat og helse i skolen	350 000	583 000
Matsentralen Norge	30 007 000	25 007 000
Matvett	500 000	435 000
Norges Birøkerlag	235 000	200 000
Norges Bygdekvinnelag	500 000	435 000
Norges Bygdeungdomslag	400 000	345 000
Norsk Bioenergiforening NOBIO	100 000	87 000
Norsk Gardsost	350 000	305 000
Norsk Kulturarv	0	266 000
Norsk Seterkultur	249 000	217 000
Norske Kokkers Landsforening	0	583 000
Norske Lakseelver	600 000	520 000
Regenerativt Norge	80 000	70 000
Spire	100 000	87 000
Stiftinga Geitemyra matkultursenter for barn	1 375 000	1 200 000
Stiftinga Bondens marknad	525 000	446 000
Stiftinga Norsk Gastronomi	0	583 000
Ungt Entreprenørskap	500 000	435 000
Velg Mat v/NMBU	0	1 000 000
Vitenparken Campus Ås	2 100 000	1 825 000
Økologisk Norge	2 850 000	2 485 000
Totalt	58 751 000	53 347 000

Rapport 2025

Det blei nytta 58,8 mill. kroner. Løyvinga blei auka med 5,0 mill. kroner til *Matsentralen Norge* ved Stortingets handsaming av Prop. 26 S (2025–2026) *Ny saldering av statsbudsjettet 2025*, jf. Innst. 75 S (2025–2026).

Post 71 Internasjonalt skogpolitisk samarbeid – organisasjonar og prosessar, kan overførast

Løyvinga skal dekkje medverknad i internasjonale skogpolitiske prosessar og anna internasjonalt skogsamarbeid. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 836 000 kroner.

Noreg deltek i *FNs skogforum* (UNFF), det europeiske skogpolitiske samarbeidsforumet *FOREST EUROPE* og det regionale skogsamarbeidet i FN-regi som skjer gjennom *United Nations Economic Commission for Europe* (UNECE) og *FNs organisasjon for mat og landbruk* (FAO). Skog og skogbruk er òg ein del av samarbeidet i *Nordisk ministerråd*. Noreg er dessutan medlemsstat og deltek i styrande organ i *The European Forest Institute* (EFI).

Hovuddelen av løyvinga vil bli nytta til å føre vidare eit bidrag til arbeidet i EFI. Løyvinga vil òg bli nytta til å støtte opp om arbeidet i *FOREST EUROPE* og det europeiske samarbeidet for å handtere skogskadar gjennom *ForISK*. Løyvinga må sjåast i samanheng med løyvinga til Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) på kap. 1136, post 50, som òg dekkjer bidrag frå instituttet til internasjonalt skogsamarbeid.

Rapport 2025

Det blei nytta 1,6 mill. kroner. Departementet gav bidrag til *ForISK*, *FOREST EUROPE Trust Fund*, og til *The European Forest Institute* (EFI).

Post 72 Stiftinga Norsk senter for økologisk landbruk

Løyvinga skal dekkje tilskott til Norsk senter for økologisk landbruk (NORSØK). NORSØK er ei sjølvstendig stifting som arbeider med økologisk landbruk, miljø, berekraft og fornybar energi gjennom forskning, utvikling og rådgiving. Bruk av løyvinga skal støtte opp om *Nasjonal strategi for økologisk jordbruk 2025–2032*.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 5,8 mill. kroner. Det vil vere behov for å konsentrere verksemda om kjerneoppgåver knytte til å utvikle, formidle og gjere kunnskap om økologisk

produksjon tilgjengeleg. Ein mindre del av midlane kan gå til forskingsretta arbeid. Arbeid med å utvikle og koordinere arbeid innan dei ulike økologiske produksjonane i samarbeid med Norsk Landbruksrådgiving, og særleg innan jord og jordkvalitet, skal prioriterast. NORSØK skal ha dialog med Landbruks- og matdepartementet om bruken av midlane.

Rapport 2025

Det blei nytta 10,0 mill. kroner.

I 2025 formidla NORSØK kunnskap om økologisk landbruk gjennom kurs, foredrag, forskingsartiklar, populærvitskaplege artiklar, rapportar, informasjonsfilmar og digitale kanalar som Agropub.no og Organic e-print. NORSØK deltok i ulike FoU-prosjekt og faglege nettverk, og bidrog til kunnskapsutvikling og erfaringsdeling.

Post 73 Nasjonalt senter for fjellandbruk

Formålet med løyvinga er å fremje eit lønsamt og berekraftig landbruk i fjellområda gjennom kompetanseutvikling og kunnskapsdeling, med utgangspunkt i fjellbygdene sine særtrekk og fortrinn. Løyvinga skal dekkje tilskott til eit nasjonalt senter for fjellandbruk i Øystre Slidre. Midlane skal gå til senteret sine aktivitetar, som rådgiving, formidling av kunnskap og bygging av nettverk. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 4,5 mill. kroner.

Rapport 2025

Det blei nytta 4,4 mill. kroner.

Det blei gjennomført fleire webinar og konferansar i regi av senteret. Senteret har blitt ein viktig samarbeidspartnar for fleire aktørar i næringa. Senteret har fått ei sentral rolle i å koordinere informasjon og initiere samarbeid på tvers i fjellregionen, og er ein pådrivar for lokalt og regionalt samarbeid. Arbeidet med kunnskapsutvikling, nettverksbygging og formidling er vidareført og utvikla gjennom 2025. Senteret har delteke i og tilrettelagt for fleire samarbeids- og utviklingsprosjekt.

Post 75 Dyrsku'n

Løyvinga skal dekkje tilskott til Dyrsku'n. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 1,2 mill. kroner.

Arrangementet er ein viktig, nasjonal samlings- og formidlingsarena for dei som har interesse for norsk matproduksjon, handelsverksemd, jordbruk, skogbruk, lokalmat og reiseliv. Arran-

gementet løfter dessutan fram viktige kvalitetar ved norsk landbruk og matproduksjon, og kan dermed stimulere til auka rekruttering til landbruksnæringa. Løyvinga skal bidra til at Dyrsku'n i større grad skal ha aktivitetar knytte til husdyr, og andre utvalde jordbruksaktivitetar. Aktivitetane som kan dekkjast av løyvinga skal vere

knytte til varer som ikkje er omfatta av EØS-avtalen, slik at tildelinga ikkje kjem i konflikt med EØS-avtalen sine reglar for statsstøtte.

Rapport 2025

Det blei nytta 3,0 mill. kroner.

Kap. 1139 Genressursar, miljø- og ressursregistreringar

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
21	Spesielle driftsutgifter – Svalbard globale frøhvelv	12 100	12 300	12 676
50	Miljøregistreringar i skog	4 951	4 945	5 096
70	Tilskott til bevaring og berekraftig bruk av husdyr-, plante- og skogtregenetiske ressursar	7 675	7 644	7 927
71	Tilskott til genressursforvaltning og miljøtiltak, <i>kan overførast</i>	10 463	9 669	10 027
	Sum kap. 1139	35 189	34 558	35 726

Post 21 Spesielle driftsutgifter – Svalbard globale frøhvelv

Løyvinga skal dekkje drift av Svalbard globale frøhvelv, under dette husleige, driftsutgifter, koordinering av frømottak og informasjon til depositørar og til omverda. Løyvinga kan òg nyttast til tiltak under *Den internasjonale plantetraktaten*. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 12,7 mill. kroner.

Det globale tryggingslageret for frø på Svalbard har god oppslutning frå genbankane i verda. Landbruks- og matdepartementet har inngått avtale både med internasjonale forskingssenter innan jordbruk, nasjonale frøbevaringsinstitusjonar og private frøsamlingar om langsiktig sikringslagring av frø på Svalbard. Frøkvelvet blir drifta i eit samarbeid mellom departementet, Nordisk genressurscenter (NordGen) og den internasjonale organisasjonen Global Crop Diversity Trust. Internasjonale aktørar, det internasjonale panelet for frøkvelvet og partsmøte i Den internasjonale plantetraktaten, er støttespelarar i drifta av frøkvelvet.

Rapport 2025

Det blei nytta 12,1 mill. kroner.

Løyvinga blei nytta til å dekkje leigekostnader og drift til Statsbygg og til NordGens arbeid med

frøhandtering og kontakt med media og depositørar. Plantetraktaten sitt fond for fordelssdeling fekk òg sitt årlege bidrag på 1,2 mill. kroner frå denne posten.

I 2025 sende 47 genbankar 46 781 nye frøprøver til frøkvelvet. Åtte av desse genbankane sendte frø for første gong. Ved utgangen av 2025 sikrar kvelvet på Svalbard 1 378 238 sikkerheitskopiar av frø frå i alt 131 genbankar verda over.

Post 50 Miljøregistreringar i skog

Løyvinga skal dekkje utgifter til kunnskapsutvikling og metodeutvikling innanfor miljøregistreringar i skog. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 5,1 mill. kroner.

Løyvinga blir nytta til gjennomføring av prosjektet *Miljøregistreringar i skog* (MiS) ved Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO).

Landbruksdirektoratet, som nasjonal fagstyresmakt, har ansvaret for kartleggingsmetodikken og verkemiddelbruken retta mot mellom anna skogbruksplanlegging med miljøregistreringar. NIBIO skal, på oppdrag frå Landbruksdirektoratet, forvalte MiS-data i ein eigen database, og vise dei saman med anna, relevant miljøinformasjon frå ulike kjelder i karttenesta *Skogportalen*. Dette er eit viktig kunnskapsgrunnlag for gjennomføring av eit berekraftig skogbruk.

Landbruksdirektoratet, i samarbeid med Landsskogtakseringen ved NIBIO, analyserer no om intensjonen med miljøregistreringane er oppfylt, og om miljøregistreringane har tilstrekkeleg kvalitet. Arbeidet er omtalt under oppmodingsvedtak nr. 519, 14. mars 2023 i del I av proposisjonen.

Rapport 2025

Det blei nytta 5,0 mill. kroner.

Etter miljøregistreringar har skogeigarane sett av 80 000 nøkkelbiotopar med eit samla areal på 1,3 mill. dekar. Dette er skogareal som ikkje blir hogde, slik at miljøverdiane på staden blir tekne vare på.

Post 70 Tilskott til bevaring og berekraftig bruk av husdyr-, plante- og skogtregenetiske ressursar

Løyvinga skal dekkje tilskott til bevaring og berekraftig utvikling og bruk av husdyr-, plante- og skogtregenetiske ressursar som har eller kan få verdi for mat og landbruk i Noreg. Midlane blir forvalta av Landbruksdirektoratet.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 7,9 mill. kroner. Av omsyn til at enkelte prosjekt går over fleire år er det knytt ei tilsegnfullmakt til posten. Det blir gjort framlegg om ei tilsegnfullmakt på 7,5 mill. kroner, jf. tabell 5.2 og framlegg til vedtak IV.

Tabell 5.2 Løyving og tilsegnfullmakt for tilskott til genressurstiltak (i mill. kroner)

Ansvar 1.1.2026	7,6
+ Venta tilsegner og andre kostnader i 2026	7,6
= Sum	15,2
- Venta utbetalningar i 2026	7,6
= Venta ansvar 31.12.2026	7,6
+ Venta nye tilsegner og andre kostnader i 2027	7,8
= Sum	15,4
Framlegg til løyving i 2027	7,9
Framlegg til tilsegnfullmakt i 2027	7,5

Ei sentral målsetjing for bruken av midlane er å sikre langsiktig bevaring av genetiske ressursar og bidra til iverksetjing av *Nasjonal tiltaksplan for genetiske ressursar for mat og landbruk (2024–2028)*, i tråd med den nasjonale strategien for bevaring og berekraftig bruk av genetiske ressursar for mat og landbruk frå 2019; *Forråd av gener – muligheter og beredskap for framtidens landbruk*. I 2027 vil det bli lagt vekt på at midlane skal støtte opp om eit heilskapleg nasjonalt bevaringsprogram for bevaringsverdige husdyr, nytteplanter og skogtre, der etablering og drift av klonbankar og klonarkiv framleis er høgt prioritert.

Rapport 2025

Det blei nytta 7,7 mill. kroner.

Det blei innvilga tilskott til i alt 52 drifts- og prosjekttiltak. Døme på dette er tilskott til avslag, bevaringsbesetningar og klonarkiv som tek hand om truga husdyrrasar, og plante- og skogtregenetiske ressursar. Det blei som tidlegare gitt støtte til drifta av genbanken for verpehøns på Hvam. Den norske delen av medlemskontingentar i dei europeiske landa sine samarbeidsorgan for genetiske ressursar innanfor nytteplanter (ECPGR), husdyr (ERFP) og skogtre (EUFORGEN), blei dekte av posten.

Post 71 Tilskott til genressursforvaltning og miljøtiltak, kan overførast

Løyvinga skal dekkje støtte til tiltak innanfor målet om berekraftig bruk og eit sterkt vern av areal og ressursgrunnlag i landbruket. Fordeling av løyvinga på tiltak går fram av tabell 5.3. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 10,0 mill. kroner.

Fleire tiltak som blir finansierte over denne posten bidreg til å oppfylle Noregs bidrag til FNs mål for berekraftig utvikling. Tiltaka bidreg vidare til iverksetjing av *Nasjonal tiltaksplan for bevaring og berekraftig bruk av genetiske ressursar for mat og landbruk*.

Tabell 5.3 Tilskott til genressursforvaltning og miljøtiltak (i 1 000 kroner)

Tiltak	Rekneskap 2025	Budsjett 2027
Genressursforvaltning, inkl. Nordisk genressurssenter (NordGen)	2 645	1 880
Nasjonalt senter for nordlandshest/lyngshest og Norsk Fjordhestsenter	5 100	5 220
Stiftinga Det norske arboret	411	627
Oppfølging av den nasjonale jordvernstrategien	2 217	2 200
Kulturlandskapspris	90	100
Sum	10 463	10 027

Rapport 2025

Det blei nytta 10,5 mill. kroner, jf. tabell 5.3.

Kap. 1140 Haustbare viltressursar – forvaltning og tilskott til viltformål (Viltfondet) m.m.

		(i 1 000 kr)		
Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	14 190	14 129	14 900
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i>	24 070	33 183	34 900
71	Tilskott til viltformål, <i>kan overførast</i>	33 847	38 578	40 590
	Sum kap. 1140	72 107	85 890	90 390

Løyvingane under kap. 1140

Kapittelet omfattar utgifter til tiltak innanfor viltforvaltninga.

Kvart år betaler jegerane inn jeger- og fellingsavgifter til Viltfondet. Eit årleg kapitaluttak frå Viltfondet blir inntektsført på kap. 5576 Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet, post 72 Jeger- og fellingsavgifter, og blir nytta til tiltak som skal fremje viltforvaltninga, jf. viltressurslova § 9.

Inntektsløyvingane på kap. 5576 finansierer utgifter til viltforvaltning på kap. 1140 og 1142 under Landbruks- og matdepartementet, og utgifter til nasjonal jaktstatistikk i SSB på kap. 1620 under Finansdepartementet. For nærare omtale av avgiftene og disponering av inntektene til Viltfondet, sjå kap. 5576.

Løn og godtgjersler for tilsette som arbeider med haustbare viltressursar i statlege verksemdar

blir ikkje dekte av kap. 1140, men av kap. 1100 Landbruks- og matdepartementet, kap. 1142 Landbruksdirektoratet og kap. 525 Statsforvaltarane.

Bruken av midlane i Viltfondet blir drøfta med representantar for brukarinteressene. Dette må sjåast i samanheng med at arbeidet med konkrete tiltak i mange tilfelle krev innsats frå dei frivillige organisasjonane, og at dei sentrale ledda i desse organisasjonane skal kunne ha synspunkt på disponeringa.

Løyvingane skal nyttast til viltoppgåver under Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Oppgåvene under Landbruks- og matdepartementet er knytte til dei haustbare viltartane, mens oppgåvene under Klima- og miljødepartementet er knytte til ikkje-haustbare viltartar og enkelte haustbare viltartar med særskilde forvaltningsbehov. Budsjettmidlane blir fordelte i samsvar med ansvarsdelinga mellom departementa.

Post 01 Driftsutgifter

Formålet med løyvinga er å dekkje utgifter til løn og godtgjersler for villreinnemndene og andre driftsutgifter knytte til viltforvaltninga, som det nasjonale *Jegerregisteret*, og utvikling og drift av betalingstenesta for jegeravgifta. Midlane på posten er i hovudsak retta mot dei haustbare viltresursane. Oppfølging av Meld. St. 18 (2023–2024) *Ein forbetra tilstand for villrein*, vil krevje auka innsats frå villreinnemndene.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 14,9 mill. kroner.

Rapport 2025

Det blei nytta 14,2 mill. kroner.

Villreinnemndene arbeider for ei langsiktig og berekraftig forvaltning av villrein og leveområda deira. Arbeidet i villreinnemndene er ført vidare. For enkelte av nemndene krev skrantesjuka (CWD) auka innsats. Arbeidet med Jegerregisteret held fram og registeret blir utvikla vidare gjennom fleire digitaliserte tenester.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overførast

Løyvinga skal dekkje utgifter til faglege prosjekt og oppdrag i viltforvaltninga. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 34,9 mill. kroner.

Midlane er retta mot større nasjonale tiltak. Dette gjeld mellom anna nasjonale overvakingsprogram for vilthelse og viltbestandar, digitaliseringsprosjekt, forskning, kunnskapsformidling, utgreiingar og kjøp av tenester. Løyvinga må sjåast i samanheng med midlane som blir tildelte som tilskott under post 71.

Rapport 2025

Det blei nytta 24,1 mill. kroner.

Løyvinga blei nytta til drift og utvikling av program for bestandsovervaking og helseovervaking

av vilt. I dette ligg og utvikling, drift og brukarstøtte for digitale løysingar, mellom anna Hjorteviltregisteret. Det blei òg nytta midlar til ulike forskingsprosjekt på haustbare artar, i tillegg til tiltak for formidling av kunnskap ut til jegerane og forvaltninga.

Hjorteviltregisteret skal gi opplysningar om jegerobservasjonar og felte dyr under jakt. Kommunane er pålagde å nytte dette i si forvaltning og rapportering av data til statistiske formål, mellom anna til SSB. Registeret er òg sentralt i formidling av data om skrantesjukaanalyser. Data frå bestandsovervakingsprogrammet for hjortevilt blir lagra i registeret. Her blir òg informasjon om alle tilfelle som gjeld fallvilt registrerte.

Post 71 Tilskott til viltformål, kan overførast

Formålet med løyvinga er å bidra til ei forvaltning som fremjar eit haustingsverdig overskott av viltet. Innanfor denne ramma skal ordninga leggje til rette for rekruttering og verdiskaping basert på jakt og fangst som del av friluftslivet.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 40,6 mill. kroner.

Løyvinga blir nytta til lokale, regionale og nasjonale vilttiltak i tråd med tildelingskriteria i forskrift om tilskudd til viltformål.

Rapport 2025

Det blei nytta 33,8 mill. kroner.

Tilskott blei gitt til nasjonale forskingsprosjekt, særleg knytte til hjorteviltartane og hønsefugl, kunnskapsformidling og nasjonale tiltak for å leggje til rette for rekruttering til jakt. Midlane blei òg nytta til lokale og regionale vilttiltak, og det blei gitt tilskott til dei fleste aktørar og grupperingar som arbeider med viltforvaltning. Ordninga med elektronisk innlevering av søknader fungerte godt, og det blei gitt tilskott til ulike tiltak i regi av enkeltpersonar, organisasjonar og lag. Løyvinga har òg gjort det mogleg at søkjarar kan medverke i prosjekt der andre har ansvar for hovudfinansieringa, til dømes prosjekt under Noregs forskingsråd.

Kap. 1141 Haustbare viltressursar – jegerprøve, tilskott til organisasjonar m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
23	Jegerprøve m.m., <i>kan overførast</i>	4 054	4 900	5 100
75	Organisasjonar – haustbare viltressursar	8 542	8 665	8 986
	Sum kap. 1141	12 596	13 565	14 086

Post 23 Jegerprøve m.m., *kan overførast*

Formålet med løyvinga er å dekkje drift av ordninga med obligatorisk jegerprøve. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 5,1 mill. kroner.

Løyvinga kan overskridast mot tilsvarende meirinntekter under kap. 4141, post 01, jf. framlegg til vedtak II.

Rapport 2025

Det blei nytta 4,1 mill. kroner.

Gebyrinntektene frå kap. 4141, post 01, dekkjer utgiftene under posten, som til dømes vedlikehald av undervisningsmateriell, utdanning av

jegeprøveinstruktørar, drift av e-læring, eksamensordningar, elektronisk betalingsløyising for eksamensgebyret og vidareutvikling av jegerprøva.

Post 75 Organisasjonar – haustbare viltressursar

Formålet med løyvinga er å fremje jaktbasert friluftsliv, og andre tiltak som kan gi grunnlag for auka næringsutvikling og verdiskaping basert på haustbare viltressursar. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 9,0 mill. kroner.

Fordeling av løyvinga på tiltak går fram av tabell 5.4.

Tabell 5.4 Fordeling av midlar på kap. 1141, post 75 (i 1 000 kroner)

Tiltak	Rekneskap 2025	Budsjett 2027
Tiltak for barn og unge – bruk av utmarksressursar	1 122	1 250
Norges Jeger- og Fiskerforbund	5 200	5 470
Stiftinga Norsk Hjortesenter	2 220	2 266
Sum kap. 1141, post 75	8 542	8 986

Rapport 2025

Det blei nytta 8,5 mill. kroner, jf. tabell 5.4.

Kap. 4141 Haustbare viltressursar – jegerprøve, tilskott til organisasjonar m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Jegerprøve, gebyr m.m.	5 089	4 900	5 100
	Sum kap. 4141	5 089	4 900	5 100

Post 01 Jegerprøve, gebyr m.m.

Gebyrinntektene skal dekkje dei tilsvarende utgiftene under kap. 1141, post 23, til å drifte ordninga med jegerprøve, jf. forskrift om utøving av jakt, felling og fangst.

Kvar kursdeltakar som gjennomfører jegerprøveeksamen må betale eit eksamensgebyr på 410 kroner per eksamensforsøk. Inntektene er budsjetterte til 5,1 mill. kroner.

Kap. 1141, post 23, kan overskridast mot tilsvarende meirinntekter under denne posten, jf. framlegg til vedtak II.

Rapport 2025

Inntektene blei 5,1 mill. kroner.

I jaktåret 2025/2026 var det til saman 12 171 kandidatar som bestod jegerprøva, noko som var ein nedgang på 1 224 frå førre jaktår.

Kap. 1142 Landbruksdirektoratet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	302 617	317 100	316 642
21	Spesielle driftsutgifter – Beredskapslagring av korn	71 996	81 500	87 650
45	Større utstyrskjøp og vedlikehald, <i>kan overførast</i>	13 006	13 194	13 573
50	Arealressurskart	8 251	8 000	8 244
60	Tilskott til veterinærdekning	201 423	237 032	235 546
61	Tilskott til skrantesjueprøver frå fallvilt		1 326	1 367
70	Tilskott til fjellstuer	885	885	913
71	Tiltak for berekraftig reindrift, <i>kan overførast</i>	7 367	5 900	6 080
72	Erstatningar ved ekspropriasjon og leige av rett til reinbeite, <i>overslagsløyving</i>	591	630	670
73	Tilskott til erstatningar m.m. etter offentlege pålegg i plante- og husdyrproduksjon, <i>overslagsløyving</i>	72 759	55 610	55 610
74	Kompensasjon til dyreeigarar som blir pålagt beitenekt		500	500
75	Støtte til jordbruks- og veksthusnæringa for ekstraordinære straumutgifter, <i>overslagsløyving</i>	41 852	79 000	272 200
77	Tilskott til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhald, <i>kan overførast</i>	319 702	50 000	10 000
78	Tilskott til omstilling ved avvikling av pelsdyrhald, <i>kan overførast</i>	13 208		
79	Tilskott til reindriften for del av verdiskaping frå vindkraft	5 723	6 271	6 010
80	Beredskapslager matmjøl	20	1 000	1 037
83	Tiltak for sameksistens mellom reindrift og jordbruk		20 000	15 000
84	Tilskott til mentorordninga for veterinærer			6 000
Sum kap. 1142		1 059 400	877 948	1 037 042

Landbruksdirektoratet er eit utøvande forvaltningsorgan for dei sentrale landbrukspolitiske og handelspolitiske verkemidla på landbruksområdet. Hovudoppgåvene til direktoratet er samordna, heilskapleg og effektiv forvaltning av økonomiske og juridiske verkemiddel retta mot primærlandbruket, landbruksbasert næringsmiddelindustri og handel. Direktoratet er lokalisert i Oslo, Steinkjer og Alta.

Post 01 Driftsutgifter

Hovudformålet med løyvinga er drift av Landbruksdirektoratet.

Verkemidla som direktoratet forvaltar på området skal bidra til god måloppnåing innanfor hovudmåla for landbruks- og matpolitikken. Direktoratet skal gjennom rettleiing og kontroll bidra til å sikre at verkemidla blir forvalta forvarleg og effektivt i samsvar med regelverket. Direktoratet har vidare oppgåver innanfor samfunnstryggleik og beredskap som omfattar handtering av hendingar og kriser på områda matforsyning, reindrift, skog, naturskade og produksjonssvikt.

Direktoratet skal ha oversikt over utviklingstrekk i ressursgrunnlaget og heile verdikjeda. Direktoratet skal vidare bidra til erfaringsutveksling med næringa og samarbeid med anna forvaltning, og ha god kunnskap om resultatrealisering opp mot gjeldande politiske mål. Det skal òg gi innspel til departementet om utvikling av verkemiddel, under dette forenkling. Direktoratet skal òg drive formidling av fag- og forvaltningskompetanse og formidling av kunnskap om landbruks- og matpolitikk til regional og lokal forvaltning.

Landbruksdirektoratet har desse forvaltningsområda:

- areal, skogbruk, haustbare viltressursar, ressursforvaltning, klima, miljø og økologisk jordbruk
- reindrift
- inntekts- og velferdspolitiske tiltak
- marknadstiltak, handel og industri
- digitalisering og organisasjon

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 316,6 mill. kroner. I forslaget ligg det skjerpa krav til effektivisering og innsparingar. Departementet gjer òg framlegg om ei meirinntektsfullmakt mellom kap. 1142, post 01, og kap. 4142, post 01, jf. framlegg til vedtak II.

Nedanfor følgjer ei nærare omtale av sentrale oppgåver på dei enkelte forvaltningsområda.

Areal, skogbruk, haustbare viltressursar, ressursforvaltning, klima, miljø og økologisk landbruk

Landbruksdirektoratet skal styrkje og samordne det faglege arbeidet med arealbruken i landbruket. Dette gjeld mellom anna oppgåver innanfor beredskap, klimaendringar, klimatilpassing og miljø. Direktoratet skal også bidra til eit aktivt og berekraftig skogbruk.

Direktoratet skal leggje til rette for ein berekraftig jordbruksproduksjon gjennom målretta tiltak som skal gi minst mogleg utslepp til luft og vatn, og som tek vare på naturmangfald og kulturminneverdiar, er tilpassa klimaendringar og gir god matsikkerheit. Direktoratet fører òg vidare arbeidet med implementering av gjødselbrukforskrifta.

Direktoratet skal fortsetje samarbeidet med Miljødirektoratet på klima- og miljøområdet og haustbare viltressursar. Merksemd på jordvern er sentralt for klimatilpassing og for å ta vare på god matjord.

Reindrift

Landbruksdirektoratet skal halde fram med å styrkje arbeidet med reindrift og arealforvaltning. Landbruksdirektoratet skal vidareutvikle desse fagmiljøa, og bruke dei aktivt i arbeidet med å ta vare på areala til reindriften.

Direktoratet skal arbeide for å vareta grunnlaget for ei berekraftig reindrift ved å sikre at reintalet ikkje overstig fastsett øvre reintal.

Landbruks- og matdepartementet ber om fullmakt til å overskride løyvinga under posten med opp til 500 000 kroner ved forskottering av utgifter til tvangsflytting av rein, jf. framlegg til vedtak III.

Inntekts- og velferdspolitiske tiltak

Direktoratet sitt arbeid med å effektivisere forvaltninga av dei økonomiske verkemidlane skal halde fram. Direktoratet vil arbeide vidare med å styrkje grunnlaget for ei god forvaltning av produksjonstilskotta i jordbruket, tilskott til avløyning, husdyrkonsesjonsregelverket, pristilskotta, og verkemidla til næringsutvikling og kompetanseutvikling.

Marknadstiltak, handel og industri

Direktoratet skal arbeide for ei effektiv forvaltning av dei ulike marknadsordningane for jord-

bruksråvarer, der like konkurransevilkår for aktørane står sentralt.

Direktoratet skal òg forvalte importvernet for landbruksvarer i tråd med internasjonale forpliktingar, der avsetnad for norske landbruksvarer er eit prioritert mål.

Direktoratet vil føre vidare arbeidet med faglege analysar og grunnlagsmateriale, mellom anna dei som er til bruk i internasjonale forhandlingar (WTO, EU, EFTA), og rapportering i samsvaret med internasjonale forpliktingar.

Direktoratet skal òg halde fram med å følgje med på konkurransesituasjonen til verdikjeda for mat. Ldir vil vidare følgje med på dei nasjonale og internasjonale marknadene for landbruksvarer, sørgje for å ha relevant og oppdatert informasjon om forsyningssituasjonen, og analysere og rapportere på utviklinga.

Direktoratet skal vidare byggje opp kunnskap om politikk og regelverksutvikling i EU, og ha oversikt over kva for konsekvensar EØS-avtalen har for forvaltning av dei økonomiske og juridiske verkemidla direktoratet forvaltar.

Digitalisering og organisasjon

Direktoratet skal vere ein effektiv og brukarretta organisasjon som leverer gode tenester til brukarane, har høg grad av tillit og som samarbeider godt med brukarane og samarbeidspartnarar. Digitalisering er eit sentralt verkemiddel for å nå desse måla.

Direktoratet skal halde fram arbeidet med å forbetre, fornye og effektivisere verksemda og tenestene. Direktoratet satsar målretta på å styrkje den digitale kompetansen i verksemda med eit eige kompetanseprogram.

Rapport 2025

Det blei nytta 302,6 mill. kroner.

Direktoratet la vekt på å vidareutvikle verksemda og tenestene sine. Direktoratet leverte eit omfattande utgreiingsmateriale og prognosar til jordbruksoppgjæret og til forhandlingane om rein-driftsavtalen. Direktoratet var òg ein sentral bidragsytar i ulike utval og arbeidsgrupper.

Areal, skogbruk, haustbare viltressursar, ressursforvaltning, klima, miljø og økologisk jordbruk

Direktoratet har vidareført arbeidet med å leggje til rette for ein berekraftig jordbruksproduksjon. Direktoratet fekk i 2025 nasjonalt koordineringsansvar for den nye gjødselbrukforskrifta, og sam-

arbeider med Miljødirektoratet, Mattilsynet og Helsedirektoratet om oppfølginga av denne.

Om lag 23 000 jordbruksføretak fekk tildelt regionale miljøtilskott for til saman om lag 1,1 mrd. kroner. Det gjekk mest tilskott til tiltak for å redusere avrenning til vassdrag og kyst, og tiltak for å ta vare på kulturlandskapet. Landbruksdirektoratet leverte utgreiing om prinsipp for og utfordringar med å gi regionale miljøtilskott til lovpålagde tiltak, og følgde opp ekstern evaluering av tilskottsordninga.

Direktoratet har gjennomført fleire utgreiingsoppdrag og delteke aktivt i arbeidet for å styrkje kunnskapsgrunnlaget som basis for vidareutvikling av miljø- og klimatiltak i jordbrukssektoren. Viktige tema som direktoratet har arbeidd med er tilskott til klimarådgiving, lagring av husdyrgjødsel, og forvaltningsstøtte til krav til spreieareal for husdyrgjødsel. Direktoratet har ført vidare arbeidet i sekretariatet for *Regnskapsgruppa for klimaavtalen* mellom regjeringa og jordbruksnæringa.

Direktoratet har arbeidd med å bidra til eit aktivt og berekraftig skogbruk, gjennom mellom anna å samarbeide med Miljødirektoratet om utgreiinga av kunnskapsgrunnlaget om den økologiske tilstanden i norsk skog, forbetningsarbeid for kart over naturskogs nærleik, og oppdatering av det årlege kunnskapsgrunnlaget om korleis Noreg kan redusere nasjonale klimagassutslipp og auke karbonopptaket. Direktoratet har òg arbeidd med å følgje opp Stortingets vedtak om å gjennomgå *Miljøregistreringar i skog* (MiS).

Direktoratet har bidrege inn i arbeidet med å utarbeide høyringsnotat og forskrift for innføring av EUs avskogingsforordning i norsk rett og samanfatting av høyringsinnspel. Direktoratet har i samarbeid med Miljødirektoratet arbeidd med tolking av forordninga, og formidling og rettleiing overfor næring og forvaltning. Det har mellom anna skjedd gjennom dialog med *Skogsstyrelsen* i Sverige og andre lands ansvarlege styresmakter.

På naturskadeområdet har direktoratet hatt stor arbeidsmengd heile året som følgje av ekstremvêret *Hans* hausten 2023 og etterslep etter dette.

Direktoratet har ansvaret for forvaltning av ordningar for erstatning og kompensasjon etter avvikling av hald av pelsdyr. I 2025 blei det arbeidd med å gi dei siste endelege tilbod til søkjarar om erstatning og til klagehandsaming.

Når det gjeld forvaltning av haustbare viltressursar, har direktoratet flytta alle digitale tenester frå Miljødirektoratet til Landbruksdirektoratet.

Direktoratet har arbeidd med å ta vare på den landbruksfaglege sida (husdyr og rein) i den todelte målsetjinga i rovviltpolitikken. Direktoratet har delteke i ulike nasjonale forum, og samarbeidd med Miljødirektoratet på temaet tap av beitedyr til rovvilt.

Reindrift

Fleire reinbeitedistrikt i Aust- og Vest-Finnmark er framleis over sitt fastsette øvre reental, og Landbruksdirektoratet har halde fram oppfølginga av desse distrikta. Reindriftsstyret vedtok i 2025 ein plan for oppfølging av reental for ti reinbeitedistrikt, med krav om utarbeiding av eigen reduksjonsplan.

Direktoratet har vidareført arbeidet med å byggje opp eit fagmiljø for arealforvaltning og reindrift, og styrkt informasjonen om arealbruken til reindriftra.

Direktoratet har òg prioritert den koordinerande rolla dei har i beredskapsarbeidet, og har arrangert eit felles årleg møte for beredskapsutvala.

Inntekts- og velferdspolitiske tiltak

Direktoratet har halde fram med å forbetre arbeidet knytt til kontroll med tilskottsforvaltninga som er lagd til lokal og regional forvaltning. Direktoratet hadde òg kontakt med statsforvaltaren for å formidle fag- og forvaltningskompetanse. Innan produksjonstilskott blei det etablert ei ny ordning for pristilskott for økologisk frukt, bær, grønsaker og potet. I tillegg blei det etablert ei prøveordning for teigbasert tilskott for utvalde areal i Nord-Noreg.

Landbruksdirektoratet forvaltar den mellombels straumstøtteordninga for jordbruks- og veksthusnæringa. Det var om lag 9 000 jordbruksføretak som fekk utbetalt straumstøtte i 2025. 23 unike vatningslag og 171 unike veksthusforetak fekk utbetalt straumstøtte.

Marknadstiltak, handel og industri

Forvaltninga av importvernet er sentral for å sikre avsetjing av norsk produksjon og stabile prisar i den norske marknaden, samstundes som direktoratet legg til rette for import ved underskott. I 2025 var det mangel på storfe og svin, og tollavgiftssatsen blei sett ned store delar av året. For egg betra marknaden seg, men det var framleis behov for redusert tollsats gjennom året.

Oppbygging av beredskapslager for matkorn heldt fram som planlagt. Ei partssamansett

arbeidsgruppe vurderte moglegheiter for å styrkje norsk kornproduksjon og sjølvforsyning. Direktoratet leia òg to arbeidsgrupper som i 2025 gjennomgjekk sentrale element i reguleringa av mjølkesektoren og vurderte moglege forbetringar i marknadsordninga for mjølk etter innføringa av volummodellen i 2024.

Direktoratet deltok i frihandelsforhandlingar, implementerte handelsavtalen med India, og bidrog i analysar av handelspolitiske utviklingstrekk. Direktoratet støtta òg departementet i oppfølging av handelsavtalar innanfor EØS. Vidare deltok direktoratet i arbeidet med regjeringa sitt *Vegkart for den landbruksbaserte næringsmiddelindustrien* frå 2025.

Digitalisering og organisasjon

Direktoratet sitt arbeid med digitalisering er sentralt for å utvikle ei enkel, brukarorientert og effektiv forvaltning, styrkje kunnskapsrolla og fremje innovasjon i tenestene.

Direktoratet har arbeidd med nytt landbruksregister, digitalisering av konsesjonsavklaringar og gjødselregelverk, ei ny løysing for innrapportering og utbetaling av prisnedskrivningstilskott, i tillegg til innkrevjing av forskingsavgift og omsetningsavgift for korn. IT-porteføljen for haustbart vilt er overført frå Miljødirektoratet, og fagsystem er migrert til NAVs skyplattform (Nais). Satsinga på kunstig intelligens blei òg styrkt.

Landbruksdirektoratet har ansvar for *Landbruks- og matCERT*, og samarbeider med sentrale verksemder om handtering av IKT-hendingar. I 2025 blei det òg gjennomført ei felles øving.

Vidare er det etablert ny beredskapsorganisasjon, og gjennomført arbeid med tryggingssystem og risikoanalyse. Strategisk plan for 2026–2031 blei òg revidert.

Post 21 Spesielle driftsutgifter – Beredskapslagring av korn

Formålet med løyvinga er å finansiere beredskapslager av matkorn for å gi auka sikkerheit i forsyninga av matkorn til den norske marknaden. Dette arbeidet er viktig for å stå betre rusta om det skulle oppstå forstyrringar i verdikjedene, til dømes som følgje av store miljøødeleggingar eller sikkerheitspolitiske kriser. Ordninga er innretta slik at staten kjøper lagertenester av driftsoperatørane i marknaden.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 87,7 mill. kroner til kjøp av matkorn og lager-

tenester, for å nå målet om at det innan 2029 skal vere på plass eit beredskapslager tilsvarande tre månaders forbruk av matkorn. Ordninga inneber at staten inngår fleirårige kontraktar med private aktørar.

Rapport 2025

Det blei nytta 72,0 mill. kroner. Det blei inngått kontraktar med ei varigheit på 25 år for lagring med oppstart i åra 2026 til og med 2029. Konkurransane blei gjennomførte i tråd med lov om offentlege anskaffingar ved utlysing på *Doffin*. Signeringa av dei siste kontraktane blei kunngjort i august 2025. Det blei kjøpt inn og lagra 15 000 tonn korn hausten 2025. Samla sett er det berekna at kostnadene ved lagring, innkjøp av korn og administrasjon i 25 årsperioden vil bli om lag 1 380 mill. kroner.

Post 45 Større utstyrskjøp og vedlikehald, kan overførast

Løyvinga gjeld større utstyrskjøp og vedlikehald for reindriftsforvaltninga. Løyvinga skal mellom anna dekkje utgiftene til oppfølging av Noregs ansvar ved gjennomføringa av internasjonale avtalar knytte til reindrift, og til oppføring og vedlikehald av grensegjerde mot Russland, Finland og Sverige. Norsk-finsk reingjerdekomisjon følgjer opp norsk-finsk reingjerdekonvensjon. Løyvinga skal dekkje kostnader til møta i kommisjonen. Løyvinga skal vidare dekkje utgiftene til oppfølging av reinbeiteavtalar i Røros-regionen. Posten skal òg dekkje eventuelle erstatningskrav frå finske og russiske styresmakter i samsvar med gjeldande reingjerdekonvensjon og avtalar.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 13,6 mill. kroner.

Det er eit stort behov for vedlikehald av reingjerde mot Finland og Russland, og dette skal prioriterast i 2027.

Rapport 2025

Det blei nytta 13,0 mill. kroner. Ein del av midla gjekk til kritisk vedlikehald av reingjerde mot Russland, Finland og Sverige, og til gjerdar i Røros-regionen og i Hemsedal og Lærdal. Vidare blei det utbetalt erstatning til finske styresmakter for norsk rein som kryssa grensa til Finland, og dekt utgifter til møte i norsk/finsk reingjerdekomisjon. Det blei òg nytta midlar til hytter og drift og vedlikehald av feltkøyretøy.

Post 50 Arealressurskart

Løyvinga gjeld vedlikehald av arealressurskart (AR5), som gir næringsdrivande og forvaltninga tilgang til arealinformasjon av høg kvalitet.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 8,2 mill. kroner.

Rapport 2025

Det blei nytta 8,3 mill. kroner. Løyvinga blei brukt til arbeidet med vedlikehald av arealressurskarta (AR5) hos Norsk institutt for bioøkonomi. Karta blir viste mellom anna i løysinga *Gårdskart* på nett, som er sentral ved kontroll i samband med tilskottsordningar.

Post 60 Tilskott til veterinærdekning

Løyvinga skal bidra til tilfredsstillande tilgang på tenester frå dyrehelsepersonell.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 235,5 mill. kroner.

Den største delen av løyvinga går til tilskott til klinisk veterinærvakt utanom ordinær arbeidstid. I framlegget til løyving er det òg sett av midlar til kostnader med å administrere veterinærvakt for kommunar. Tilskotta blir fordelte til kommunane ut frå ei fastsett vaktinndeling. Landbruksdirektoratet deler midlane ut til kommunane.

Løyvinga omfattar òg stimuleringsiltak som kommunane kan bruke til å sikre tilfredsstillande tilgang på tenester frå dyrehelsepersonell i næringssvake distrikt. Midlane vil bli prioriterte til kommunar som har problem med å få stabil tilgang på veterinærtenester, og som legg planar for gode lokale løysingar. Departementet legg til grunn at om lag ein firedel av kommunane vil oppfylle kriteria for å kunne søkje om midlar frå denne delen av løyvinga. Eit mindre beløp kan tilsvarende brukast på Svalbard.

Tilstrekkeleg tilgang på veterinærtenester er viktig av omsyn til dyrehelse, dyrevelferd og mattryggleik, og for å kunne ha eit aktivt landbruk i heile landet.

Rapport 2025

Det blei nytta 201,4 mill. kroner. 154 mill. kroner til klinisk veterinærvakt blei fordelt til kommunane. 39 mill. kroner i tilskott til stimuleringsiltak gjekk i hovudsak til driftsstøtte til veterinærar. 5,8 mill. kroner blei nytta til administrative kostnader til kommunane og eit mindre beløp til veterinærtenester på Svalbard.

Post 61 Tilskott til skrantesjukeprøver frå fallvilt

Formålet med løyvinga er å dekkje utgifter kommunar har med prøvetaking og kartlegging av skrantesjuke frå fallvilt av hjortedyr. Landbruksdirektoratet forvaltar ordninga. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 1,4 mill. kroner.

Rapport 2025

Midlane til skrantesjukeprøver frå fallvilt av hjortevilt blei med verknad frå 2026 overførte frå Klima- og miljødepartementet til Landbruks- og matdepartementet. For rapportering for 2025, sjå Prop. 1 S (2026–2027) frå Klima- og miljødepartementet.

Post 70 Tilskott til fjellstuer

Formålet med løyvinga er å drifte dei tre stats-eigde fjellstuene Joatka, Mollisjok og Ravnastua. Fjellstuene bidreg til å halde oppe tryggleiken i veglaust terreng, mellom anna for reingjetarar, og har plikt til å halde ope heile året. Landbruksdirektoratet inngår kontrakt med dei som driv fjellstuene. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 913 000 kroner.

Rapport 2025

Det blei gitt tilskott til alle dei tre fjellstuene, og totalt blei det utbetalt 885 000 kroner. I tillegg til det faste driftstilskottet blei det òg gitt eit variabelt tilskott til innkjøp av naudsynt utstyr.

Post 71 Tiltak for berekraftig reindrift, kan overførast

Formålet med løyvinga er å finansiere ulike tilpassingar og tiltak for å leggje til rette for ei berekraftig reindrift. Reinteljing og oppfølging av godkjende bruksreglar er sentrale tiltak, i tillegg til kontrolltiltak retta mot grensekryssande reinbeite mellom Noreg og Sverige. Løyvinga skal nyttast til kontroll og oppfølging av fastsett reintal og godkjende bruksreglar. Løyvinga skal òg nyttast til kontroll av grensekryssande reinbeite og handheving av beitetider og bruk av beiteområde.

Betre kunnskap om produksjon og tap er avgjerande både for å dempe konflikter og for ei berekraftig forvaltning av reindriftsnæringa. Kostnader ved slik kunnskapsutvikling blir dekte av posten. Løyvinga kan òg nyttast til å dekkje overvakingsprogrammet for Finnmarksvidda, enkelte

utviklings- og utgreiingskostnader og arealbrukskart for reindriften.

Løyvinga går òg til utgifter ved *Nasjonalt kontaktforum for reindrift*, arrangert av statsforvaltaren, og eventuelle tiltak i reindriftsnæringa ved radioaktivt avfall.

Oppfølging av fastsett reintal og godkjende bruksreglar, saman med kontrolltiltak retta mot grensekryssande reinbeite mellom Noreg og Sverige, er prioriterte oppgåver i 2027.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 6,1 mill. kroner.

Rapport 2025

Det blei nytta 7,4 mill. kroner. Det er nytta midlar til å dekkje utgifter til Landbruksdirektoratets utviklingsprosjekt for reinteljing med KI og drone. Vidare har statsforvaltaren gjennomført reinteljing i eitt distrikt i Finnmark og eitt distrikt i Nordland. Det blei òg nytta midlar til ulike kontrolltiltak knytte til grenseoverskridande reindrift mellom Noreg og Sverige, oppfølging av ulovlege forhold, *Nasjonalt kontaktforum for reindrift* og tiltak for berekraftig reindrift i Finnmark.

Post 72 Erstatningar ved ekspropriasjon og leige av rett til reinbeite, overslagsløyving

Løyvinga skal dekkje erstatningar ved ekspropriasjon av rett til reinbeite i Trollheimen, jf. føresetnadene i overskjønnet heimla av Frostating lagmannsrett 2. september 1999, og beiteleige ut frå inngåtte reinbeiteavtalar med grunneigarane i Trollheimen.

Løyvinga skal òg dekkje beiteleige til Trollheimen/Igelfjellet reinbeiteforeining, på bakgrunn av brev frå departementet av 23. mai 2016.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 670 000 kroner for å dekkje inngåtte avtalar.

Rapport 2025

Det blei nytta 591 000 kroner. Det blei utbetalt erstatning til 44 grunneigarar i Trollheimen. Beiteleige til Trollheimen/Igelfjellet reinbeiteforeining for driftsåret 2024/2025 er òg dekt over denne posten.

Post 73 Tilskott til erstatningar m.m. etter offentlege pålegg i plante- og husdyrproduksjon, overslagsløyving

Formålet med løyvinga er å gi produsentar erstatning for tap og dekning av visse utgifter i samband

med pålagde tiltak mot sjukdommar, smittestoff og skadegjerarar hos dyr og planter, jf. § 22 i Ot.prp. nr. 100 (2002–2003) *Om lov om matproduksjon og mattrygghet mv. (matlova)*. Løyvinga skal òg dekkje tap i samband med tiltak som blir sette i verk som følgje av resistente bakteriar (MRSA) i svinehaldet, tiltak for å redusere innhaldet av radioaktivitet i storfe og småfe, og enkelte andre kompensasjonar for å lette etterleving av krava i matlova og plikter i primærproduksjonen, jf. matlova § 31. Landbruksdirektoratet kan, etter søknad og i spesielt krevjande saker, dekkje heile eller delar av statsforvaltaren sine kostnader ved kjøp av spesialistvurderingar som trengst for å handsame erstatningssakene på denne posten.

Situasjonen i Ukraina fører til auka behov for innkjøp av giesesalt til beredskapslager. Det går føre seg ein regodkjenningsprosess av tilsetningsstoffet giesesalt i EU. Vidare bruk føreset at stoffet blir regodkjent som tilsetningsstoff. Godkjenningsprosessen kan utløyse ytterlegare kostnader i 2027.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 55,6 mill. kroner.

Rapport 2025

Det blei nytta 72,8 mill. kroner. Det blei utbetalt om lag 66,8 mill. kroner i samband med erstatning etter pålagde tiltak i husdyrbesetningar. Store delar av utbetalingane gjekk til dekning av kostnader ved sanering for *Aviær influensa* og *Storfetuberkulose*.

I tillegg blei det utbetalt mindre beløp knytt til erstatning etter offentleg pålegg i planteproduksjon. Erstatningsutbetalingane gjaldt tiltak mot *Phytophthora ramorum*, *tospovirus*, *kvit ringråde* og *pærevisnesjuka*. Enkelte stader på indre Austlandet og i Midt-Noreg er det framleis spor av radioaktivt nedfall i utmarka etter atomulykka i Tsjernobyl. For å redusere opptaket beitedyra har av radioaktivt cesium frå utmarksbeite, blir det brukt saltslikkestein tilsett giesesalt på slutten av beitesesongen.

I 2025 heldt prosessen med EU-godkjenning av førtilsetningsstoffet giesesalt fram, då ein ønskjer å oppretthalde moglegheita for nedfôring. Det blei nytta om lag 4,6 mill. kroner til lagerhald av giesesalt og saltslikkesteinar tilsett giesesalt, i tillegg til regodkjenningsprosessen.

Post 74 Kompensasjon til dyreeigarar som blir pålagt beitenekt

Formålet med løyvinga er å gi dyreeigarar økonomisk kompensasjon når Mattilsynet som følgje av

fare for rovviltangrep, gjer vedtak om beiterestriksjonar for storfe og småfe med heimel i dyrevelferdslova.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 500 000 kroner.

Rapportering 2025

Det blei ikkje nytta midlar på posten.

Post 75 Støtte til jordbruks- og veksthusnæringa for ekstraordinære straumutgifter, overslagsløyving

Primærprodusentar i jordbruket, veksthus og vatningslag fekk frå desember 2021 ei mellombels ordning med straumstøtte. Formålet med straumstøtteordninga for jordbruks- og veksthusnæringa, som følgje av ekstraordinære straumutgifter, er å bidra til at norsk matproduksjon og norsk produksjon i veksthus kan oppretthaldast trass i dei ekstraordinære utgiftene til straum. Løyvinga kan òg bli brukt til administrative kostnader i samband med ordninga.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 272,2 mill. kroner for 2027. Straumstøtteordninga for jordbruket gjeld for primærprodusentar, og har ei grense for maksimalt forbruk på 60 000 kWt per føretak per måned. Straumstøtteordninga for veksthus og vatningslag har inga avgrensing på forbruk.

Rapport 2025

Det blei nytta 41,9 mill. kroner, inkludert kostnader til administrasjon og utvikling av eit system for forvaltning av ordninga. Ordninga er forvalta av Landbruksdirektoratet.

Post 77 Tilskott til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhald, kan overførast

Formålet med løyvinga er å gi kompensasjon etter avvikling av pelsdyrhald. Stortinget vedtok i 2019 eit forbod mot hald av pelsdyr etter 1. februar 2025. Den opphævelege kompensasjonsordninga er endra som følgje av lovvedtak i juni 2021. Dei nye reglane tredde i kraft i mars 2022. Oppdrettarane har no rett på erstatning utmålt anten etter utmålingsreglane i ekspropriasjonserstatningslova så langt dei passar, eller ut frå nedskriven gjenkjøpsverdi. I tillegg blir kostnader til riving og opprydding av pelsdyranlegg dekte over posten. Ordningane knytte til kompensasjon for forventede lågare framtidig alderspensjon som følgje av for-

bodet mot pelsdyrhald og kompensasjon til pelseri og førkjøkken, blir òg dekte over posten.

Løyvinga kan òg brukast til administrative kostnader i samband med ordninga. Dette omfattar òg kostnader til taksering av pelsdyranlegg og eventuelle kostnader til skjønnsprosessar.

Kompensasjonen er ei regelstyrt ordning, og det vil bli gjort framlegg om auka løyving dersom utbetalingane blir større enn tilgjengelege midlar på posten. Kompensasjonen vil bli utmålt og utbetalt etter eit fastsett regelverk.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 10,0 mill. kroner. Tilsegn om kompensasjon kan fordele seg mellom fleire år og bli utbetalt i seinare budsjettår. Det blir difor gjort framlegg om ei tilsegnsmakt på 68,1 mill. kroner, jf. framlegg til vedtak IV.

Rapport 2025

Det blei nytta 319,7 mill. kroner.

Det blei utbetalt om lag 210,2 mill. kroner i erstatning etter lov om forbod mot hald av pelsdyr. Vidare blei det utbetalt om lag 96,8 mill. kroner som kompensasjon for riving og opprydding av pelsdyrhus. Det blei òg nytta mindre beløp til kompensasjon for lågere årleg alderspensjon, kompensasjon til pelseri og førkjøkken og til taksering av pelsdyranlegg.

Post 78 Tilskott til omstilling ved avvikling av pelsdyrhald, kan overførast

Departementet gjer ikkje framlegg om ei løyving på posten for 2027.

Rapport 2025

Det blei nytta 13,2 mill. kroner, der hovuddelen er utbetalingar av tilskott til omstilling som blir forvalta av Innovasjon Norge.

Formålet med ordninga har vore å lette omstillinga for pelsdyroppdrettarar i samband med forbod mot hald av pelsdyr, jf. Prop. 99 L (2018–2019) *Lov om forbud mot hold av pelsdyr*. Dette omfatta i hovudsak ei ordning med tilskott til omstilling som blir forvalta av Innovasjon Norge. Løyvinga blei òg nytta til tilskott til arbeidsretta kompetanseheving for pelsdyroppdrettarar, forvalta av Landbruksdirektoratet, og til administrative kostnader i samband med ordningane.

Post 79 Tilskott til reindrifta for del av verdiskaping frå vindkraft

Formålet med løyvinga er å overføre ein del av verdiskapinga frå vindkraftproduksjon til reindrifta som blir påverka av denne. Tilskottet blir gitt til reinbeitedistrikt eller siidaer der eit vindkraftprosjekt, aleine eller sett i samanheng med andre tiltak, kan ha negative konsekvensar for reindrifta. Ordninga omfattar vindkraftproduksjon frå anlegg som er konsesjonspliktige etter energilova. Framlegget til løyving for 2027 er berekna på grunnlag av vindkraftproduksjonen i 2025. Tilskottet blir gitt på grunnlag av ei konkret vurdering av for kva siida/reinbeitedistrikt vindkraftverket, aleine eller sett i samanheng med andre tiltak, kan få negative konsekvensar. Landbruksdirektoratet forvaltar ordninga. Midlane skal overførast til distriktsfond eller siidafond, og skal disponerast etter vedtektene for dei respektive fonda.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 6,0 mill. kroner.

Rapport 2025

Det blei nytta 5,7 mill. kroner, fordelt på 11 tilskottsmottakarar. Det blei utbetalt tilskott til alle reinbeitedistrikt og siidaer som oppfylte vilkåra.

Post 80 Beredskapslager matmjøl

Formålet med løyvinga er å bidra til forsynings-sikkerheit av matmjøl for befolkninga i Troms og Finnmark. Landbruksdirektoratet forvaltar ordninga. Landbruksdirektoratets kostnader til forvaltning av ordninga blir òg dekte av løyvinga.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 1,0 mill. kroner.

Rapport 2025

Det blei nytta eit mindre beløp på posten til dekning av utgifter knytte til utgreiing av moglege løysingar for ordninga.

Post 82 Tilleggsareal for Fosen reinbeitedistrikt

Staten har i samband med meklingsavtalane mellom Sør-Fosen siyte og Fosen vind, og Nord-Fosen siyte og Roan vind, forplikta seg til å skaffe eit tilleggsareal for vinterbeite for Fosen reinbeitedistrikt. Norsk institutt for bioøkonomi har greidd ut aktuelle område og gitt ei klar tilråding om

området Håmmålsfjellet-Sålekinna. Regjeringa arbeider vidare med å vurdere dette området. Norconsult har gjennomført ei utgreiing av konsekvensar for andre interesser. Denne utgreiinga er sendt på høyring med høyringsfrist i oktober 2026.

Utgiftene vil mellom anna kunne omfatte tiltak for kommunane i området, kjøp av konsulenttenester til konsekvensutredning og reguleringsplanprosess, avbøtande tiltak i tillegg til avtalar om leige av reinbeite med grunneigarar og fjellstyre.

Rapport 2025

Det blei løyvd 100 mill. kroner på posten i 2025. Løyvinga blei overført til 2026, og skal dekkje kostnadene fram til arbeidet med tilleggsareal er avslutta. Det blei ikkje utbetalt midlar i 2025.

Post 83 Tiltak for sameksistens mellom reindrift og jordbruk

Formålet med løyvinga er å gjennomføre tiltak som kan leggje til rette for sameksistens mellom reindrift og jordbruk. Landbruks- og matdepartementet etablerte i januar 2024 eit utval for betre sameksistens mellom reindrift og jordbruk. Bakgrunnen for at utvalet blei etablert er prosessen med å leggje til rette for tilleggsareal for Fosen reinbeitedistrikt, men utvalet er ikkje involvert i denne prosessen. Utvalet skulle sjå nærare på kva som er utfordringane mellom reindrift og jordbruk i Nord-Østerdalen, knytte til den sør-austlege grensa for det samiske reinbeiteområdet.

Utvalet leverte sin rapport i juni 2026. Framlegget til løyving på posten er ei ramme for å gjennomføre tiltak som utvalet har anbefalt.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 15,0 mill. kroner.

Rapport 2025

Posten blei oppretta i 2026.

Post 84 Tilskott til ordninga for betre tilgang på veterinærtenester

Formålet med løyvinga er å leggje til rette for betre tilgang til veterinærtenester i distrikta.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 6,0 mill. kroner. Løyvinga skal nyttast til å følgje opp tiltak som kan gi betre tilgang til veterinærtenester i distrikta, jf. råda i rapporten om tilgangen på veterinærtenester, frå ei arbeidsgruppe nedsett av Landbruks- og matdepartementet. Eitt av tiltaka som blei tilrådd var å etablere ei mentorordning for nyutdanna og nytilsette veterinærar for å få fleire til å ville arbeide med produksjonsdyr i distrikta. Etter eit pilotprosjekt i regi av *Den Norske Veterinærforening (DNV)*, blir det lagt opp til ein overgang til varig drift frå 2027. Forvaltning av tilskottsordninga er lagt til Landbruksdirektoratet. DNV vil framleis ha ei rolle i denne ordninga.

Rapport 2025

Posten er ny frå 2027. Midlane var tidlegare budsjetterte på kap. 1142, post 60.

Kap. 4142 Landbruksdirektoratet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsinntekter, refusjonar m.m.	52 393	55 367	57 416
	Sum kap. 4142	52 393	55 367	57 416

Post 01 Driftsinntekter, refusjonar m.m.

Posten gjeld driftsinntekter som Landbruksdirektoratet har i samband med mellom anna sekretariatet for Omsetningsrådet, styret for Fondet for forskingsavgift på landbruksprodukt, og styret for Utviklingsfondet for skogbruket, administrasjon

av ulike fond, prisutjamningsordninga og kvoteordninga for mjølk. Inntektene er budsjettert til 57,4 mill. kroner for 2027.

Rapport 2025

Inntektene blei 52,4 mill. kroner.

Kap. 1148 Naturskade – erstatningar

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
71	Naturskade – erstatningar, <i>overslagsløyving</i>	122 535	173 100	134 300
	Sum kap. 1148	122 535	173 100	134 300

Post 71 Naturskade – erstatningar, *overslagsløyving*

Løyvinga skal dekkje erstatningar for naturskade det ikkje er mogleg å forsikre seg mot gjennom ei ordinær forsikringsordning.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 134,3 mill. kroner og ei tilsegnfullmakt på 146,3 mill. kroner, jf. tabell 5.5 og framlegg til vedtak IV.

Tabell 5.5 Løyving og tilsegnfullmakt naturskadeerstatningar (i mill. kroner)

Ansvar 1.1.2026	155,5
+ Venta tilsegner og administrative kostnader i 2026	144,3
= Sum	299,8
- Venta erstatningsutbetalingar i 2026	142,7
= Venta ansvar 31.12.2026	157,1
+ Venta nye tilsegner i 2027	113,0
+ Takseringskostnader, IKT-vedlikehald o.a.	10,5
= Sum	280,6
Framlegg til løyving i 2027	134,3
Framlegg til tilsegnfullmakt i 2027	146,3

Løyvinga skal òg dekkje kostnader ved taksering av skadar, informasjonstiltak og andre tiltak som bidreg til å redusere skadeverknadene av framtidige naturulykker. Vidare skal løyvinga dekkje utgifter som trengst til ekstrahjelp, kompetansetiltak og vedlikehald og vidareutvikling av IKT-systemet for ordninga, og administrative kostnader ved *Klagenemnda for naturskadesaker*. Landbruksdirektoratet forvaltar ordninga.

Rapport 2025

Det blei i 2025 nytta 122,5 mill. kroner.

I 2025 blei det handsama 1 328 saker. Det blei gitt tilsegner om erstatning for om lag 155,1 mill. kroner. Ansvarer som utgjer gitte, men ikkje innfridde tilsegner om erstatning, var 31. desember 2025 på 155,5 mill. kroner.

Kap. 1149 Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
51	Tilskott til Utviklingsfondet for skogbruket	3 666		
53	Utvikling av metodikk for fleirbruk i skogbruksplanlegginga	6 522		
60	Flaskehalsprosjekt for vegar for skogbruket, <i>kan overførast</i>		25 000	10 548
71	Tilskott til verdiskapingstiltak i skogbruket, <i>kan overførast</i>	52 190	57 932	26 800
73	Tilskott til skog- og klimatiltak, <i>kan overførast</i>	47 751	86 000	57 763
	Sum kap. 1149	110 129	168 932	95 111

Post 51 Tilskott til Utviklingsfondet for skogbruket

Utviklingsfondet for skogbruket har til formål å støtte opp om forskning, utvikling, informasjon og opplæring innanfor skogbruket. Fondet skal bidra til prosjekt som utviklar og styrkjer skogbruket som ei rasjonell, økonomisk og berekraftig næring. Landbruksdirektoratet er sekretariat for fondet. Fondet er under avvikling. Departementet gjer ikkje framlegg om løyving i 2027, og legg opp til at fondet blir avvikla når kapitalen i fondet er brukt opp.

Rapport 2025

Det blei nytta 3,7 mill. kroner.

Post 53 Utvikling av metodikk for fleirbruk i skogbruksplanlegginga

I samband med handsaming av Prop. 146 S (2024–2025) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2025*, jf. Innst. 540 S (2024–2025), vedtok Stortinget å løyve 10,0 mill. kroner for å utvikle metodikk for fleirbruk i skogbruksplanlegginga. Departementet gjer ikkje framlegg om løyving i 2027.

Rapport 2025

Det blei nytta 6,5 mill. kroner. Det kom inn sju søknader. Landbruksdirektoratet tildelte og utbetalte midlar til fire prosjekt.

Post 60 Flaskehalsprosjekt for vegar for skogbruket, kan overførast

Formålet med løyvinga er å styrkje infrastrukturen for tømmertransport. Midlane skal gå til kommunale og fylkeskommunale vegar, der flaskehalsar er til hinder for effektiv transport. Ordninga skal bidra til å gjere vegane meir framkommelege for tømmertransport og styrkje verdikjedene i skogbruket. Det blir i 2026 arbeidd med utvikling av retningslinjer og iverksetjing av ordninga. Landbruksdirektoratet forvaltar midlane.

Posten var ny frå 2026. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 10,5 mill. kroner. Av omsyn til at enkelte prosjekt går over fleire år er det knytt ei tilsegnsmakt til posten. Det blir gjort framlegg om ei tilsegnsmakt på 4,5 mill. kroner, jf. tabell 5.6 og framlegg til vedtak IV.

Tabell 5.6 Løyving og tilsegnfullmakt – flaskehalsprosjekt for vegar for skogbruket (i mill. kroner)

Ansvar 1.1.2026	0,0
+ Venta tilsegner i 2026	25,0
= Sum	25,0
- Venta utbetalingar i 2026	10,0
= Venta ansvar 31.12.2026	15,0
+ Venta nye tilsegner i 2027	0,0
= Sum	15,0
Framlegg til løyving i 2027	10,5
Framlegg til tilsegnfullmakt i 2027	4,5

Post 71 Tilskott til verdiskapingstiltak i skogbruket, kan overførast

Løyvinga skal dekkje tilskott til vidareutvikling av ein betre transportinfrastruktur for skogbruket og andre verdiskapingstiltak i skogbruket.

Tilskott til investeringar i betre skogsvegar bidreg målretta til aktivt skogbruk og meir kostnadseffektivt transportarbeid ved forvaltninga av skogen, og til betre klimatilpassing. Gjennom tilskott til tømmerkaier har dei mest sentrale kaiene langs kysten no blitt bygde eller er under bygging. Sidan 2012 er 33 tømmerkaier ferdigbygde eller ombygde, to kaier er under bygging med arbeidsfrist ut 2027. Tilskott til tømmerkaiprojekt utover dette, må vurderast særskilt.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 26,8 mill. kroner. Av omsyn til at enkelte prosjekt går over fleire år er det knytt ei tilsegnfullmakt til posten. Det blir gjort framlegg om ei tilsegnfullmakt på 4,0 mill. kroner, jf. tabell 5.7 og framlegg til vedtak IV.

Tabell 5.7 Løyving og tilsegnfullmakt infrastrukturiltak (i mill. kroner)

Ansvar 1.1.2026	55,3
- Frafalte tilsegner	11,6
+ Venta tilsegner i 2026	39,1
= Sum	82,8
- Venta utbetalingar i 2026	59,6
= Venta ansvar 31.12.2026	23,2
+ Venta nye tilsegner i 2027	7,6
= Sum	30,8
Framlegg til løyving i 2027	26,8
Framlegg til tilsegnfullmakt i 2027	4,0

Rapport 2025

Det blei nytta 52,2 mill. kroner. Av dette blei det utbetalt 34,5 mill. kroner til tømmerkaier og 17,7 mill. kroner til skogsvegar.

Det blei bygd om lag 133 km nye skogsbilvegar og ombygde om lag 220 km eldre skogsbilvegar. Aktiviteten må sjåast i samheng med løyvingane til det same formålet på kap. 1150, post 50. Ansvaret knytt til ordninga var på 55,3 mill. kroner per 31. desember 2025.

Post 73 Tilskott til skog- og klimatiltak, kan overførast

Løyvinga skal dekkje tilskott til skog- og klimatiltak.

Klimatiltaka i skog er tettare skogplanting, gjødsling av skog, ungskogpleie og skogplanteforedling. Skogen tek opp CO₂, og karbon blir lagra i biomassen og i skogsjorda. Tiltaka blir rekna som kostnadseffektive og er blant dei billigaste klimatiltaka som kan gjennomførast nasjonalt.

Det er særleg viktig å prioritere ungskogpleie, sidan dette tiltaket både styrker skogen sitt karbonopptak og bidreg til ein meir klimatilpassa og robust skog som toler klimapåkjenningar og klimaskadar betre. Tilskott til ungskogpleie vil òg styrkje sysselsetjinga og rekrutteringa til næringa, til dømes gjennom *Job:U-prosjektet*.

Løyvinga skal vidare dekkje tilskott til stiftinga Det norske Skogfrøverk, som er basert på ein avtale med stiftinga frå 1995 om forvaltningsoppgåver. Det blir òg gitt tilskott til arbeid med langsiktig skogplanteforedling som skal møte dei

aukande klimautfordringane og behovet for å introdusere nye treslag i frøforsyninga.

Det kan òg vere aktuelt å gi tilskott til enkelte andre, avgrensa prosjekt knytt til mellom anna klimatilpassing av skogbruket.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 57,8 mill. kroner.

Rapport 2025

Det blei nytta 47,8 mill. kroner.

30,1 mill. kroner gjekk til tilskott til klimatiltak for auka opptak av CO₂ i skog. Av dette blei 19,8 mill. kroner nytta til tettare planting etter hogst. Vidare blei det nytta 4,5 mill. kroner til

gjødsling av skog og 5,8 mill. kroner til ungskogpleie.

Det blei òg tildelt 11,0 mill. kroner til stiftinga Det norske Skogfrøverk til forvaltningsoppgåver. Oppgåvene omfattar kontroll etter forskrift om skogfrø og skogplanter, produksjons- og utviklingsoppgåver og informasjons- og opplæringsiltak knytte til anlegg for frøproduksjon. Til klimatiltaket skogplanteforedling blei det tildelt 6,0 mill. kroner.

Det blei òg tildelt 650 000 kroner til Norsk institutt for bioøkonomi til prosjektet *PlanteValg*. Prosjektet skal gi skogeigaren og rettleiingsapparatet eit betre grunnlag for å velje best mogleg plantemateriale ved forynging av skog.

Kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i>	15 255	39 200	32 000
50	Tilskott til Landbrukets utviklingsfond	2 995 383	2 640 253	2 970 253
70	Marknadstiltak, <i>kan overførast</i>	292 478	317 550	407 750
71	Tilskott ved produksjonssvikt, <i>overslagsløyving</i>	71 695	104 400	132 400
72	Kompensasjon for tap – kadmium i lauk, <i>overslagsløyving</i>			5 000
73	Pristilskott, <i>overslagsløyving</i>	6 217 783	6 601 303	7 505 590
74	Direkte tilskott, <i>kan overførast</i>	17 460 405	17 886 445	19 590 306
77	Utviklingstiltak, <i>kan overførast</i>	379 152	452 791	520 797
78	Velferdsordningar, <i>kan overførast</i>	1 978 839	2 041 741	2 256 442
	Sum kap. 1150	29 410 990	30 083 683	33 420 538

Pristilskott og marknadstiltak

Tilskott for produsert volum og frakt (pristilskott), i tillegg til marknadstiltak, blir dekte av fleire ordningar under kap. 1150, post 70 og 73, og i nokon grad under post 77. Satsane er baserte på fastsette kriterium, slik som produktgruppe, levert volum, distrikt med meir. Grunnlaget for tilskotta som blir utbetalte til produsentane via eit omsetnadsledd, vil normalt vere det same som grunnlaget for oppgjeret mellom omsetnadsledd og produsent. Ordningane utgjer ein viktig del av avtalesystemet, med fleire mål og verkemiddel som verkar saman mot dei same måla. Resultatrapporteringa skjer samla basert på rapportering

frå *Budsjettnemnda for jordbruket* (BFJ) i samband med den årlege proposisjonen om jordbruksoppgjeret. I tillegg blir vurderingsrapportar og statusnotat frå heile forvaltninga nytta som grunnlag for å vurdere korleis dei enkelte ordningane verkar.

Tilskott som blir utbetalte via eit omsetnadsledd skil seg òg frå normalprosedyren ved at tilskottsmottakarane normalt ikkje søker om tilskott. Storleiken på tilskotta er ei direkte følge av levert vare til omsetnadsleddet. Omsetnadsledda gjer ikkje eigne vurderingar ved forvaltninga av tilskotta. Dei blir difor ikkje rekna som tilskottsforvaltarar, men som medhjelparar. Vidare blir det ikkje sendt eigne tilskottsbrev til, eller kravd rapport frå tilskottsmottakarane (produsentane). Til-

skottsbeløpet går normalt fram av avrekninga for kvar leveranse. Naudsynt kontroll blir sikra gjennom kontroll hos omsetnadsledda som leverer grunnlaget for utbetalingane, og som formidlar tilskottet til den enkelte produsenten. Vanlegvis blir det ikkje utført kontroll hos produsentane, men Landbruksdirektoratet har moglegheit til å kontrollere at rett sone er lagt til grunn for berekninga av tilskottet. Samla sett bidreg dette til ei kostnadseffektiv forvaltning av ordningane.

Direkte tilskott og tilskott til velferdsordningar m.m.

Desse ordningane ligg under jordbruksavtalen kap. 1150, post 74 og 78, og nokre ordningar under post 77. Dei direkte tilskotta er baserte på objektive kriterium slik som talet på dyr, areal, produksjonstype, mengd og distrikt. Satsane står i forhold til løyvd beløp og prioriteringar mellom ulike produksjonstypar, produksjonsomfang og lokalisering av driftseiningane. Velferdsordningane er i hovudsak tiltak for å refundere kostnader til avløyning for sjukdom og moglegheit for ferie/fritid i verksemdar med husdyrhald. Ein står her overfor den same problemstillinga når det gjeld målformulering og kriterium for måloppnåing, som for tilskott til marknadstiltak og pristilskott. For ordningane med direkte tilskott og velferdsordningar vil resultatrapporteringa òg i hovudsak skje samla basert på rapportering frå BFJ i samband med proposisjonen om jordbruksoppgjeret. Det er heller ikkje for denne gruppa av ordningar aktuelt å hente inn rapport frå tilskottsmottakarane. Her kan det ikkje stillast vilkår om kva midlane skal nyttast til, eller krevjast rapportering om bruken av midlane.

Kollektive overføringar

På enkelte område er det administrativt meir effektivt å overføre tilskott samla frå departementet og/eller Landbruksdirektoratet direkte til ein sams mottakar, framfor først å utbetale tilskott til kvar produsent, som så betaler inn til same sluttmottakar. Sjukepengeordninga for bønder, er finansiert gjennom ei kollektiv overføring frå jordbruksavtalen til Folketrygdfondet. Ei anna kollektiv overføring er innbetaling av omsetnadsavgift for frukt og grønt på post 70. Oppfølginga av desse ordningane vil vere å føre over løyvde beløp til rett mottakar. I tillegg må ein regelmessig vurdere om ordningane verkar som tiltenkt, og om overføringane gir eit rett uttrykk for reelle utgifter.

Forvaltning

Hovuddelen av forvaltninga av tilskotta under jordbruksavtalen er delegert til Landbruksdirektoratet som saman med statsforvaltarane, fylkeskommunane og kommunane forvaltar dei økonomiske verkemidla regionalt og lokalt. Størsteparten av dei administrative kostnadene til forvaltning av tilskottsordningane blir direkte dekte innanfor løyvingane på kap. 1142, kap. 1520 til statsforvaltaren i budsjettet til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, kap. 571 rammetilskottet til kommunane og kap. 572 rammetilskottet til fylkeskommunane frå Kommunal- og distriktsdepartementet. Løyvinga på kap. 1150, post 21, skal dekkje kostnader i samband med utgreiingar i arbeidsgrupper, evalueringar og utvikling av nye IKT- og fagsystem i Landbruksdirektoratet for forvaltning av tilskott på kap. 1150. For å kunne ha fleksibilitet kan det òg i nokre høve vere aktuelt å dekkje utviklings- og utgreiingskostnader over tilskottsordningane.

På enkelte område skjer forvaltninga av tilskott gjennom organ som ikkje er ein del av statsforvaltninga. Dette gjeld særleg Innovasjon Norge. Omsetnadsledda har ei medhjelparrolle i utbetalinga av tilskott til produsentane. I tilfelle der ikkje-statlege aktørar er tilskottsforvaltarar har departementet klargjort ansvar og oppgåver for desse aktørane. På nokre område er det fastsett at eit styre, utval eller råd skal tildele tilskottsmidlar, mens Landbruksdirektoratet er sekretariat og har ansvar for alle dei andre forvaltningsoppgåvene.

Departementet og tilskottsforvaltninga arbeider kontinuerleg med å ha så gode kontrollsystem som mogleg. Det er etablert prosessar for å styrkje statsforvaltaren sin kontrollfunksjon på landbruksområdet, mellom anna krav om at embeta årleg skal utarbeide ein risikobasert kontrollplan og gjennomføre føretakskontroll og forvaltningskontroll av kommunar. Statsforvaltaren og Landbruksdirektoratet følgjer elles opp kommunane gjennom rettleiing og rådgiving, kommunebesøk, og særskilde samlingar og kompetansetiltak. Det målretta arbeidet med kontroll og oppfølging av kontroll dei siste åra har gitt resultat. Det er likevel framleis behov for vidareutvikling av kontrollsystema i landbruksforvaltninga. Kommunane må ha tilstrekkeleg kompetanse og statsforvaltarane og kommunane må systematisk følgje opp avvik. Departementet følgjer opp området vidare framover, i tråd med det Riksrevisjonen har peika på i fleire samanhengar.

Rapport 2025

Det blei nytta 29 411,0 mill. kroner på kapittel 1150. Måla for landbrukspolitikken er omtalte i del I og II av proposisjonen. I tillegg til å produsere varer og tenester i marknaden, er norsk matsektor òg leverandør av ei rekkje fellesgode som ikkje kan omsetjast i marknaden, som mellom anna kulturlandskap og landbruksproduksjon i heile landet. Verkemidla bidreg til at måla for landbrukspolitikken blir nådde gjennom produksjon av varer og tenester for ein marknad, i kombinasjon med produksjon av slike fellesgode. Mange av tilskottsordningane verkar inn på fleire av måla samtidig. Det gjeld mellom anna tilskott som skal sikre det økonomiske grunnlaget for produksjon og velferd for næringsutøvarane. Verkemiddel som er meir målspesifikke vil òg kunne påverke andre mål.

Produksjon av trygg mat er òg ein grunnleggjande føresetnad for næringspolitikken i jordbruket, men dei spesifikke verkemidla er i stor grad av ikkje-økonomisk karakter, og dei politiske verkemidla ligg utanfor avtalen. Det finst òg fleire juridiske verkemiddel som kan verke mot same mål som dei økonomiske. Dessutan er dette tiltak og rammer for sjølvstendige næringsutøvarar. Alt i alt gjer dette at måloppnåinga ikkje kan vurderast ut frå det enkelte tiltak, men på indikatorar som viser utviklingstrekk i næringa samla sett.

Kap. 3 i Prop. 98 S (2025–2026) *Endringer i statsbudsjettet 2026 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2026)*, gir ei oversikt over sentrale utviklingstrekk for dei måla som er relevante for dei verkemidla som er omfatta av jordbruksavtalen.

Jordbruksoppgjøret 2026

Jordbruket sitt forhandlingsutval la fram sitt krav på vegner av Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag den 29. april 2026. Den 9. mai la staten fram sitt tilbod. Den 16. mai 2026, blei staten samd med Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag om ein jordbruksavtale for 2026–2027. Nærare omtale av krav, tilbod og gangen i forhandlingane er omtalt i kap. 2 i Prop. 98 S (2025–2026) *Endringer i statsbudsjettet 2026 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2026)*. Proposisjonen blei vedteken av Stortinget den 19. juni 2026 på grunnlag av Innst. 452 S (2025–2026) frå næringskomiteen.

I tråd med *Hovedavtalen for jordbruket* fastsette Staten og jordbruksorganisasjonane føre-

segner og tiltak i ein jordbruksavtale, i samsvar med Stortingets handsaming. Jordbruksavtalen omfattar målprisane for perioden frå 1. juli 2026 til 30. juni 2027 og tilskott som blir utbetalt i 2027. Den samla økonomiske ramma for jordbruksoppgjøret i 2026 var 3 660,0 mill. kroner. Målprisaiken blei berekna til 233,0 mill. kroner. Behovet for løyving på statsbudsjettet sitt kap. 1150 blei estimert til 3 237,0 mill. kroner, 94,0 mill. kroner er overførte verdiar frå 2025 og auka verdi av jordbruksfrådraget utgjer 96,0 mill. kroner. På bakgrunn av volumjusteringar i ettertid, blir det fremja forslag om å auke løyvingane på statsbudsjettet med 3 336,9 mill. kroner for 2027.

Budsjettframlegg 2027

Departementet gjer framlegg om å auke den samla løyvinga på kap. 1150 med 3 336,9 mill. kroner for 2027. Postane 71 og 73 er overslagsløyvingar der satsar og volum styrer løyvingens behovet.

Stortingets handsaming av Meld. St. 11 (2023–2024) *Strategi for auka sjølvforsyning av jordbruksvarer og plan for opptrapping av inntektsmoglegheitene i jordbruket* og Meld. St. 10 (2024–2025) *Prinsipper for tallgrunnlag m.m. i jordbrukspolitikken*, sette nye mål og la viktige premiss for jordbruksforhandlingane.

Den inngåtte jordbruksavtalen legg til rette for ein vekst som vil bidra til å inntektsmoglegheitene i jordbruket blir på nivå med samanlikningsgruppa òg i 2027. Partane i jordbruksoppgjøret blei samde om ei samla løyving på kap. 1150 i 2027 tilsvarende 33 320,7 mill. kroner. Som følgje av ein auke i produksjonsvolum, som påverkar løyvinga på post 73, blir det samla talet for volumjustert budsjett 33 420,5 mill. kroner.

Jordbruksoppgjøret inneber òg i år eit vesentleg bidrag for å styrkje klima-, natur- og miljøarbeidet i jordbruket. Tiltak som har klima-, natur- og miljøverknad blei auka med 1 523,4 mill. kroner frå 2026 til 2027, og samla utgjer desse ordningane 12 405,0 mill. kroner i jordbruksavtalen for 2027.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overførast

Formålet med løyvinga er å bidra til auka måloppnåing og meir effektiv tilskottsforvaltning gjennom å dekkje kostnader til utvikling av IKT-fagsystem i forvaltninga av tilskott, evalueringar av ordningane og til arbeidsgrupper som er sette ned av avtalepartane eller vedtekne av Stortinget. I

nokre tilfelle der kostnadene er direkte relaterte til konkrete tilskottsordningar, kan dei òg bli finansierte av posten.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 32,0 mill. kroner. Løyvinga vil i hovudsak bli nytta til digitaliseringstiltak, og dei største tiltaka i 2027 vil vere system for omlegging av teljedato for storfe og ny løysing for utrekning av pris- og mengedata.

Rapport 2025

Det blei nytta 15,3 mill. kroner.

Post 50 Tilskott til Landbrukets utviklingsfond

Løyvinga til Landbrukets utviklingsfond (LUF) skal nyttast i tråd med vedtektene til LUF. Fondsmidlane kan nyttast til tiltak som styrkjer og byggjer ut næringsgrunnlaget på landbrukseigedommar, og til aktivitetsfremjande tiltak innan eller knytte til landbruksnæringane. LUF omfattar verkemiddel for næringsutvikling, klima og miljø, kompetanse og rekruttering. Fleire av ordningane er knytte til utvikling og investeringar i landbruksnæringa, auka produksjon og omsetnad av lokal- og -drikke og økologisk mat, og utdanning, kompetanseheving og landbruksforskning. Gjennom risikoavlasting, støtte til oppstart og kompetanseutvikling skal verkemidla bidra til ein konkurransedyktig og framtidsretta landbruksproduksjon over heile landet.

Med bakgrunn i Prop. 98 S (2025–2026) *Endringer i statsbudsjettet 2026 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2026)* og Stortingets handsaming, jf. Innst. 452 S (2025–2026), gjer departementet framlegg om ei løyving på 2 970,3 mill. kroner, noko som er ein auke på 330,0 mill. kroner frå 2026. Tilskottsramma (kor mykje som blir tildelt dei enkelte ordninga under LUF) aukar med 250,0 mill. kroner til 3 047,7 mill. kroner. Løyvinga til fondet aukar då med 80 mill. kroner meir enn tilskottsramma frå fondet. Dette er ei vesentleg styrking av kapitalen i fondet som bidreg til betre likviditet.

Vidare blei avtalepartane i jordbruksoppgjøret samde om å tilføre fondet 12,1 mill. kroner i ein-gongsmidlar for 2026, der 2,0 mill. kroner skal styrkje ordninga med tilskott til investeringar i setrer med mjølkeproduksjon, jf. tabell 5.8. Restende tilførsel til fondet skal styrkje fondskapitalen, mellom anna ved å innfri attståande rentestøtteforpliktingar.

Nærare om tilskottsramma i LUF

Tabell 5.8 viser tilskottsramma for LUF i 2027, endringar i tilskottsramma frå 2026 til 2027, og endringar i 2026.

For 2027 er investeringstilskott for å møte dyrevelferdskrav og ordningar med klima- og miljøinnretning prioriterte. For fullstendige føringar for dei enkelte ordningane under LUF, sjå Prop. 98 S (2025–2026).

Tabell 5.8 Tilskottsramme LUF (i mill. kroner)

	2026	Ekstra 2026	2027	Endring
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	1 312,5		1412,5	100,0
Tilskott til investeringar i setrer med mjølkeproduksjon	6,0	2,0	11,0	5,0
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	13,0		13,0	0,0
Det store norske Grøntløftet	5,0		5,0	0,0
Regionale tilretteleggingsmidlar	64,0		64,0	0,0
Områderetta innsats				
Berekraftig matproduksjon i nord ¹	20,0		10,0	-10,0
Fjellandbruket	4,0		4,0	0,0
Rekruttering og kompetanse i landbruket				
Pilotprosjekt vidareutvikling av landbruksutdanning	3,0		3,0	0,0
Nasjonal modell for vaksenagronom	17,0		19,0	2,0
Regionale kompetansenettverk for lokalmat	21,0		24,0	3,0
Forsking og utvikling ²	95,5		106,0	10,5
Stiftinga Norsk mat	79,0		86,5	7,5
Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping	61,0		63,0	2,0
Bondens marked og Norsk Gardsost	3,0		5,0	2,0
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	228,0		244,0	16,0
Skogbruk	279,0		289,5	10,5
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	2,5		2,5	0,0
Midlar til konfliktførebyggjande tiltak jordbruk/reindrift	3,0		4,0	1,0
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	230,0		270,0	40,0
Drenering	151,0		190,0	39,0
MetanHUB	15,5		5,0	-10,5
Klimasmart landbruk	24,0		24,0	0,0
Tilskott til tiltak i beiteområde	41,0		52,0	11,0
Handlingsplan for plantevernmidlar	15,0		17,0	2,0
Klima- og miljøprogram	34,0		40,0	6,0
Biogass	30,0		38,0	8,0
Verdsarvområda og Utvalde kulturlandskap	26,0		28,0	2,0
Landbrukets økoløft	2,0		3,0	1,0
Utviklingstiltak innan økologisk landbruk	12,7		14,7	2,0
<i>Sum tilskottsramme</i>	2 797,7	2,0	3 047,7	250,0

¹ 5 mill. kroner av nedgangen i løyvinga frå 2026 til 2027 gjeld avviking av teigbasert tilskott.

² Midlar til norsk-svensk hesteforsking på 2,5 mill. kroner blir følgde opp av Landbruksdirektoratet. Løyvinga inngår i ei ramme der det òg blir sett av midlar frå pengespel på hest og midlar frå Norges forskingsråd.

Rapport 2025

Det blei nytta 2 995,4 mill. kroner. Fondsrekneskapen for 2025 viser eit positivt resultat på 372,8 mill. kroner. Dei siste åra har resultatet vore positivt, etter at det har vore gjort fleire tiltak for å styrkje eigenkapitalen til fondet. Dette etter ein periode der fondskapitalen over år blei redusert. I tillegg førte auka løyvingar i revidert nasjonalbudsjett og nysalderinga av statsbudsjettet for 2025 til betra resultat.

Tabell 5.9 viser ei oversikt over kapitalsituasjonen for LUF i perioden 2025–2030 med utgangspunkt i rekneskap og prognosar. Endringane jordbruksavtalen i 2026 er innarbeidde i tabellen. Fondet har ansvar for innvilga, men ikkje utbetalte til-

skott. Ansvar per 31. desember 2025 var berekna til 3 683,3 mill. kroner. I tillegg kjem ansvar for rentestøtteordninga som per 31. desember 2025 var berekna til 8,3 mill. kroner. Kapitalsituasjonen til fondet er framleis krevjande og må haldast under oppsyn òg framover i tid. Per 31. desember 2025 var fondskapitalen på 1 536,5 mill. kroner.

Departementet viser til Prop. 149 S (2024–2025) *Endringer i statsbudsjettet 2025 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2025)*, for ei detaljert omtale av dei enkelte ordningane som i 2025 blei finansierte av LUF, og Prop. 98 S (2025–2026) *Endringer i statsbudsjettet 2026 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2026)*, for ei nærare utgreiing om kapitalsituasjonen i fondet.

Tabell 5.9 Kapitalsituasjonen til LUF 2025–2030 (i mill. kroner)

	Regnskap 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose 2029	Prognose 2030
Løyving	2 828,6 ¹	2 640,3	2 970,3	2 970,3	2 970,3	2 970,3
Eingongsmidlar	166,8	12,1				
Renteinntekter	75,1	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0
Andre inntekter ²	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Løyving kap. 1149, post 71 og 73	23,6	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
<i>Sum inntekter</i>	3 114,0	2 772,4	3 090,3	3 090,3	3 090,3	3 090,3
Utbetalingar av tilskott frå fondet jf. årsrapport 2025	2 717,6	2 879,9	2 900,8	2 932,7	3 009,2	3 058,8
Løyving kap. 1149, post 71 og 73	23,6	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
Endring i tilskottsramme ³		2,0	250,0	250,0	250,0	250,0
<i>Sum utbetalingar</i>	2741,2	2 911,9	3 180,8	3 212,7	3 289,2	3 338,8
<i>Resultat</i>	372,8	-139,5	-90,5	-122,4	-198,9	-248,6
Utvikling i eigenkapital	1 536,5	1 396,9	1 306,4	1 184,0	985,1	736,5
Inneståande i Norges Bank, inkl. a konto IN	1 577,9	1 384,0	1 213,7	1 011,4	732,6	404,1
Uteståande investeringslån	1,0	2,9	2,6	2,5	2,4	2,3
Tapsfond risikolån BU	-42,4					
<i>Kortsiktig gjeld</i>						

¹ Løyvinga i 2025 omfattar 180 mill. kroner frå revidert nasjonalbudsjett 2025 og 100 mill. kroner løyvd i nysalderinga av statsbudsjettet for 2025.

² Omfattar overføringar frå Klima- og miljødepartementet til ordningane *Verdsarv* og *Utvalde kulturlandskap*, i tillegg til overføring frå *Reindriftens Utviklingsfond* til konflikthøvebyggjande tiltak.

³ Endring i tilskottsramma for 2026 og 2027 (ut over prognose sett i årsrapport for LUF 2025) kjem truleg ikkje til utbetaling i sin heilskap i 2026 og 2027.

Post 70 Marknadstiltak, kan overførast

(i 1 000 kr)

Underpost	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70.11	Tilskott til marknadstiltak grøntsektoren	42 400	44 900	48 700
70.12	Tilskott til råvareprisutjamningsordninga	202 651	217 650	304 050
70.13	Tilskott til avrensordninga poteter	47 427	55 000	55 000
	Sum post 70	292 478	317 550	407 750

Det blei i 2025 nytta 292,5 mill. kroner. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 407,8 mill. kroner for 2027. Detaljane i fordelinga på underpostar m.m, går fram av kap. 7 og vedlegg 1 i Prop. 98 S (2025–2026) *Endringer i statsbudsjettet 2026 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2026)*.

Underpost 70.11 Tilskott til marknadstiltak grøntsektoren

Formålet med marknadstiltaka er å bidra til å nå målprisane for dei ulike jordbruksprodukta, jamne ut produsentpris og pris til forbrukarar over heile landet, skape avsetjing for produsert vare og bidra til å sikre forsyningar i alle forbruksområde. I grøntsektoren blir kostnadene ved marknadsregulering, opplysningsverksemd og faglege tiltak dekte av løyvinga til marknadstiltak grøntsektoren, mens desse tiltaka blir dekte gjennom omsetnadsavgift innkrevd frå produsent for andre produksjonar.

Løyvinga på underposten er på 48,7 mill. kroner.

Underpost 70.12 Tilskott til råvareprisutjamningsordninga

Formålet med RÅK-ordninga er å jamne ut skilnader i råvarekostnader mellom norske og utan-

landske ferdigvarer som blir omsette i Noreg. Løyvingane på denne ordninga må vere avpassa skilnaden mellom prisar på verdsmarknaden og norske prisar på råvarer som inngår i ferdigvarene. Prisane på verdsmarknaden er usikre og kan variere mykje. Dei siste åra har det gjennomgåande vore høge internasjonale prisar og svingingar i valutamarknaden som påverkar behov for løyving.

Løyvinga på underposten er på 304,1 mill. kroner.

Underpost 70.13 Tilskott til avrensordninga poteter

Formålet med ordninga er å sikre avsetjing av norskproduserte avrenspoteter. Dette er fråsorterte poteter som ikkje kan nyttast til mat eller industriproduksjon. Det blir gitt prisnedskrivings-tilskott til produksjon av rektifisert potetsprit eller potetstivelse ved avtale om mottak av avrenspoteter frå godkjente omsetnadsledd i marknadsordninga for poteter. Dette bidreg til redusert matsvinn og lågare klimagassutslepp.

Løyvinga på underposten er på 55,0 mill. kroner.

Post 71 Tilskott ved produksjonssvikt, overslagsløyving

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
71	Tilskott ved produksjonssvikt, <i>overslagsløyving</i>	71 695	104 400	132 400
	Sum	71 695	104 400	132 400

Formålet med løyvinga er å redusere økonomiske tap i plante- og honningproduksjon som kjem av klimatiske forhold som det ikkje er mogleg å sikre seg mot.

Etter sesongane i 2018 og 2023, med omfattande skadar på avlingane som følgje av tørke og flaum, blei det utbetalt store beløp gjennom ordninga tilskott ved produksjonssvikt. Ordninga har blitt gjennomgått fleire gonger dei siste åra, og er blitt justert. Partane i jordbruksoppgjøret er samde om at dette ikkje er ei erstatningsordning, men ei enkel og effektiv ordning både for styresmaktene og produsentane, som raskt kan bidra til å redusere økonomisk tap, gi grunnlag for vidare produksjon og ha låge forvaltningskostnader. Partane er òg samde om å oppdatere satsane i ordninga kvart tredje år.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 132,4 mill. kroner.

Rapport 2025

Det blei nytta 71,7 mill. kroner. Det er mindre enn opphavleg vedteke budsjett for 2025. Landbruksdirektoratet fekk omkring 850 søknader om til-

skott ved klimarelatert produksjonssvikt. Det var vesentlege geografiske skilnader på kor stor del av produsentane som opplevde svikt i produksjonen. Trøndelag blei klart mest råka, med omkring 560 søknader.

Post 72 Kompensasjon for tap – kadmium i lauk, overslagsløyving

Regjeringa har etablert ei mellombels kompensasjonsordning for laukprodusentar som ikkje får oppgjør for produsert lauk på grunn av reduserte grenseverdier for kadmium. Ordninga var gjeldande for avlingssesongen 2026. I jordbruksoppgjøret i 2026 blei partane samde om å vidareføre ordninga òg for avlingssesongen 2027. Ordninga blir frå 2027 finansiert over jordbruksavtalen. Det blir sett krav om at det ved utbetaling av kompensasjonen må dokumenterast at risikoreduserande tiltak, til dømes i form av kalking, er gjennomført.

Rapport 2025

Posten var ny frå 2026.

Post 73 Pristilskott, overslagsløyving

		(i 1 000 kr)		
Underpost	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
73.11	Pristilskott ull	110 304	114 000	125 104
73.13	Pristilskott mjølk	1 612 613	1 640 986	1 857 577
73.15	Pristilskott kjøtt	1 689 189	1 872 232	2 253 197
73.16	Distriktstilskott egg	5 744	6 799	7 873
73.17	Pristilskott grøntsektoren	401 857	401 400	438 235
73.18	Fraktilskott	575 351	580 700	649 800
73.19	Pristilskott korn	1 822 725	1 985 186	2 173 804
	Sum post 73	6 217 783	6 601 303	7 505 590

Det blei i 2025 nytta 6 217,8 mill. kroner på posten. Satsar på underpostane går fram av vedlegg 1 i Prop. 98 S (2025–2026) *Endringer i statsbudsjettet 2026 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2026)*. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 7 505,6 mill. kroner for 2027.

Underpost 73.11 Pristilskott ull

Formålet med tilskottet er å bidra til å nå måla for inntekts- og produksjonsutvikling i sauehaldet som ikkje i tilstrekkeleg grad kan sikrast gjennom marknadspris og andre tilskott. Tilskottet skal òg bidra til å betre kvaliteten på norsk ull og sikre avsetnad i marknaden for norsk ull av god kvalitet.

Ved jordbruksoppgjøret blei satsane for ull og skinn av sau/lam auka. Med grunnlag i prognosert produksjon av ull og skinn av sau/lam, gir det ei løyving for underposten på 125,1 mill. kroner.

Underpost 73.13 Pristilskott mjølk

Formålet med tilskottet er å bidra til ei inntekts- og produksjonsutvikling i mjølkeproduksjonen som er med på å halde oppe busetjing og sysselsetjing i heile landet gjennom å jamne ut skilnader i lønsemda i produksjonen.

Samla løyving på underposten er 1 857,6 mill. kroner, fordelt på grunntilskott geitmjølk 70,8 mill. kroner, grunntilskott økologisk mjølk 32,5 mill. kroner og pristilskott mjølk 1 754,3 mill. kroner.

Underpost 73.15 Pristilskott kjøtt

Formålet med tilskotta er å bidra til ei inntekts- og produksjonsutvikling som er med på å halde oppe busetjing og sysselsetjing i heile landet gjennom å jamne ut skilnader i lønsemda i produksjonen.

Ordninga omfattar grunntilskott og distriktstilskott for kjøtt, kvalitetstilskott for storfekjøtt og kvalitetstilskott for slakt av lam og kje.

Grunntilskottet skal òg bidra til rimelegare kjøtt og foredla kjøttprodukt til forbrukaren, mens kvalitetstilskotta skal stimulere til ein auke i produksjonen av kjøtt med høg kvalitet.

Distriktstilskott går i hovudsak til kjøtt frå grovførbaserte produksjonar differensiert på fem soner. Det blir òg gitt distriktstilskott til produksjon av svinekjøtt i Nord-Noreg, Agder og Vestlandet med unntak av Rogaland.

Samla løyving på underposten er 2 253,2 mill. kroner. Av dette utgjer grunntilskott til sau/lam og geit/kje 112,8 mill. kroner, kvalitetstilskott til storfekjøtt 667,3 mill. kroner, distriktstilskott 718,0 mill. kroner og tilskott til lammeslakt og kjeslakt 755,1 mill. kroner.

Underpost 73.16 Distriktstilskott egg

Formålet med ordninga er å bidra til eggproduksjon i heile landet gjennom å jamne ut geografiske skilnader i lønsemda i produksjonen. Tilskottet omfattar Nord-Noreg og Vestlandet utanom Rogaland. Løyvinga på underposten er på 7,9 mill. kroner.

Underpost 73.17 Pristilskott grøntsektoren

Formålet med ordninga er å betre inntekta for produsentane innan grøntsektoren og bidra til ein geografisk spreidd produksjon.

Ordninga omfattar distriktsdifferensierte tilskott til konsumproduksjon av eple, pære, plomme, kirsebær, morellar og bær, leveransar av pressfrukt til industri, bær til industri og til produksjon av matpotet, og grønsaker i Nord-Noreg. Det blir òg gitt distriktsdifferensierte tilskott til produksjon av salat og veksthusproduksjon av tomat og slangeagurk. Distriktsdifferensieringa følgjer dei same sonene som tilskott for areal- og kulturlandskap.

Løyvinga på underposten er 438,2 mill. kroner, fordelt på distriktstilskott potet og grønt i Nord-Norge 25,2 mill. kroner, distriktstilskott frukt og bær 401,0 mill. kroner og pristilskott økologisk frukt og grønt 12,0 mill. kroner.

Underpost 73.18 Fraktilskott

Fraktilskotta skal bidra til å jamne ut prisane til produsent og forbrukar. Tilskott til frakt av slaktedyr skal òg bidra til å vareta rammevilkåra for små slakteri. Fraktilskotta er baserte på at råvarekjøparane og produsentane må dekkje ein eigen del av kostnadene. Ordninga omfattar tilskott til frakt av slaktedyr, egg, korn, kraftfôrråvarer og kraftfôr.

Fraktkostnadene har auka, og i jordbruksoppgjøret blei satsane auka med 65,8 mill. kroner. Løyvinga på underposten er 649,8 mill. kroner for 2027. Av dette utgjer fraktilskott korn 127,0 mill. kroner, fraktilskott kraftfôr 227,8 mill. kroner, fraktilskott egg 15,0 mill. kroner og fraktilskott dyr til slakt 280,0 mill. kroner.

Underpost 73.19 Pristilskott korn

Formålet med ordninga er å sikre avsetnad av norskprodusert korn, erter og oljefrø, og å regulere kostnadene og konkurransekrafta til norsk husdyrproduksjon, i tillegg til å styrkje konkurransekrafta til norsk korn og matmjøl/bakeindustri.

Ordninga omfattar tilskott til prisnedskriving ved kjøp av norskprodusert korn for vidare sal eller tilverking av kraftfôr eller mat, og tilskott til føretak som nyttar norskprodusert korn i tilverking av mjøl eller andre cerealprodukt som blir nytta til mat (matkornstilskott). Gjennom desse ordningane kan ein regulere prisen på råvarer til kraftfôr og matmjøl, og samstundes

halde ein relativ høg kornpris. For å fremje avsetnaden av økologisk korn og erter, blir det gitt høgare satsar for økologisk produsert vare. Den høgare satsen for økologisk produsert vare, bidreg òg til at produsentane av økologisk korn, erter og oljefrø kan få høgare pris enn for kon-

vensjonell vare. Matkorntilskottet kjem i tillegg til prisnedskrivinga.

Løyvinga på underposten er på 2 173,8 mill. kroner, fordelt på prisnedskriving korn 1 946,6 mill. kroner og matkorntilskott 227,2 mill. kroner.

Post 74 Direkte tilskott, kan overførast

		(i 1 000 kr)		
Underpost	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
74.11	Driftstilskott mjølk og kjøtt	2 899 114	2 926 500	3 067 663
74.14	Tilskott husdyr	4 901 421	5 047 745	5 211 072
74.16	Beitetilskott	2 333 869	2 461 200	3 069 853
74.17	Areal- og kulturlandskapstilskott	6 060 371	6 136 300	6 666 618
74.19	Tilskott til regionale miljøprogram	1 099 564	1 146 100	1 401 100
74.20	Tilskott til økologisk jordbruk	166 066	168 600	166 000
74.21	Tilskott til marknadshagar			8 000
Sum post 74		17 460 405	17 886 445	19 590 306

Det blei i 2025 nytta 17 460,4 mill. kroner. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 19 590,3 mill. kroner for 2027. Detaljane i fordeling på underpostar med meir og foreløpige satsar går fram av vedlegg 1 i Prop. 98 S (2025–2026) *Endringer i statsbudsjettet 2026 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2026)*.

Underpost 74.11 Driftstilskott mjølk og kjøtt

Formålet med driftstilskottet er å styrkje økonomien i mjølkeproduksjonen og i produksjon av storfekjøtt. Tilskottet skal òg jamne ut skilnader i lønsemd mellom føretak av ulik storleik, og har òg ei geografisk differensiering. Ordninga består av tilskott til føretak med mjølkeproduksjon og tilskott til føretak med kjøttproduksjon på ammekyr. Satsane er differensierte etter dei same sonene som for tilskott til areal og kulturlandskap. Driftstilskott til mjølkeproduksjon er like stort per føretak for alle som har fem kyr eller meir.

Den samla løyvinga på underposten er på 3 067,7 mill. kroner.

Underpost 74.14 Tilskott husdyr

Formålet med ordninga er å styrkje og jamne ut inntektene til føretak med ulike husdyrproduksjo-

nar og etter storleiken på husdyrhaldet. Ordninga skal òg styrkje økonomien i honningproduksjon, og bidra til bevaring av gen for gamle husdyrrasar. Tilskottet blir gitt per dyr/slakt/bikube. Satsane per dyreslag blir trappa ned med aukande dyretal per føretak.

Verknaden av endra satsar i jordbruksoppgjeret og tilpassing av løyvingsbehovet til dyretallet, gir ei samla løyving på underposten på 5 211,1 mill. kroner. Av dette er 38,4 mill. kroner sett av til tilskott til genbevaring av husdyrrasar.

Underpost 74.16 Beitetilskott

Formålet med ordninga er å stimulere til pleie av kulturlandskap og å oppnå god utnytting av utmarksbeiteressursane.

Ordninga består av tilskott for dyr som beiter i utmark, og tilskott for dyr som beiter på innmark og/eller i utmark (generelt beitetilskott). Det er krav til minimum beitetid for å få rett til tilskotta. Dei som mottek tilskott for dyr som beiter i utmark, kan òg få det generelle beitetilskottet for dei same dyra.

Løyvinga på underposten er på 3 069,9 mill. kroner.

Underpost 74.17 Areal- og kulturlandskaps-tilskott

Formålet med ordninga er å bidra til å skjøtte, vedlikehalde og utvikle kulturlandskapet gjennom aktiv drift, og til å halde jordbruksareal i drift i samsvar med gjeldande landbrukspolitiske mål. Ordninga er ein del av det nasjonale miljøprogrammet.

Ordninga omfattar tilskott til kulturlandskap med den same satsen per dekar til alt jordbruksareal som oppfyller vilkåra for arealtilskott. Som eit tiltak for å nå målet om aktivt jordbruk over heile landet, blir det i tillegg gitt eit arealtilskott der satsane per dekar er differensierte ut frå type produksjon og kvar i landet produksjonen skjer. Dette skal bidra til å styrkje og jamne ut inntektene mellom ulike produksjonar og mellom distrikt med varierende driftskostnader og avlingsnivå.

Løyvinga på underposten er på 6 666,6 mill. kroner.

Underpost 74.19 Tilskott til regionale miljøprogram

Dei regionale miljøprogramma (RMP) gir ei målretting av miljøinnsatsen i jordbruket ut over det som er mogleg gjennom generelle nasjonale ordningar. Programmet skal òg gi føringar for prioriteringar i dei kommunale tiltaksstrategiane for bruk av tilskott til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL-midlar). Rapporteringa tyder på stor aktivitet i fylka, og at det gir auka målretting og differensiering av miljøarbeidet. RMP blei evaluert fram mot jordbruksoppgjeret 2026. Avtalepartane la evalueringa og tilrådingane til grunn for oppfølginga i forhandlingane. Partane blei samde om å utvide miljøprogramperioden frå fire til fem år. Landbruksdirektoratet skal vurdere forslaga frå avtalepartane til justering i tilskottsmenyen i sam-

band med rulleringsarbeidet, jf. oversikta i Prop. 98 S (2025–2026). I jordbruksoppgjeret blei det vedteke å auke ramma for ordninga med 255,0 mill. kroner for 2027. Øyremerkinga til vassmiljøtiltak i fylka Oslo, Østfold, Akershus, Buskerud, Vestfold og Innlandet aukar med 50,0 mill. kroner, til totalt 220,0 mill. kroner i 2027. Den totale auken skal leggje til rette for at fylka i endå større grad kan målrette miljøinnsatsen innanfor det som er utfordringar i sitt område.

Den samla løyvinga på underposten er 1 401,1 mill. kroner. For andre føringar for bruk av RMP-midlar, sjå Prop. 98 S (2025–2026) *Endringer i statsbudsjettet 2025 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2026)*.

Underpost 74.20 Tilskott til økologisk jordbruk

Formålet med ordninga er å stimulere til at ein større del av jordbruksproduksjonen er økologisk. Ordninga omfattar ekstra arealtilskott og husdyrtilskott til økologisk produksjon. Nivå på tilskottet varierer mellom ulike vekstar og ulike husdyrslag. I jordbruksoppgjeret blei det vedteke ein auke i satsane for fleire av produksjonane innan økologisk jordbruk.

Løyvinga på underposten er på 166,0 mill. kroner.

Underpost 74.21 Tilskott til marknadshagar

Partane i jordbruksoppgjeret 2026 blei samde om å innføre eit tilskott til marknadshagar. Formålet med tilskottet er å gi risikoavlastning for småskala grønt- og bærprodusentar og å fremje direkte sal av grønsaker og bær. Landbruksdirektoratet får i oppdrag å greie ut og utforme ei slik ordning, og utforme eit tilpassa forvaltningssystem, med sikte på utbetaling i 2027. Løyvinga på underposten er på 8,0 mill. kroner.

Post 77 Utviklingstiltak, kan overføres

(i 1 000 kr)

Underpost	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
77.11	Tilskott til dyreavl m.m.	148 258	157 796	181 462
77.12	Tilskott til frøavl m.m.	17 700	42 060	54 700
77.13	Tilskott til rådgiving	118 000	151 000	172 000
77.15	Tilskott til kvalitetstiltak	68 494	75 235	79 635
77.17	Tilskott til fellesanlegg frukt og bær	26 700	26 700	33 000
	Sum post 77	379 152	452 791	520 797

Det blei i 2025 nytta 379,2 mill. kroner på posten. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 520,8 mill. kroner for 2027. Fordeling på underpostar med meir og satsar går fram av Prop. 98 S (2025–2026) *Endringer i statsbudsjettet 2026 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2026)*.

Underpost 77.11 Tilskott til dyreavl m.m.

Tilskottet skal bidra til avlsmessig framgang og populasjonar av friske og sunne husdyr tilpassa miljøet. Ordninga skal òg sikre genetisk variasjon i populasjonane og byggje på berekraftige prinsipp basert på ein tilstrekkeleg stor og effektiv avlspopulasjon og inkludering av funksjonelle eigenskapar i avlsmålet. Tilskottet skal bidra til at kostnadene ved inseminering av ku og svin kan haldast på om lag same nivå i heile landet, og til å jamne ut kostnadene mellom husdyrprodusentar som nyttar veterinærtenester.

Løyvinga på underposten er på 181,5 mill. kroner.

Underpost 77.12 Tilskott til frøavl m.m.

Formålet med ordninga er å fremje frøforsyning av gras, belgvekstar, rotvekstar og grønsaker med klimatilpassa sortar. Ordninga består av pristilskott, arealtilskott og lagringstilskott. For å sikre tilgang til klimatilpassa såvare blir det òg gitt tilskott til lagring av såkorn mellom kornsesongar. Tilskott til frøavl blir gitt til sertifisert frøavl av godkjende sortar. For å sikre forsyninga av såkorn i år med små volum eller dårleg kvalitet på norsk såkorn, blir det gitt tilskott til beredskapslagring av såkorn mellom avlingsåra.

Løyvinga på underposten er på 54,7 mill. kroner.

Underpost 77.13 Tilskott til rådgiving

Tilskott på posten blir fordelt mellom Norsk Landbruksrådgiving (NLR), Norsk Gartnerforbund (NGF) og tilskott til klimarådgiving.

Formålet med tilskottet til NLR er å bidra til eit likeverdig rådgivingstilbod til alle bønder i heile landet. Alle bønder skal ha tilgang til fagleg kompetent rådgiving innanfor dei områda som blir støtta i jordbruksavtalen, uavhengig av geografisk tilhøyrslø og medlemskap. Tilskottet skal òg bidra til å sikre eit landsomfattande tilbod av krisebistand. Kjerneområde for tilskotta til NLR er rådgivings- og kunnskapsutviklingsarbeid innan konvensjonell og økologisk planteproduksjon. I tillegg har NLR ei sentral rolle innan fagområdet HMS i landbruket, og ei mentorordning der unge eller nye produsentar kan heve kompetansen.

Formålet med tilskottet til NGF er å redusere bruken av fossil energi i veksthusnæringa og konvertere energibruken til fornybare energikjelder i tråd med NGFs energistrategi og intensjonsavtalen om klima mellom staten og organisasjonane i jordbruket.

Frå 2026 blei tilskott til klimarådgiving etablert som ei eiga tilskottsordning på underposten, mens det tidlegare var ein del av dei regionale miljøprogramma. Klimarådgiving er viktig for oppslutnad om klimatiltak og oppfyljing av intensjonsavtalen om klima mellom staten og organisasjonane i jordbruket.

Løyvinga på underposten er på 172,0 mill. kroner.

Underpost 77.15 Tilskott til kvalitetstiltak

Formålet med ordninga er å bidra til å gjere norske jordbruksprodukt meir konkurranse-dyktige på heimemarknaden og på eksport-marknadene. Formålet med framavlsarbeidet og det offentlege engasjementet i dette, er å skaffe den norske potet- og grøntnæringa plantemateriale som er kontrollert for særskilde skadegjerarar, og med definerte eigenskapar som er tilpassa norske forhold. Formålet med å gi tilskott til statskontrollert settepotetavl er å stimulere til auka bruk av settepoteter av høg kvalitet.

Løyvinga på underposten er på 79,6 mill. kroner.

Underpost 77.17 Tilskott til fellesanlegg frukt og bær

Formålet med ordninga er å fremje samarbeid om lagring, sortering, pakking og omsetnad av frukt som bidreg til å sikre forbrukarane tilgang på norske kvalitetsprodukt. Tilskottet er delt mellom tilskott til fellesanlegg frukt og eit nytt tilskott til innfrysingsanlegg for bær til industri, som blei oppretta under jordbruksoppgjeret 2026.

Løyvinga på underposten er på 33,0 mill. kroner.

Post 78 Velferdsordningar, kan overførast

(i 1 000 kr)

Underpost	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
78.11	Tilskott til avløyasing	1 591 031	1 634 800	1 702 050
78.12	Tilskott til avløyasing ved sjukdom m.m.	205 150	220 149	362 000
78.14	Tilskott til sjukepengeordninga	40 921	44 700	44 700
78.15	Tilskott til landbruksvikarordninga	79 024	79 092	85 692
78.16	Tilskott til tidlegpensjonsordninga	62 713	63 000	62 000
Sum post 78		1 978 839	2 041 741	2 256 442

Det blei i 2025 nytta 1 978,8 mill. kroner på posten. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 2 256,4 mill. kroner for 2027. Detaljar med fordeling på underpostar med meir og satsar går fram av vedlegg 1 i Prop. 98 S (2025–2026) *Endringer i statsbudsjettet 2026 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2026)*.

Underpost 78.11 Tilskott til avløyasing

Formålet med ordninga er å leggje til rette for at husdyrprodusentar skal kunne ta ferie og få ordna fritid og hjelp til avlasting gjennom å bidra til å finansiere leige av arbeidskraft. For denne ordninga blir det ved jordbruksoppgjeret fastsett foreløpige satsar, i det påfølgande utbetalingsåret blir dei endelege satsane fastsette.

Tilskottet blir rekna ut på grunnlag av dei endelege satsane per dyr for kvart dyreslag. Satsane er differensierte etter dyreslag, men avgrensa til eit maksimalt tilskott per føretak. Dei som søkjer om tilskott skal kunne dokumentere faktiske kostnader til leigd arbeid.

Løyvinga på underposten er på 1 702,1 mill. kroner.

Underpost 78.12 Tilskott til avløyasing ved sjukdom m.m.

Formålet med ordninga er å bidra til å finansiere avløyasing i føretak med husdyrproduksjon, honningproduksjon eller veksthusproduksjon og til føretak med planteproduksjon i onneperiodar. Jordbruksføretaka kan få tilskott når den person som det blir søkt tilskott til avløyasing for, på grunn av sjukdom, fødsel eller andre særlege grunnar, ikkje kan ta del i arbeidet på bruket.

Grunnlaget for tilskottet blir fastsett ut frå satsar per dyr, bifolk, dekar planteproduksjon på friland og kvadratmeter veksthusareal som blir nytta til planteproduksjon. Ut frå dette blir det rekna ut maksimale dagsatsar for tilskott per føretak. Tilskottet blir gitt for faktiske utgifter til avløyasing, opp til maksimal sats per dag per føretak.

Løyvinga på underposten er på 362,0 mill. kroner.

Underpost 78.14 Tilskott til sjukepengeordninga

Ordninga er ei kollektiv innbetaling over jordbruksavtalen til NAV for å finansiere differansen i sjukepengar for jord- og skogbrukarar frå 80 pst. av sjukepengegrunnlaget, som andre sjølvstendige næringsdrivande får, til 100 pst. ved sjukdom ut over 16 dagar. Tilskottet blir utbetalt av NAV til jord- og skogbrukarar som oppfyller dei generelle vilkåra for utbetaling av sjukepengar. Løyvinga blir fastsett ut frå NAV sine utbetalingar og midlane blir overførte til Folketrygda.

Løyvinga på underposten er på 44,7 mill. kroner.

Underpost 78.15 Tilskott til landbruksvikarordninga

Formålet med landbruksvikarordninga er å sikre at primærprodusentane over heile landet har til-

gang på arbeidshjelp når dei treng det ved akutt sjukdom eller i andre krisesituasjonar. Det er eit mål at ordninga skal ha eit omfang på 240 årsverk. I tillegg omfattar ordninga tilskott til kurs for avløysarar og eingongstilskott til organisasjonsutvikling i Norske Landbrukstenester.

Løyvinga på underposten er på 85,7 mill. kroner.

Underpost 78.16 Tilskott til tidlegpensjonsordninga

Formålet med ordninga er å bidra til eit enklare generasjonsskifte for dei som har hatt hovuddelen av inntektene sine frå jordbruk/gartneri og skogbruk. Dei som får tidlegpensjon, kan òg få avtalefesta pensjon og arbeidsavklaringspengar, uførepensjon og etterlatnepensjon frå NAV.

Løyvinga på underposten er på 62,0 mill. kroner.

Kap. 4150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
85	Marknadsordninga for korn	946	1 050	1 050
	Sum kap. 4150	946	1 050	1 050

Post 85 Marknadsordninga for korn

Inntektene i 2025 var 946 000 kroner. Inntektene er budsjetterte til 1,1 mill. kroner.

Kap. 1151 Til gjennomføring av reindriftsavtalen

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
51	Tilskott til Reindriftens utviklingsfond	88 500	81 800	90 950
72	Tilskott til organisasjonsarbeid	8 600	10 500	11 000
75	Kostnadssenkande og direkte tilskott, <i>kan overførast</i>	128 864	153 300	166 650
79	Velferdsordningar, <i>kan overførast</i>	3 280	4 400	6 400
	Sum kap. 1151	229 244	250 000	275 000

Tilpassing til økonomiregelverket i staten

På same måte som for tilskottsforvaltninga under kap. 1150, er det behov for tilpassingar til dei normale prosedyrane for ordningar under kap. 1151. Kostnadssenkande og direkte tilskott under post 75, og velferdsordningar under post 79, er baserte på fastsette kriterium, mellom anna knytte til produksjon. Ordningane er ein del av avtalesystemet med fleire mål og ei rekkje verkemiddel som verkar saman mot dei same måla. Resultatrapporteringa skjer difor samla i *Totalrekneskapen for reindriftsnæringa* frå *Økonomisk utval for reindrifta*, før dei årlege forhandlingane om reindriftsavtalen. Rapporteringa til Stortinget på måla i reindriftspolitikken skjer gjennom proposisjonen om reindriftsavtalen. I Prop. 92 S (2025–2026) er det gitt oversikt over utbetalingar til dei ulike ordningane over avtalen.

Hovuddelen av tilskottsforvaltninga er delegert til Landbruksdirektoratet. Det meste av dei administrative kostnadene til forvaltning av ordningane blir dekte innanfor løyvingane til Landbruksdirektoratet på kap. 1142. For å kunne ha naudsynt fleksibilitet vil det òg vere aktuelt å dekkje kostnader til utviklings- og utgreiingsopp- gåver og større evalueringar på kap. 1151.

På enkelte område skjer forvaltninga av tilskott gjennom Innovasjon Norge. På desse områda har departementet klargjort ansvar og oppgåver for Innovasjon Norge. Vidare forvaltar styret for Reindriftens utviklingsfond ulike ordningar. Dette styret er partssamansett. Styret skal tildele tilskott, mens Landbruksdirektoratet er sekretariat for styret.

Reindriftsavtalen

Reindriftsavtalen er ved sida av reindriftslova det viktigaste verkemiddelet for å følgje opp måla i reindriftspolitikken. I forhandlingane om reindriftsavtalen blir dei sentrale økonomiske verke- midla drøfta, mellom anna ut frå dei behova og utfordringane næringa til kvar tid står overfor.

Den 17. februar 2026 blei staten og Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) samde om Reindriftsavtalen 2026/2027. Avtalen har ei ramme på 275,0 mill. kroner. Dette er ein auke på 25,0 mill. kroner frå Reindriftsavtalen 2025/2026. Reindrifts- avtalen 2026/2027 fører vidare både prioriteringa av dei utøvarane som har reindrift som hovudverk- semd og hovudlinene i tilskottssystemet. Dette gir stabilitet for næringsutøvarane. Siidaandelar som ikkje følgjer opp vedtak om reduksjon av reintalet, har ikkje rett til tilskott frå avtalen.

Reindriftsavtalen 2026/2027 er den femte rein- driftsavtalen regjeringa Støre inngår med NRL. Semje i avtaleforhandlingane er avgjerande for å støtte opp om avtaleinstituttet og den hovud- avtalen som er inngått mellom Landbruks- og mat- departementet og NRL.

Proposisjonen om reindriftsavtalen 2026/2027 blei handsama av Stortinget 15. juni 2026, jf. Prop. 92 S (2025–2026) *Endringer i statsbudsjettet 2026 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifts- avtalen 2026/2027)* og Innst. 442 S (2025–2026). Departementet gjer framlegg om løyvingar under kap. 1151 i samsvar med dette.

Post 51 Tilskott til Reindriftens utviklingsfond

Reindriftens utviklingsfond (RUF) skal gjennom bruk av økonomiske verkemiddel bidra til å utvikle reindriftsnæringa i samsvar med dei rein- driftspolitiske måla. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 91,0 mill. kroner. Avsetning av ramma til dei ulike ordningane går fram av Prop. 92 S (2025–2026).

Rapport 2025

Det blei nytta 88,5 mill. kroner.

Post 72 Tilskott til organisasjonsarbeid

Dei store utfordringane reindriftsnæringa står overfor, krev aktiv deltaking frå næringa sjølv. Organisasjonstilskottet skal medverke til at NRL kan delta aktivt i prosessar som er sentrale for reindrifta, og for ei utvikling av reindrifta i sam- svar med dei til kvar tid vedtekne politiske mål og retningslinjer i reindriftspolitikken.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 11,0 mill. kroner.

Rapport 2025

Det blei nytta 8,6 mill. kroner.

Post 75 Kostnadssenkande og direkte tilskott, kan overførast

Dei kostnadssenkande og direkte tilskotta skal bidra til å fremje berekraft, kvalitet og produktivi- tet i reindrifta, heve inntekta og verke utjamnande mellom einingar i næringa.

Kostnadssenkande og direkte tilskott er sette saman av fleire ulike ordningar. Ordningane er regulerte i forskrift om tilskott til siidaandelar og

reinlag, og i forskrift om tilskott til reinbeitedistrikt og reinlag.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 166,7 mill. kroner i samsvar med reindrifftsavtalen 2026/2027.

Rapport 2025

Det blei nytta 128,9 mill. kroner.

Post 79 Velferdsordningar, kan overførast

Formålet med løyvinga er å sikre gode velferdsordningar for reindrifftsnaeringa. Posten omfattar

innbetaling av medlemsavgift til Folketrygda og sjukepengeordninga. Posten omfattar òg tidlegpensjon og ei ordning for tilskott til leigd hjelp ved svangerskap, fødsel, adopsjon og dødsfall. Frå 2027 omfattar posten òg tilskott til leigd hjelp ved sjukdom.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 6,4 mill. kroner i samsvar med reindrifftsavtalen 2026/2027.

Rapport 2025

Det blei nytta 3,3 mill. kroner.

Kap. 1152 Innovasjon Norge

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Bionova – Tilskott til bioøkonomi og klimatiltak i jordbruket, <i>kan overførast</i>	147 141	185 000	205 000
81	Tilskott til næringsmiddelbedrifter i Troms og Finnmark, <i>kan overførast</i>	3 577	19 000	12 444
	Sum kap. 1152	150 718	204 000	217 444

Post 70 Bionova – Tilskott til bioøkonomi og klimatiltak i jordbruket, kan overførast

Løyvinga skal dekkje tilskott til bioøkonomi og klimatiltak i jordbruket gjennom Bionova.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 205,0 mill. kroner. Av omsyn til at enkelte prosjekt går over fleire år er det knytt ei tilsegnfullmakt til posten. Departementet gjer framlegg om ei tilsegnfullmakt på 295,8 mill. kroner, jf. tabell 5.10 og framlegg til vedtak IV.

Det blir gjort framlegg om å auke løyvinga i 2027 for å dekkje tidlegare inngåtte forpliktingar som kjem til utbetaling i 2027. Delar av løyvinga skal gå til drift av Bionova.

Tabell 5.10 Løyving og tilsegnfullmakt til Bionova (i mill. kroner)

Ansvar 1.1.2026	329,4
- Frafalte tilsegner	40,0
+ Venta tilsegner og administrative kostnader i 2026	182,3
= Sum	471,7
- Venta utbetalningar i 2026	164,2
= Venta ansvar 31.12.2026	307,5
+ Venta nye tilsegner og administrative kostnader i 2027	193,3
= Sum	500,8
Framlegg til løyving i 2027	205,0
Framlegg til tilsegnfullmakt i 2027	295,8

Bionova skal bidra til å nå Noregs klimamål for 2030 og 2035, og målet om at Noreg skal vere eit lågutsleppssamfunn i 2050, gjennom tiltak som reduserer klimagassutslepp, aukar karbonopptak

og -lagring, og fremjar verdiskaping i ein meir sirkulær bioøkonomi basert på fornybare biologiske ressursar frå land og hav.

Bionova skal òg bidra til omlegging til fornybar energi og innfasing av ny teknologi i jordbruket, og byggje opp under verdikjeder for mellom anna fôr, gjødsel, og gjenbruk og smarte løysingar for ein effektiv matproduksjon. Bionova sin portefølje består av *Bioøkonomiordninga*, finansiert over kap. 1152, post 70, og *Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket* (VSP fornybar), finansiert over jordbruksavtalen kap. 1150, post 50. For 2027 er det sett av 244 mill. kroner til VSP fornybar. For nærare omtale av VSP fornybar, sjå Prop. 98 S (20245–2026) *Endringer i statsbudsjettet 2026 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2026)*.

Bioøkonomiordninga skal bidra til næringsutvikling og verdiskaping i biobaserte verdikjeder gjennom ei marknadsorientert og berekraftig utnytting av bioressursar innan jordbruk, skog- og trebruk, fiskeri og havbruk. Koplinga mellom blå og grøn sektor er viktig for å utnytte bioressursar, industrielle symbiosar og sidestraumar på tvers av verdikjedene på ein berekraftig måte.

Løyvinga til Bionova må også sjåast i samanheng med samfunnsoppdraget om berekraftig fôr.

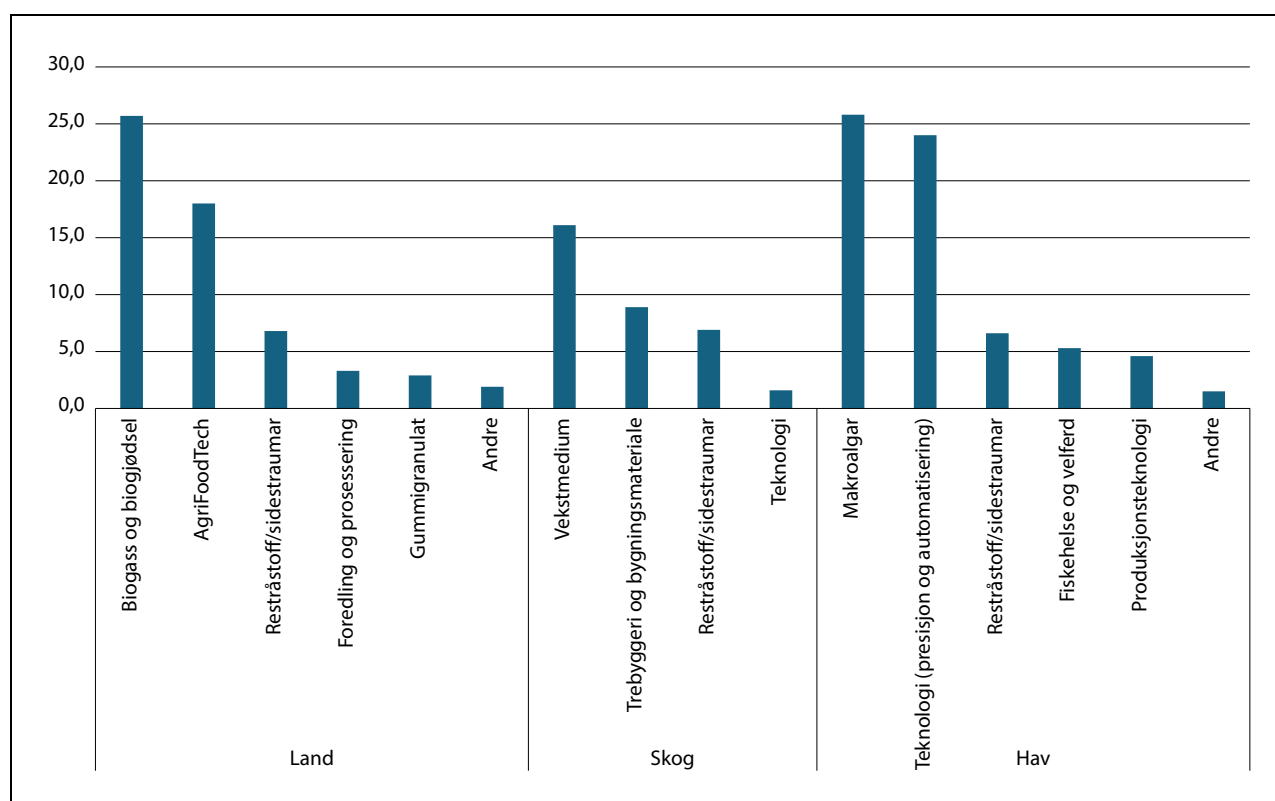
Rapport 2025

Det blei nytta 147,1 mill. kroner.

Løyvinga til Bionova i 2025 var 173,3 mill. kroner og posten hadde òg ei tilsegnsmakt på 309,0 mill. kroner. Løyvinga blei nytta til nye tilsegner, utbetaling av forpliktingar frå tidlegare gitte tilsegner og til administrasjons- og gjennomføringskostnader. Det blei innvilga tilsegner for 159,9 mill. kroner til 45 utviklingsprosjekt over heile landet, med unntak av Finnmark. Midlane blir tildelte bedrifter som har verksemd knytt til produksjon, foredling eller distribusjon av bioressursar, og går til forskings- og utviklingsprosjekt, kompetanse og marknadsretta forretningsutvikling. Løyvinga gjekk òg til å dekkje Bionova sine kostnader til administrasjon og gjennomføring.

Prosjekta som får støtte frå Bionova er i stor grad fleirårige utviklingsprosjekt der heile tilsegnsbeløpet først kjem til utbetaling etter 1–3 år, og det er difor ein differanse mellom utbetaling og innvilga tilsegner.

Prosjekta i Bioøkonomiordninga som fekk tilsegn i 2025 treff breitt i verdikjedene innan jord-, skog- og havbruk. Figur 5.2 viser fordelinga av prosjekta mellom land, skog og hav, og tematisk fordeling av prosjekta. Fordelinga følgjer same trend som dei to siste åra.

Figur 5.2 Tematisk fordeling av tilsegn i Bioøkonomiordninga i 2025 (i mill. kroner)

Kjelde: Innovasjon Norge

Post 81 Tilskott til næringsmiddelbedrifter i Troms og Finnmark, kan overførast

Løyvinga skal dekkje tilskott til næringsmiddelbedrifter i Troms og Finnmark som nyttar landbasert råstoff i produksjon.

Ordninga blir forvalta av Innovasjon Norge og er eit tiltak for å styrkje forsyningssikkerheita av matvarer for befolkninga i dei to fylka. Det er viktig at jordbruket og reindrifta i Troms og Finnmark har næringsmiddelbedrifter som kan ta i mot råvarer frå primærproduksjonen. Aktuelle prosjekt er knytt til innovasjon og utvikling av bedriftene, under dette tiltak for mellom anna kompetansebygging, produktutvikling og marknadsbygging. Innovasjon Norge sine kostnader til forvaltning av ordninga blir òg dekte av løyvinga. Tilskottet kan givast for varer som fell utanfor verkeområdet til EØS-avtalen, jf. art. 8(3). Tilskottet kan difor ikkje givast for produksjon av RÅK-varer, men kan omfatte produksjon basert på importerte landbaserte råvarer.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 12,4 mill. kroner. Av omsyn til at enkelte prosjekt går over fleire år er det knytt ei tilsegnfullmakt til posten. Departementet gjer framlegg om ei tilsegnfullmakt på 12,0 mill. kroner, jf. tabell 5.11 og framlegg til vedtak IV.

Tabell 5.11 Løyving og tilsegnfullmakt – Tilskott til næringsmiddelbedrifter i Troms og Finnmark (i mill. kroner)

Ansvar 1.1.2026	0,0
+ Venta tilsegner og administrative kostnader i 2026	19,0
= Sum	19,0
- Venta utbetalingar i 2026	7,0
= Venta ansvar 31.12.2026	12,0
+ Venta nye tilsegner og administrative kostnader i 2027	12,4
= Sum	24,4
Framlegg til løyving i 2027	12,4
Framlegg til tilsegnfullmakt i 2027	12,0

Rapport 2025

Det blei nytta 3,6 mill. kroner.

Kap. 1161 Myndigheitsoppgåver og sektorpolitiske oppgåver på statsgrunn

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Tilskott til Statskog SFs myndigheitsoppgåver og sektorpolitiske oppgåver	16 250	15 000	15 459
75	Oppsyn i statsallmenningar	18 443	18 837	17 601
	Sum kap. 1161	34 693	33 837	33 060

Post 70 Tilskott til Statskog SFs myndigheitsoppgåver og sektorpolitiske oppgåver

Formålet med løyvinga er å dekkje dei kostnadene Statskog SF har med delegerte styremaktoppgåver og sektorpolitiske oppgåver. Departementet gjer framlegg om ei løyving på 15,5 mill. kroner.

Oppgåvene er nedfelte i ein avtale mellom Statskog SF og Landbruks- og matdepartementet. Avtalen gjeld oppgåvene Statskog SF utfører på

statens grunn på oppdrag frå departementet, og som ikkje er ein del av Statskog SFs forretningsdrift.

Innanfor skogbruket følgjer oppgåvene av lov om skogsdrift mv. i statsallmenningane, og oppgåvene er særleg knytte til utvising av virke i statsallmenningar til bruksrettshavarar. Vidare utfører Statskog SF oppgåver der føretaket handlar som offentlig styresmakt, handsamar saker og gjer vedtak i samsvar med fjellova og statsallmenningslova.

I tillegg til dei lovpålagde oppgåvene har Statskog SF ei rekkje oppgåver som har grunnlag

i pålegg og retningslinjer frå departementet. Statskog SF skal vere til stades på eigedommane og ha oppsyn og kontakt med brukarane av areala. Statskog SF har eit eige feltapparat, Fjelltenesta, som driv naturoppsyn og tilrettelegging på statsgrunn utanom statsallmenningane. Statskog SF skal leggje til rette for at folk flest kan drive eit aktivt friluftsliv på areala til føretaket. Vedlikehald av eksisterande anlegg og trygg ferdsel for dei som ferdast i statens utmark, skal ha høg prioritet. Arbeidet med å kartleggje og etablere ein status for reindriftsanlegg på statsgrunn vil halde fram. Statskog SF vil òg fortsetje arbeidet med forvaltningsplanar og tiltak i tråd med desse for verna bygningar i føretaket sitt eige.

Rapport 2025

Det blei nytta 16,3 mill. kroner.

Bruken av midlane er fordelt mellom oppgåver på statsallmenningsgrunn, oppsyn og brukarkontakt utanom statsallmenningar og ulike tiltak som gjeld all statsgrunn.

Rekneskapen viser at det blei nytta om lag 2,2 mill. kroner på skogbruksverksemd i statsallmenningane, 6,2 mill. kroner til oppsyn utanom statsallmenningane og 7,1 mill. kroner på arbeidet med tilrettelegging for friluftsliv. Det blei vidare nytta midlar til arbeidet med å ta vare på kulturhistoriske eigedommar i Statskog SFs eige, kontakten med reindriftsnæringa og deltaking i *Norge digitalt*.

Grunneigarfondet

Statskog SF har ansvaret for forvaltninga av eit fond for grunneigarinntektene frå statsallmenningane. Hovuddelen av inntektene kjem frå feste-kontraktar i statsallmenningane.

Bruken av grunneigarfondet er regulert i § 12 i fjellova. Inntektene skal nyttast til å dekkje utgifter i samband med administrasjonen av statsallmenningane og til støtte til ein fellesorganisasjon for fjellstyra (Norges Fjellstyresamband). Fondet skal òg nyttast til tiltak i statsallmenningane med sikte på verdiskaping og lønsame arbeidsplassar.

Inntektene i grunneigarfondet var i 2025 på 64,7 mill. kroner, mot 44,7 mill. kroner i 2024. Kostnadene var på 40,0 mill. kroner. Tilskottet til Norges Fjellstyresamband var på 6,1 mill. kroner, og det blei gitt 10,1 mill. kroner i tilsegner om tilskott til tiltak i statsallmenningane. Årsresultatet for 2025 blei på 27,8 mill. kroner. Kapitalen i grunneigarfondet var 31. desember 2025 på 63,0 mill. kroner, opp frå 51,2 mill. kroner i 2024.

Allmenningsfond

Allmenningsfond i statsallmenningar med virkesrett blir forvalta av Statskog SF og det enkelte allmenningsstyret i fellesskap. Allmenningsfonda er delt i tre delar; éin del som skal dekkje investeringar i skogen i allmenningen og virkesretten der han blir utøvd ved fellesdrift, éin del som er skogfond etter skogbrukslova, og éin del som er erstatningar for vern. Allmenningsfond hadde 31. desember 2025 ein kapital på 195,3 mill. kroner. Av dette utgjer erstatning for vern av skog 115,5 mill. kroner.

Post 75 Oppsyn i statsallmenningar

Formålet med løyvinga er å dekkje delar av kostnadene ved oppsynet fjellstyra fører i statsallmenningane.

Etter § 36 i fjellova kan fjellstyra tilsetje oppsyn til å føre tilsyn med statsallmenningane. Kvart fjellstyre skal ha ei fjellkasse der inntektene går inn, jf. fjellova § 11. Oppsynet mottok løn av fjellkassa. Når tilsetjinga av oppsyn skjer i samsvar med oppsynsordninga som departementet har godkjend, og innanfor årlege budsjett, har fjellstyra krav på å få refundert halvparten av lønsutgiftene på denne posten. Ordninga skal leggje til rette for å sikre samfunnsinteresser, oppsyn og tilrettelegging der staten som grunneigar har eit særleg ansvar. Forvaltninga av ordninga er delegert til Statskog SF. Det er naudsynt med eit godt samarbeid mellom fjelloppsynet og Statens natur-oppsyn.

Departementet gjer framlegg om ei løyving på 17,6 mill. kroner.

Rapport 2025

Det blei nytta 18,4 mill. kroner.

Statskog SF har fordelt midlane på grunnlag av fjellstyra sine tilskottssøknader. Av 93 fjellstyre fekk 61 tilskott. Om lag 73 pst. av årsverka i fjelloppsynet er brukte til oppgåver som gir rett til tilskott. Om lag 44 pst. av tilskottet er brukt på arbeid i felt knytt til oppsyn og skjøtsel, mens dei resterande midlane er brukte til sakshandsaming og anna innarbeid som gir rett til tilskott. Det blei nytta like mykje til oppsyn som i 2024. Talet på kontrollar var om lag 5 900. Det er rapportert om 109 ulovlege forhold. Dette er noko høgare enn i 2024.

Kap. 5576 Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Forskingsavgift på landbruksprodukt	250 912	245 000	260 000
72	Jeger- og fellingsavgifter	97 500	97 500	102 000
	Sum kap. 5576	348 412	342 500	362 000

Post 70 Forskingsavgift på landbruksprodukt

Inntektene kjem frå ei forskingsavgift på landbruksprodukt frå nasjonal produksjon og frå importerte råvarer, halvfabrikata og ferdigvarer. Inntektene finansierer *Fondet for forskingsavgift på landbruksprodukt*. Sjå motsvarande utgiftspost på kap. 1137, post 54, for meir utfyllande omtale. Inntektene er budsjetterte til 260,0 mill. kroner.

Det er uvisse knytt til dei endelege inntektene frå forskingsavgifta på landbruksprodukt, og departementet gjer difor framlegg om ei meir-inntektsfullmakt mellom kap. 5576, post 70, og kap. 1137, post 54, jf. framlegg til vedtak II.

Rapport 2025

Inntektene blei 250,9 mill. kroner.

Post 72 Jeger- og fellingsavgifter

Jegerane betaler kvart år ei jegeravgift. Dei som skal jakte villrein må i tillegg betale ei fellingsavgift. Begge desse avgiftene blir betalte inn til eit statleg viltfond. Eit årleg kapitaluttak frå dette fondet blir inntektsført på kap. 5576, post 72. Inntektene er budsjetterte til 102,0 mill. kroner for 2027. Tabell 5.13 viser hovudtrekk i kapitalstraumen i det statlege viltfondet. Hovuddelen av inntektene på posten dekkjer utgifter under kap. 1140. I tillegg dekkjer inntektene nokre av utgiftene til forvaltning av ordninga under kap. 1142, post 01, og nasjonal jaktstatistikk i SSB på kap. 1620, post 01, jf. tabell 5.14.

Nærare om jeger- og fellingsavgifter

Viltressurslova tredde i kraft 1. juli 2026. Det går fram av lova at berre dei som har teke jegerprøve

kan utøve jakt og fangst. Det går vidare fram at den som skal drive med jakt og fangst, skal vere registrert i Jegerregisteret, og ha betalt jegeravgift for det aktuelle jaktåret.

I medhald av viltressurslova er det vidare gitt forskrifter om innkreving av jegeravgift og fellingsavgifter for elg, hjort og villrein. Inntektene frå jegeravgift og fellingsavgift for villrein går til det statlege viltfondet, som har til formål å fremje viltforvaltninga. Fellingsavgiftene som er knytte til villrein skal nyttast i villreinforvaltninga. I kommunar der det er jakt på elg, hjort og rådyr skal kommunen etablere kommunale viltfond og krevje inn fellingsavgiftene for elg og hjort, innanfor dei rammene Stortinget fastset i statsbudsjettet. Fylkeskommunar som får tilført midlar frå det statlege viltfondet, skal etablere fylkeskommunale viltfond.

Reglane for kommunale og fylkeskommunale viltfond er nedfelte i ei eiga statleg rammeforskrift, der det òg går fram kva for inntekter som skal eller kan gå til desse fonda, og korleis kommunar og fylkeskommunar skal disponere midla.

Ordninga med eit statleg viltfond og kommunale og fylkeskommunale viltfond synleggjer på denne måten at tilretteleggingstiltak for jakt og delar av viltforvaltninga for ein stor del er baserte på brukarfinansiering. I tillegg kjem det meir tilfeldige inntekter til fonda frå enkelte typar fallvilt, som er vilt som døyr av andre årsaker enn ordinær jakt.

Jeger- og fellingsavgiftene blir normalt justerte anna kvart år, og blei sist endra i 2025. Satsane for dei ulike avgiftene for 2027 går fram av tabell 5.12.

Tabell 5.12 viser òg inntektene for kommunane i 2027, slik at den samla bruken av verkemiddel kan sjåast under eitt. For kommunane er dei oppgitte avgiftene maksimalsatsar.

Tabell 5.12 Framlegg om jeger- og fellingsavgifter (i kroner)

Type avgift	Storleiken på avgifta i 2025	Estimert tal på innbetalingar	Venta innbetalt totalbeløp	Inntektsført
Jegeravgift generelt	450	180 000	81 000 000	Viltfondet
Jegeravgiftstillegg hjortevilt	130	120 000	15 600 000	Viltfondet
Ekstraavgift ved manglande levering av jaktstatistikk ¹	280	13 400	3 752 000	Viltfondet
Fellingsavgift vaksen rein	390	2 200	858 000	Viltfondet
Fellingsavgift reinkalv	230	1 200	276 000	Viltfondet
Sum statlege avgifter			101 486 000	Viltfondet
Fellingsavgift vaksen elg	710	16 250	11 357 500	Kommunane
Fellingsavgift elgkalv	420	10 000	4 200 000	Kommunane
Fellingsavgift vaksen hjort	550	33 400	18 370 000	Kommunane
Fellingsavgift hjortekalv	330	16 800	5 544 000	Kommunane
Sum kommunale avgifter			39 651 500	Kommunane

¹ Innkrevjing skjer etterskottsvis i 2027 for dei som ikkje leverte jaktstatistikk for jaktåret 2025/2026.

Tabell 5.13 Berekning av kapital i det statlege viltfondet (i 1 000 kroner)

Saldo 31.12.2025	3 583
+ Budsjettert innbetalt i 2026 ¹	97 710
- Budsjettert overføring til statsbudsjettet i 2026 (utbetalingar frå fondet)	97 500
= Budsjettert saldo 31.12.2026	3 793
+ Budsjettert innbetalt i 2027 ²	102 346
- Budsjettert overføring til statsbudsjettet i 2027 (utbetalingar frå fondet)	102 000
= Budsjettert saldo 31.12.2027	4 139

¹ Beløpet inkluderer stipulerte renteinntekter på 0,8 mill. kroner og fallviltinntekter på 0,06 mill. kroner.

² Beløpet inkluderer stipulerte renteinntekter på 0,8 mill. kroner og fallviltinntekter på 0,06 mill. kroner.

Administrasjon og økonomiforvaltning

Landbruksdirektoratet forvaltar det statlege viltfondet på vegner av Landbruks- og matdepartementet, og er ansvarleg for administrasjon og føring av rekneskapen for fondet. Utgiftene i statsbudsjettet skal normalt vere like dei stipulerte inntektene for fondet det same året. Dersom inntektene er større, blir dei ståande i fondet for bruk seinare år.

Inntektene på kap. 5576, post 72, finansierer utgifter til vilttiltak, viltforvaltning og drift av Jegerregisteret på kap. 1140, post 01, 21 og 71. Inntektene finansierer òg utgifter til forvaltning av fondet, forvaltning av fondsmidlane og tilskottsforvaltning i Landbruksdirektoratet på kap. 1142, post 01, og nasjonal jaktstatistikk i SSB på kap. 1620, post 01. Planlagd bruk av inntektene går fram av tabell 5.14.

Tabell 5.14 Samla ressursbruk finansiert av inntekter til det statlege viltfondet (i 1 000 kroner)

Formål	
Drift av villreinnemndene, drift av Jegerregisteret og andre driftsutgifter knytte til viltforvaltning (kap. 1140, post 01)	14 900
<i>Meirverdiavgift som er ført under Finansdepartementet</i>	<i>1 591</i>
Prosjekt, FoU, overvakingsprogram, sentrale fallviltutgifter m.m. (kap. 1140, post 21)	34 900
<i>Meirverdiavgift som er ført under Finansdepartementet</i>	<i>2 852</i>
Hjortevilttiltak, særskilde villreintiltak, lokale vilttiltak, viltovervaking (kap. 1140, post 71)	40 590
Forvaltning i Landbruksdirektoratet (kap. 1142, post 01)	4 467
Midlar til nasjonale statistikkoppgåver i SSB som er førte under Finansdepartementet (kap. 1620, post 01)	2 700
Sum	102 000

Særskilt om hjortevilt og fallvilt

Det er kommunane som har primæransvaret for forvaltninga av hjortevilt og for fallvilt. Det er òg nasjonale oppgåver innanfor desse felta som må løysast. FoU-tiltak og overvaking av hjortevilt blir dekte av det statlege viltfondet gjennom eit tillegg til jegeravgifta for jegerar som jakter på hjortevilt. På denne måten medverkar desse jegerane til finansieringa av naudsynte nasjonale oppgåver.

Utgiftene til sentrale oppgåver i samband med hjortevilt og fallvilt er budsjetterte under kap.

1140, post 21 Spesielle driftsutgifter. Fallviltet som har ein salsverdi, blir omsett til inntekt for det statlege viltfondet. Inntekter som kjem frå fallvilt av ikkje-haustbart vilt og rovvilt blir kravde inn av Miljødirektoratet og refunderte fondet.

Rapport 2025

Inntektene blei 97,5 mill. kroner.

Programkategori 15.40 Forretningsdrift

Inntekter under programkategori 15.40 fordelte på kapitittel

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
4162	Statskog SF – forvaltning av statleg eigarskap	10 000	10 000	10 000	0,0
5652	Statskog SF – renter og utbytte	48 269	24 000	22 200	-7,5
	Sum kategori 15.40	58 269	34 000	32 200	-5,3

Landbruks- og matdepartementet forvaltar statens eigarinteresser i statsforetaket Statskog SF, og i aksjeselskapa Graminor AS og Kimen Såvarelaboratoriet AS. Selskapa er omtalte i Meld. St. 6 (2022–2023) *Et grønnere og mer aktivt statlig eierskap – Statens direkte eierskap i selskaper*, og er der plasserte i kategori 2; selskap med mål om berekraftig og mest mogleg effektiv oppnåing av sektorpolitiske mål. For Statskog SF er det energi- og naturressursar og fellesgode som ligg til grunn for eigarskapet, mens det for Kimen Såvarelaboratoriet AS og Graminor AS er knytt opp mot samfunnstryggleik og beredskap. Det er berre for Statskog SF det blir budsjettert med utbytte, jf. kap. 5652 Statskog SF – renter og utbytte. For rapportering for selskapa, sjå òg *Statens eierrapport 2025*.

Statskog SF

Mål- og strategiar

Statskog SF forvaltar om lag ein femdel av landarealet i Noreg. Statskog SF er den største skog-eigaren i landet med om lag 7 pst. av det samla skogarealet. Resten av landareala som blir forvalta av Statskog SF er fjell- og utmarksareal, for det meste i Troms og Nordland. I Sør-Noreg er ein stor del av arealet (om lag 26 mill. dekar) statsallmenning, der eigedommar med allmenningsrett har rett til å få vist ut tømmer og ved, beite og seter. I statsallmenningane er det dei lokale fjellstyra som mellom anna forvaltar jakt og fiske, og som har ansvaret for oppsyn gjennom fjelloppsynet.

Statskog SF er ein desentralisert organisasjon. Hovudkontoret ligg i Namsos, men foretaket har

18 kontor rundt om i landet. Lokal kunnskap er naudsynt i forvaltninga av ressursane, og foretaket legg vekt på å vere til stades på areala dei eig. Statskog SF er med sin kompetanse og si erfaring innanfor skog- og utmarksområdet ein sentral aktør i ei berekraftig forvaltning av dei norske skog- og utmarksressursane. Statskog SF skal ut frå vedtektene forvalte, drive og utvikle statlege skog- og fjelleigedommar med tilhøyrande ressursar, det som står i samband med dette, og anna naturleg tilgrensande verksemd. Innanfor ramma av målsetjinga kan Statskog SF òg drive andre eigedommar og yte andre former for tenester. Statskog SF skal leggje vekt på å oppnå eit tilfredsstillande økonomisk resultat, drive aktivt naturvern og ta omsyn til friluftsinnteresser. Ressursane skal utnyttast balansert.

Grunngivinga for statens eigarskap i foretaket er å ha kontroll over skog- og utmarksareal i tillegg til å sikre berekraftig forvaltning av statlege skog- og fjelleigedommar med tilhøyrande ressursar, medrekna å leggje til rette for allmenta sitt behov for jakt-, fiske- og friluftstilbod med vidare. Statens mål som eigar er berekraftig forvaltning av areala, gjennom effektiv drift og tilfredsstillande resultat over tid.

Departementet si styring, oppfølging og kontroll av Statskog SF

Departementet si styring og kontroll av Statskog SF følgjer reglane i lov om statsforetak og vedtektene til foretaket. Alle avgjerder frå eigaren som er bindande for styret i foretaket, skjer som

vedtak i føretaksmøte. Det ordinære føretaksmøtet i Statskog SF er i juni kvart år, og i tillegg til dette blir det kalla inn til ekstraordinært føretaksmøte ved behov.

Spørsmål om korleis føretaket handsamar myndigheita som er delegert gjennom fjellova og allmenningslova, ligg utanfor sjølv eigarstyringa og blir handtert gjennom egne kontaktmøte og tildelingsbrev, jf. kap. 1161.

Departementet har kontakt med og får informasjon frå føretaket i aktuelle saker. Det er regelmessige kontaktmøte mellom departementet og Statskog SF om mellom anna Statskog SFs framlegging av kvartalsresultat. Økonomien i verksemda og sentrale hendingar blir gjennomgåtte på kontaktmøta og på ordinært føretaksmøte.

Kap. 4162 Statskog SF – forvaltning av statleg eigarskap

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
90	Avdrag på lån	10 000	10 000	10 000
	Sum kap. 4162	10 000	10 000	10 000

Post 90 Avdrag på lån

I samband med Statskog SFs kjøp av AS Meraker Brug til ein pris på 2,65 mrd. kroner, jf. Prop. 6 S (2022–2023) *Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF)*, løyvde Stortinget 300,0 mill. kroner til eit statleg lån til Statskog SF.

Det er gjort greie for vilkåra for lånet i Prop. 118 S (2022–2023) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2023*. Lånet blei betalt ut i november 2022, og skal betalast ned innan november 2037, med eit minimumsavdrag årleg på 10,0 mill. kroner. For 2027 blir det budsjettet med eit avdrag på 10,0 mill. kroner. Statskog SF står fritt til å betale større avdrag.

Kap. 5652 Statskog SF – renter og utbytte

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
80	Renter	14 769	14 000	13 400
85	Utbytte	33 500	10 000	8 800
	Sum kap. 5652	48 269	24 000	22 200

Vedrørende 2026: Ved Stortingets vedtak av 19. juni 2026 blei post 85 auka med 87,8 mill. kroner, jf. Prop. 96 S (2025–2026) og Innst. 450 S (2025–2026).

Post 80 Renter

I samband med Statskog SFs kjøp av AS Meraker Brug til ein pris på 2,65 mrd. kroner, jf. Prop. 6 S (2022–2023) *Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF)*, løyvde Stortinget 300,0 mill. kroner til eit statleg lån til Statskog SF.

Det er gjort greie for vilkåra for lånet i Prop. 118 S (2022–2023) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2023*.

Departementet gjer framlegg om å budsjettere med ei inntekt på 13,4 mill. kroner i rente for 2027. Eksakt beløp vil avhenge av utviklinga i penge marknadsrenta og storleiken på og tidspunktet for innbetaling av avdrag. Avdrag på lånet er omtalt under Kap. 4162 Statskog SF – forvaltning av statleg eigarskap.

Post 85 Utbytte

Utbytte frå føretaket for 2026 blir sett til 75 pst. av årsresultatet etter skatt.

Prognosen for årsresultatet etter skatt for 2026 er på 11,7 mill. kroner. Departementet gjer fram-

legg om å budsjettere med 8,8 mill. kroner i anslått ordinært utbytte for 2026. Endeleg framlegg til ordinært utbytte vil bli fastsett når årsresultatet for 2026 ligg føre. Vedtak om utbytte for 2026 blir gjort på ordinært føretaksmøte første halvår 2027.

Del III
Omtale av særlege tema

6 Samfunnstryggleik og beredskap

Matsikkerheit er grunnleggjande for alle samfunn. I tryggingsspolitiske kriser og i krig kan tilgangen til energi, mat og vatn bli redusert. Meld. St. 9 (2024–2025) *Totalberedskapsmeldingen* peikar på at dagens matforsyning er sårbar dersom importen av matvarer ikkje kan oppretthaldast. Det er difor viktig å føre ein politikk som sikrar at mest mogleg matjord er i bruk, og at det blir produsert mat i heile landet.

Matforsyning er utpeika som ein kritisk samfunnsfunksjon, som skal sikre dei grunnleggjande behova til befolkninga for nok trygg mat under alle forhold, inkludert kriser, krig og pandemiar. Heile verdikjeda utgjer denne kritiske samfunnsfunksjonen.

Primærproduksjonen dannar eit viktig grunnlag for matsikkerheita, og eit tett samarbeid mellom styresmakter, næringsliv og primærprodusentar er avgjerande for å oppretthalde drift i alle situasjonar.

Den skjerpa tryggingssituasjonen krev òg at norske verksemdar tek ansvar gjennom førebyggjande tiltak og risikoreduserande arbeid. Verda er prega av befolkningsvekst, konflikhtar, ustabile forsyningar av mat og energi, stigande råvareprisar og store klima- og miljøutfordringar. Import av kraftfôr, gjødsel, drivstoff og teknologi gjer heile systemet sårbart for alvorlege hendingar, og beredskapslager av innsatsvarer må difor vurderast. Også i Noreg ser vi kor viktig eit aktivt jordbruk og ein berekraftig matproduksjon er for å sikre ei trygg framtid.

Klimaendringane er ei av dei største utfordringane i vår tid. Gjentakande ekstremvær med tørke og flaum har vist kor sårbar matproduksjonen kan vere. Stormar, skogbrannar, beitekriser, plante-skadegjerarar og andre ekstremvêrhendingar kan skape store utfordringar for jordbruket, skogbruket og reindrifta.

For å sikre god matberedskap er det avgjerande å ta vare på produksjonsgrunnlaget. Mest mogleg matjord over heile landet må haldast i aktiv drift og inngå i den løpande nasjonale matproduksjonen. Vidare er det viktig med mattryggleik i heile verdikjeda for mat, mellom anna må dyrehelsa, plantehelsa og dyrevelferda vere god.

Vi må utnytte dei nasjonale ressursane betre, ta vare på mangfaldet i næringane, og styrkje dei gode produksjonsmiljøa innan jordbruk, reindrift og skogbruk. Det er òg naudsynt å auke sjølvforsyninga og tilpasse produksjonen til eit klima i endring. Satsinga på drenering i jordbruket er eit konkret døme på dette arbeidet.

Det finst òg eit potensial for å leggje om både kosthald og matproduksjon i møte med større kriser. Som oppfølging av totalberedskapsmeldinga skal regjeringa gjennomføre ein analyse av dette potensialet.

Det viktigaste verkemiddelet regjeringa har for å styrkje norsk jordbruk og matproduksjon er jordbruksforhandlingane. Desse legg til rette for medverknad og felles utforming av rammevilkår for næringa. Resultata frå jordbruksoppgjera bidreg til auka matproduksjon, betre mattryggleik og berekraftig bruk av naturressursane.

Landbruks- og matdepartementet skal bidra til at Noreg har god matberedskap. Matsystemet er samansett og avhengig av mellom anna kompetanse, teknologi, organisering, logistikk og tilgang på innsatsfaktorar. Jordbruket er òg viktig for busetjing i heile landet. Ei spreidd busetjing styrker beredskapen og gjer samfunnet meir robust i krisesituasjonar.

Beredskapslager for matkorn er eit viktig tiltak for å styrkje matforsyninga og redusere sårbarheita ved ekstraordinære forsyningskriser. Målet er at det innan 2029 skal vere etablert eit beredskapslager på 82 500 tonn matkorn. Kornet skal eigast av staten, mens kommersielle aktørar står for lagringa. Lageret vil vere ein viktig tryggleik dersom naturhendingar eller tryggingsspolitiske kriser fører til alvorlege forstyrringar i verdikjedene for mat.

Reindrifta er ein viktig beredskapsaktør, særleg i Nord-Noreg der anna landbasert matproduksjon er avgrensa. Den desentraliserte driftsforma gir ekstra robustheit dersom transportårer eller forsyningsliner sviktar.

Skogbruket har òg ei viktig rolle i beredskapen. Ved straumbrott eller energimangel kan skogen bidra med energi til oppvarming, matlaging og koking av drikkevatt. Ved naturhen-

dingar som skogbrann, storm og store trefall, er skogsvegnettet viktig for å handtere situasjonen og avgrense skadar. Maskinkapasiteten i skogbruket kan dessutan vere ein viktig ressurs under beredskapshendingar. I situasjonar der offentlege vegar blir stengde, kan skogsvegnettet mange stader fungere som alternative transportårer for person- og varetransport.

Landbruks- og matdepartementet og underliggjande verksemdar

Landbruks- og matdepartementet har ansvar for eigen beredskap og skal vere førebudd på å delta i den sentrale handteringa av nasjonale kriser. Departementet skal kunne handtere både kriser som råkar eigen sektor og hendingar som direkte gjeld departementet.

For å sikre god krisehandtering byggjer departementet arbeidet på eit oppdatert beredskapsplanverk, arbeid med *grunnleggjande nasjonale funksjonar* (GNF) og tett dialog med underliggjande verksemdar. Dette skal bidra til at sektoren er best mogleg førebudd på ulike typar hendingar og kriser.

Departementet arbeider òg for ei meir heilskapleg og styrkt tilnærming til tryggleiks- og beredskapsarbeidet i landbruks- og matsektoren. I 2025 etablerte difor departementet eit tryggleiks- og beredskapsforum for toppleiinga i landbruks- og matforvaltninga, med formål om å vareta samvirke, dialog og informasjonsdeling i landbruks- og matforvaltninga innanfor tema knytte til samfunnstryggleik- og beredskap. Forumet skal mellom anna bidra til å byggje felles situasjonsforståing, byggje motstandsevne og redusere sårbarheit i sektoren, fremje koordinering av verksemdene i sektoren, og dessutan styrkje departementet og underliggjande verksemdar si evne til å handtere meir alvorlege hendingar.

Samfunnstryggleik- og beredskap er òg eit fast tema i styringsdialogen med underliggjande verksemdar. Arbeidet blir følgt opp gjennom krav og forventningar som blir formidla i tildelingsbrev, hovudinstruksar og gjennom styringsdialogen. Slik blir tryggleiks- og beredskapsarbeidet gitt systematisk merksemd på alle nivå i sektoren.

Landbruksdirektoratet

Landbruksdirektoratet har viktige oppgåver knytte til sikkerheit og beredskap i landbruk og

matforsyning. Oppgåvene omfattar handtering av hendingar og kriser innanfor matforsyning, skog, reindrift, naturskadar og avlingsskadar. Landbruksdirektoratet har ansvaret for drift av Landbruks- og matCERT, der Mattilsynet, Norsk institutt for bioøkonomi og Veterinærinstituttet inngår. Landbruks- og matCERT er registrert partner av Nasjonalt cybersikkerhetssenter (NCSC).

Mattilsynet

Mattilsynet har ei sentral rolle i arbeidet med å sikre forbrukarane tilgang til trygg mat. Mattilsynet har eit stort ansvar for å sikre beredskapen i samfunnet innan mat- og drikkevassforsyning, dyre- og plantehelse og dyrevelferd. Mattilsynet handterer beredskapshendingar, samarbeider med andre aktørar, og har beredskapsplanar for å kunne handtere kriser. Mattilsynet arbeider for å førebyggje uønskte hendingar gjennom tilsyn, kontroll og regelverk. Mattilsynet har ei viktig rolle i Totalforsvaret, og er mellom anna fast medlem i *Kriseutvalet for atomberedskap*. Mattilsynet møter òg som fast aktør i fylkesberedskapsråda.

Veterinærinstituttet

Veterinærinstituttet er eit biomedisinsk forskingsinstitutt, og Noregs leiande kunnskapsleverandør for nasjonal beredskap innan fiskehelse, dyrehelse, dyrevelferd og fôr- og mattryggleik. Instituttet har ein viktig funksjon innanfor beredskap og kompetanseutvikling for å avverje og kjempe mot helsetrugsar hos dyr, fisk og menneske gjennom diagnostikk, overvaking, risikovurdering, rådgiving og formidling.

Norsk institutt for bioøkonomi

Norsk institutt for bioøkonomi er eit nasjonalt leiande institutt for forskning og utvikling av kunnskap om bioøkonomi. Instituttet skal bidra til mat-sikkerheit, berekraftig ressursforvaltning, innovasjon og verdiskaping innanfor verdikjeda for mat, skog og andre biobaserte næringar. Verksemda har òg ein viktig funksjon ved å ha beredskap innan viktige samfunnsområde som trygg mat, fôrtrygghet og plantehelse. Sistnemnde dekkjer både jord og skog.

7 Likestilling

Overordna om departementet sitt arbeid med å fremje likestilling og hindre diskriminering

Arbeidet med likestilling i departementet er basert på dei krava og rettleingar som er gitte i likestillings- og diskrimineringslova. Departementet har utarbeidd ein eigen policy for arbeidet med likestilling som skal gi retning for alt arbeid i verksemda, og i alt arbeid og tenesteyting på myndigheitsområdet til departementet.

Likestilling og mangfald i underliggjande etatar

Departementet sine underliggjande verksemdar er Mattilsynet, Landbruksdirektoratet, Norsk institutt for bioøkonomi og Veterinærinstituttet. For informasjon om status på likestillings- og mangfaldsarbeidet i desse verksemdene, viser departementet til dei respektive årsrapportane med vedlegg. Av dei underliggjande verksemdene er det Landbruksdirektoratet og Mattilsynet som utøver myndigheit etter § 24 i likestillings- og diskrimineringslova. Veterinærinstituttet og Norsk institutt for bioøkonomi har ikkje slike oppgåver.

Likestilling i jordbruket

Det følgjer av likestillings- og diskrimineringslova at alle uansett kjønn, alder, etnisitet, religion med meir, skal ha dei same moglegheitene til å drive næringsverksemd innanfor landbruk og landbruksbaserte næringar. Haldningsskapande arbeid, utdanning, rådgiving, økonomiske verkemiddel og gode, funksjonelle velferdsordningar er vesentlege for å bidra til likestilling og rekruttering til landbruket over heile landet.

Gode velferdsordningar i landbruket er grunnleggjande for å bidra til rekruttering og landbruk over heile landet. Tilskott til avløyssing ved sjukdom hos barn blir utvida for foreldre som mottek pleie- og/eller opplæringspengar frå NAV. For å prioritere ei økonomisk styrking av bønder som får barn, fjernast med verknad frå og med 2027 samordninga for tilskott til avløyssing ved svangerskap, fødsel, adopsjon og omsorgsovertaking knytt til mellom anna løn og ytingar frå NAV. For

avløysartilskottet aukar maksimalbeløpet frå 139 110 kroner til 146 055 kroner per føretak. Dette vil gi auka økonomisk tryggleik ved sjukdom og skade, og gi betre moglegheit for å ta ut ferie og meir fritid gjennom året.

Satsing på berekraftig landbruk, sirkulær- og bioøkonomi og teknologiutvikling i, og i tilknytning til landbruket, vil vere viktig i framtida og krevje ny type kompetanse utover den tradisjonelt landbruksfaglege. Regjeringa vil skape interesse og gode forhold for alle som kan støtte opp om ei positiv utvikling i landbruket og reindrifta.

Landbruks- og matdepartementet har dei seinare åra hatt god tilgang på statistikk for kjønnsbalanse og likestilling innanfor landbruket og reindrifta. Det er under dei ulike velferdsordningane det finst mest informasjon om mellom anna kjønn, alder og geografisk fordeling.

Resultatkontrollen for gjennomføringa av landbrukspolitikken er ei årleg utgreiing og publisasjon frå Budsjettnemnda for jordbruket. Resultatkontrollen viser utviklinga i jordbruket i forhold til dei mål og retningslinjer Stortinget har trekt opp. Resultatkontrollen inneheld statistikk for mellom anna kjønns- og aldersfordelinga innan landbruket, og viser i tillegg historisk utvikling for kjønn, alder og utdanning på dette området.

Dei siste åra har talet på kvinnelege eigarar av landbrukseigedommar auka noko. I følgje tal frå SSB for 2025, var det 182 241 landbrukseigedommar med minst 5 dekar eigd jordbruksareal og/eller minst 25 dekar produktivt skogareal. På 66 pst. av eigedommane var det mannleg eigar, mens kvinner eigde 27 pst. av eigedommane. For dei resterande eigedommane var eigaren til dømes eit aksjeselskap, anna selskap, ein utanlandsk eigar eller at eigaren ikkje var oppgitt.

Statistikk frå søknad om produksjonstilskott viser at det i 2025 var nær 34 794 enkeltpersonføretak (verksemdar med personleg brukar) i jordbruket. Over tid har delen jordbruksføretak drivne av kvinner auka, og i 2025 var 18 pst. kvinner. I 2024 var talet på 17,6 pst., mens det var på 12,9 pst. i 1999 og 14,4 pst. i 2010. Denne statistikken gir likevel ikkje eit fullstendig bilete av kvinnene si samla deltaking i drifta av norske jord-

bruksføretak. Ei årsak til dette er at det berre er éin person som kan stå oppført som sækjar per enkeltpersonføretak. Det er òg mange kvinner som deltek i drifta på gardsbruk som ikkje er drivne som enkeltpersonføretak. For slike verksemder har ein ikkje informasjon om det er menn eller kvinner som deltek i drifta.

Arbeidstid i jordbruket går ned både for kvinner og menn, men reduksjonen er størst for kvinner. I 2023 utførte kvinner 24 pst. av arbeidet på garden, mot 26 pst. i 1990.

Tal frå 2024 viser at gjennomsnittsalderen for kvinnelege eigarar er litt lågare enn for menn, høvesvis 50,0 år og 53,3 år. Gjennomsnittsalderen for kvinner som driv jordbruksverksemder er gjennomgåande litt lågare enn for menn. Gjennomsnittsalderen for aktive kvinnelege brukarar var i 2024 på 48 år, noko som var rundt 3,3 år lågare enn for menn. Det kan over tid sjå ut til at kvinner i mindre grad tek over jordbruksverksemder for å drive jordbruk sjølve. Det er i mange samanhengar òg peika på at gardsoverdragingar til kvinner ofte gjeld enker som eig garden i ein overgangsperiode.

Tal for 2024 viser at høg utdanning blant nye eigarar er meir vanleg blant kvinner enn blant menn, og det er størst del kvinner med lang utdanning blant dei yngste. Blant kvinnene i den yngste aldersgruppa (under 39 år) har 66,2 pst. utdanning på universitets- og høgskulenivå. Hos menn har 21,1 pst. i denne aldersgruppa høgare utdanning. Når det gjeld den eldste aldersgruppa som overtok gard i 2024, har 28,0 pst. av mennene og 27,3 pst. av kvinnene høgare utdanning.

Innanfor dei ulike driftsformene er kvinnedelen høgast blant bønder med driftsforma «andre grovføretande dyr», med 28,6 pst. For sau er delen 20,8 pst. Kvinnedelen er lågast blant produsentar som driv med storfe, mjølk og kjøtt. Kvinner driv generelt jordbruksverksemder med mindre areal enn menn, men delen kvinner har auka for alle arealgruppene.

Landbrukssektoren har over tid arbeidd målretta med å få fleire kvinner til å etablere seg i næringa. Fleire verkemiddel i jordbruksavtalen er innretta slik at dei skal stimulere til rekruttering, næringsutvikling, fleire nyetableringar og vekstbedrifter. Midlar til investering og bedriftsutvikling i landbruket (IBU-midlar) er eit særleg viktig økonomisk verkemiddel for å nå målet om næringsutvikling i, og i tilknytning til, landbruket. Kvinner er særleg aktive innan andre landbruksbaserte næringar, til dømes lokalmat, reiseliv og aktivitetstilbod på garden som «Inn på tunet». Desse områda krev ofte anna kompetanse enn

den tradisjonelle landbruksfaglege kompetansen. I 2025 blei i underkant av 40 pst. av IBU-midlane tildelt kvinner, noko som er ein auke frå om lag 34 pst. i 2024. Delen tildelingar innan andre landbruksbaserte næringar til kvinner ligg høgare, med om lag 62 pst. i 2025.

Likestilling i skogbruket

Det er fleire menn enn kvinner som arbeider innanfor skog- og trenæringa. Det blir difor lagt vekt på å rekruttere og leggje til rette for å behalde fleire kvinner i næringa. Sentralt i arbeidet er mellom anna å synleggjere mangfaldet i bransjen og tiltak for å gjere arbeidsplassar og arbeidsoppgåver meir attraktive for kvinner.

Kvinner i skogbruket er ein uavhengig, landsomfattande organisasjon som har til formål å motivere kvinner til deltaking og engasjement på alle plan innanfor skogbruket, og som legg vekt på samhald og samarbeid. Organisasjonen har etablert kontakt med og deltek i nordiske og internasjonale forum på området. Landbruks- og matdepartementet har løyvd midlar til Kvinner i skogbruket over kap. 1138, post 70 Støtte til organisasjonar, over fleire år.

Velg Skog arbeider med rekruttering, kompetanse og omdømmebygging for skognæringa. Næringa sitt behov for betre likestilling er ein del av dette arbeidet. Velg Skog blir mellom anna finansiert over jordbruksavtalen kap. 1150, post 50, Landbrukets utviklingsfond.

Likestilling i reindrifta

Arbeidet med likestilling i reindrifta i Noreg krev ein samla innsats frå fleire aktørar, både frå det offentlege, frå næringa sjølv og frå organisasjonar i næringa.

I 2025 hadde 16 pst. av alle siidaandelane kvinneleg leiar. Dette er på same nivå som i 2024. 18 pst. av siidaandelane var felles siidaandelar.

262 årsverk blei utførte av kvinner i 2025. Dette utgjer 27 pst. av alle årsverk i reindrifta dette året. I 2025 hadde kvinner 26 pst. av det samla reintalet i Noreg, noko som er ein reduksjon frå 27 pst. i 2024.

I reindriftsavtalen 2019/2020 blei det etablert eit særskilt driftstilskott til kvinner som er leiar av siidaandel, og som har reindrift som hovudnæring. I tillegg kan kvinneretta tiltak få støtte over Reindriften utviklingsfond. Norske Reindriftsamers Landsforbund kan òg søkje om midlar til utviklingsprosjekt for å fremje likestilling. Det kan vidare søkjast om tilskott for å støtte opp om den

familiebaserte reindrifta, som ektefelle-/sambuar-tillegg og tilskott til felles siidaandelar.

Norske Reindriftsamers Landsforbund skal ta omsyn til kjønnsfordeling ved val av styre og lokallag. Avtalepartane er òg samde om at styra for reinbeitedistrikta, så langt det er mogleg, bør ha kjønnsbalanse.

Likestilling og mangfald i Landbruks- og matdepartementet

Ved utgangen av 2025 var det 120 tilsette i departementet, der 57 pst. av desse var kvinner. Kvin-

nene er i fleirtal i sakshandsamargruppa og blant leiarane. Kvinnene utgjer 83,3 pst. av toppleiarane og 50 pst. av mellomleiarane og 60 pst. av leiarane samla sett. Det er like mange menn og kvinner i mellomleiarposisjonar med personalansvar.

Per 31. desember 2025 var gjennomsnittsalderen i departementet 51,2 år. Gjennomsnittsalderen er 51 år for kvinner og 52 år for menn, og har vore stabil dei siste fem åra.

Tabell 7.1 Relativ og absolutt kjønnsfordeling i dei ulike stillingsgruppene per 31. desember 2025

Stillingsgruppe	Relative		Absolutte		Totalt
	Andel kvinner (pst.)	Andel menn (pst.)	Tal kvinner	Tal menn	
Departementsråd	100	0	1	0	1
Ekspedisjonssjef	75	25	3	1	4
Kommunikasjonssjef	100	0	1	0	1
Avdelingsdirektør ¹	47	53	8	9	17
Underdirektør	50	50	1	1	2
Fagdirektør	43	57	13	17	30
Spesialrådgivar	33	67	1	2	3
Prosjektleiar	100	0	1	0	1
Seniorrådgivar	60	40	26	17	43
Rådgivar	69	31	9	4	13
Førstekonsulent	50	50	1	1	2
Utgreiingsleiar	100	0	3	0	3
Totalt	57	43	68	52	120

¹ Det er ikkje alle avdelingsdirektørar som har personalansvar.

Gjennomsnittsløn etter kjønn

Det er ingen vesentleg lønsforskjell mellom kjønna. Ved utgangen av 2025 var delen av kvinner si løn samanlikna med mennene si løn 100,8 pst, noko som er ein auke frå 99,5 pst. i 2024 og frå 98,1 pst. i 2023.

Mellombelse tilsetjingar

Mellombelse tilsetjingar blir i hovudsak brukte der det er behov for å ta inn vikar for å løyse oppgaver ved permisjonar og anna fråvær. Ved

utgangen av 2025 utgjorde mellombelse tilsetjingar 2,5 pst. (alle kvinner), mot 3,2 pst. i 2024. Bruken av mellombelse stillingar blir årleg drøfta med dei tillitsvalde. I løpet av 2025 har ein mellombels mannleg tilsett gått over i fast stilling.

Sjukefråvær

I 2025 var sjukefråværet 3,1 pst. Dette er det lågaste som nokon gong er registrert sidan år 2000. Sjukefråværet blant kvinner er framleis høgare enn sjukefråværet blant menn. Sjukefrå-

været er eit fast tema i arbeidsmiljøutvalet i departementet, og i dialogen med Bedriftshelsetenesta for å vurdere relevante tiltak.

Permisjonar

I 2025 blei det teke ut to foreldrepermisjonar (ein mann og ei kvinne).

Overtid

Totalt blei det registrert 4 101 timar med overtid i departementet i 2025. Dette utgjer 1,82 pst. av den avtalte arbeidsinnsatsen. Overtid knytt til gjennomføringa av dei årlege jordbruksforhandlingane, utgjer ein vesentleg del av den totale overtida.

Deltid

Alle som blei tilsette fast i departementet i 2025 gjekk inn i heiltidsstilling. Seks tilsette (tre menn og tre kvinner) har hatt deltidsstilling i 2025, der to av desse (ein mann og ei kvinne) har slutta i løpet av året.

Inkludering og mangfald

Departementet og sektoren har utarbeidd handlingsplanar for inkludering og mangfald. Det blei i 2025 tilsett ni personar i departementet, fire menn og fem kvinner. Av dei mellombels tilsette er det ei kvinne. Den yngste tilsette var 28 år og den eldste 54 år.

Tabell 7.2 viser nytilsette fordelte etter stillingsgrupper i ordinære tilsetjingsprosessar i 2025.

Tabell 7.2 Nytilsette

Stillingsgruppe	Kvinner	Menn	Totalt
1218 Avdelingsdirektør		1	1
1534 Fagdirektør	1	1	2
1364 Seniorrådgivar	3	1	4
1436 Rådgivar	1	1	2

Departementet oppmodar alle kvalifiserte til å søkje ledige stillingar i departementet uansett alder, kjønn, funksjonsevne, etnisk bakgrunn, seksuell legning eller hol i CV. Departementet legg til rette for medarbeidarar som har nedsett funksjonsevne.

Mobbing og trakassering

Arbeidet med haldningar for å motarbeide mobbing og diskriminering har merksemd i departementet. Eigne varslingsrutinar er utarbeidde, og departementet har system for å vareta varslarar.

8 Oppfølging av FNs berekraftsmål

Berekraftsagendaen set ambisiøse mål for arbeidet med økonomisk, sosial og miljømessig utvikling fram mot 2030, og er ei overbygning for regjeringa sin politikk nasjonalt og internasjonalt. Våren 2025 la regjeringa fram Meld. St. 35 (2024–2025) *Norges arbeid med bærekraftsmålene – status, utfordringer og veien videre*. Meldinga omfattar ei samla omtale av status for Noregs arbeid med berekraftsmåla, og vektlegg særskilt dei områda der Noreg har eit forbettringspotensial. Meldinga gjer vidare greie for regjeringa sin politikk på desse områda, irekna område som omfattar landbruks- og matpolitikken.

Dei fire hovudmåla for landbruks- og matpolitikken; matsikkerheit og beredskap, landbruk over heile landet, auka verdiskaping og berekraftig landbruk med lågare utslepp av klimagassar, skal bidra til å nå fleire av berekraftsagendaen sine målsetjingar. I tillegg til at landbruks- og matpolitikken skal sikre eiga befolkning nok og trygg mat med tydelege miljø- og klimaambisjonar, omfattar måla òg ambisjonar knytte til eit berekraftig skogbruk, arealbruk, ivaretaking av kulturlandskap, og busetjing og sysselsetjing med utgangspunkt i landbruket sine ressursar. Målbiletet speglar eit multifunksjonelt landbruk.

Mål 2 Utrydde svolt

Landbruks- og matdepartementet har ansvaret for å koordinere det nasjonale arbeidet med berekraftsmål 2 om å utrydde svolt. Målet har fleire dimensjonar, mellom anna å oppnå matsikkerheit og betre ernæring, og fremje berekraftig matproduksjon. Status i Noreg for berekraftsmål 2 er i all hovudsak god, men det er utfordringar knytte til overvekt og for lite fysisk aktivitet i delar av befolkninga. Det er generelt for høgt inntak av salt, sukker og metta feitt, og for lite inntak av frukt, bær, fullkorn og fisk. Det å auke berekrafta i landbruket nasjonalt, er òg sentralt for å nå mål 2, og der jordbruksavtalen er det sentrale verke-middelet.

Delmål 2.1) Innan 2030 utrydde svolt og sikre alle menneske, særleg fattige og personar i utsette situasjonar, spesielt spedbarn, tilgang til nok, trygg og sunn mat heile året.

I ein situasjon med uro i internasjonale marknader for mat og energi, har regjeringa lagt vekt på å sikre nasjonal matproduksjon. Dette omsynet ligg òg til grunn for jordbruksavtalen i 2026, med ei tydeleg prioritering av sjølvforsyning, klima og miljø. Sjå omtale av prioriteringar i landbruks- og matpolitikken i del I av proposisjonen. Meld. St. 11 (2023–2024) *Strategi for auka sjølvforsyning av jordbruksvarer og plan for opptrapping av inntektsmulighetene i jordbruket*, ligg til grunn for å nå målet om ein sjølvforsyningsgrad av mat på 50 pst., korrigert for import av fôr. Regjeringa sin hovudstrategi er å forbetre og auke produksjonen av planteprodukt, både til mat og fôr, på ein måte som styrkjer konkurransekraft mot import, slik at etterspørselen etter norske jordbruksvarer aukar.

Noreg har høg sjølvforsyning av husdyrprodukt og relativt låg sjølvforsyning for energirike plantevekstar til mat. Regjeringa held fram arbeidet med å etablere beredskapslagring for korn, der målet er at det innan 2029 skal vere på plass eit beredskapslager tilsvarande 3 månaders forbruk av matkorn.

Delmål 2.2) Innan 2030 utrydde alle former for feilernæring, og innan 2025 nå dei internasjonalt avtalte måla som gjeld veksthemjing og avmagring hos barn under fem år, og skjømte ernæringsbehova til unge jenter, gravide, ammande kvinner og eldre personar.

Det blir arbeidd på fleire måtar for å auke kunnskapen og kompetansen om sunt kosthald, bruk av råvarer, mat og matkultur i befolkninga generelt og målretta mot barn, unge og eldre spesielt. Organisasjonsstøtte til stiftinga Geitmyra Matkultursenter for barn og Norges Bygdekvinnelag bidreg til å støtte opp om dette. Opplysningskontoret for frukt og grønt har ei sentral rolle i arbeidet med å fremje forbruk av norsk frukt og grønt, og eit sunt og berekraftig kosthald til barn og

unge, og blir finansiert av midlar over jordbruksavtalen. Opplysningskontoret mottok og støtte til å leie prosjektet *Det store norske Grøntløftet*, som har som mål å leggje til rette for auka etterspørsel etter norsk frukt, grønt, bær og poteter. Dette vil både gi høgare norskdel og høgare sjølvforsyningsgrad, og vil kunne bidra til betre folkehelse. Landbruks- og matdepartementets bidrag til delmål 2.2, er nærare omtalt under overskrifta Sunt kosthald og gode matopplevingar i programkategori 15.10 Matpolitikk.

Delmål 2.3) Innan 2030 doble produktiviteten og inntektene til småskala matprodusentar, særleg kvinner, urfolk, familiebruk, husdyrnomadar og fiskarar, mellom anna gjennom sikker og lik tilgang til jord, andre produksjonsressursar og innsatsmiddel, kunnskap, finansielle tenester, marknader og moglegheiter for verdiauke og for sysselsetjing utanfor landbruket.

Dei årlege jordbruksforhandlingane mellom staten og næringsorganisasjonane i jordbruket skal sikre medverking og moglegheiter for å utforme rammevilkåra for jordbruket i fellesskap. Verkemiddel og løyvingar skal bidra til at måla for landbrukspolitikken blir nådde. Omsynet til økonomisk og sosial berekraft ligg til grunn og for jordbruksavtalen i 2026, med ei tydeleg prioritering av sjølvforsyning, klima og miljø. Ein vesentleg del av midlane i avtalen er avsett til utviklings- og omstillingstiltak i landbruket gjennom Landbrukets utviklingsfond. Prioriterte tiltak er knytte til omstilling og utvikling i primærproduksjon og innanfor tilleggsnæringar i landbruket, verkemiddel knytte til rekruttering, kompetanseheving og forsking og miljø- og klimarettatiltak. Investeringsverkemidla er eitt av dei mest sentrale verkemidla for å stimulere til omstilling og rekruttering i landbruket. Den samla auken for investeringsverkemidla har meir enn dubla seg sidan 2021. Innovasjon Norge si rapportering på verkemiddelbruken for dei bedriftsretta tiltaka, viser at kvinner mottok ein stor del av tilskotta som blir løyvde til andre landbruksbaserte næringar enn tradisjonelt landbruk, med i overkant av 60 pst. av tilskotta. Sjå elles omtale av prioriteringar for landbruks- og matpolitikken i del I av proposisjonen.

Dei årlege forhandlingane mellom staten og Norske Reindriftsamers Landsforbund skal leggje til rette for ei utvikling av reindriftsnæringa innanfor dei måla som er sette for reindriftspolitikken. Hovudmålet for reindriftspolitikken er ei berekraftig reindrift, med delmåla økologisk, økonomisk

og kulturell berekraft. Gjennom reindriftsavtalen blir dei økonomiske verkemidla for å nå måla vidareutvikla. Sjå omtale av prioriteringar for reindriftspolitikken i Del II i proposisjonen.

Delmål 2.4) Innan 2030 sikre at det finst berekraftige system for matproduksjon, og innføre robuste metodar som gir auka produktivitet og produksjon, som bidreg til å halde oppe økosystema, som styrkjer evna til å tilpasse seg til klimaendringar, ekstremvær, tørke, flaumar og andre katastrofar, og som gradvis fører til betre kvalitet på areal og jord.

Det blir arbeidd på fleire måtar for å bidra til eit meir berekraftig system for matproduksjon. Dei årlege næringsavtalane med jordbruket og reindrifta er dei mest sentrale verkemidla frå regjeringa si side knytt til den landbaserte matproduksjonen, og der dialog og samarbeid med næringa står sentralt. Dialog og samarbeid med heile verdikjeda for mat er naudsynt for å gjere matsystemet meir berekraftig. Rapporten *Bærekraft i det norske matsystemet* samanfatar nokre hovudlinjer i regjeringa sitt arbeid på området. I tillegg la Landbruks- og matdepartementet i 2024 fram ein eigen rapport om departementet sitt arbeid med berekraftige matsystem. Matsystemutvalet, som blei nedsett av regjeringa i 2025, er eit ekspertutval som skal greie ut om framtidens matsystem og presentere tilrådingar som kan styrkje berekrafta i det norske matsystemet. Folkehelse, klima, natur og landbruks-, havbruks-, fiskeri- og matpolitikk blir her sett i samanheng. Utvalet skal levere ei utgreiing i form av ein NOU i november 2026.

Klimaendringane og andre miljømessige utfordringar vil påverke norsk matproduksjon. Regjeringa har difor lagt til rette for berekraftig og langsiktig forvaltning av naturressursane gjennom ein heilskapleg landbruks- og matpolitikk. Intensjonsavtalen som er inngått mellom staten og organisasjonane i jordbruket er eit konkret døme på korleis det blir arbeidd systematisk og i fellesskap for å nå måla. Målet i intensjonsavtalen er å arbeide for å redusere utsleppa og auke opptaka knytte til jordbruket tilsvarande 5 mill. tonn CO₂-ekvivalentar samla for perioden 2021–2030. Som oppfølging av Meld. St. 26 (2022–2023) *Klima i endring – sammen for et klimarobust samfunn*, er det etablert ei arbeidsgruppe som skal gjennomgå klimatilpassing i landbruket, og korleis landbruket kan rustast for meir krevjande forhold som kan følgje av klimautviklinga. Rapporten frå arbeidsgruppa blir levert hausten 2026.

Ein aktiv bruk av og eit sterkt vern om arealressursane er ein føresetnad for å nå måla i land-

bruket. Regjeringa følgjer opp jordvernstrategien frå 2023 med eit langsiktig jordvernmål om maksimal omdisponering på 2 000 dekar dyrka mark årleg. Ein var under 2 000 dekar for første gong i 2025. Det blir òg arbeidd systematisk med å halde den gode statusen for dyrehelse og dyrevelferd ved lag. Regjeringa la i desember 2024 fram Meld. St. 8 (2024–2025) *Dyrevelferd*, som peikar ut ei retning på arbeidet med å styrkje dyrevelferda ytterlegare. Det er òg arbeidd med å vareta arealgrunnlaget for reindrifta, og leggje til rette for auka produksjon og lønsemd i næringa, mellom anna gjennom reindriftsavtalen. Ved å leggje til rette for urbant landbruk i samsvar med nasjonal strategi frå 2021, kan dyrkbare areal som er ueigna for storskala jordbruk haldast i hevd, og kunnskapen om dyrking vil haldast oppe i ein større del av befolkninga. Landbruksdirektoratet har utarbeidd utkast til ein rettleiar for urbant landbruk i lokal arealplanlegging, som ei oppfølging av strategien, som skal ferdigstillast i løpet av 2027. Rettleiaren skal gi oversikt over relevante planverktøy og verkemiddel, og er særleg retta mot kommunale plan- og landbruksetatar. Norsk institutt for bioøkonomi har òg utarbeidd ein rettleiar for urbant landbruk i areal som er opne for ålmenta, i tillegg til eit landsdekkjande grønstrukturkart som gir detaljert informasjon om grøne areal og som kan brukast til å identifisere moglege dyrkingsareal. Kartfesta informasjon om jordbruksareal som kan vere ute av drift gir òg nyttig informasjon.

Nasjonalt miljøprogram for jordbruket er innretta for å følgje opp målet om eit berekraftig landbruk med lågare utslepp av klimagassar. Dei siste års jordbruksoppgjer har lagt vekt på å styrkje natur-, miljø- og klimaarbeidet i jordbruket, med ei særskild satsing retta mot klimagassreduserande tiltak og tiltak som skal betre situasjonen i Oslofjorden.

Bionova blei oppretta i 2023 som ei eining under Innovasjon Norge. Bionova er eit verktøy for å nå Noreg sine klimamål for 2030 og 2035 og målet om å vere eit lågutsleppssamfunn i 2050 ved å bidra til reduserte klimagassutslepp og auka karbonopptak og -lagring. Bionova skal òg bidra til auka verdiskaping gjennom overgang til ein meir sirkulær bioøkonomi basert på fornybare ressursar frå hav og land. Satsingsområde slik som utvikling innan bioøkonomi og sirkulær økonomi, styrkjer jordbruket sitt bidrag til gjenvinning av restråstoff og sidestraumar frå næringa og frå andre delar av samfunnet, som eit ledd i det grøne skiftet.

Delmål 2.5) Innan 2020 halde oppe det genetiske mangfaldet av frø, kulturplanter, husdyr og ville artar som er i slekt med dei, mellom anna gjennom veldrivne og rikholdige frø- og plantesamlingar nasjonalt, regionalt og internasjonalt, og fremje tilgang til og ei rettferdig og likeverdig fordeling av dei goda som følgjer av bruk av genressursar og tilhøyrande tradisjonell kunnskap, i tråd med internasjonal semje.

Bevaring og berekraftig bruk av genetiske ressursar for mat og landbruk, er avgjerande for å tilpasse matproduksjonen til eit endra klima, nye plantesjukdommar og skadegjerarar. I 2024 starta arbeidet med gjennomføring av tiltaksplanen som set i verk strategien *Forråd av gener – muligheter og beredskap for framtidens landbruk* ved å gjere greie for kva for genressursar som er bevaringsverdige i Noreg, etablere eit heilskapleg nasjonalt bevaringsprogram for desse, og dessutan identifisere tiltak for berekraftig bruk, auka kunnskap og formidling, og samarbeid med andre land.

Svalbard globale frøhvelv som blei etablert av den norske regjeringa i 2008, bidreg til global mat-sikkerheit gjennom å sikre mangfaldet av frø innan matplanter. I 2025 sende 47 genbankar 46 781 nye frøprøver til frøkvelvet, åtte av desse for første gong. Ved utgangen av 2025 sikrar kvelvet på Svalbard 1 378 238 sikkerheitskopiar av frø frå i alt 131 institusjonar verda over.

Mål 12 Ansvarleg forbruk og produksjon

Delmål 12.3) Innan 2030 halvere matsvinn per innbyggjar på verdsbasis, både i detaljhandelen og blant forbrukarane, og redusere svinn i produksjons- og forsyningskjeda, inkludert svinn etter innhausting.

I 2017 signerte staten ein bransjeavtale med aktørane i verdikjeda for mat, der målet er å halvere matsvinnet innan 2030. Første hovudrapportering frå partane til avtalen viser at matsvinnet blei redusert med om lag 10 pst. i perioden 2015–2020. Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet nedsette i februar 2023 eit utval for å utgreie tiltaks- og verkemiddelbruk for å nå målet om halvering av matsvinnet innan 2030, og vurdere korleis ei matkastelov skal inngå i ein samla verkemiddelbruk. Utvalet leverte si utgreiing 3. januar 2024, og regjeringa er i gang med å følgje opp utgreiinga. *Lov om forebygging og reduksjon av matsvinn (matsvinnloven)* blei vedteken av Stortinget 20. mai 2025, jf. Innst. 373 L (2024–2025). Det er sett i gang utgreiingsarbeid for å få på plass utfyllande forskrifter med sikte på at desse trer i kraft i løpet av 2026. Regjeringa har òg

teke initiativ til ein revisjon av bransjeavtalen for reduksjon av matsvinn.

Matsvinn i jordbrukssektoren kan kome av at produkta ikkje held høg nok kvalitet, eller har feil, skadar, sjukdommar med meir. Det blir arbeidd kontinuerleg med mellom anna forskning og utvikling, dyrehelse, plantehelse og mattryggleik i dei ulike sektorane, som òg bidreg til høgare kvalitet på produksjonane og lågare matsvinn.

Landbruksdirektoratet har levert eit kunnskapsgrunnlag om årsaker til matsvinn og føreslått tiltak for å redusere matsvinnet i primærleddet i grøntsektoren. Rapporten blei levert til jordbruksoppgjeret 2024.

Mål 15 Livet på land

Landbruks- og matdepartement har medansvar for å følgje opp delmål under mål 15 Livet på land.

Delmål 15.2) Innan 2020 fremje innføringa av ei berekraftig forvaltning av all slags skog, stanse avskoging, byggje opp att forringa skogar, og i vesentleg grad auke atterreising og nyplanting av skog på globalt nivå.

Om lag 40 pst. av Noregs landareal er dekt av skog. Det er eit krav at det skal leggjast til rette for at det kjem opp ny skog etter hogst, slik at skogarealet si produksjonsevne kan bli utnytta i eit langsiktig perspektiv. Skogen er òg viktig for å binde karbon. Skog i vekst tek opp CO₂, og aktiv skogskjøtsel, med hogst, planting, gjødsling og ungskogspleie, bidreg til ein vesentleg klimagvinst. Jordbruksavtalen bidreg til å styrkje innsatsen på dette området. Kommunane kontrollerer skogeigarane sin innsats for forynging årleg. Det blir gjort miljøregistreringar på skogareal der det blir drive skogbruk for å skaffe eit godt kunnskapsgrunnlag om livsmiljø for artar og andre miljøverdiar. Gode avvegingar mellom næringsverksemd og miljøomsyn, og mellom bruk og vern står sentralt i ein berekraftig skogpolitikk.

Delmål 15.3) Innan 2030 motarbeide ørkenspreiing, restaurere forringa land og matjord, inkludert landområde som er ramma av ørkenspreiing, tørke og flaum, og arbeide for ei verd utan landforringing.

Noreg har lite matjord, og jordvernet har difor høg prioritet. Oppdatert jordvernstrategi frå juni 2023 set mål om at årleg omdisponering av dyrka mark ikkje skal overstige 2 000 dekar innan 2030.

Ein var under 2 000 dekar for første gong i 2025. Nasjonalt jordprogram blei lansert i 2020, jf. rapporten *Nasjonalt program for jordhelse*. Fleire element i jordprogrammet er no implementert. Nasjonalt Miljøprogram og Regionale miljøprogram har fått jord og jordhelse som eige miljøtema med tilhøyrande nye jordhelsefremjande tiltak. Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) har sett i gang overvaking av jordsmonn i skog og beitemark. Utfordringar med forringa jord er truleg mindre i Noreg enn i mange andre land, men kunnskapen er mangelfull. God kunnskap og overvaking av jordsmonn er naudsynt for å avdekkje kva problem vi har og tiltak som trengst. NIBIO har òg etablert JordVAAK, eit jordovervakingssystem der det skal samlast inn data og overvake utviklinga av tilstanden til jordsmonnet, og endring i lagring og utslepp av karbon frå jordbruksjord. Som omtalt under delmål 2.4 ovanfor, er det sett i gang arbeid med å gå gjennom klimatilpassingar i landbruket. Korleis drift og areal kan innrettast for å motstå tørke og flaum, vil vere ein del av gjennomgangen.

Delmål 15.4) Innan 2030 bevare økosystem i fjellområde, inkludert det biologiske mangfaldet der, slik at dei skal bli betre i stand til å yte viktige bidrag til ei berekraftig utvikling.

Arealgrunnlaget for reindrifta har hatt stor merksemd i dei årlege forhandlingane om reindriftsavtalen, og er også eit prioritert område i reindriftsavtalen 2026/2027. Ivaretaking av areal i reinbeiteområde er ei prioritert oppgåve på alle nivå i reindriftsforvaltninga, og det blir arbeidd med å gjere kommunane meir bevisste på omsynet til reindrift i arealplanlegginga. Regjeringa la i 2023 fram ei tiltakspakke for reindrift og energi som skal leggje til rette for å nå måla om auka utbygging av fornybar energi og berekraftig reindrift. Sjå nærare omtale i del I av proposisjonen. Den særskilde satsinga over jordbruksavtalen for å styrkje grunnlaget for berekraftig verdiskaping i fjellandbruket med vekt på seter og utmark blei vidareført i samband med jordbruksoppgjeret i 2026. I tillegg blei det etablert ei ny ordning med tilskott til investeringar i setrer med mjølkeproduksjon, som skal bidra til langsiktig seterdrift og å ta i vare Noreg sine forpliktingar i samband med at den norske seterkulturen er på UNESCOs liste over immateriell kulturarv.

Delmål 15.6) Fremje ei rettferdig og likeverdig deling av goda som er knytte til bruk av genressursar, og fremje formålstenleg tilgang til slike ressursar i tråd med internasjonal semje.

Noreg gir årlege bidrag til fondet til plantetrakhten for fordelsdeling og gir tilgang til plantegene-

tiske ressursar for mat og landbruk i tråd med føresegnene til traktaten.

9 Oversikt over lønsvilkåra til leiarar i heileigde statlege verksemdar

Tabell 9.1 Statskog SF

Utgifter 2025	Kroner
Løn, adm. direktør	2 187 000
Pensjonsutgifter	180 000
Anna godtgjersle	20 000

Landbruks- og matdepartementet

t i l r å r :

I Prop. 1 S (2026–2027) om statsbudsjettet for år 2027 blir dei forslag til vedtak førde opp som er nemnde i eit framlagt forslag.

Forslag

Under Landbruks- og matdepartementet blir i Prop. 1 S (2026–2027)
statsbudsjettet for budsjettåret 2027 dei forslag til vedtak som følger førde opp:

Kapitla 1100–1161, 4100–4150, 5576, 5652

I

Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Administrasjon m.m.			
1100	Landbruks- og matdepartementet		
	01 Driftsutgifter	195 843 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i>	21 284 000	
	45 Større utstyrskjøp og vedlikehald – ordinære forvaltningsorgan, <i>kan overførast, kan nyttast under post 50</i>	3 109 000	
	50 Større utstyrskjøp og vedlikehald – forvaltningsorgan med særskilde fullmakter	317 000	220 553 000
	Sum Administrasjon m.m.		220 553 000
Matpolitikk			
1115	Mattilsynet		
	01 Driftsutgifter	1 772 388 000	
	22 Reguleringspremie til kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser	15 596 000	
	71 Tilskott til erstatningar, <i>overslagsløyving</i>	4 193 000	1 792 177 000
	Sum Matpolitikk		1 792 177 000
Forsking, innovasjon og kunnskapsutvikling			
1135	Veterinærinstituttet		
	50 Kunnskapsutvikling, formidling og beredskap	116 302 000	116 302 000
1136	Norsk institutt for bioøkonomi		
	50 Kunnskapsutvikling, formidling og beredskap	278 609 000	278 609 000
1137	Forsking og innovasjon		
	54 Næringsretta matforsking m.m.	260 000 000	
	70 Innovasjonsaktivitet m.m., <i>kan overførast</i>	3 085 000	
	71 Forskingsaktivitet – Noregs forskingsråd, <i>kan overførast</i>	190 500 000	

Kap.	Post		Kroner	Kroner
	72	Grunnløyvingar til forskingsinstitutt. – Noregs forskingsråd	215 952 000	669 537 000
		Sum Forsking, innovasjon og kunnskapsutvikling		1 064 448 000
		Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak		
1138		Støtte til organisasjonar m.m.		
	70	Støtte til organisasjonar	53 347 000	
	71	Internasjonalt skogpolitisk samarbeid – organisasjonar og prosessar, <i>kan overførast</i>	836 000	
	72	Stiftinga Norsk senter for økologisk landbruk	5 813 000	
	73	Nasjonalt senter for fjellandbruk	4 519 000	
	75	Dyrsku'n	1 234 000	65 749 000
1139		Genressursar, miljø- og ressursregistreringar		
	21	Spesielle driftsutgifter – Svalbard globale frøhvelv	12 676 000	
	50	Miljøregistreringar i skog	5 096 000	
	70	Tilskott til bevaring og berekraftig bruk av husdyr-, plante- og skogtregenetiske ressursar	7 927 000	
	71	Tilskott til genressursforvaltning og miljøtiltak, <i>kan overførast</i>	10 027 000	35 726 000
1140		Haustbare viltressursar – forvaltning og tilskott til viltformål (Viltfondet) m.m.		
	01	Driftsutgifter	14 900 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i>	34 900 000	
	71	Tilskott til viltformål, <i>kan overførast</i>	40 590 000	90 390 000
1141		Haustbare viltressursar – jegerprøve, tilskott til organisasjonar m.m.		
	23	Jegerprøve m.m., <i>kan overførast</i>	5 100 000	
	75	Organisasjonar – haustbare viltressursar	8 986 000	14 086 000
1142		Landbruksdirektoratet		
	01	Driftsutgifter	316 642 000	
	21	Spesielle driftsutgifter – Beredskapslagring av korn	87 650 000	
	45	Større utstyrskjøp og vedlikehald, <i>kan overførast</i>	13 573 000	
	50	Arealressurskart	8 244 000	
	60	Tilskott til veterinærdekning	235 546 000	
	61	Tilskott til skrantesjukeprøver frå fallvilt	1 367 000	
	70	Tilskott til fjellstuer	913 000	
	71	Tiltak for berekraftig reindrift, <i>kan overførast</i>	6 080 000	
	72	Erstatningar ved ekspropriasjon og leige av rett til reinbeite, <i>overslagsløyving</i>	670 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner
	73	Tilskott til erstatningar m.m. etter offentlege pålegg i plante- og husdyrproduksjon, <i>overslagsløyving</i>	55 610 000
	74	Kompensasjon til dyreeigarar som blir pålagt beitenekt	500 000
	75	Støtte til jordbruks- og veksthusnæringa for ekstraordinære straumutgifter, <i>overslagsløyving</i>	272 200 000
	77	Tilskott til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhald, <i>kan overførast</i>	10 000 000
	79	Tilskott til reindrifta for del av verdiskaping frå vindkraft	6 010 000
	80	Beredskapslager matmjøl	1 037 000
	83	Tiltak for sameksistens mellom reindrift og jordbruk	15 000 000
	84	Tilskott til mentorordninga for veterinærer	6 000 000
1148		Naturskade – erstatningar	1 037 042 000
	71	Naturskade – erstatningar, <i>overslagsløyving</i>	134 300 000
1149		Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket	134 300 000
	60	Flaskehalsprosjekt for vegar for skogbruket, <i>kan overførast</i>	10 548 000
	71	Tilskott til verdiskapingstiltak i skogbruket, <i>kan overførast</i>	26 800 000
	73	Tilskott til skog- og klimatiltak, <i>kan overførast</i>	57 763 000
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	95 111 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i>	32 000 000
	50	Tilskott til Landbrukets utviklingsfond	2 970 253 000
	70	Marknadstiltak, <i>kan overførast</i>	407 750 000
	71	Tilskott ved produksjonssvikt, <i>overslagsløyving</i>	132 400 000
	72	Kompensasjon for tap – kadmium i lauk, <i>overslagsløyving</i>	5 000 000
	73	Pristilskott, <i>overslagsløyving</i>	7 505 590 000
	74	Direkte tilskott, <i>kan overførast</i>	19 590 306 000
	77	Utviklingstiltak, <i>kan overførast</i>	520 797 000
	78	Velferdsordningar, <i>kan overførast</i>	2 256 442 000
1151		Til gjennomføring av reindriftsavtalen	33 420 538 000
	51	Tilskott til Reindriftens utviklingsfond	90 950 000
	72	Tilskott til organisasjonsarbeid	11 000 000
	75	Kostnadssenkande og direkte tilskott, <i>kan overførast</i>	166 650 000
	79	Velferdsordningar, <i>kan overførast</i>	6 400 000
			275 000 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
1152	Innovasjon Norge		
	70 Bionova – Tilskott til bioøkonomi og klimatiltak i jordbruket	205 000 000	
	81 Tilskott til næringsmiddelbedrifter i Troms og Finnmark, <i>kan overføres</i>	12 444 000	217 444 000
1161	Myndighetsoppgåver og sektorpolitiske oppgåver på statsgrunn		
	70 Tilskott til Statskog SFs myndighetsoppgåver og sektorpolitiske oppgåver	15 459 000	
	75 Oppsyn i statsallmenningar	17 601 000	33 060 000
	Sum Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak		35 418 446 000
	Sum departementets utgifter		38 495 624 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Administrasjon m.m.			
4100	Landbruks- og matdepartementet		
	01 Refusjonar m.m.	36 000	36 000
	Sum Administrasjon m.m.		36 000
Matpolitikk			
4115	Mattilsynet		
	01 Gebyr m.m.	238 848 000	
	02 Driftsinntekter og refusjonar m.m.	7 036 000	
	85 Gebyr og tvangsmulkt m.m.	7 000 000	252 884 000
	Sum Matpolitikk		252 884 000
Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak			
4141	Hauktbare viltressursar – jegerprøve, tilskott til organisasjonar m.m.		
	01 Jegerprøve, gebyr m.m.	5 100 000	5 100 000
4142	Landbruksdirektoratet		
	01 Driftsinntekter, refusjonar m.m.	57 416 000	57 416 000
4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.		
	85 Marknadsordninga for korn	1 050 000	1 050 000
5576	Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet		
	70 Forskingsavgift på landbruksprodukt	260 000 000	
	72 Jeger- og fellingsavgifter	102 000 000	362 000 000
	Sum Næringsutvikling, ressursforvaltning og miljøtiltak		425 566 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Forretningsdrift			
4162	Statskog SF – forvaltning av statleg eigarskap		
	90 Avdrag på lån	10 000 000	10 000 000
5652	Statskog SF – renter og utbytte		
	80 Renter	13 400 000	
	85 Utbytte	8 800 000	22 200 000
	Sum Forretningsdrift		32 200 000
	Sum departementets inntekter		710 686 000

Fullmakter til å overskride gitte løyvingar

II

Meirinntektsfullmakter

Stortinget samtykkjer i at Landbruks- og matdepartementet i 2027 kan:

1.

overskride løyvinga under	mot tilsvarende meirinntekter under
kap. 1115 post 01	kap. 4115 post 02
kap. 1137 post 54	kap. 5576 post 70
kap. 1141 post 23	kap. 4141 post 01
kap. 1142 post 01	kap. 4142 post 01

Meirinntekt som gir grunnlag for overskriding, skal òg dekkje meirverdiavgift knytt til overskridinga, og får difor òg verknad for kap. 1633, post 01, for dei statlege forvaltningsorgana som inngår i nettoordninga for meirverdiavgift.

Meirinntekter og eventuelle mindreinntekter blir tekne med i berekninga av overføring av ubrukt løyving til neste år.

2. overskride løyvinga under kap. 1100 Landbruks- og matdepartementet, post 45 Større utstyrskjøp og vedlikehald – ordinære forvaltningsorgan, med eit beløp som svarer til meirinntektene frå sal av eigedom avgrensa opp til 25,0 mill. kroner. Unytta meirinntekter frå sal av eigedom, kan reknast med ved utrekning av overførbart beløp under løyvinga.

III

Forskottering av utgifter til tvangsflytting av rein

Stortinget samtykkjer i at Landbruks- og matdepartementet i 2027 kan overskride løyvinga under kap. 1142 Landbruksdirektoratet, post 01 Driftsutgifter, opp til 500 000 kroner i samband med forskottering av utgifter til tvangsflytting av rein.

Fullmakter til å pådra staten forpliktingar utover gitte løyvingar

IV

Tilsegnfullmakter

Stortinget samtykkjer i at Landbruks- og matdepartementet i 2027 kan gi tilsegn om tilskott ut over gitte løyvingar, men slik at samla ramme for nye tilsegner og gammalt ansvar ikkje overstig følgjande beløp:

Kap.	Post	Nemning	Samla ramme
1137		Forsking og innovasjon	
	71	Forskingsaktivitet – Noregs forskingsråd	662,9 mill. kroner
1139		Genressursar, miljø- og ressursregistreringar	
	70	Tilskott til bevaring og berekraftig bruk av husdyr-, plante- og skogtregenetiske ressursar	7,5 mill. kroner
1142		Landbruksdirektoratet	
	77	Tilskott til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhald	68,1 mill. kroner
1148		Naturskade – erstatningar	
	71	Naturskade – erstatningar	146,3 mill. kroner
1149		Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket	
	60	Flaskehalsprosjekt for vegar for skogbruket	4,5 mill. kroner
	71	Tilskott til verdiskapingstiltak i skogbruket	4,0 mill. kroner
1152		Innovasjon Norge	
	70	Bionova – Tilskott til bioøkonomi og klimatiltak i jordbruket	295,8 mill. kroner
	81	Tilskott til næringsmiddelbedrifter i Troms og Finnmark	12,0 mill. kroner

Andre fullmakter

V

Fullmakter eigedom

Stortinget samtykkjer i at Landbruks- og matdepartementet i 2027 kan:

1. Selje statseigedom for inntil 25,0 mill. kroner. Departementet kan trekkje utgifter ved salet frå salsinntektene før desse blir inntektsførte.
2. Inngå festekontraktar på dei eigedommane departementet forvaltar.

VI

Fullmakt til postering mot mellomværende med statskassen

Stortinget samtykkjer i at Landbruks- og matdepartementet i 2027 kan gi Landbruksdirektoratet fullmakt til rekneskapsføring av a konto forskott til slakteri og meieri, og til forskingsavgift, omsetnadsavgift og overproduksjonsavgift, mot mellomværende med statskassen.

Vedlegg 1**Standardiserte nøkkeltal for forvaltningsorgan med særskilde fullmakter**

I dette vedlegget blir standardiserte nøkkeltal for forvaltningsorgan med særskilde fullmakter (nettobudsjetterte verksemdar) som departementet har ansvaret for (Veterinærinstituttet og Norsk institutt for bioøkonomi) presenterte.

Formålet med nøkkeltala er i første rekkje å forbetre kontroll og innsyn, ved å presentere same type informasjon som blir gitt for dei brutto-budsjetterte verksemdene i dei ordinære oppstillingane i statsbudsjettet og statsrekneskapen. Framstillinga er basert på kontantprinsippet for gjeldande budsjettår og rekneskapstala for dei tre siste åra. Nærare omtale av status for den enkelte verksemd, går fram av kap. 1135, 1136 og kap. 1137, post 51.

Kort gjennomgang av tabellmaterialet

Den første tabellen under kvar enkel verksemd gir ei oversikt over utgifter og inntekter etter art.

Formålet med tabellen er å vise brutto utgifter og inntekter for verksemda basert på kontantprinsippet og artsinndelt etter same prinsipp som gjeld for dei bruttobudsjetterte verksemdene.

Den andre tabellen under kvar enkel verksemd gir ei oversikt over inntekter etter inntektskjelde. Dei fleste nettobudsjetterte verksemdar har fleire inntektskjelder og formålet med den andre tabellen er å gi ei oversikt over dei ulike inntektskjeldene.

Den tredje tabellen under kvar enkel verksemd gir ei oversikt over kontantbehaldninga til verksemda per 31. desember med spesifikasjon av dei formål kontantbehaldningane skal nyttast til. Formålet med tabellane er å vise dei samla overføringane til neste budsjettår og samansetjinga av overføringane.

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO)

Tabell 1.1 Norsk institutt for bioøkonomi – utgifter og inntekter fordelt etter art

Utgifter/inntekter (i 1 000 kroner)	Rekneskap			Budsjett
	2023	2024	2025	2026
<i>Utgifter</i>				
Driftsutgifter				
Lønsutgifter	395 214	463 613	472 894	450 000
Varer og tenester	487 320	526 330	534 063	500 000
<i>Sum driftsutgifter</i>	<i>882 534</i>	<i>989 943</i>	<i>1 006 957</i>	<i>950 000</i>
Investeringsutgifter				
Investeringar, større utstyrskjøp og vedlikehald	62 216	49 234	61 653	70 000
<i>Sum investeringsutgifter</i>	<i>62 216</i>	<i>49 234</i>	<i>61 653</i>	<i>70 000</i>

Tabell 1.1 Norsk institutt for bioøkonomi – utgifter og inntekter fordelt etter art

Utgifter/inntekter (i 1 000 kroner)	Rekneskap			Budsjett
	2023	2024	2025	2026
Overføringer fra verksemda				
Utbetalinger til andre statlege rekneskap	0	0	0	0
Andre utbetalningar	0	0	0	0
<i>Sum overføringsutgifter</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Finansielle aktivitetar				
Kjøp av aksjar og andelar	0	0	0	0
Andre finansielle utgifter	7	13	5	10
<i>Sum finansielle utgifter</i>	<i>0</i>	<i>8</i>	<i>5</i>	<i>10</i>
<i>Sum utgifter</i>	<i>944 757</i>	<i>1 039 190</i>	<i>1 068 615</i>	<i>1 020 010</i>
<i>Inntekter</i>				
Driftsinntekter				
Inntekter frå sal av varer og tenester	22 282	21 826	23 680	24 000
Inntekter frå avgifter, gebyr og lisensar	0	0	0	0
Refusjonar	0	0	0	0
Andre driftsinntekter	214 624	238 508	127 076	130 000
<i>Sum driftsinntekter</i>	<i>236 906</i>	<i>260 334</i>	<i>150 756</i>	<i>154 000</i>
Investeringsinntekter				
Sal av varige driftsmiddel	193	346	55	0
<i>Sum investeringsinntekter</i>	<i>193</i>	<i>346</i>	<i>55</i>	<i>0</i>
Overføringer til verksemda				
Inntekter frå statlege løyvingar	442 722	460 101	468 506	440 000
Andre innbetalningar	251 355	323 778	395 603	432 010
<i>Sum overføringsinntekter</i>	<i>694 077</i>	<i>783 879</i>	<i>864 109</i>	<i>872 010</i>
Finansielle aktivitetar				
Innbetalningar ved sal av aksjar og andelar	0	6	48	0
Andre finansielle inntekter	0	0	0	0
<i>Sum finansielle inntekter</i>	<i>0</i>	<i>6</i>	<i>48</i>	<i>0</i>
<i>Sum inntekter</i>	<i>931 176</i>	<i>1 044 565</i>	<i>1 014 968</i>	<i>1 026 010</i>
<i>3. Netto endring i kontantbehaldninga (2–1)</i>	<i>-13 581</i>	<i>5 375</i>	<i>-53 647</i>	<i>6 000</i>

Tabell 1.2 Norsk institutt for bioøkonomi – inntekter etter inntektskjelde

	(i 1 000 kroner)			
	2023	2024	2025	Budsjett 2026
Løyvingar til finansiering av statsoppdraget				
Løyvingar frå fagdepartement	280 554	292 159	289 251	285 000
Løyvingar frå andre departement	0	0	0	0
Løyvingar frå andre statlege forvaltningsorgan	0	0	0	0
Tildelingar frå Noregs forskingsråd	162 168	167 942	179 255	155 000
<i>Sum løyvingar</i>	<i>442 722</i>	<i>460 101</i>	<i>468 506</i>	<i>440 000</i>
Offentlege og private bidrag				
Bidrag frå kommunar og fylkeskommunar	29 450	26 845	22 866	30 000
Bidrag frå private	71 850	74 399	75 678	77 000
Tildelingar frå internasjonale organisasjonar	53 536	63 780	54 091	60 000
<i>Sum bidrag</i>	<i>154 836</i>	<i>165 024</i>	<i>152 635</i>	<i>167 000</i>
Oppdragsinntekter mv.				
Oppdrag frå statlege verksemder	35 084	36 539	36 703	37 000
Oppdrag frå kommunale og fylkeskommunale verksemder	8 521	10 830	11 403	12 000
Oppdrag frå private	89 353	110 702	110 563	115 000
Andre inntekter	200 660	261 369	235 157	255 010
<i>Sum oppdragsinntekter mv.</i>	<i>333 618</i>	<i>419 440</i>	<i>393 826</i>	<i>419 010</i>
<i>Sum inntekter</i>	<i>931 176</i>	<i>1 044 565</i>	<i>1 014 967</i>	<i>1 026 010</i>

Tabell 1.3 Norsk institutt for bioøkonomi – forholdet mellom kontantbeholdning, oppsamla kostnader og avsetjingar pr. 31. desember

Rekneskapspost	(i 1 000 kroner)			
	2023	2024	2025	Endring 2024 til 2025
Kontantbeholdning				
Behaldning på oppgjerskonto i Noregs Bank	400 311	407 670	378 629	-29 041
Behaldning på andre bankkonti	39 137	37 142	12 542	-24 600
Andre kontantbeholdningar	23	33	26	-7
<i>Sum kontantar og kontantekvivalentar</i>	<i>439 471</i>	<i>444 845</i>	<i>391 197</i>	<i>-53 648</i>

Tabell 1.3 Norsk institutt for bioøkonomi – forholdet mellom kontantbeholdning, oppsamla kostnader og avsetjingar pr. 31. desember

Rekneskapspost	(i 1 000 kroner)			
	2023	2024	2025	Endring 2024 til 2025
Avsetjingar til dekning av oppsamla kostnader som har forfall i neste budsjettår				
Feriepengar mv.	57 459	62 236	64 369	2 133
Skattetrekk og offentlege avgifter	48 698	49 292	52 667	3 375
Gjeld til leverandørar	51 980	46 732	52 457	5 725
Gjeld til oppdragsgjevarar	-3 272	14 813	-41 195	-56 008
Anna netto gjeld/fordring som har forfall i neste budsjettår	54 498	78 913	53 308	-25 605
<i>Sum til dekning av oppsamla kostnader som har forfall i neste budsjettår</i>	<i>209 363</i>	<i>251 986</i>	<i>181 606</i>	<i>-70 380</i>
Avsetjingar til dekning av planlagde tiltak der kostnadene heilt eller delvis vil bli dekte i framtidige budsjettår				
Prosjekt finansiert av Noregs forskingsråd	7 231	4 419	6 620	2 201
Større påbyrja, fleirårige investeringsprosjekt av grunnløyvinga frå fagdepartement	45 807	38 929	27 065	-11 864
Konkrete påbyrja, ikkje fullførte prosjekt finansiert av grunnløyvinga frå fagdepartementet	31 418	23 463	19 221	-4 242
Andre avsetjingar til vedtekne formål, som ikkje er sett i gang	78 566	54 221	71 187	16 966
Konkrete påbyrja, ikkje fullførte prosjekt finansiert av løyvingar frå andre departement	0	0	0	0
<i>Sum avsetjingar til planlagde tiltak i framtidige budsjettår</i>	<i>163 022</i>	<i>121 032</i>	<i>124 093</i>	<i>3 061</i>
Andre avsetjingar				
Avsetjingar til andre formål/ikkje spesifiserte formål	4 626	0	0	0
Fri verksemdskapital	62 423	71 792	85 462	13 670
<i>Sum andre avsetjingar</i>	<i>67 049</i>	<i>71 792</i>	<i>85 462</i>	<i>13 670</i>
Langsiktig gjeld (netto)				
Langsiktig forplikting knytt til anleggsmidlar	0	0	0	0
Anna langsiktig gjeld	36	36	36	0
<i>Sum langsiktig gjeld</i>	<i>36</i>	<i>36</i>	<i>36</i>	<i>0</i>
<i>Sum nettogjeld og forpliktingar</i>	<i>439 470</i>	<i>444 846</i>	<i>391 197</i>	<i>-53 649</i>

Veterinærinstituttet (VI)

Tabell 1.4 Veterinærinstituttet – utgifter og inntekter fordelt etter art

Utgifter/inntekter (i 1 000 kroner)	Rekneskap			Budsjett
	2023	2024	2025	2026
<i>Utgifter</i>				
Driftsutgifter				
Lønsutgifter	294 962	321 637	353 106	360 300
Varer og tenester	199 138	257 014	251 493	189 000
<i>Sum driftsutgifter</i>	<i>494 100</i>	<i>578 651</i>	<i>604 599</i>	<i>549 300</i>
Investeringsutgifter				
Investeringar, større utstyrskjøp og vedlikehold	6 963	10 174	2 690	20 000
<i>Sum investeringsutgifter</i>	<i>6 963</i>	<i>10 174</i>	<i>2 690</i>	<i>20 000</i>
Overføringer fra verksemda				
Utbetalinger til andre statlege rekneskap	0	0	0	0
Andre utbetalinger	0	0	0	0
<i>Sum overføringsutgifter</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Finansielle aktivitetar				
Kjøp av aksjar og andelar	0	0	0	0
Andre finansielle utgifter	105	117	-33	0
<i>Sum finansielle utgifter</i>	<i>105</i>	<i>117</i>	<i>-33</i>	<i>0</i>
<i>Sum utgifter</i>	<i>501 168</i>	<i>588 942</i>	<i>607 256</i>	<i>569 300</i>
<i>Inntekter</i>				
Driftsinntekter				
Inntekter frå sal av varer og tenester	171 490	213 394	233 075	206 305
Inntekter frå avgifter, gebyrer og lisensar	0	0	0	0
Refusjonar	0			0
Andre driftsinntekter	796	15 312	40 998	10 679
<i>Sum driftsinntekter</i>	<i>172 286</i>	<i>228 706</i>	<i>274 073</i>	<i>216 984</i>
Investeringsinntekter				
Sal av varige driftsmiddel	0	0	0	0
<i>Sum investeringsinntekter</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Tabell 1.4 Veterinærinstituttet – utgifter og inntekter fordelt etter art

Utgifter/inntekter (i 1 000 kroner)	Rekneskap			Budsjett
	2023	2024	2025	2026
Overføringer til verksemda				
Inntekter frå statlege løyvingar	224 214	231 498	239 659	240 498
Andre innbetalingar	93 859	113 825	103 202	112 336
<i>Sum overføringsinntekter</i>	<i>318 073</i>	<i>345 323</i>	<i>342 861</i>	<i>352 834</i>
Finansielle aktivitetar				
Innbetalningar ved sal av aksjar og andelar	0	0	0	0
Andre finansielle innbetalingar	0	0	0	0
<i>Sum finansielle inntekter</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Sum inntekter</i>	<i>490 359</i>	<i>574 029</i>	<i>616 934</i>	<i>569 818</i>
<i>3. Netto endring i Kontantbeholdninga (2–1)</i>	<i>-10 809</i>	<i>-14 913</i>	<i>9 678</i>	<i>518</i>

Tabell 1.5 Veterinærinstituttet – inntekter etter inntektskjelde

Inntektskilde (i 1 000 kr)	Rekneskap			Budsjett
	2023	2024	2025	2026
Løyvingar til finansiering av statsoppdraget				
Løyvingar frå fagdepartementet	109 386	113 008	115 994	118 494
Løyvingar frå andre departement	74 423	77 200	80 120	81 004
Løyvingar frå andre statlege forvaltningsorgan	0	0	0	0
Tildelingar frå Norges forskningsråd	40 405	41 290	43 239	41 000
<i>Sum løyvingar</i>	<i>224 214</i>	<i>231 498</i>	<i>239 353</i>	<i>240 498</i>
Offentlege og private bidrag				
Bidrag andre statlege verksemdar	69 120	76 933	72 569	75 000
Bidrag frå kommunar og fylkeskommunar	56	1 445	1 886	2 000
Bidrag frå private	17312	14 705	14 338	20 000
Tildelingar frå internasjonale organisasjonar	6 127	20 743	26 636	25 000
<i>Sum bidrag</i>	<i>92 615</i>	<i>113 825</i>	<i>115 430</i>	<i>122 000</i>

Tabell 1.5 Veterinærinstituttet – inntekter etter inntektskjelde

Inntektskilde (i 1 000 kr)	Rekneskap			Budsjett
	2023	2024	2025	2026
Oppdragsinntekter m.v.				
Oppdrag frå statlege verksemder	121 973	152 953	143 702	109 417
Oppdrag frå kommunale og fylkeskommunale verksemder	1 116	52	259	1 500
Oppdrag frå private	44 039	60 389	61 590	50 000
Andre inntekter	6 401	15 312	56 600	26 403
<i>Sum oppdragsinntekter m.v.</i>	<i>173 530</i>	<i>228 706</i>	<i>262 151</i>	<i>187 320</i>
<i>Sum inntekter</i>	<i>490 359</i>	<i>574 029</i>	<i>616 934</i>	<i>549 818</i>

Tabell 1.6 Veterinærinstituttet – forholdet mellom kontantbeholdning, oppsamla kostnader og avsetjingar per 31. desember

Balanse 31. desember (beløp i 1 000 kroner)	2023	2024	2025	Endring
				2024 til 2025
Kontantbeholdning				
Behaldning på oppgjerskonto i Norges Bank	282 925	268 012	277 690	9 678
Behaldning på andre bankkonti	0	0	0	0
Andre kontantbeholdningar	0	0	0	0
<i>Sum kontantar og kontantekvivalentar</i>	<i>282 925</i>	<i>268 012</i>	<i>277 690</i>	<i>9 678</i>
Avsetjingar til dekning av oppsamla kostnader som forfell i neste budsjettår				
Feriepengar m.v.	25 852	28 264	29 418	1 154
Skattetrekk og offentlege avgifter	21 213	32 901	38 991	6 090
Gjeld til leverandørar	18 227	23 184	24 337	1 153
Gjeld til oppdragsgivarar	18 582	21 270	6 073	-15 197
Anna gjeld som forfell i neste budsjettår	35 439	28 753	34 471	5 718
<i>Sum til dekning av påløpte kostnader som forfell i neste budsjettår</i>	<i>119 313</i>	<i>134 372</i>	<i>133 289</i>	<i>-1 083</i>

Tabell 1.6 Veterinærinstituttet – forholdet mellom kontantbeholdning, oppsamla kostnader og avsetjingar per 31. desember

Balanse 31. desember (beløp i 1 000 kroner)	2023	2024	2025	Endring 2024 til 2025
Avsetjingar til dekning av planlagde tiltak der kostnadene heilt eller delvis vil bli dekte i framtidige budsjettår				
Prosjekt finansiert av Noregs forskingsråd	7 121	7 688	5 630	-2 058
Større påbyrja, fleirårige investeringsprosjekt finansiert av grunnløyvinga frå fagdepartementet	45 453	32 456	31 386	-1 070
Konkrete påbyrja, ikkje fullførte prosjekt finansiert av grunnløyvinga frå fagdepartementet	42 667	30 197	11 003	-19 194
Andre avsetjingar til vedtekne, formål som ikkje er sett i gang	15 245	7 310	19 041	11 731
Konkrete påbyrja, ikkje fullførte prosjekt finansiert av løyvingar frå andre departement	10 288	8 572	22 569	13 996
<i>Sum avsetjingar til planlagde tiltak i framtidige budsjettår</i>	<i>120 774</i>	<i>86 224</i>	<i>89 629</i>	<i>3 405</i>
Andre avsetjingar				
Avsetjingar til andre formål/ikkje spesifiserte formål	0	0	0	0
Fri verksemdskapital	42 838	47 416	54 772	7 356
<i>Sum andre avsetjingar</i>	<i>42 838</i>	<i>47 416</i>	<i>54 772</i>	<i>7 356</i>
Langsiktige forpliktingar (netto)				
Langsiktig forplikting knytt til anleggsmidlar	0	0	0	0
Anna langsiktig forplikting	0	0	0	0
<i>Sum langsiktige forpliktingar</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Sum netto gjeld og forpliktingar</i>	<i>282 925</i>	<i>268 012</i>	<i>277 690</i>	<i>9 678</i>

Vedlegg 2**Oversikt over fullmakter som gjeld meir enn eitt budsjettår****Fullmakter**

Oversikta nedanfor viser dei fullmakter som departementet har fått og som gjeld for meir enn eitt budsjettår. Fullmaktene gjeld næringsavtalane.

Fullmakter som gjeld næringsavtalane

Heimel	Innhald
Prop. 98 S (2025–2026) / Innst. 452 S (2025–2026) Jf. vedtak 1061 den 19. juni 2026.	Stortinget gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til det framlagte forslag til jordbruksoppgjør, herunder tiltak som er knyttet til bevilgninger i 2027.
Prop. 92 S (2025–2026) / Innst. 442 S (2025–2026) Jf. vedtak 1020 den 15. juni 2026.	Landbruks- og matdepartementet gis fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den foreslåtte reindriftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2027.

Bestilling av publikasjonar

Tryggings- og serviceorganisasjonen til departementa
publikasjoner.dep.no
Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonane er også tilgjengelege på
www.regjeringen.no

Trykk: Tryggings- og serviceorganisasjonen til
departementa – 10/2026

